י"ג טבת תשמ"ז 14.1.1987 מיספר 2576 שנה 51 המחיר 3.50 שקל חדש (כולל מע"מ)

העולם הזה

הוא ברח בגלל צו עיכוב יציאה שלא היה ולא נברא

יפת התחיל לעבוד באמריקה!

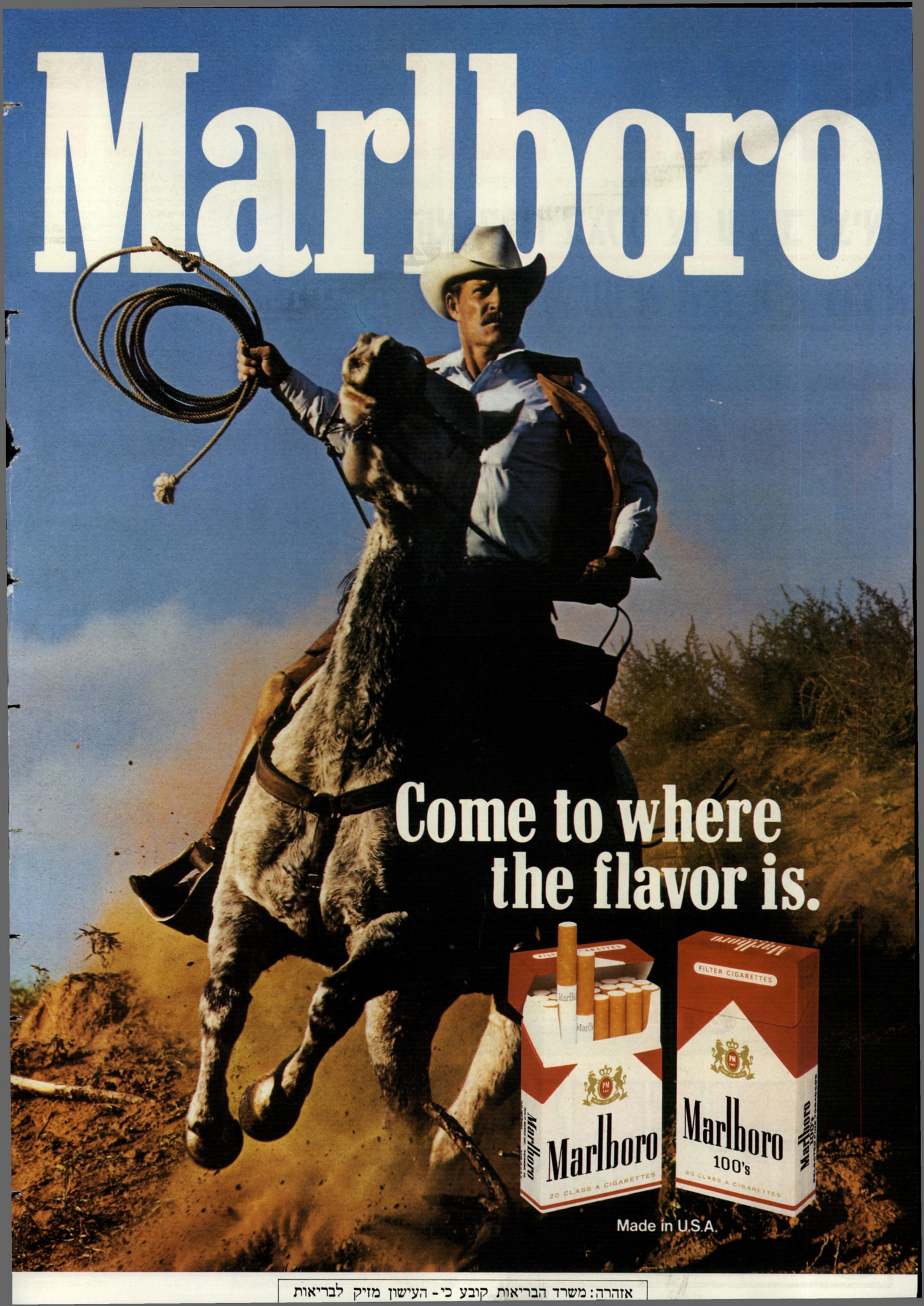

אזהרה: משרד הבריאות קובע כי - העישון מזיק לבריאות

מכתבים

התיאבון והפילוסופיה

על הכספים שנטל ארנסט יפת (שוד הבנק", העולם הזה 6.1.87).

לוא היה מישהו מתעסק יותר בנושא, היה יכול להבין מניין באמת לקח ארנסט יפת את התיאבון שלו. הלא לפני שבע שנים העניקה לו האוניברסיטה העברית תואר דוקטור־כבוד לפילוסופיה ואז, בתור פילוסוף־של־כבוד, הוא כנראה דיפדף בכתביו של הפילוסוף הרומי הוראציוס, שכתב, כבר לפני אלפיים שנה: „אם אפשר, בדרך הישר; ואם לא — עשה כסף בכל דרך!"

ישראל דייגר, תל־אביב

● ● ●

שומרים על יהודים

על האישים השמורים ביותר באוסטריה („יומן אישי", העולם הזה 6.1.87).

עוברה מעניינת: ארבעה מתוך שמונת האישים השמורים ביותר באוסטריה הם יהודים — הקנצלר לשעבר קרייסקי; המיליונר כהנא; השגריר הישראלי והשגריר האמריקאי (שהוא בנה של מלכת התמרוקים היהודית־הונגרית אסתי לאודר).

שמואל פלדמן, רמת־גן

קארל כהנא מעולם לא חי בישראל. אבל הוא חי שבע שנים בארץ־ישראל המנדטורית, עת ברחה מישפחתו, ב־1938, מאוסטריה, עלתה ארצה והתיישבה בחיפה.

מייד אחר מילחמת־העולם, כאשר הושב למישפחה רכושה הרב באוסטריה, הם שבו אליה.

אבל בכך לא הסתיים הקשר של כהנא לארץ. בלחצו של אדריכל־המשק פינחס ספיר הוא השקיע, בשנות ה־60, בהקמת מיפעל לייצור נייר שימושי בנהריה, מולט, ואף ניסה את כוחו וחיבר לו תשדיר־פירסומת בעברית: מולט – הנייר לכל עת.

יוסף חדש, נהריה

● ● ●

הרס בתי השכנים

עוד על הריסת הבתים בגליל („מיכתבים", העולם הזה 6.1.87).

בין תקופת עזר וייצמן במיגזר הערבי לבין תקופת משה ארנס ניצלו לאומנים חשוכי־מרפא את הזמן כדי ללמד את הבונים על אדמתם לקח: הרסו את בתי היישוב ערב אל־ח'ואלד עד היסוד.

מה עוונם של המישפחות, הנשים והילדים והתינוקות, אותם נישלו מקורת־גג? הם מעבדים את האדמה הזאת שנים רבות והיא רשומה בטאבו על שמם. הם רצו לגור קרוב לרכושם. לכן בנו את בתיהם עליה.

הם ביקשו רשיונות ולא קיבלו אותם. הם ייחלו לכך שהמלצות ועדת מרקוביץ (השלמה דה־פקטו עם כל מה שנבנה עד עתה), שהן הגיוניות והוגנות, תתקבלנה, ואז, פיתאום, בעיצומו של חורף קר וגשום, באים והורסים!

האם לא ברור לנו, היהודים, שאנו חורצים את גורלנו במעשי־הרס אלה? האם יש תקומה למיפעל המפלא את דרכו על־ידי הרס בתי השכנים?

צבי בן־דב, חיפה

● ● ●

קרבנות הגשר

על נסיבות נפילתו של יחיעם וייץ („תמרורים", העולם הזה 6.1.87).

יחיעם וייץ, שפקד, בסתיו 1946, במיסגרת תנועת־המרי העברית, על פעולת הריסת גשר־הרכבות באיזור טולכ־צור, נספה באותה פעולה, ככל הידוע, מהתפוצצות מוקדמת של חומר־הנפץ שנועד לפוצץ את הגשר.

באותו אסון ניספו עימו 13 לוחמים נוספים. לזיכרם הוקמה מצבת־זיכרון באיזור וגם אכסניית־נוער, בצד כביש נהריה ראש־הניקרה. ה־מנציחה בשמה את מיספר הנופלים — יד לי"ר.

גיל פרוסי, עכו

● ● ●

איוולת ושיגעון

עוד על מיבצע סיני 1956 („מיבצע איוולת", העולם הזה 24.12.86)

ביוני 1956 פרשתי, מתוך שלילה מוחלטת של מדיניות הביטחון, כולל פעולות־התגמול האווריות דאז, של דויד בן־גוריון ומשה דיין, משרות־הקבע בצה"ל, בדרגת סגן־אלוף.

כאשר נקראתי, באוקטובר אותה שנה, לשירות־מילואים, עם פרוץ מיבצע סיני (והוטל עליי להיות ראש צוות סיקור הפעילות של חיל־

(המשך בעמוד 4)

ריח הפחד

„אפשר להריח ממנה את ריח הפחד", אומרים אנשים שנגשו לאחרונה את חווה יערי. השבוע יינתן פסק־הדין שלה: רגעים אחרונים של מתח — לפני שתינתן רשות־הדיבור לשופטים.

21

חנונים בעל כורחם

גילויים חדשים בפרשת השב"כ: ארבעת הבכירים ושיבעת הזוטרים לא רצו כלל בחגיגה, וראו ברעיון תחבולה של הדרג המדיני להסתרת אחריותו ★ הם רצו ללכת למישטרה ולספר בגאווה על מעשיהם שבוצעו „לטובת המדינה", בעת הרצח ואחריו!

39

שושנה דמארי תשיר ביידיש

שושנה דמארי התימניה תשיר ביידיש: באירוע של תיאטרון **הבימה**, שיוקלט לגלי־צה"ל, היא תיזכר השבוע בשירים הרבים ששרה בסוף תקופת־המנדט, במחנות־המעצר למעפילים בקפריסין ועם קום המדינה.

38

גיתית מספרת מהכלא

גיתית איזראלוב הוברה מבית המעצר באבו־כביר לכלא נווה־תירצה. היא מספרת להעולם הזה על הווי הכלא, על הצריפים הרדופים, על חייה שם ועל מחשבותיה.

20

דויד לוי האפריקאי

בתנועת החרות אוחזים במקל בשני הקצוות: גם מנסים לבלום את הרוב, התומך בשר השיכון דויד לוי ה„אפריקאי", וגם רוצים את קולות הציבור המיזרחי. כי ה„ישראלים" וה„בוטינסקיאים" הם רק האשכנזים – כך טוען אחד ממנהיגיה.

28

רחל המרחלת מדווחת:

גרשון רוזוב מצא מורה לפסנתר ● **שוש מימון** (בתצלום) בחר־דש החמישי ● **דינה ובסלר** מתחתנת עם **יצחק פסקטור** ● ה־חופה הצפויה של **דני־אל ישינסקי ואלון ברנר־ביין** ● הבת של **סיה זאדורה** ● הנכדה של **שלמה יובל**.

34

כתבות השערים הקדמי והאחורי:

מהדק החגורה

ארנסט יפת יודע לדבר יפה. למשל: „ברגע שמחלקים את כספי המענקים האמריקאיים להעלאת רמת־המיחיה, הורסים את החברה שלנו!" ועדת־חקירה ממלכתית לא השתכנעה מבנותו של מהדק החגורה (של האחרים), וקבעה: האיש הוא שקרן!

6

השעיר לעזאזל

מרשת־יפת היא הזקנה של הקרחון. אבל איפה הקרחון? ארנסט יפת אינו שעיר לעזאזל, כי הוא אינו חף מפשע. אך מיהם האנשים שעזרו לו למדמט את הבנקאות וזרקו את כל האשמה רק עליו?

7

האשה שאיתו

לשושנה ויגר אין מזל, וגם לא לגברים שבחייה: אחד מהם נהרג במילחמה, השני נפטר מסרטן, השלישי הסתבך בחובות אדירים והרביעי הוא יפת. היא עמדה במרכזם של שני משולשים: שושנה־ארנסט־אלה (יפת) ושושנה־חיים־אלה (שיף).

8

שיחות מיזוודה

בעודם אורזים את המיזוודות לקראת הטיסה שוחחו בני הזוג יפת־ויגר עם עיתונאים, קבעו פגישות ליום שלמחרת והבטיחו לבולם שהכל ברגיל. ההסוואה היתה כמעט מושלמת. אבל סוד בריחתם מן הארץ מפחדה של אלה יפת דלף בכל זאת.

8

הבריחה הגדולה

הם ברחו על נפשם לנמל־התעופה, וגילו שם לי־הפתעתם את נציגי־התיקשורת. רק עכשיו מתבר־רר שלא היתה כל סיבה לברוח: אלה יפת לא התבוונה לבקש שיוצא נגד ארנסט צו עיכוב יציאה מהארץ!

9

אלפיה ליום

מה אפשר לעשות בבוכטה של אלף דולר ליום, כמי שמקבל הגימלאי יפת? צוות „העולם הזה" התייצב מול ההנהלה המרכזית של בל"ל, וערך מישאל־בזק בין העוברים ושבים. אחד ענה שהיה מסרב לקחת: „מי סכום כזה אפשר פשוט להשתגע!"

10

מדריך לחולה

הגוף שלך שייך לך! אתה זכאי לדעת, אתה זכאי להחליט על סמך מידע מלא, ואסור לרופא לעשות בך כל שברצונו. מדריך שימושי לחולה הנזקק לחסדיה של מערכת־הבריאות בארץ.

18

שריד מתכתב עם חריש

מיסמך פנימי

הלשכות של שר־המישפטים והיועץ המישפטי סמוכות זו לזו, דלת ליד דלת. אבל היחסים האישיים ביניהם מצריכים התכתבות. מיכתב חסר תקדים של השר אל היועץ, הכולל הנחיה מה לטעון בבג"ץ, הגיע לידי „העולם הזה".

37

תיקון הלב

„במשך יותר משעתיים היה לי כאב נורא," נזכר הח"כ הצעיר (46). בהתקף־הלב שעבר עליו. „הייתי בקירבה מדאיגה למלאך המוות. עכשיו הפסקתי לעשן, כי זה טיפשי למות בגלל סיגריות!" תיקון הלב של חה"כ יוסי שריד.

29

רותי שיטרית משתחררת

בעוד שבועיים יפסיק מאיר שיטרית להיות ראש־עיריית יבנה, ו־אשתו, רותי (בתצלום), תהיה פטורה סוף־סוף מהצרות העירוניות. שהרי ביבנה יש רבים המתייחסים אל ח"כ חרות הצעיר כ„בעלה של רותי" וסומכים רק עליה.

36

המדורים הקבועים:

מיכתבים יודע ושוכח	3
איגרת העורך – לפרגן למתחרים	4
תשקיף – תצלום ראשון	5
במדינה – הבעיה: אתריות	6
הנדון – החנקן של המדינה	7
אנשים – „אלה אלה. מה קורה לה"	13
מה הם אומרים – שמיר מתלהב ממיס יוניברס	14
זמן אישי – עיצוב מושלם	17
בלי הרדמה – איך להיות חולה חכם	18
מיכתבים מן הכלא – של גיתית	20
לילות ישראל – צביקה פיק מאחר	22
הזרוסקום – מזל גדי	24
קולנוע – אורחת אניישקה הולנד	25
דף חדש – במקומה של עדנה שבתאי	26
דיעה אחרת – של יהודה לנקרי	28
ראיון השבוע – עם יוסי שריד	29
תשבץ –	32
זה וגם זה – לחם מאנקונה	33
רחל מרחלת – על כל העולם	34
תמרורים –	37
שידור – טייפ מקולקל	38
חור ברשת – הפרשן אשם	42

העולם הזה
שבועון חדשות הישראלי
בלי משוא פנים

"העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי ♦ המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 232262/3/4־03. תא־דואר 136 ♦ העורך הראשי: אורי אבנרי ♦ עורך־משנה: רוב איתן ♦ עורך תבנית: יוסי שנון ♦ רבזת מערכת: ענת סרגוסטי ♦ עורך כיתוב: גיורא נוימן ♦ צלמי מערכת: צילו צפריר, צבי טל ♦ עורך דסק: יפתח שביט ♦ ראש המינהלה: אברהם סיטון ♦ המו"ל: "העולם הזה" בע"מ ♦ הדפסה: "הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב ♦ הפצה: גד בע"מ, תל־אביב.

קיץ יפה

סרשת ארנסט יפת לא נפלה מן השמיים. היא התפוצצה בידיעה של נחמיה שטרסלר בעיתון הארץ.

פרשת השב"כ לא נפלה מן השמיים. היא התחילה בתצלומיהם של שלושה צלמי־עיתונות, ובהתעקשותו של העולם הזה לפרסם את תצלום הכתבת־צלמת שלו, ענת סרגוסטי, עזרה גם התעניינות של העיתונות האמריקאית.

פרשת הנשק לאיראן לא נפלה מן השמיים. היא התחילה בפירסום הגילויים בשבועון לבנוני קטן, משם זה התגלגל לעיתוני העולם.

פרשת־ענענו לא נפלה מן השמיים. היא התחילה כולה בשבועון הבריטי סאנדיי טיימס.

כל הפרשות האלה הן פרי עבודתה של העיתונות. רק אחרי שהעיתונים עשו את שלהם, באו פוליטיקאים, חברי־כנסת וטרמפיסטים אחרים, מסרו הודעות, הצהירו הצהרות, וכך עלו לכותרות.

אפשר לומר שכך צריך להיות. העיתונות קיימת כדי לגלות ולפרסם, והפוליטיקאים קיימים כדי לקטוף את הפירות.

אבל מצב זה אינו טיבעי כלל. המיפלגות בארץ משופעות בכסף. הן מקבלות מימון ממלכתי ביד נדיבה, נוסף על ההון הזורם לאחדות מהן בדרכי־שחיתות שונות, כפי שהתגלה בפרשת־הקרקעות בגדה ועוד. מדוע אינן משקיעות אף חלקיק מן ההון הזה בגילוי עוברות, בחקירה ובחשיפה? האם אין זה תפקידה של אופוזיציה לפחות?

אבל זהו המצב. לעיתונות נותר התפקיד הבלעדי לגלות פרשות של שחיתות ושרירות, ולדרבן את מוסדות המישטרה והמישפט לפעול לחיסולן. לפוליטיקאים נותר תפקיד שולי, במיקרה הטוב ביותר.

אפשר היה לטעון כי בפרשת השב"כ, למשל, היה התפקיד המכריע צריך להיות בידי חברי ועדת־החוץ־והביטחון של הכנסת. זוהי חובתם. מה גם שהעובדות העיקריות נודעו כבר ימים מעטים אחרי ליל־הרצח. אבל תפקיד הוועדה נכשל הפרשה, עד היום, היה אפסי.

חברי ועדת־הכספים של הכנסת היו אמורים לדעת הכל על המצב בצמרת בל"ל. לפחות מאז התמוטטות המניות, ושיעבוד מיליארדים מכספי המדינה להצלת הבנקים, היו חברי־הוועדה צריכים להתעניין במה שמתרחש בראש המוסדות האלה. חובת הוועדה היתה לחקור את המנכ"לים וחברי מועצות־המנהלים, אותם שהתפוטרו אחרי לחץ ציבורי קשה ואותם שנותרו. אבל תפקידה של ועדת־הכספים בפרשה היה שולי, אם לא שלילי. חבריה פעלו כמעט כשותפים־לעבירה (ראה הנדון).

כל זה בא להוכיח את חשיבותם המכרעת של כלי־התיקשורת בחברה הדמוקרטית בכלל, ובחברה הישראלית בפרט. אין זה פלא שפוליטיקאים כה רבים רוצים להתנכל לה, לסתום לה את הפה ולעורם לפניה מיכשולים.

לא לפרגן

כדי לדרבן את פעולת כלי־התיקשורת, חשוב שכל גילוי חשוב יצויין, וכי בעליו יזכו בשבחים המגיעים להם.

לצערי קיים בעיתונות כלל של "לא לפרגן". אחרי שעיתון אחד השיג סקופ, משתדלים שאר כלי התיקשורת לטשטש עובדה זו.

בשבוע שעבר נהגנו גם אנחנו שלא־כשורה, כאשר דיברנו בהרחבה על פרשת יפת ואף הקדשנו לה שער, מבלי לציין כי הסקופ המקורי היה של שטרסלר והארץ. הדבר נעשה בשגגה ובהיסח־הדעת, אך אני מתנצל על כך.

מה גם שמרגיז אותנו כאשר קורה כדבר הזה — לעיתים קרובות מדי — בכיוון ההפוך.

מלך הסקופים

הנה, למשל, השיגה רפנה ברק סקופ: היא הצליחה לחדור לבית־הסוהר, בפעם המי יודע כמה, וריאיינה את ויליאם נקש. והנה, בשבוע שעבר פירסם אחד צדוק יחזקאלי בידיעות אחרונות סקופ בלעדי: "זמן קצר לפני שהחל אתמול הדיון השני בבג"ץ, גולל נקש ל ר א ש ו נ ה את גידסתו שלו לפרשת־הרצח בבונסון..."

זה היה סקופ גדול. אבל זה היה סקופ עוד יותר גדול אלמלא חזרה כתבה זו כמעט מילה במילה על הסקופ של העולם הזה מלפני חמישה שבועות. הסקופ המרומה של ידיעות היה מותנה בחישא הזה של כתבת העולם הזה.

במשך השבוע האחרון נערך בצמרת המדינה מישחק ניחושים סביב השאלה: מי היה "חנון השב"כ" שהעניק לרפנה ברק את הראיון הראשון של איש־שב"כ מאז החנינה? דובר על כך בישיבת הממשלה, ושרים בכירים ערכו חקירות פרטיות.

הפעם לא העז עוד איש לפקפק באמיתות הראיון, כפי שעשו כאשר ריאיינה ברק את ג'ון דמיאניוק בכלא. כל המשמיצים את, חולי הקינאה, נתפסו בינתיים בקלקלתם ובכושתם, והם לא חזרו עוד על תרגיל מכוער זה.

מנגנון החושך

הוזמנתי לטלוויזיה כדי לדבר על סקופ זה בתוכנית ערב חדש. אך פתחתי את פי והנה אירעה תקלה. המירקע התחיל לתעתע: להראות תמונות מבלי להשמיע קול, להשמיע קול מבלי להראות תמונה, להראות תצלומי גשם וכו', עד שניתן לי לבסוף להשלים את הראיון.

באולפן התלוצצו: "זוהי זרועו הארוכה של השב"כ". אך אני משער שגם לשב"כ אין השפעה על הגשם. המפתיע את ארצנו מדי שנה מחדש.

ובעניין אחר: בשבוע שעבר הקריש העולם הזה מקום נרחב לפרשת חבצלת חבשוש, ובעיקר לבחינת הרקע המישפחתי שלה. משום־מה נשמטה מן הכתבה שם הכותבת, שרה ליבוביץ. אני מתקן כאן את המעוות.

חגי סגיס

מיכתבים

(המשך מעמוד 3)

תותחנים באותה מילחמה), היו אלה דבריי לקציך־תותחנים־ראשי דאז, אלוף־מישנה פרדי בלום: "איזה שיגעון חדש הוא זה?"

לכן נהניתי לקרוא את כתבתו של אורי אבנרי, "מיבצע איוולת".

יעקב רבדבי, הרצליה

● ● ●

באמבטיה או ברחוב

על מקום פציעתה של ח"כ שרה דורון ("אנשים", העולם הזה 6.1.87).

בכל העיתונים קראתי כי ח"כ דורון שברה את אגן ירכיה, עת התחלקה, בלכתה ברחוב בתל־אביב. בהעולם הזה קראתי כי היא שברה את הרגל, ולא את האגן, ועשתה זאת באמבטיה, ולא ברחוב.

אני סומכת יותר על הדיווח של העולם הזה, אבל מכל מקום אני מצטערת על כך שעם אישפוזה של ח"כ דורון ירד מיספר החי"כיות בכנסת (אומנם רק זמנית) לתשע בלבד, וזאת בשבילי הזדמנות חוזרת להתריע על החרפה שאין כדוגמתה — מיספרן המועט של הנשים בכנסת.

ציונה בנדרי, חיפה

● ● ●

עולם קטן

על מחירו של תענוג חברתי ("רחל המרחלת", העולם הזה 6.1.87).

מדוע רחל המרחלת מתפעלת כל־כך מאלה שהוציאו אלף דולר לכרטיס זוגי לקונצרט־היובל של התיזמורת?

מי שרוצה ליהנות, צריך לשלם.

באותו שבוע שנערך הקונצרט יכלו אלה שהעדיפו להישאר בבית, לראות בטלוויזיה את הפרק בסידרה בית־דין לילי, שבו מבקש התובע המחוזי להרשים את אחת הפקידות שהוא מחזר אחריהן והוא מזמין אותה למישחק כדור־בסיס — ושני הכרטיסים, שהוא מצליח לרכוש אחרי מאמצים רבים, עולים לו אלף דולר!

מרים לבל, תל־אביב

● ● ●

הכבוד של שרת

על בחירתו של נחום ניר כיו"ר השני של הכנסת ("מיכתבים", העולם הזה 6.1.87).

לתרגיל הפרלמנטרי של מנחם בגין לבחור

לא־מועמד שרת
פחיתות־כבוד

כיו"ר־הכנסת את איש האופוזיציה נחום ניר קרמו נסיונות נואשים של מפא"י למצוא מועמד שיזכה ברוב קולות הח"כים. ולמפא"י היה מועמד כזה — משה שרת, ראש־ממשלה לשעבר.

אבל שרת ראה בתפקיד היו"ר פחיתות־כבוד, וכך נאלצה מפא"י להציג את מועמדותו של ברל לוקר, עסקן ציוני די אלמוני, ששימש תקופת־מה כיו"ר הסוכנות היהודית, ועימו היא נכשלה, כמובן, בהצבעה בכנסת.

יעקב בן־ארי, ירושלים

● ● ●

הראש והתיבות

על פירושם של ראשי־תיבות צה"ליים ("הלביא: אונסים את המ־משלה!", העולם הזה 6.1.87).

ח"כ מתי פלד נקט במדור דיעה אחרת לשון צבאית, כראוי לאלוף מיל', כאשר דיבר על כמות המטוסים שיוכנסו לשרות חיל־האוויר בשנות ה־90 — מיספר המטוסים "שייכנסו לסד"כ של חיל־האוויר".

שעה ארוכה שברתי לי את הראש, אך לא הצלחתי לנחש לאלה תיבות ראשי־התיבות האלה מתייחסים: סרנאות כלליות? סוכנות דאוני־כנפיים?

ובכלל, אם כבר לכתוב בראשי־תיבות, האם אז צריך לכתוב סד"ך, כמו תנ"ך?

נסים חדד, רמת־גן

● ראשי התיבות סד"ך מייצגים את המונח הצבאי סדר־כוחות (דהיינו, מערך־כוחות).

● ● ●

כל אחד והיו"ד שלו

על רשלנות לשונית ("יומן אישי", העולם הה 6.1.87).

אם עורך העולם הזה מבקר, ובצדק, את הרשלנות הלשונית של מחברי דוחות דיישמיים, המשמיטים את היו"ד המסמלת לשון רבים (עינינו, ביניינו), מן הראוי שגם ישים לב למה שקורה בעיתון שלו.

בדיוק באותו גליון הופיעה על שער העיתון, ליד דיוקנו של ארנסט יפת, הכותרת "איך הוא מוציא מליונים", בזמן שכל ברי־דעת יודע שמיליון (או מיליונים) יש לכתוב ביו"ד בין המ"ם ללמ"ד.

טול קורה מבין עיניך!

יששכר מנחמי, תל־אביב

● ● ●

יודע ושוכח

על ידענותו המופלגת של משתתף הקבע בחידוני שמואל רוזן ("חביבי יודע את כל התשובות", העולם הזה 31.12.86).

שמואל חביבי יודע המון עובדות — כגון השם הערבי של עמק חפר, השם החדש של וולטה עילית, גם אני.

רוצים מיבחר? בבקשה!

● היכן מצוי גשר אדם (ולא רק על הירדן, בואכה שכם)?

● מה היה שמה של אקרה, בירת גאנה, באשר מגילגוליה הקדומים, כמצודת מתיישבים אירופיים?

● מה מקור השם אמזונה ככינוי לאשה לוחמת?

● איזו ארץ, בנוסף ליפאן, נקראת ארץ השמש העולה?

אני יודע את התשובות לכל השאלות האלה. אז מה?

יוסף נחשון, תל־אביב

● ייתכן שהקורא נחשון יודע את התשובות לכל השאלות האלה, אך בחפצנו לשגר את מיכתבו למערכת **העולם הזה**, הוא שכח לספק אותן.

מודעי לא היה הראשון

יצחק מודעי לא היה הראשון שהשתמש בהגדרה הזואולוגית שפן (או שפנים) לזולת. לפי מה שהתפרסם בגליון העולם הזה, שהופיע השבוע לפני 25 שנה, היה מונח זה בשימושו של האדם מימים ימימה. או, כפי שניסח זאת בעל האימרות טוסברהיינדי:

"אדם לאדם – זאב.
אדם לחווה – שפן!"

דו"ח תשקיף

פרס עצבני

שימעון פרס מגלה עצבנות רבה בכל הנוגע לפרשה האיראנית.

בייחוד מעכירים את רוחו הפירסומים על כך שהוא היה נתון במשך תקופה ארוכה להשפעתו הגמורה של יעקב נימרודי, ואחר־כך, כשהשתחרר ממנה, התחיל להאמין בעיניים עצומות בעמירם גיר.

מחפשים דירה ליפת

מתווך־נכסים יהודי ניו־יורקי מחפש דירה לארנסט יפת ולשושנה וינר. הוא נתבקש למצוא „דירה נוחה, במחיר של עד מיליון דולר, רצוי במנהטן."

פס"ד חווה יערי: יותר מ־100 עמודים

פסק־הדין במישפטן של חווה יערי וא־ביבה גרנות, שיינתן ביום החמישי, השבוע, ישתרע על פני יותר מ־100 עמודים.

במיסדרונות בית־המישפט אומרים, כי בגלל היקף העבודה, התחלקו ביניהם ה־שופטים בכתיבה.

אין ועידה בחרות

התבדו התחזיות הראשוניות, שבינום מחנה־שרון בחרות יזרז את כינום מושבה השני של ועידת־המיפלגה. נראה שאין כל סיכוי שהוועידה תתכנס בתוך פחות מחודשיים.

עובדה זו מעוררת מבוכה במצודת־זאב, שכן בעוד פחות מחודשיים, ב־9 במרס, תמלא שנה שלמה מאז נפתחה הוועידה, שנקטעה בפיצוץ.

נימרודי משתוקק להתראיין

יעקב נימרודי מחזר אחרי רישתות־טלוויזיה בארצות־הברית, בבקשה להתראיין אצלן. את הראיונות הוא מבטיח להעניק ברגע שיקבל אישור לכך מירושלים. אבל אישור כזה מתעכב.

אך גם כך אין הוא מאכזב את התיקשורת: נימרודי הוא המקור לידיעה המרעישה, שהתפרסמה השבוע בדבר. לפיה לפיה העביר יו"ר הפרלמנט האיראני, האייתולה רפסנג'אני, רשימה של 80 „מתונים" בצמרת האיראנית, לידי דויד קימחי ורוברט מקפרליין. את הרשימה מסר האייתולה בפגישה שנערכה לפני שנה, בביתו הלונדוני של נימרודי. ברשימה היה גם שמו של אחמד חומייני, בנו של מנהיג המהפכה הישיש.

המישטרה נטפלת לסמל

אזרח רמת־גני הוזמן בשבוע שעבר לחקירה במישטרה, מפני שענד את סמל המועצה לשלום ישראלי־פלסטיני.

נגד עונדי הסמל, שבו שלובים הדגל הישראלי והדגל הפלסטיני, היתה כבר בעבר הסתה ימנית, בנימוק שזהו „דגל אש"ף". אך לפני יותר משנה נמסרה למישטרה הנחיה ממישרדו של היועץ המישפטי לממשלה, שקבעה כי בסמל אין כל פסול.

התלונה נגד עונד הסמל, אהוד שפיגל, הוגשה לפני חודשים רבים על־ידי המתנחל אליקים העצני, ומאז היה התיק רדום. אך העצני חזר והטריד את המישטרה, עד שנכנעה לו.

העובדים: לבטל את הפנסיה!

ועד עובדי בל"ל, שקיבל יעוץ מישפטי בעניין, עומד להודיע על תביעה נוספת מההנהלה: ביטול מיידי של הפנסיה המשולמת לארנסט יפת.

עד כה תבע לואי רוט, יו"ר הוועד, רק את התפטרותם של האחראים לשערוריה.

סוללות נגד פיחות

יבואן סוללות מבני־ברק הציע בראשית השבוע הצעה מפתה ביותר לכל לקוחותיו: ביטוח נגד פיחות.

משה הורביץ, הבעלים של „בזק סוללות", הבטיח ללקוחות שיפסק את הזמנותיהם העתידיות, שיימסרו עד רגע הפיחות, במחירים שיקליים קבועים.

גניש: הפרוייקט הגדול ביותר

בעת הדיון בבקשה לצו־עיכוב־יציאה מהארץ נגד הקבלן אהרון שלום גניש, גילה פרקליטו, עורך־הדין יצחק לאלו, כי גניש נסע לחו"ל כדי לקנות מתושב זר שטח קרקע גדול מאוד בארץ.

אם תתבצע העיסקה, יבנה גניש במקום את הפרוייקט הגדול ביותר שבנה עד כה. גדול אפילו מ„לב העיר" בהרצליה.

יפת השתכר פי חמישה יותר מנשיא ארצות־הברית

השבוע פורסמו המשכורות המעודכנות של בעלי התפקידים הבכירים בארצות־הברית, והדבר מאפשר השוואה עם משכורתו של ארנסט יפת.

לעומת משכורתו האחרונה של יפת, מיליון דולר לשנה, משתכר נשיא ארצות־הברית רק 200 אלף דולר לשנה.

סגן־הנשיא מקבל 115 אלף דולר לשנה — כשליש מן הפנסיה של יפת אחרי התפטרותו.

חברי־הקבינט בארצות־הברית מקבלים בשנה 99,500 דולר, מנכ"לים 89,500 דולר, מנהלי רשויות ממלכתיות 82,550 דולר, יו"ר בית־הנבחרים 115,800 דולר, חברי הסנאט ובית־הנבחרים 89,500 דולר (פי שלושה יותר מאשר המשכורת המעודכנת של הח"כים בישראל), נשיא בית־המישפט העליון 115,000 דולר, ושופטי בית־המישפט המחוזי 95,000 דולר לשנה.

בין קודש לחו"ל

ענף יצוא חדש מארץ הקודש: סיפרי־קודש לקהילות יהודיות.

המו"ל החרדי דויד זילברשלג, בעל ההוצאה התפוצה, ייצא באחרונה ספרים בערך כולל של מיליון דולר. עיקר ההזמנות היו מצרפת, דרום־אפריקה וגיברלטר.

הביקוש הוא במיוחד לש"ס, שולחן ערוך, פרשנות תורנית ביידיש והגדות־לפסח בנוסח דו־לשוני: עברית ואנגלית.

בארנבוים בראש פסטיבל ואגנר

המנצח דניאל בארנבוים, שכיכב באירועי היובל של התיזמורת הפילהרמונית, מתכונן עתה לפסטיבל אחר — לכבוד ריכארד ואגנר, המלחין שיצירותיו אסורות על התיזמורת הישראלית.

בעוד שנה עומד בארנבוים לנצח על רביעיית־האופרות של ואגנר, „טבעת הניבלונגים", בפסטיבל הגדול בעיר־בירתו של פולחן־ואגנר, ביירויט שבגרמניה.

כהכנה לכך הוא ניצח באחרונה על יצירה אחרת של ואגנר, המערכה האחרונה של זיגפריד. בתיזמורת של פאריס, שאותה הוא מנהל. היצירה זכתה בשבחים מופלגים של הביקורת. כל היצירות האלה מבוססות על המיתוס הלאומי הגרמני הקדום.

תצלום ראשון

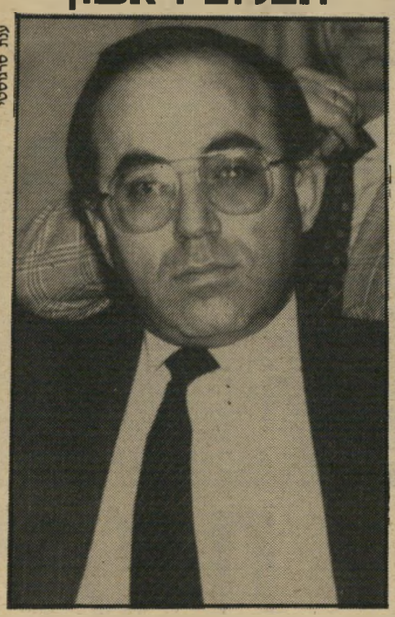

זהו תצלומו הראשון של חנון־השב"כ יוסי („גימל") גינוסר, שצולם השבוע בבי־נוס הפעילים של מחנה אריאל שרון. שרון הוא שמינה את גינוסר כמנהל מכון־הייצוא.

חיפה נגד בל"ל

לאווירה הציבורית הקשה נגד בל"ל יש גם גילויים מוזרים: חיפאים רבים משוכנעים כי במישטרה אין מתרגשים מניסיון הפריצה שאירע בשבת לפנות־בוקר בחדר־הכספות של סניף הבנק בכרמל, ומסבירים זאת בשימחה לאידו של הבנק. עוד אומרים בחיפה, שהתיקשורת, מאותה הסיבה, לא סיקרה כראוי את ההרס שנגרם לסניף בפיצוץ.

לשמועות החיפאיות אין כל שחר, אך הן מעידות על השפל שאליו הגיעה תדמיתו של הבנק.

שכחו את שיכמן

בהסתדרות העובדים הלאומיים שורר בעס רב על כך שאיש מחברי הכנסת או השרים של חרות, מלבד אחד, לא טרח לבוא להלוויתו של שבתאי שיכמן המנוח, ביום הראשון השבוע.

שיכמן היה ח"כ ככנסות הרביעית והחמישית. עסקן ותיק בהסתדרות העובדים הלאומיים, ועד יומו האחרון מנכ"ל חברת־הבניה שלה, סלע. מבין נבחרי חרות בא להלוויה רק אל־יעזר שוסטק.

יגאי לוקח קבלני־מישנה

בגלל ביקוש גדול באירופה למערכות אל־פסק, למיני ולמקרו מחשבים, המיוצרים בחברת טנסור, החליטה החברה להעביר חלק ממערך־הייצור שלה לקבלני־מישנה. המהנדס יגאל יגאי, איש החברה, היפנה חלקים מן העבודה לקבלנים שציודם עמד מובטל, בגלל הצימצום בהזמנות מערכת־הביטחון. כך הוא מצליח לעמוד בהזמנות ולייצר בסדרות גדולות במחיר מינימאלי.

שוטרים סמויים במוניות

כמה נהגי־מוניות נקו השרות ירושלים־תל־אביב קיבלו לאחרונה דוחות תנועה שנרשמו על־ידי שוטרים סמויים, שהתחזו לנוסעים. כעת בודקים הנהגים את נוסעיהם בשבע עיניים, וגם מקפידים לנהוג במהירות מרגיזה להפליא.

בית־תוכנה בצרות

אחד מבתי־התוכנה הגדולים בארץ, המתמחה בתוכנות עיסקיות, נקלע לקשיים.

יפת מהדק החגורה (לאחרים)

"ד אסון שלנו" זה המענקים האמריקאים. כל זמן שזה בשביל נשק ובשביל תשתית, אז זה בסדר. אבל ברגע שמחלקים את זה להעלאת רמת־החיים, הורסים את החברה שלנו!"

מי אמר מישפט זה ומתי? ארנסט יפת.

ההטפה הנמלצת נאמרה ב־1986, בראיון לעיתונאי ישעיהו בן־פורת ב־ידיעות אחרונות.

היה זה אותו ארנסט יפת, יושב ראש מועצת־המנהלים של בנק לאומי, ומי שהחליט לפני יותר משנה לקחת לעצמו תואר נוסף: "מנהל כללי ראשי." "מר בנק", כך הוא כונה על־ידי פוליטיקאים, עסקנים, בנקאים ואנשי־עסקים.

אותו יפת, שדאג למהות ולמוסר החברה, שטען כי כספים אמריקאיים להעלאת רמת־המיחיה גורמים הרס חברתי — אותו יפת קיבל מבנק לאומי, בפרישתו, פיצויים בסך 4 מיליון דולר, ופנסיה חודשית בסך 30 אלף דולר. וגם זאת, רק לאחר עמידה קשוחה על המקח, שבמהלכה דרש הרבה יותר. בעצם: כיפליים.

אותו ארנסט יפת הוא גם האיש שגרם לזעזוע העמוק ביותר שעבר אי־פעם על הבנקאות הישראלית. הוא האיש שבגללו חברי מועצת־המנהלים של בל"ל מתפטרים האחד אחרי השני.

הוא האיש שקיבל משכורת של מיליון דולר לשנה, הוא האיש שהוציא 10 אלפים דולר לשנה למשקאות חריפים ולסיגארים, הוא האיש שהיה טס לסופי שבוע לפאריס, על חשבון הבנק, כמובן.

שיקר בעדות

"ד הוא האיש" שקנה את ביתו מה־בנק, בחצי משווייו האמיתי.

הוא האיש שהיה נואם בכל תחילת שנה, במועדון התעשיית־מיסחרי, ומ־טיף להידוק־החגורה.

הוא גם האיש שוועדת־בייסקי קבעה במפורש כי הוא אחד האחראים העיקריים לוויסות מניות הבנקים ול־מפולת.

בעמוד 294 של הדוח שלה קו־בעת ועדת־בייסקי, כי היא מעדי־פה את גירסת שר־האוצר, יורם אריזור, ומנכ"ל האוצר, עזרא סדן, על גירסת יפת, לגבי שיחה שהתנהלה בין השלו־שה. הוועדה גם קבעה כי מרדכי אינהורן, מנכ"ל הבנק, לא יכול היה לתמוך בגירסתו של יפת.

ארנסט יפת העיד לפני הוועדה וט־ען כי בנק לאומי החליט להפסיק את הוויסות, ואילו שר־האוצר ביקש ממנו להמשיך.

יפת ציטט מיכתב שכתב ליצחק שמיר, אחרי התפטרותו של אריזור, ש־לפיו אריזור דרש ממנו שלא לרדת מן הוויסות. אבל יפת שכח לצטט בוועדה את המיכתב הסודי ששלח לנגיד בנק ישראל, ושם לא הזכיר כל שיחה שכזו עם אריזור.

למעשה, קבעה הוועדה כי ארנסט יפת שיקר בעדותו.

בוועדה התברר עוד, כי יפת המציא גירסה אחרי משבר־המניות, והכין מיכ־תב שעליו ביסס עלילה שלמה, שהת־פוצצה בוועדת־בייסקי.

באותו דוח, בעמוד 182, קובעת הוו־עדה כי בנק דיסקונט ובנק לאומי ביצעו עסקות פיקטיביות, שהיו כרו־כות בהחלפת מניות ביניהם, וכתוצאה מכך המאזנים בשני הבנקים אינם משקפים אל־נכון את מצב ההון שלהם. הבנקים הללו, קובעת הוועדה, הסתירו את הפחתת ההון, שנקבעה מהיותם מחזיקים באמצעות אחר את מניות־עצ־מם.

האיש שעל בנק לאומי באותם ימים היה ארנסט יפת.

ועוד מן הדוח. בעמוד 183 נאמר כי הבנקים הציגו לפני הוועדה את עיס־קות־ההחלפה באופן שאינו תואם את המציאות.

ובעמוד 77 קובעת ועדת־בייסקי, כי הגורם שהביא לוויסות המניות הבנ־קאיות היה החלטת הבנקים לעשות כן. „אנו מבקשים להבהיר מסקנה זו," נא־מר בדוח, „הבנקים נכנסו לתהליך הוויס־סות מבלי שנתבקשו, ובוודאי מבלי שאולצו לעשות כן על־ידי רשות כל־שהי."

(המשך בעמוד 37)

הבית ברחוב דנין 20

באחד בספטמבר 1969 רכש „בנק לאומי" את הבית ברחוב דנין 20 בתל־אביב. הבית, הנמצא בשכונת הווילות הקרויה „שיכון צמרת", מאחורי „בית החייל", נרכש לצורך מגורים עבור ארנסט יפת ומישפחתו.

ביולי 1977 העריך שמאי את הבית ב־1.3 מיליון לירות. כעבור חצי שנה החליט יושב־ראש מועצת־המנהלים של „בנק לאומי" לקנות את הבית עבור מישפחתו. יפת שילם עבורו רק 720 אלף לירות.

מיום שנכנסה מישפחת יפת להתגורר ברחוב דנין, ועד היום שבו קנה יפת את הבית, לא שילמה המישפחה את חשבונות אחזקת־הבית: לא טלפון, לא מים, לא חשמל, ואף לא עבור אחזקת הגינה.

הבנק דאג מדי כמה שנים להשקיע בשיפוץ הווילה. כמו, למשל, התקנת מיזוג־אוויר מרכזי. בבנק מספרים, שבאחת הפעמים שבהן החליטו לסייד את הווילה, ביקש יפת לצבוע את ביתו שלוש פעמים מחדש תוך שבועיים. הטענה לא היתה נגד הביצוע, אלא שהצבע אינו מוצא חן בעיני בני־המישפחה.

טענה נוספת נגד יפת: הוא ככל הנראה לא שילם מס על הרווח שבין השווי האמיתי של הבית לבין המחיר ששולם. „בנק לאומי" שילם מס־רווחי־הון לפי השווי האמיתי, ולמעשה ניזוק פעמיים. פעם בהפרשי־המחירים שבין הקניה למכירה, ופעם נוספת בתש־לום המס.

במדינה

העם יפת בריבוע

יפת הלך. אך תורת יפת חוגגת. יחד עם העילית הכלכלית וההחברתית

יפת הלך — אך היפתיזם נשאר וחוגג.

התוכנית הכלכלית החדשה, שעליה החליטה הממשלה השבוע, נושאת את התווית המובהקת של ארנסט יפת ובני מעמדו. היא תואמת את ההשקפות והאינטרסים של שיכבת העשירים במדינה, המבקשים להדק את החגורה של הציבור הרחב.

אין זה מיקרה שאת התוכנית הזאת בישל שימעון פרס, ושכמה מראשי תנועת החרות מסתייגים ממנה. כדי לבצע בארץ תוכנית „ימנית", דרושה התערבות מאסיבית של ה„שמאל", כי מיפלגת העבודה היא בעלת ההון הג־דולה במדינה, באמצעות חברת העוב־דים, בעוד שתנועת החרות היא תנועה פופוליסטית היונקת את כוחה מן השכבות המקופחות.

לכן נדם קולו של ראש הממשלה, יצחק שמיר, ונשמע ברמה קולו של שר החוץ, שימעון פרס. תפקיד הביצוע הוטל כרגיל על מזכ"ל ההסתדרות, שליח חברת העובדים בקרב ציבור העובדים.

התוכנית נועדה להגדיל את ריווחי השיכבה העשירה ביותר, תוך שימוש בסיסמות יפות כמו „צמיחה" ו„יצ־רות".

דבר אחד לא נפגע: תקציב הביטחון האדיר. יצחק רבין הוא עכשיו האיש החזק בממשלה, וכאשר הוא אומר לא — אין כוח בממשלה שיוכל לקחת ממנו גרוש. לכן לא קוצץ תקציב הממשלה כולה ולא תהיה שום רפור־מה. הכל יישאר כמו שהיה, רק יפת חסר.

פרשת הנשק כולם משקרים

מוזס ישראלי המציא את התיחכומים, ויד ישראלית לקחה את המיליונים

זה היה ברור מהרגע הראשון:

בפרשת הנשק לאיראן והסיוע לחבורות־הרצח בניקראגואה משקרים הכל — ישראלים ואמריקאים, שרים וזוטרים, פוליטיקאים ופקידים, אור־חים, חיילים, סוחרי־נשק וקאובויים.

עכשיו, לאט־לאט, מתרומם המסך ומתגלים השקרים.

לא בישראל, כמובן. כי בישראל אין חוקה ואין חוק, אין דין ואין דיין, אין פיקוח פרלמנטרי אמיתי ואין חובה של אנשי־ציבור להגיד לאזרחים את הא־מת. אולם בארצות־הברית קיימים כל אלה, והשקרים מתחילים להתפוצץ.

גם פרס, גם רבן. השבוע פירסם הבית הלבן מיסמך מדהים בחתימת ג'ון פוינדקסטר, מי שהיה ראש המועצה הלאומית לביטחון מטעם הנשיא. התוכן העיקרי: היוזמה לעיסקות־הנשק עם איראן באה מישראל. הדוחף היה שימעון פרס, באמצעות השליח שלו (עמירם ניר, ששמו לא הוזכר במיסמך).

המיסמך הזה נושא תאריך שהקדים בהרבה את התפוצצות הפרשה. משמע: הוא לא נכתב כדי לגלגל את האחריות לכישלון, אלא דווקא מתוך אמונה שתהיה הצלחה.

הנימוקים שניתנו במיסמך לביצוע העיסקה: התוכנית הישראלית לעזור ל„חוגים מתונים" בצמרת המישטר של חומייני, והבטחת הישראלים שבדרך זו ניתן לשחרר את בני־הערובה האמרי־קאים בלבנון.

הפירסום הפך לא רק את שימעון פרס לשקרן, אלא גם את הנשיא רונלד רגן עצמו. שהרי רגן נשבע לציבור האמריקאי שלא עלה על דעתו לשחד את הטרוריסטים למען שיחרור בני־הערובה. דעת־הקהל האמריקאית אינה סובלת רעיון כזה.

בר בבר עם פירסום זה באה שורה שלמה של הדלפות אחרות. עיקר תוכנן: גם הרעיון המחוכם לגבות מן האיראנים מחיר מופרז ולהעביר חלק מן הכסף לקונטראס בניקראגואה נולד במוח ישראלי.

גילוי נוסף: הרבה מיליונים מן הכ־סף שהוכנס לחשבון הישראלי בשוויץ נעלמו, ולא הגיעו כלל לידי ממשלת־ישראל ו/או ממשלת ארצות־הברית ו/או הקונטראס. הרמז: הם הגיעו לכיי־סיהם של סוחרי־הנשק הישראליים ושותפיהם, או נגנבו סתם.

קופות פוליטיות סמויות. ה־גילויים עצמם לא יכלו לבוא כאפתעה לישראלים, המכירים את הנפשות הפו־עלות בעלילה.

תחבולה כמו השיטה להעברת הכ־סף לקונטראס אופיינית לדרכי־המוח שבה של אנשים מסויימים בחוגי ה־שילטון בישראל. סביר מאוד להניח כי התחכמות זו נולדה במוח ישראלי, ולא במוח של קאובוי פרימיטיבי כמו הסגן־אלוף אוליבר נורת, עמיתו האמ־ריקאי של ניר. היא גם לא מתאימה כל־כך לניר עצמו. בחוגי־הצמרת ניח־שו שנולדה במוחו הפורה של דויד קימחי.

גם בהעלמת המיליונים לא היתה אפתעה גדולה. מן הרגע הראשון לחשו בחוגים מסויימים בירושלים כי סביר להניח שחלק מן הכסף הגיע לקופות מיפלגתיות סמויות בישראל, ושחלק אחר נכנס לכיסיהם של סוחרי־הנשק וידידיהם.

הדבר מסביר גם את הלהיטות הישראלית לדחוף לביצוע עיסקות־נשק. כל הנימוקים שהופיעו בתזכיר הפקיד האמריקאי מופרכים מעיקרם, ואינם עומדים במיבחן־ההגיון של אדם יותר חכם מאשר רונלד רגן וקבוצת הקאובויים שבמרתף הבית הלבן. הם נועדו לפתות אנשים פשוטים. יותר ויותר נראה כי המניע העיקרי לביצוע כל העסקות האלה היה פשוט וגס: להרוויח כסף. כסף למערכת־הבי־טחון, כסף לסוחרים פרטיים חביבי־השילטון, כסף לקופות פוליטיות סמויות.

טכסים סחיטה. שאלה אחרת היא מדוע פירסם הבית הלבן את המיסמכים האלה דווקא עכשיו. גם יצחק שמיר וגם שימעון פרס, שחזרו השבוע על שקריהם הקודמים, למרות שכבר התבדו והופרכו לעיני כל, טענו: רוצים לגלגל את האחריות על ישראל.

המניע מסובך יותר. במשך כל ההשתלשלות עד כה טושטש באר־צות־הברית חלקה של ישראל בפרשה. היתה לכך סיבה פשוטה: „ידידי ישר־אל" שולטים בקונגרס ובכלי־התיק־שורת, והם דאגו לכך. היעד להתקפתם היה הנשיא האמריקאי.

על־ידי הטלת האחריות על ישראל, מבקש הבית הלבן להשתיק את הגור־מים האלה. הוא רומז להם: כראי לכם לגנוז את כל הפרשה, כי ישראל תהיה הניצוקה העיקרית. זהו טכסיס של סחיטה, על רקע פנימי.

כנגד נסיון זה טוענים יריבי הנשיא ידידי־ישראל: לא חשוב מה חלקה של ישראל בפרשה, האחריות היא של הנ־שיא. „אי־אפשר לפתות את ממשלת ארצות־הברית!" אמר סנאטור חשוב. ואם התפתתה: האשמה היא שלה.

ברור כי אזרח אמריקאי צריך להפ־נות את טענותיו והאשמותיו כלפי הנשיא של ארצו.

לא כן האזרח הישראלי: הטענות וההאשמות שלו צריכות להיות מכוו־נות לעבר ממשלתו — זו שלפני הרוטציה וזו שלאחריה.

אולם בישראל אין איש מתייחס לכך ברצינות.

זהו הקצה של הקרחון. אבל איפה הקרחון?

החנקן של המדינה

ארנס יפת אינו שעיר־לעזאזל של פרשת־הבנקים, כשם שאריאל שרון לא היה שעיר־לעזאזל של מילחמת־הלבנון.

שעיר־לעזאזל הוא בעל־חיים חף־מפשע, ש־בני־אדם מעמיסים עליו את חטאיהם, ושולחים אותו לגוועו במידבר.

גם זה וגם זה אינו נכון לגבי יפת, כשם שלא היה נכון לגבי שרון. יפת הוא האשם מס' 1 למה שקרה לבנקאות, כשם שאריאל שרון היה האשם מס' 1 למה שאירע במילחמת־הלבנון. יפת לא נשלח לגוועו במידבר, וגם לא שרון. שניהם הסתדרו טוב מאוד.

ובכל זאת דומה יפת, כפי שדמה שרון, לשעיר ההוא מבחינה אחת: הועמסו עליו החטאים של כולם, של כל המערכת.

■ ■ ■

אריאל שרון לא ערך את מילחמת־הלבנון לבדו.

יתכן שהוא הגה את הרעיון, ושהוא היה הכוח המניע. אבל יחד איתו פעלו ראש־ממשלה, שרים ופוליטיקאים אחרים, אלופים, אנשי־מודיעין, פקידים בכירים, דיפלומטים, מיזרחנים, עיתונאים ועוד.

כל אלה היו אשמים. אך ברגע המכריע הוטל הכל־הכל על אריאל שרון, האיש האחד־והיחיד האשם בכל.

התוצאה היא שכל המערכת יצאה זכאית. (מלבד מנחם בגין, ששפט את עצמו ושגזר על עצמו מאסר־עולם).

והתוצאה העיקרית: שום לקח לא הופק. שום מסקנה לא הוסקה.

המערכת הפוליטית, הצבאית, המודיעינית, האקדמית והעיתונאית לא השתנתה כמלוא הנימה. הכל נשאר על מקומו בשלום, מוכן ומזומן לבצע את הטיפשות הבאה, שתהיה גרועה מפשע.

כך גם לגבי ארנסט יפת.

יתכן שהוא אחראי יותר מכל אדם אחר למה שקרה במערכת הבנקאות. אבל יחד עימו פעלו מאות בנקאים בכירים אחרים, שרים ופוליטיקאים אחרים, חברי ועדת־הכספים של הכנסת, פקידים בכירים, אנשי בנק ישראל, אנשי האוצר, כלכלנים מיקצועיים, עיתונאים, עורכי־דין, רואי־חשבון.

כל אלה אשמים. אך ברגע המכריע השכילו להטיל את הכל־הכל על ארנסט יפת.

התוצאה היא שכל המערכת יצאה זכאית. איש לא נענש. איש לא הואשם.

וממילא: הכל נשאר על מקומו בשלום. שום לקח לא הופק. שום דבר לא תוקן.

די לצעוק כמה סיסמות נגד יפת, די לבעוט בו כמה בעיטות (זה לא כואב לו, כי גופו עטוף בכמה מיליוני שטרות ירוקים).

הפרשה תיגמר, הכל יישכח, וה־מערכת תמשיך לתפקד כפי שתיפקדה עד עכשיו.

■ ■ ■

לכן היה כדאי למערכת לתת לארנסט יפת פיצויים אגדתיים כאלה, ופנסיה דמיונית כזאת. אילו פעל מאחורי הקלעים תככן גאוני, יורשו של מאקיאוולי, היה מציע לחברי מועצת־המנהלים של בל"ל לתת ליפת ארבעה מיליוני דולארים בפיצויים, ו־30 אלף דולארים כפנסיה חודשית.

עצם החוצפה ועוזות־המצח הטמונים באתנן זה, עצם גודלה של שערוריה זו, הזועקת לשמיים, הבטיחו את השגת המטרה: הסחת הדעת מדברים שהם חמורים לעין־שיעור יותר.

ולראיה: אין איש בורך עתה את פעולת הבנקים, את מעשיהם בעשרים השנים האחרונות, את התפקיד הרה־האסון שהם מילאו ועדיין ממלאים בחיי המדינה.

מקללים את יפת. ואיך אפשר אחרת?

יפת הנבל, יפת החמסן, יפת רודף־הבצע, יפת המתפלש במותרות.

אפשר לדבר עליו בלי סוף ותוך כדי כך להשביח את חלקם של כל האחרים.

זהו הטריק הישן של „תיפסו את הגנב!" הגנבים ממקדים את כל תשומת־הלב במישהו, מצטרפים לרדיפה אחריו, צועקים בקולי־קולות — וכך הם עצמם ניצלים.

„תיפסו את יפת!" צועקים המנהלים, הפוליטיקאים, הכלכלנים, הסקידים הב־כירים, העיתונאים וכל השאר, וכך הם מקווים — בצדק — להציל את עצמם.

■ ■ ■

דאמת היא שפרשת יפת אינה אלא הקצה של הקרחון.

הקצה עצמו — זה אשר יפת הוא החוד העליון שלו — הוא מעמדם של כל המנהלים בבנק הזה וברוב הבנקים האחרים.

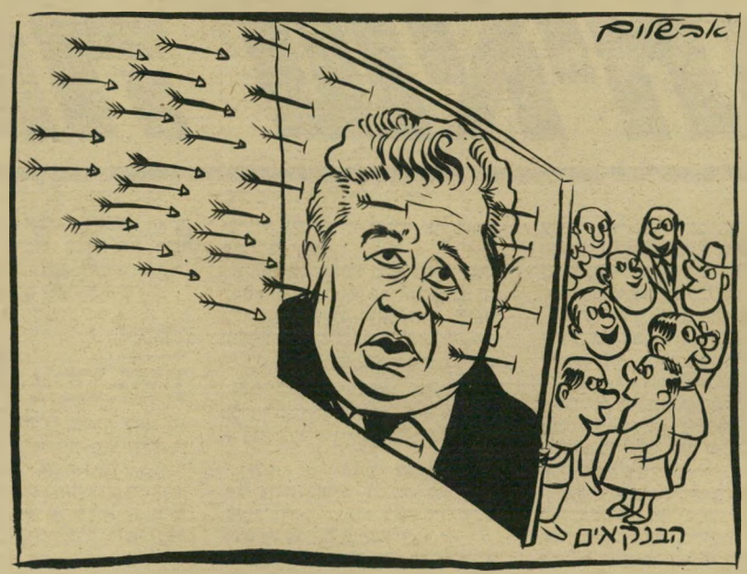

איש לא התנגד לתנאים האגדתיים שניתנו ליפת בפרס על התמוטטות המניות, בגלל סיבה פשוטה בתכלית: גובה התנאים של יפת קובע גם את גובה התנאים של כל האחרים.

אם נקבע כי אחד ארנסט יפת שווה ביום ההתפוטרות שלו 8.1 מיליון דולר (הפיצויים והיוון הפנסיה) — כי אז נקבע גם אוטומטית כמה שווים עמיתיו בבנק זה ובבנקים האחרים. ולא רק הם, אלא גם מנהלי המיפעלים הממלכתיים, ההסתדרותיים וה„פרטיים", והפוליטיקאים והא־לופים המקווים להיכנס מחר לנעליהם.

לא נקבעו כאן רק התנאים הכלכליים של איש אחד, וגם לא של קבוצה קטנה של עמיתיו. מה שנקבע כאן הוא הסטאטוס הכלכלי של כל המעמד החברתי, שארנסט יפת מייצג אותו.

לא איש אחד, לא עשרות, לא מאות, אלא מעמד של אלפים.

זהו המעמד שקם במדינת־ישראל עם קומה, ששמן כמו ישורון והבועט עתה בכל ערך חברתי.

כל המעמד, הכולל את ראשי המשק הציבורי והפרטי, ראשי המנגנון הממ־לכתי, ראשי המימסד הפוליטי והצבאי, ראשי האקדמיה והתיקשורת.

■ ■ ■

דהו מעמד שניתק את עצמו בהדרגה מן העם, והמהווה עתה עם בפני עצמו. לא ישראל הראשונה, אלא ישראל הראשונה־אקסטרא.

ישראל־אקסטרא זו אינה באה בכלל במגע עם ישראל האחרת — הראשונה, השניה והשלישית — מלבד הפוליטיקאים. הנאלצים מדי פעם לרדת אל העם, לנשק תינוקות ולהחניף להמונים במימונות.

מלבד אלה, חיה ישראל־אקסטרא זו בעולם משלה, גרה בשכונות משלה, אוכלת במיסעדות משלה, קונה בח־נויות משלה (בחו"ל), יושבת בממוסים במחלקה משלה, נפגשת באירועים מש־לה, מדברת בעגה משלה (תערובת לבנטינית של עברית קלוקלת ואנגלית קלוקלת, מין יידיש חדשה).

זהו המעמד החדש, אשר ארנסט יפת הוא נציגו המובהק. לכן ניתן לו כל מה שניתן לו, בסוריות הרגילה, שלא היתה סודית בקרב המעמד עצמו. ורק אחרי שקמה צעקה נוראה בציבור, נאלצו שאר בני המעמד להעמיד פנים כאילו הם מקרי־בים אותו ומגנים אותו.

איש לא ידע. איש אינו אחראי. איש אינו אשם. אילו ידעו אז...

בן־יקיר, יפת. אך אם צריכים להשמיץ אותו קצת כדי להציל את המעמד עצמו, ההכרח לא יגונה.

■ ■ ■

דהו קצה קרחון, אבל אין זה הקרחון עצ־מו. הוא „יבוי מתחת לפני המים, והוא גדול ומסוכן. הוא יכול להטביע את ישראל כולה, כשם שהקרחון ההוא הטביע את האוניה טיטאניק.

הקרחון הוא תיפקוד הבנקים בכלכלה הישׂ־ראלית.

זהו נושא שאין מדברים עליו בישראל. סביבו יש קשר של שתיקה, שלא רק גדולי־המשק שותפים לו, אלא גם הכלכלנים, הפוליטיקאים, העיתונאים, רואי־החשבון ושאר המעורבים.

הבנקים הישׂראליים אינם החמצן של המדינה, ומעולם לא היו. הם היו החנקן של המדינה.

מאז שנות ה־60, ואולי עוד לפני כן, החלה הבנקאות לצמוח כמו צמח בזבזני, הגוזל את הקרקע והאוויר מכל שאר הצמחים. היא גדלה ותפחה, בלי כל יחס לשאר חלקי המשק.

המשכורות של המנהלים, שהחלו אז גדלות כמו גידולים ממאירים, היו רק סימפטום אחד של המחלה. כמוהם צמחו מניפי־בנקים בכל פינת־רחובות כמו פיטריות, שניים־שלושה במקום אחד. צמחו בניניי־הפאר, צמחו המא־זנים המנופחים.

לא רק בצמרת צמחו המשכורות, אלא גם בתחתית. לא פעם קיבלה נערה מתחילה מאחרי דלפק של בנק משכורת גבוהה מזו של פועל מיומן אחרי 20 שנות־עבודה מפרכת, בבית־חרושת ללא מיזוג־אוויר.

■ ■ ■

ל זה לא צמח בחלל ריק. הכסף הדרוש בא מאיזשהו מקום. הוא בא משאר ענפי המשק, ובעיקר מענפי־המשק היצרניים.

הכסף הוא אכן החמצן של הכלכלה. הייצור זקוק לאשראי. בלי אשראי אין ייצוא, אין ייצור, אין כלום.

לאשראי יש מחיר. קוראים לו ריבית. הריבית היא חלק מעלות הייצור. גובה הריבית משפיע במישרין על כושר־התחרות של הייצור.

הריבית הישׂראלית מהווה מזה זמן רב אסון לכלכלה הישׂראלית. היא סו־געת קשה בכושר־התחרות של מיס־עלים. הנאלצים להתחרות עם מיסעלים בארצות שבהן הריבית נמוכה הרבה יותר.

ישׂראל־אקסטרא, על פוליטיקאיה וכלכלניה ועיתונאיה, מדברת בלי־הרף על השכר הגבוה של העובד הישׂראלי, ההורס את כושר־התחרות של המשק הישׂראלי. לא עברה שנה בתולדות ישׂראל מבלי שחבורה זו (הכוללת גם את ראשי המשק ההסתדרותי הענקי) תפתח בזעקה גדולה בנוסח: הצילו את המשק! הורידו את השכר! הקפיאו את תוספת־היוקר!

אך על הריבית לא דיבר איש.

■ ■ ■

אפשר למצוא סיבות פשוטות לקשר־ה־השתקה סביב התפקיד החמסני שמילאו הבנקים.

הפוליטיקאים זקוקים לתרומות. העיתונות זקוקה למודעות. ראשי־הכלכלה זקוקים לאש־ראי ולא רצו להרגיז את נותני האשראי. האק־דמאים משרתים את בעלי־העוצמה. לכולם היתה סיבה טובה לשתוק.

אך יש סיבה עמוקה יותר: הסוליד־ריות של בני המעמד החדש, הרגשת־השותפות של כל חלקי ישׂראל־אקס־טרא.

ארנסט יפת ועמיתיו נמצאים במרכז המעמד הזה. ככל ששמנו, כן גדל שיגעון־הגדלות שלהם. הם דימו את עצמם כשותפים לגדולי הבנקאים בעולם, לגדולי העשירים ברחבי־תבל. הם התחי־לו לחלום חלומות מטורפים.

אות־האזהרה הגדול הראשון היה פרשת יעקוב לוינסון. כאשר פוצץ העולם הזה את הפרשה הזאת, קמה זעקה גדולה — אך תוך כמה שבועות התאחד המעמד, ובאמצעות מכשיריו (המישטרה, העיתונות, הפוליטיקאים) כוסה הכל בשמיכה עבה. שיגעון־הגדלות של לוינסון, שהתחיל להקים לעצמו אימפריה כלכלית פרטית בחו"ל, הוסתר.

אפשר לומר שלוינסון התאבד כדי להציל את המעמד.

אחר־כך באה ההתמוטטות הגדולה של מניות־הבנקים. המדינה נאלצה לקחת הון־עתק מכיסי אזרחיה, כדי לכסות את החובות שנבעו מטירוף־המערכות של הבנקים.

היה אז סביר שתקום קריאה ציבורית גדולה להלאמת הבנקים — לא רק הלאמת ההפסדים, אלא גם הלאמת הרכוש, הנכסים והעסקים.

אולם קריאה זו לא הושמעה (מלבד בשבועון זה). מדוע? מפני שכל חברי המעמד וסוכניו, כלכלניו ופוליטיקאיו, פקידיו ועיתונאיו, חשו לעזרת המעמד הנצור.

עכשיו קורה אותו הדבר שוב.

העיתון הארץ פוצץ את פרשת יפת. קמה צעקה גדולה. הכל מתריעים, מגנים, מאשימים. יש פסטיבל תיקשורתי.

חברי הממשלה, חברי ועדת־הכספים של הכנסת, ראשי הסוכנות היהודית, אנשי „בנק ישׂראל" והסיקוח על הבנ־קים, הכלכלנים והעיתונאים הכלכליים — כל מי שצריכים היו לדעת, לבקר, לסקוח עין ולחשוף — מכריזים עכשיו שלא ידעו, לא שמעו, לא ראו, לא הריחו.

זה בסדר. אין מה לדאוג. איש לא ייענש. שום דבר לא יתוקן.

המעמד החדש יכול להמשיך לחגוג.

שושנה וארנסט במהומה בנמל־התעופה
בין אלה לאיילה

לשושנה אין מזל. וגם לא לגברים שבחייה. אחד נהרג במילחמה. השני נפטר מסרטן. השלישי כמעט התמוטט. והרביעי הוא יפת

האשה שאיתו

מה קרה לארנסט יפת? איך הפך גבר ייקי סולידי, בן למישפחה שמרנית ומכובדת, בנקאי בן בנקאים, לדמות כמעט בוהמית, הבורחת מפני העיתונאים והמסתלקת מן הארץ במחתרת, בחשכת־לילה?

כרגיל במיקרים כאלה, הנטיה הכללית היא לקרוא „חפש את האשה!"

בצדק או שלא בצדק, מייחסים רבים ממכריו של יפת את השינוי הדראסטי שחל באישיותו לדמותה של האשה שהיתה לצידו בנמל־התעופה בלוד: שושנה.

יתכן שהאישום נובע מדיעות קדם־מות. שמקורן עוד בסיפור אדם וחווה. הנחש והתפוח. אבל דמותה של שושנה קליין־זינר־שיף־זינר עמדה השבוע ב־מרכז תשומת־הלב הלאומית.

למרות זאת אפוף עברה של האשה מיסתורין. הסיפור המלא לא סופר מעולם. שושנה עצמה אינה אוהבת את החשיפה. מעולם לא התראיינה.

אסון אחרי אסון

שושנה קליין נולדה לפני 50 שנה ביוגוסלוויה. היא גדלה ב־נתניה, שם עבד אביה המנוח כעובד העירייה. כבר בצעירותה קרה המיקרה הטראגי שהשפיע על כל חייה. טייס צעיר, שאותו אהבה בכל ליבה, נפל במילחמה.

אחרי זה הכירה בנתניה תייר מגר־מניה, ניצול־שואה בשם וולף וינר. שושנה נישאה לו ועזבה את הארץ, בדרך לגרמניה.

השניים התחילו מלא־כלום. היתה להם מיסעדה קטנה בפראנקפורט, שם מכרו נקניקיות. לאט־לאט טיפסו למעלה, עסקו בנכסי־דלא־ניידי, הת־עשרו. נולדו להם שני ילדים, בן ובת.

אך שוב קרה אסון. הבעל לקה בסרטן־המעיים ונפטר. היא נשארה אלמנה צעירה, והפעם גם עשירה.

לפני 15 שנים הגיעה לאחד מביקוריה בארץ, לבושה כתמיד ב־מיטב האופנה. היא באה לירושלים, ושם הכירה את חיים שיף.

עד אז היה חיים שיף אדם לא־חב־רותי במיוחד. הוא חי בנפרד מאשתו, איילה, אם בנו היחידי. הוא ניהל רומא־נים פה ושם, לרוב עם נשים נשואות ומזכירות.

שושנה פתחה לפניו עולם חדש. היא ערכה לו היכרות עם בעלי־ההון מפראנקפורט, והוא נכנס למה שנקרא בארץ החברה הגבוהה.

בין השניים התלקחה אהבה גדולה. כשבנה שיף את מלון דיפלומט בתל־אביב, הם בנו לעצמם דירה בקומה ה־17 של הבניין. לשם הובאו רהיטים מפוארים מפראנקפורט, כלי־חרסינה ו־שאר אביזרי החברה האירופית. הם התחילו לארח ולהתארח, לבלוט בכל אירוע חברתי חשוב.

הדבר לא מצא חן בעיני אשתו — עדיין — של חיים שיף, איילה, המבוגרת ממנה בכמה שנים. למרות שהיא נפרדה משיף לפני 18 שנים, לא השלימה האשה החוקית עם המתחרה.

היתה לכך סיבה פשוטה. איילה ידעה כי שושנה מתכוונת להיות לגברת שיף, כמעט בכל מחיר. איילה לא רצתה להתגרש. מה גם שנודע ל־איילה כי שושנה שמה את ידה על צרור מניות של מלונות שיף. גם היחסים בין רובי, בנה של איילה, ובין אביו התקלקלו.

שלוש פעמים ניסתה שושנה להביא לחיים בן, לשווא. גם פה רדפה אותה הטראגדיה. בפעם השלישית הגיעה עד לחודש השביעי של הריונה. העובר מת. אז כבר עברה שושנה את גיל ה־40, והיא סיכנה את חייה כדי ללדת.

הזוג רכש וילה בלתי־גמורה בשכו־נת תל־בנימין ברמת־גן, והמשיך בבניה כדי להפכה לווילה של חלומות. שו־שנה הסתובבה במכונית אולדסמוביל מפוארת שהובאה מגרמניה, כשהיא מלווה על־ידי הכלב האהוב עליה, קושקוש, מתנת השגריר המצרי הרא־שון, סעד מורתאדה. היא גם החליפה את שמה, ואימצה לעצמה רישמית את השם שיף.

בתקופה זו, כשהיה נדמה שהכל מושלם, לא הפסיקה איילה להטריד את שושנה במישפטים בכל בתי־ה־מישפט בארץ. המישפטים היו בין איי־לה וחיים, כשהנושא הוא גירושין ו־כסף. אולם איילה השתמשה בהם כדי לנגח את יריבתה, וטענה ששושנה אינה אוהבת בעצם את חיים, אלא רק

שושנה בנמל־התעופה
מעיל־פרווה הפוך

את כספו, ובוגדת בו. פעם גם התפתחה בין השתיים תיגרת־ידיים ממש בבית־הקברות, בעת הלוויה מישפחתית.

במהלך המאבק הזה זרקה איילה שיף, בפעם הראשונה, את הפצצה: למעשה יש לשושנה רומאן סודי עם הבנקאי ארנסט יפת.

בלשים של היריבה

באותו רגע לא האמין איש ל־שמועה דמיונית שכזאת. זה נראה כמו השמצה זדונית, עלילה מטורפת של אשה קנאית.

כי ארנסט יפת היה גבר נשוי, שקט וסולידי. שם אשתו היה אלה.

אלה שמטרלינג („פרפר" בגרמנית) הכירה את ארנס יפת כשהיא היתה בת 13, והוא בן 17. בן־הבנקאים, היורש של חברת יעקב יפת ושות', היה אדם סולידי מלידה, וגם על־פי אופיו.

גם אלה היתה סולידית. כשבגרה, היתה אחת משתי הנשים היחידות שהשתתפו בקורס הראשון לדיפלו־מטים מטעם מישרד־החוץ־בדרך, עוד לפני קום המדינה.

שיחות על המיזוודות

ביום השבת, בשעה ארבע אחר־הצהריים, טיל־פנתי אל ארנסט יפת, ברירתו שבמיגדלי־דויד. התפתחה בינינו שיחה, שבמהלכה הצעתי לו רדכים שונות להתבטא מעל דפי העולם הזה לגליון השבוע.

יפת, מיבטא ייקי כבד ונימוסים כנ"ל, הודיע לי תחילה שגזר על עצמו שתיקה בימים אלה. אחר־כך התפתחה בינינו שיחה. הנה משפטים נבחרים ממנה:

יפת: „בקרוב אשמח להתראיין אצלך, גבירתי. כעת אני לא מתראיין. מאז האיש ההוא מידיעות אחרונות..."

אני: „סליחה?"

יפת: „האיש ההוא שריאיין אותי מידיעות.

אני: „אתה מתכוון ודאי לשייקה בן־פורת..."

יפת: „נו, כן. מאז לא התראיינתי. ביחוד לא על ענייניי הפרטיים או הכספיים. אבל אתם כבר כתבתם עליי השבוע: רחל המרחלת!"

אני: „אין לי עניין לשאול אותך בדיוק על ענייניך הכספיים, מכיוון שאיני מבינה בזה."

יפת: „על זה, גבירתי, אני גם לא מוכן לדבר!"

אני: „זה נראה לך ודאי קטנוני. חטטני אולי?"

יפת: „את זה את אמרת! אבל טוב שאמרת! אני מבטיח לך לדבר בקרוב."

השיחה התמשכה, ובסיכומה הגענו להבנה וסי־כמה שנמשיך בשיחתנו מקץ שעתיים. יפת לא הזכיר אף ברמז שהוא ייערך מהבית בעוד שעתיים, ולא יהיה בארץ מקץ כמה שעות. כשטילפנתי שנית, כבר לא היה בבית.

בינתיים הגיע מידע למערכת העולם הזה שהוזמנו זוג כרטיסי־טיסה עבור יפת וידידתו. שושנה וינר, לחצות, בטיסה 001 לניו־יורק.

אחרי השעה 10 בלילה ניהלתי שיחה ממושכת עם שושנה וינר, שהיתה טרודה בנראה בסידורים האחרונים לפני הטיסה, שכן קו־הטלפון שלה היה עסוק במשך כל הערב. השיחה החלה בטון עויין ועברה לסיגנון נינוח.

הנה קטעים נבחרים מהשיחה לתוך הלילה, שהסתיימה חצי שעה לפני שנראתה בנמל־התעופה בן־גוריון בחברת יפת, בדרך לניו־יורק.

אני: „קבעתי עם ארנסט יפת שנשוחח במשך הערב. אני מבקשת שתעזרי לי לאתר אותו."

וינר (בתדהמה): „אבל מאיפה אני יודעת איפה הוא?"

אני: „הוא לא נמצא בבית. וסביר להניח שהיכן שהוא לא יהיה, הוא יתקשר אליך ולא אלייך."

וינר: „למה סביר להניח ככה? באמת שאין לי מושג איפה הוא. את לא מאמינה לי? מה קרה? למה את צריכה אותו כל־כך דחוף? אתם יכולים לשוחח מחר בבוקר?"

אני: „אנחנו לא יכולים לשוחח מחר בבוקר: היכן את מציעה לי לחפש אותו?"

וינר: „האמיני לי שאני לא יודעת. הוא לא אדם שמדווח לאן הוא הולך. הוא אדם סגור כזה, ובימים האחרונים... כמה קשה לו... הוא בכלל נסגר... הוא נטח אצל אחד הילדים שלו, לא יודעת איזה מהם. לשם אני לא יכולה לטלפן..."

אני: „אתם לא צריכים להיפגש בהמשך הערב?"

וינר: „מה פיתאום? אני בכלל מחכה לאורחים עכשיו: כל רגע הם צריכים להיכנס!"

אני: „ובלילה?"

וינר: „סליחה?"

אני: „אל תהיי כל־כך מזועזעת. לדעתי, סביר שתיפגשו — בואי נאמר בעוד שעה. שעה וחצי."

וינר: „לא, מה פיתאום? אשמע ממנו רק בבוקר, באמת! נו, ספרי לי כבר מה קורה."

אני: „אספר לך מחר בבוקר."

וינר: „אני בכלל לא מבינה מה את מתעניינת בנו. את אוהבת לראיין מפורסמים בתוך בתי־הסוהר. אנחנו עוד לא שם... אני ממש מתכוננת לאורחים!"

אני: „אני משאידה לך מיספר־טלפון, ותדאגי לכך שיפת ייצור איתי קשר?"

וינר: „איזו שאלה! מה המיספר? אני לא חושבת — בעצם אין כל סיכוי! — שאשמע ממנו לפני מחר בבוקר. אבל תשאירי את המיספר. ודאי שאראג לכך שייצור עימך קשר. את לא מאמינה ליי? נסי גם לחייג אליו הביתה שוב. הוא בטח יגיע. אין לי מושג מתי. אבל נסי למצוא אותו בבית."

אני: „קיבלתי את העצה. נמשיך לשוחח בבוקר, אבל אנא נסי לאתר אותו גם הלילה."

וינר (מבולבלת): „טוב, בטח. אז נדבר בבו־קר. אני א... מתעוררת בחדשות. איזה חדשות? 9, 10, מתי שאת מתעוררת...א... שיהיה לך נוח. להתראות."

וינר בוודאי קיללה אותי על כל דקה שאני מעכבת אותה בדרכה לנמל־התעופה בן־גוריון, ואולי היתה טרודה במלאכת־האריזה האחרונה של ארבע מיזוודותיה ושל מיזוודותיו של יפת — שאולי גם שהה עימה בביתה שברמת־גן באותה עת — היא באמת אשה חכמה. או, לחילופין — ערמומית.

אותי, על כל פנים, היא פשוט הצליחה לשכנע. בגלל פניותיה הנשנות וחוזרות — „את לא מא־מינה ליי?" — האמנתי לה.

דמנה ברק

אין הבדל גדול יותר מאשר זה הקיים בין אלה שמטרלינג־יפת ובין שושנה קליין וינר־שיף־וינר. אלה הת־פתחה בכיוון עצמאי משלה. היא הת־חילה לצייר, לאסוף אליה אנשים מו־כים הזקוקים לעזרה. לא פעם בא ארנסט הביתה ומצא שם כל מיני טיפוסים תימהוניים, שאשתו החליטה לטפל בהם. באחת הישיבות הסוערות של הנהלת־הבנק נפתחה הדלת, ואלה באחריות ייקית טיפוסית התמסר יפת לתפקיד זה — ותוך כדי כך גם התחיל לטפל בענייניה הכספיים של שושנה.

מן העניין הכספי עברה ההיכרות לעניינים אישיים יותר. אך איש לא העלה על דעתו שיש לזה צד אינטימי. איש — מלבד איילה.

בניגוד לאלה יפת, שחיה בעולם שלה ושלא העלתה על דעתה קשר בין בעלה ובין האלמנה העליזה, עלה גם

יפת שולח את מיזוודותיו
7 מיזוודות ל־4 ימים

יפת מרים את מיזוודותיו ליד הדלפק
בפעם הראשונה בעצמו

עלה הדבר במוחה של איילה שיף. כי איילה, בניגוד לאלה, היא אשה ממו־לחת וארצית, עורכת־דין מנוסה, והיא ארבה לשושנה מאחורי כל פינה. קרוב לוודאי שגם שברה בלשים כדי לעקוב אחרי צרתה.

כל זה קרה בשעה שחיים ושושנה יפת נכנסה וחילקה לכל אחד מן הנוכחים ורד.

הקשר בין ארנסט יפת ובין שושנה וינר התחיל בעניין עסקי. כאשר מת וינר, בעלה של שושנה, הסתבר כי מינה את יפת כמוציא־לפועל של צוואתו וכאפוטרופוס של שני הילדים.

היו, למראית עין, זוג מאושר, שנראה ביחד בכל אירוע, ושהכל המתינו לנישואיהם בשעה טובה אחרי גירושיו של חיים.

עסקיו של חיים עברו תנודות קשות, עלו וירדו לסירוגין, ולא פעם היה זקוק להלוואות ענקיות מן הבנק שלו. זה היה בנק־לאומי לישראל, והאיש שטיפל בהלוואתו היה, כמובן, ארנסט יפת.

מיזוודה מלאה בדולארים

ד גירושין של חיים שיף מאיילה עמדו לצאת סוף־סוף לפועל, ושושנה עמדה להגשים את חלומה ולהיות לגברת שיף הרישמית.

באחד הדיונים המישפטיים, שנער־כו בירושלים, היה ההסכם מוכן. חיים שיף הגיע לדיון הסופי כשבידו מיז־וודה, ובה מיליון דולר במזומנים. אולם ברגע האחרון התחרטה איילה, וטענה שרצתה רק להיווכח אם הוא רציני.

הכסף סודר על־יד שושנה, ויתכן כי נעזרה בשרותיו האדיבים של ארנסט יפת.

בה בשעה שהמשולש חיים־איילה־שושנה התחבט בענייני הגרושין של חיים שיף, עסק משולש אחר בגירושיו של ארנסט יפת. היה צד פיקאנטי להקבלה מוזרה זו: צלע אחד היה זהה בשני המשולשים גם יחד. מול המשו־לש שושנה־חיים־איילה עמד המשולש

(המשך בעמוד 40)

הבריחה הגדולה

נמל־התעופה בן־גוריון. 11.20 בלילה. מוצאי־שבת.

מכונית אמריקאית לבנה, מודל '81, עוצרת בכניסה לאולם־הנוס־עים. מאחורי הנהג יושבים הזוג המדובר ביותר בארץ: ארנסט יפת ושושנה וינר־שיף.

שושנה יוצאת ראשונה. לבושה במעיל פרוות־שועל ארוך ומדהיב ביופיו. היא יוצאת לבדוק את הש־טח. היא נכנסת לאולם־הנוסעים. יפת נשאר במכונית.

כשהיא מרכיבה מישקפי־שמש גדולים, היא פוסעת לעבר דלפק המחלקה הראשונה.

לפתע היא חוזרת בריצה מטו־רפת. „יש המון צלמים בפנים! כל העיתונות שם! אני לא יוצאת!" היא צועקת לעבר יפת.

נכנסת למכונית וסוגרת את הד־לת.

יפת, בקור־רוח ייקי מסורתי, יו־צא מן המכונית. הנהג בעיקבותיו. הוא מחפש עבורו עגלה, להעמיס עליה את המיזוודות.

(אינני מזהה אותו. הפעם האח־רונה שראיתי את ארנסט יפת הי־תה לפני יותר משנה. „מר בנק" הו־פיע אז כעד בוועדת־החקירה לווי־סות מניות־הבנקים. כשהוא נכנס לאולם, עבר מין רחש משונה בין הנוכחים. היתה דממה. הכל הת־ייחסו אליו בכבוד. הוא היה לבוש היטב. חליפה מחוייטת. רציני. זקוף. נראה גבוה יותר. חזק יותר. מכובד מאוד.

עכשיו הוא נראה אחרת. שפוף. נמוך במשהו. לא בוטח בעצמו. מ־הסס. נושא את המיזוודות בעצמו. כמעט כמו כולם. דומה לעוד רבים אחרים, המסתובבים באולם הנוס־עים. לרגע אני אומרת לצלם שזה לא האיש. שאותו צריך לצלם. האיש הזה נראה נמוך יותר, קטן יותר. איש אחר. הנסיבות אחרות. שם, באולם בנק טפחות בירושלים, הוא נראה כמי שיודע היטב את דרכו. מסוכך בעדת עורכי־דין, שהם גם חברי־דירקטוריון. בח־ברים מן הבנק. מוקף ביטחון. כאן הוא נראה נטוש, שונה, אומלל במשהו.)

יפת לובש מיכנסיים אפורים ומיקטורן כחול, חולצה לבנה ועני־בה. המעיל העליון על הזרוע. הוא עוזר לנהג להעמיס את ארבע ה־מיזוודות הגדולות שברשותו, ופו־סע לעבר דלת־הכניסה לאולם ה־נוסעים.

„אדוני, לאן אתה נוסע?"

„אני נוסע לניו־יורק."

„אתה גורח מהארץ?"

„לא, מה פיתאום? אני נוסע כל שבועיים!"

„מה יש לך לומר על הפנסיה שלך?"

„אין לי תגובה."

„מתי אתה מתכוון לחזור?"

„אחרי ימים ספורים."

יפת והנהג צועדים לעבר דלפק המחלקה הראשונה. מסביב קהל שאינו מזהה ברגע הראשון את האיש נמוך־הקומה, בעל השיער ה־לבן. „הוא לא נראה כל־כך גדול ומתנשא כמו בישיבות הדירקטו־ריון," אומרת גברת אחת.

יפת נדחף בין הנוסעים הרבים, המציפים את נמל־התעופה. נתקל בעגלות עמוסות, הולך כמי שאינו רואה את הסובבים אותו.

מגיע לדלפק המחלקה הראשונה וממתין בתור.

„אולי אדוני מוכן להגיב על גובה הפנסיה?" אני שואלת שוב.

„תרשי לי לעבור את הבדיקה, ולהכניס את המיזוודות שלי."

יפת מוריד בעצמו, כנראה לרא־שונה בחייו, ארבע מיזוודות שחו־רות גדולות, עשויות עור משובח. הרבה עודף־מישקל היה לו, ליושב־ראש הדירקטוריון של בל"ל. הרבה מיזוודות לנסיעה של ארבעה י־מים.

„אדוני מוכן לומר משהו על גובה הפנסיה?" אני מנסה שנית.

„אני אדבר בזמן שאמצא לנכון, ובמיסגרת שאני אמצא לנכון."

„אולי בכל זאת כמה מילים? מצפים ממך לתגובה!" וכמו בתק־ליט שחוק, הוא חוזר על עצמו.

„אני אדבר בזמן שאמצא לנכון ובמיסגרת שאני אמצא לנכון."

הנהג נזכר לפתע ששושנה עדיין

הם ברחו באופן בהול כי חששו מפני צו עיכוב־יציאה — אך איש לא ביקש כלל צו כזה!

כן, הם משיבים. „גם אנחנו. ניפגש למעלה."

הבחור הצעיר, שהביא את הש־ניים, עומד ליד שושנה. „תראה מה קורה לנו לעת זיקנה," היא לוחשת. הצעיר אינו מגיב. מאוחר יותר סיפר שהוא אינו הנהג של יפת. הוא קרוב־משפחה של שושנה.

„יש לו די כסף לכרטיס," צועקת אחת הנוסעות. יפת קר־רוח. אינו מגיב. גומר את הסידורים האח־רונים. משלם מס־נמל בשקלים, וקורא לשושנה.

הוא משאיר בידו תיק־עור ש־חור בלבד.

שני שוטרים מתנדבים להוביל את הזוג לעבר המדרגות הנעות.

מישהו פולט: „אין מה לדאוג, הוא לא יכול לצאת מן הארץ. יש נגדו צו איסור־יציאה!"

וינר־שיף ויפת אינם מגיבים. הם פוסעים בזהירות. לא ממהרים.

„אדוני מוכן אולי להגיב על הפירסומים על גובה הפנסיה?" אני מנסה שוב.

„אני אדבר בזמן שאמצא לנכון. אני אדבר בזמן שאמצא לנכון. אני אדבר בזמן שאמצא לנכון."

והזוג נבלע במעלה המדרגות הנעות.

בחור צעיר, העובר בקירבת מקום, מספר שבתו של יפת גרה אצלם בקיבוץ־אורים. „היא בכלל לא נראית בת־עשירים. דווקא נח־מדה. כזאת זרוקה."

הצעיר שהביא את השניים ממ־תין. אולי בכל זאת צדקו הטוענים, שיש למעלה צו איסור־יציאה מן הארץ. כעבור כמה דקות הוא נעלם לכיוון מכוניתו. המכונית הלבנה, שעמדה יותר משעה וחצי במקום שבו אסור לחנות. גם הערב שום שוטר לא העלה על דעתו לרשום ליושב־ראש מועצת־המנהלים של בל"ל דוח־חנייה.

רזנית אנטלר ■

כתבה: שולמית יריב, צילם: צבי טל

אלישע גת, 60, אדריכל: בנתי־המיקדש של הכסף ברור שהכהן הגדול רוצה יותר. אין לבוא בטענות אליו. אלא אל ההמון, ולאלה שידעו ושתקו. אם אני רוצה אלף דולר ליום? לי יש מספיק.

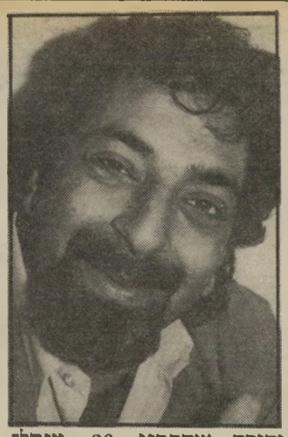

יהודה שהרבני, 26, מנהל־מבירות: יפת בנאדם גדול — ככה לעבוד על בנק לאומי זה דבר גדול! מגיע לו פרס־נובל בכלכלה נכונה. עם 1000 דולר ביד הייתי מזמין את פנינה רוזנבלום לערב.

דידי ג׳ראח, 22, חייל משוחרר: מי שמצליח לרמות כמו יפת ולצאת נקי, ראוי להערצה. הוא גאון. סוף־סוף יש משהו שמרוויח יותר מהבבא סאלי. אגב, מה עם תוספת־היוקר?

דויד שמאי, 28, נהג מונית: הכי הצחיק אותי שהוא הוריד לגרושה שלו את המזונות, סיפר לה סיפור שהוא גימלאי. תן לי להיות כזה גימלאי, ואני יוצא היום לפנסיה וזורק את המונית לים!

שרגא בן־עמי, 50, עורך־דין: כולם מושחתים, ללא קשר מיפלגתי, אבל המושחת מכולם הוא דולצין. שערוריה כזאת, שור כזה עוד לא היה, אפילו לא אצל לוינסון. אין לי שום רצון לכסף, זה משחית את הבן־אדם!

ריבקה מורדי, 67, עקרת־בית: נגד, נגד, נגד! מזל שיש עיתונאים, שיגלו כאלה פשעים. ממשכורת שיש לו ליום אחד, הייתי חיה חודשיים. ומשכורת של חודש אחד משלימה את החסר לי לדירה.

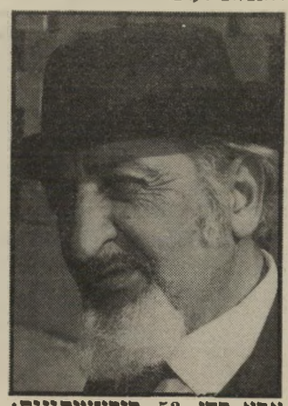

אבא בהן, 53, סוכן־עיתונות: כולם זה מאפייה אחת גדולה. דולצין עצמו שותף, אני מאשים אותו כי חתם על נייר ריק ונתן ליפת למלא. הייתי תורם 900 דולר לזקנים ונכים וחי ממאה.

גבריאל פוליקר, 72, פנסיונר: אני בטוח שיפת לא היחידי שמקבל כל־כך הרבה. הוא ניצל את העובדה שאף אחד לא הפריע לו. אפשר להשתגע מסכום כזה — הייתי מסרב לקחת.

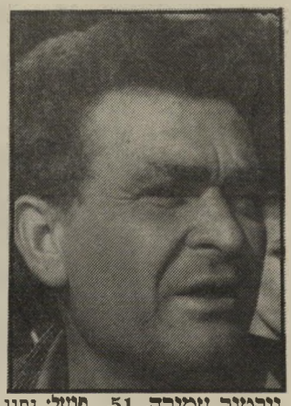

ויקטור עמירה, 51, פועל: נתנו לו, והוא בלי בושה לקח. זאת רמאות גדולה. האנשים האלה בבנקים כולם רמאים. כל־כך הרבה כסף שזה לא יאומן. אני מרוויח לחודש חצי ממה שהוא מקבל ליום, וזה לא מספיק לו.

שלמה מנוח, 77, פנסיונר: גם אני וגם הוא נקבל חלקת־קבר של מטר וחצי, אז מה הוא, הגנב, צריך כל־כך הרבה? זה נחש. לא יהודי. זה ליכלוך, זבל. לא רוצה אלף דולר ליום, מה אעשה עם כל־כך הרבה?

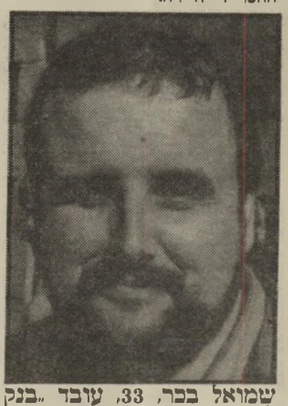

שמואל בכר, 33, עובד „בנק לאומי״: אני המום ונפעם מהסכום. אני לא מוכן לקבל דבר כזה, ולא מסוגל לקלוט את גודל האסון — וזה אסון. אני באופן קבוע נמצא באובר־דראפט אדיר.

אהובה ביטון, 23, מזכירה: לא שמעתי על זה בכלל. בלי לדעת הרבה, נראה לי שהוא ממש גדול. צריך להיות מוכשר כדי למצוץ כל־כך הרבה כסף. אם לי היו סכומים כאלה, לא הייתי נשארת בארץ.

פנינה רוזנבלום, 32, נערת זר־הר: שחיתות. בגלל אחד כזה נקניק הפסדתי המון כסף במניות הבנקים. זאת ממש חוצפה. עם אלף דולר ליום הייתי נוסעת לחו״ל, קונה בגדים ותורמת לעניים.

אדי אלקיים, 17, תלמיד תיכון: לא שמעתי בכלל על הפרשה. אני קורא עיתונים, אבל לא שמתי לב. בבוטקה כזאת הייתי קונה אוטו, נוסע לחוץ לארץ ומבזבז כל הזמן.

אורלי בנימין, 18, פקידה ב־בנק דיסקונט״: אני לא בדיוק מתעניינת בזה. שמעתי שהוא ברח מהארץ. זה בדיוק מה שאני הייתי עושה עם כל־כך הרבה כסף. מזמן כבר לא הייתי נמצאת פה.

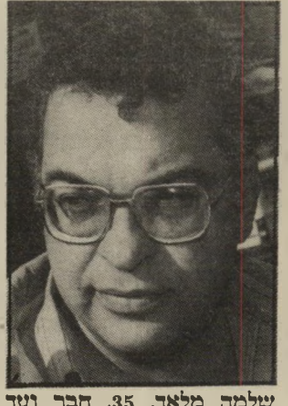

שלמה מלאך, 35, חבר ועד ב־בנק לאומי״: צריך ועדת־חקירה שתבדוק את כל האינטרסנטים בדי־רקטריון, ושתבדוק אם יש היבטים פליליים. אני מרוויח 700 דולר בחודש, אין לי מושג מה עושים באלף דולר ליום.

יוספה מאיר, 20, מזכטלת: מה זה? אני לא מכירה אותו. אני לא קוראת עיתונים, אבל הייתי יודעת מה לעשות בסכום כזה: הולכת לבית־קפה, מבזב־זת, קונה בגדים, נוסעת לטייל וקונה אוטו.

מירי אלקהל, 27, סוכנת־מכי־רות: זו שחיתות. בנאדם שמטיף לקיצוצים בתקציב של אחרים לא יכול להרשות לעצמו לקחת כל־כך הרבה. אני הייתי אוגרת הכסף וקונה דירה.

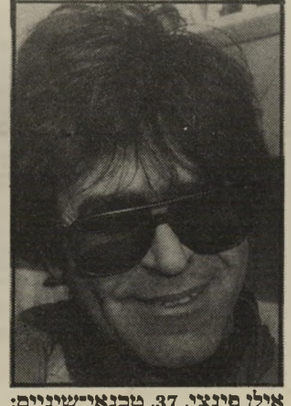

אילן פינצי, 37, טבנאי־שיניים: שישרף עם הכסף ביחד! זו בושה וחרפה, במצב הכלכלי של היום. אני מאשים את הממשלה והבנק — כולם ידעו ושתקו. גם עם אלף דולר ליום הייתי ממשיך לעבוד. לא יכול לשבת בבית.

ציון אלגרסי, 34, סקיד: הוא הת־נהג כדיקטטור בלי שום פיקוח. הלוואי והיו עוד כמו וירשובסקי. חייבים להע־מיד מבקר על המוסדות כמו הבנקים, כור וסולל־בונה. אלה כולם מאפיונ־רים. אלף דולר ליום? הלוואי עליי!

GNAL GGL

העולם הזה

ערך מישאל־בזק ברחובות תל־אביב נדי לעמוד על יחס הציבור

30 אלף דולר לחודש זהו סכום מופשט. אלף דולר ליום — זה מתחיל להיות מוחשי. צוות־המישאל התמקם השבוע ליד בניין המינהלה המרכזית של בל"ל, ושאל את העוברים ושבים לדעתם על הפרשה, ומה היו עושים אילו קיבלו שכר של אלף דולר ביום. כולם מסכימים שזו שערוריה. אחד הציע להעניק ליפת את פרס־נובל לכלכלה נכונה, אחר הישווה אותו לבאבא־סאלי. מה אפשר לעשות בכסף? רוצים לקנות דירה, לעצמם או לסבתא, אחרים משתוקקים לנסוע לחו"ל.

שי אבן־טוב, 15, תיכוניסט: זו ממש גניבה, זה שובר כל אמון במימסד. אילו היו לי אלף דולר ליום — ביום הראשון הייתי קונה סטריאו, אחרי יומיים מחשב חדש.

אבנר כהן, 47, עובד בזק: הוא צריך להיכנס לבית־הסוהר. זאת בושה וחרפה לכולנו שאיפשרנו כזה דבר, וזאת בושה לו ולבנק, שנתנו לו כאלה סכומים.

„מה היית אתה עושה בפנסיה כזאת?"

תמי היימן, 30, מעצבת אופנה: הוא לא עבד בשביל הסכום הזה. זה מוגזם ללא פרופורציה. שיהיה לי קודם אלף דולר ביום, אחרי זה אתרום לבתי־יתומים.

משה היימן, 29, יצרן בגדים: זה שוד בצהריים. שוד רשמי. זה לא נתפס בהגיון. זוהי המאפייה של הצווארון הלבן. איך אפשר לבזבז אלפיה ביום? הייתי נותן הלוואה למישרד־השיכון.

אירים הילל, 21, מזכירה: שיהיה לו לבריאות ושיהיה לו לחולי באותו הזמן. בסכום כזה הייתי חיה טוב מאוד. נוסעת לחו"ל, מטיילת, קונה בגדים.

אורית ספרדי, 21, קיבוצניקית: צריכים לקחת לו את הכסף ולחלק שווה בשווה עם כולם. צריכים להעלות את משכורות הזוטרים. טוב שחשפו את זה. בכסף הזה הייתי קונה לסבתא שלי דירה.

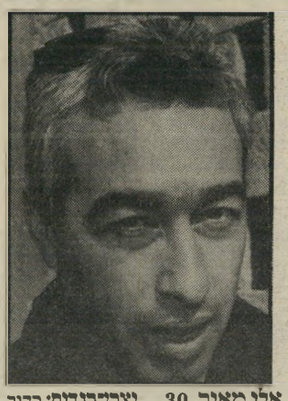

אלי מאיר, 30, יצרן־בגדים: כדור בראש ליפת ולכל מי שנתן לו, כולל הורוביץ וכל הדירקטוריון, כולל המפקחת על הבנקים, שזו הפשלה השלישית שלה: בסכום כזה, הייתי נותן את מפתחות העסק שלי לקבצן.

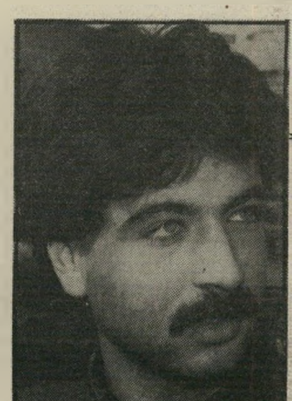

מיתין סטמטי, 24, סוחר בדים, עולה מתורכיה: אני לא בעדו ולא נגדו, אבל מה שבטוח, אצלנו בתורכיה זה לא יכול לקרות, שמה לא היה לו סוף טוב. מנהל בנק בתורכיה מרוויח 700 דולר, וזה הרבה כסף.

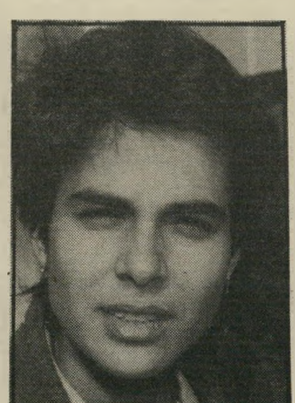

חנה בצל, 24, עובדת במישרד־פירסום: הוא איש גדול שעשה הרבה למדינה, אבל זו שערוריה. זה כסף שלי שהולך לשמוק אחד. אי־אפשר לאכול יותר ממה שאני אוכלת, כך שכלום לא היה משתנה.

אתי גוזין, 24, מורה לגראפיקה: זו תמונה שמשקפת את המצב החברתי הרקוב שלנו, כל בעלי הסמכויות רקובים. הנוער מושפע מהשחיתויות וגדל בצילן — ואלה ינהלו את המדינה בעתיד.

ג'רלד פישר, 60, סקיד: צריך לתלות אותו. זוהי גניבה, גניבה בעיניים. בתי התארסה אתמול, כך שיש לי מה לעשות עם סכומים כאלה. עכשיו אני הולך לבנק לאומי, לראות מה עם האובר־דראפט.

יהודית פרין, 46, עקרת־בית: גולנים. לוקחים את הכסף מהעניים ונותנים לעשירים, ככה זה תמיד בכסף של המדינה. עם אלף דולר ליום — מה שיש לי בחודשיים — הייתי יושבת בבית־מלון, נוסעת לפאריס וללונדון.

אנשים

האלוף הפעיל לחצים על העיתון, איזה בגין אינו אוהב את דני, ואשת־השופט

■ **יורם אריזור**, שר האוצר לשעבר, התבטא השבוע: „מה רוצים מ**ארנסט יפת**? הוא בסך־הכל מיסכן: יש לו חמישה ילדים. הוא קיבל המישה מיליון דולר. כך שיוצא לכל ילד רק מיליון אחד...“

■ שר־החוץ **שימעון פרס** מגלה בימים אלה פעילות, כמו בימיו הטובים, בקשר לתוכנית הכלכלית. כעת כבר מותר לגלות שהוא קפץ לפעילות בעת המשבר בהכנת התוכנית, בניגוד נמרץ להמלצותיהם של **יוסי ביילין** ו**אמנון נויבך** — מקורביו. השניים יעצו לו לתת לליכוד להסתבך בתוכנית. גם חברי־כנסת מהמערך הצטרפו להמלצותיהם. פרס לא עמד בפני הפיתוי או האחריות וזינק למים.

■ **בנימין נתניהו**, („ביבי“) שהוכתר באחרונה במאמר של חדשות כמנהיג העתיד של הליכוד ושדילג, על פי תחזית זו, על פניהם של **אריאל שרון** ו**דויד לוי** בקלי־קלות, טילפן אל לוי והודיע לו בהולות שאין לו שום קשר למאמר. הוא לא שיתף פעולה עם היוזמה לתחזית זו, ולכן אין לו חלק בכך.

■ אגב, גם **אהוד ברק**, שהוכתר כמנהיג המערך מול נתניהו, לא רווה נחת מהמחמאה שהועניקה לו. ברק הפעיל לחצים על כותבי המאמר, וניסה להשפיע לפחות על דחייתו עד אחרי שייקבע מי יהיה הרמטכ“ל הבא של צה“ל. ברק העריך שהמחמאה שניתנה לו רק תזיק לו במיסגרת חברותו בוועדת־הפנים של הכנסת, הוזמן, עם חבריו לוועדה, על־ידי מפקד מחוז תל־אביב של המישטרה, **גבי ע־מיר**, להתלוות ל„ביקור“ תקופתי באתרי הפעילות של סמים וזנות. אין ספק שזה מעניין יותר בהמשך המירוץ. לא ברור אם אכן הוא ניזוק מהתחזית.

מנחם סביבדור הופיע השבוע בכינוס השרים אברהם שריר, גידעון פת ומשה ניסים נגד מודעי. אך הוא נראה מנותק במיקצת ממה שהתרחש סביבו, ובאמצע הנאומים קם – לבש את מעילו העליון – ונטש את האולם.

רפי סויסה לשעבר הנציב של שרות בתי־הסוהר, חגג השבוע את יום הולדתו ה־52 במיסעדה המארוקאית החדשה קזה־בלנקה. אשתו אליס וחברים רבים שטרחו על המסיבה הצליחו להפתיעו, ולסחוב אותו ממזכרת־בתיה עד למיסעדה התל־אביבית בתואנות שונות ומשונות. רפי, נרגש עד מאוד, הודה לחבריו הקרובים, שחיכו לו במקום, ואף אמר כי חשש שעם פיטוריו חבריו יפנו לו עורף, והוא שמח להיווכח שאין זה כך. שימי תבורי כיבד את סויסה בשיר, ואילו משה טימור, שבא עם אשתו, נהנה ממטעמי המקום. בתצלום נראה רפי מרים כוסית עם שימעון פוני בעל השפם האדיר, עובד מכס אשדודי, המזכיר מאוד בצורתו את חברו של סויסה מישל לנקרי, בעל המיסעדה החדשה, שהכין לסויסה עוגה ענקית ומיוחדת, שנזללה על־ידי האורחים תוך כדי ריקוד משותף עם רקדנית־הבטן. סויסה הנרגש כתב בספר האורחים של המיסעדה כי „סוף־סוף יש לי מקום בו אני יכול לשבת בשקט.“

אחי ליבני צולמה בתמונה זו, בליל־הסילווסטר, כשהיא רוקדת עם הפסיכיאטר הד“ר ריצ‘ארד קורנהאוזר, שבוע ימים לפני שכרעה ללדת. אחי, עורכת־דין, אשתו של יצחק ליבני, מי שהיה מנכ“ל רשות־השידור, ילדה בת. היא עדיין לא סיכמה עם בעלה איזה שם לתת לה.

■ הזוג **אריאל ולילי ש־רון** ישב במיזנון־הכנסת וסעד את ליבו בחברתו של הפרשן המדיני **חנן קריסטל**. לפתע חלף על פניהם נשיא לישכת־המיסחר **דני גילרמן**. מובן שהוא התעכב ושאל לשלומו של שר־התעשייה־והמיסחר. בשיחה סיפר גילרמן כי „(**מנחם**) **בגין** לא אהב אותי!“ גילרמן אף פירט וסיפר על ההזדמנות שבה כינה אותו בגין ברישמיות: „מר גילר־מן!“ העיר קריסטל ברוח הימים האלה: „איזה בגין אינו אוהב אותך? האבא או הבן?“ שרון, מושא התקפותיו של בגין־הבן בימים אלה, פרץ בצחוק והוסיף: „גם אני רציתי לשאול את אותה השאלה!“

■ **שרית גרינברג**, אחות הנאה של **גאולה כהן**, עסוקה בימים אלה בהקמת הוסטל לאסירים משוחררים, וביוזמה חדשה הקשורה בנשים מוכות. גרינברג מנסה לגייס לכך „נשים של“. לא תמיד היא נתקלת ב־התלהבות מצידן.

■ אווירה מישפחתית שררה בכינוס הסוער שאירגנו שלושת השרים הליברליים — **משה ניסים, אברהם שריר** ו**גיד־עון פת** — נגד **יצחק מודעי**. שריר הגיע, כמובן, עם אשתו **ריבקה** שהגיעה עם אחותה. **אלי קולם** לווה באשתו **שושי**, **פסח גרופר** — בבנו **דורון**. כולם האזינו לנאומים והסתערו על המאכלים הטעימים שהוגשו.

■ ומה עשו שתי מזכירותיו הצעירות של שריר באותו היום? במהלך העבודה הקדחתנית של אירגון הכינוס, והעבודה השוטפת הקשורה במישרדי המישפטים והתיירות, הספיקו השתיים — **סימה אסייג** ו**זיווה** — לבקר במיפעל־סריגים ולהעשיר את מלתחתן.

■ חברי־הכנסת **בני שלי־טא** נראה נחפז בעת כינוס הליברלים הסוער. לאן נחפז? מאשר מילחמות הליברלים.

■ רבים תמהו מדוע חגגו הוריו של השדרן הפופולארי **אלי ישראלי** את יום־נישואיהם דווקא במלון מיגדל־דניאל המהודר. הסיבה אינה נעוצה בנטייתם להתהדר או להתרברב. בתם החיננית **עטרה**, האחות הפחות־מפורסמת עדיין, מונתה באחרונה כמנהלת יחסי־הציבור של המלון, וכך היתה להם סיבה כפולה למסיבה.

■ **דידי מנופי** ניסה להתאושש מההפתעה שהכינה **פני־נה רוזנבלום** לאורחיה הרבים, שבאו לאחל לה מזל־טוב במלאת לה 32 שנים. משסיימה רוזנבלום לעכס על הבימה כרך רנית־בטן, פלט: „פנינה רוקדת בריוק כמו שהיא שרה!“

■ הזמר **צביקה פיק** נראה סוקר ביסודיות את אולם הסי־נרמה, שבו חגגה רוזנבלום את יום־הולדתה. הסיבה למראהו ה־ראוג של פיק נעוצה פשוט ב־עובדה שהוא חגג כעבור שבוע באותו האולם עצמו, מלאת 15 שנים לפעילותו. לכן סקר את מסיבתה של רוזנבלום לפרטי־פרטים טכניים.

■ אורח נוסף בחגיגת־החג־גות של רוזנבלום היה המנצח **דויד קריבושי** שעבר תוכנית בטלוויזיה — מסיבה למסיבה לממני. קריבושי גם החליף חברות אחרי חודשים ארוכים, בהם היה צמוד לצעירה בשם **לימור**.

■ **איאן מקאלן**, כוכב ההצגה דבש פרא, הלהיט הלוהט ביותר על בימות ניו־יורק, התראיין בשבוע שעבר בכל רישתות־הטלוויזיה לרגל הצלחת ההצגה. מקאלן, שביקר בשנה שעברה בארץ, נשאל, בין היתר, האם זה נכון שהקהל הניו־יורקי הוא הקהל הטוב ביותר בעולם לשחקן. מקאלן נאלץ לאכזב את המראיין, כשענה: „לא, זהו רק הקהל השני בטיבו בעולם. במקום הראשון נמצא דווקא הקהל הישראלי!“

■ מזל־טוב ל**יורם ברי־**

סלע, המישנה ליועץ־המישפטי לממשלה. הוא מחליף בימים אלה את רכב־השרד שלו, מודל 1982, לרכב חדיש־חדיש, מודל 1987 כמובן.

■ **אתיה שימחה**, מי ש־היתה יועצת ראש־הממשלה ל־מעמד־האשה, מאמינה כי ניתן לשלב בין הקידמה לבין ההלכה גם בתחום מעמד־האשה. שימחה נפגשה לשם־כך עם שלושה רב־נים ירושלמיים והירצתה לפני־הם על רעיונותיה המהפכניים, הכוללים עונשים כספיים ועונ־שים חמורים ביותר לגברים מ־כים, וגברים המסרבים לתת גט לנשותיהם. מה היתה תגובת הר־בנים על הצעותיה? „הם שמ־עו..." היא לא סיפרה כלל מה דעתו של בעלה, שופט השלום הראשי בירושלים **אהרון שימחה**.

■ **מולי שפירא**, מנהל מחלקת־התרבות־והבידור של גלי־צה"ל, שב לא מכבר משהות בת שלושה חודשים בארצות־הברית, על פי הזמנת המימשל האמריקאי. שפירא התקשה לשוב לשיגרת העבודה והחיים בארץ. אחרי תקופת הסתגלות, שר לתביעה שהגישה **אלה יסת** כנגד בעלה לשעבר, **אר־נסט**: „אלה, אלה, תראו מה ש־קורה לה, מה הבחור עושה לה... אלה המיסכנה."

■ הרב־ח"כ **אברהם שפי־רא** התנזר מהפעילות הקדחת־נית שלו בסוף־השבוע. אפילו ב־פרשת משכורות הבנקים לא עסק. בסוף־השבוע חל יום־הזיכ־רון לאמו **הינדה**, שנפטרה לפני שלוש שנים. שפירא התפלל ל־זיכרה, ואף עלה לקיברה שבהר־הזיתים.

■ שני הח"כים, שוחרי המר־סיקה, נסחפו בלהט השיחה על חגיגות התיזמורת הפילהרמונית ונזכרו בכנר פחות־מהולל — **מנחם**, בנה של **גולדה מאיר**. השניים סיפרו שהאיש הועלה ממישרת מורה למישרת מנהל, לכבוד יום־הולדתה של אמו. בדרעבר הסתבר כי אינו מנהל טוב יותר מכפי שהיה מורה או מוסיקאי.

■ עוגמת־נפש רבה נגרמה לחלק מהמוני החוגגים, שצבאו על אולמות־השימחה במלון מפו־אר שבהרצליה־פיתוח. החוגגים שנגרמה לה אי־נעימות גדולה, סירבה לאפשר לו להתחיל את ההופעה באיחור כה ניכר, והעדי־פה לוותר על שרותיו המצחי־קים.

■ כתגובה על איחורו של דותן, ויתר המלון גם על הופעתה של הזמרת **גלי עטרי**, העובדת עם אותו האמרגן שהיה אחראי גם להופעתו של דותן. אחרי לילה רצוף התנצלויות וחיוכים לעבר האורחים המאוכזבים, ש־הובטחו להם בדרן וזמרת ידועים, חלצה אשת יחסי־הציבור של המלון, **עטרה עזריה**, את נעליה ובשעת־בוקר מוקדמת ישבה לתנות את צרותיה לפני מנהל־המלון. לפתע נפתחה הד־לת, והופיע בחדר הזמר המק־סיקאי **אלברטו**. הסתבר שע־זריה שכחה להודיע לו על ביטול ההופעות. אלברטו היה אמור ל־הנעים את זמנם של האורחים שנותרו אחרי ההופעות לארוחת־בוקר. הזמר, עולה חדש, שהגיעה עם **שריתה** אשתו והגיטרה, לא איבד את העשתונות. בו במקום החל לפרוט על הגיטרה וסחף את צוות־המלון ושרידי האורחים ל־שירה פרועה ומחיאות־כפיים קיצביות.

כשהחליט לספור כמה אנשים פקדו את כינוס־התמיכה שנערך לכבוד שרון בגני־התערוכה. כץ הזמין בדיוק 2600 כיסאות. לכל הכיסאות המוזמנים, מלבד 100, היה ביקוש. כלומר: בכינוס השתתפו, לדבריו, 2500 מתומ־כיו של שרון.

■ ועוד מהברקותיו של היו־עץ המיועד להיות סמנכ"ל ב־מישרד התעשיה־והמיסחר: ב־כניסה קיבלו כל הבאים כרטי־סים צהובים. צירי ועידת־חרות התבקשו, בנימוס רב, למלא את פרטיהם. דיילות חינניות סבבו באולם ואספו את הכרטיסים הצ־הובים. ספירה מהירה הוכיחה — שוב לדיברי כץ — כי עם תומ־כי שרון נמנים לפחות 1000 צירים — כמחצית מצירי־הוועי־דה.

■ כוכב נולד בכינוס ושמו **דויד מגן**. הח"כ מקריית־גת התגלה כמנחה מיקצועי ביותר. בסוף הערב גילה יומרות בתחום השירה, כשזימר בקול גדול את התיקווה. היו בקהל מי שהמלי־צו עליו להנחות את תחרות ה־קרם־אירווייזיון.

■ **אבנר רגב**, מי שהיה עוזרו הבכיר של מרדכי גור ב־מישרד־הבריאות, מנסה כיום ל־קרב לבבות יהודים וערבים ב־בית־ברל. רגב מתכוון לזמן את השר **משה ארנס**, המופקד על המיגזר הערבי מטעם הממשלה, מצד אחד, ואת השר **עזר וייצ־מן**, הקרוב לליבם, מצד שני, לדיון בבעיות הסקטור הערבי ויחסי ערבים־יהודים בישראל.

■ **עדינה**, זוגתו החיננית של **רפי פרבר**, מנכ"ל מישרד־התיירות, שהפך חשוב עוד יותר מאז התמנה השר הממונה עליו, **אברהם שריר**, גם כשר־ה־מישפטים, סיפרה השבוע כי מ־עומס ההזמנות לאירועים, היא מתעדכנת רק ברקה האחרונה ממש היכן מתרחש האירוע, ולכ־בוד מי הוא נערך, כדי שתרגיש בעניינים ותו לא.

■ אחד האנשים שליוו את **פנינה רוזנבלום** לביתה, אח־רי מסיבתה הזוהרת בסינרמה, עדיין אינו יכול להתאושש מ־מראה המתנות שהונחתו עליה מידי מעריצים וידידים. מלבד ה־בשמים ותכשירי־קוסמטיקה, קיבלה רוזנבלום שפע של בג־דים תחתונים.

דפנה ברק

צילום: אבא

בריסטופר ווקן (במרכז) השחקן שנראה השבוע בטלוויזיה בסרט רוזלנד **באולם־ריקודים**. **בדירתו, והוא מתכוון לשחק חתול אמיתי. יעזור לו בכך השפם. השבוע ישב בכסית, בחברת משופמים אחרים: משה איש־כסית, העיתונאי עיטור („ג' עיטור") גלביץ, השחקן ארנון צדוק ונהגו מאיר סיגורה.**

צילום: עבאס

אלי קולאס יו"ר ועדת החוקה־חוק־ומישפט, הופתע לפגוש את ריבקה שריר, אשתו של שר־השניים רכשו את הסוודרים בצבע שחור־אפור־לבן בחנות מרקס־אנד־ספנסר ברחוב אוקספורד בלונדון.

הוא מארגן מופע מחווה לכבוד זמר היידיש. לא ברור אם זה כהשפעת יהודי אמריקה.

■ שפירא זכה לתישבוחות על השיר שהשמיע בתכניתו הפופולארית בילוי נעים. בהק־שילמו עבור הופעה מברדת של **דודו דותן** בתוספת ארוחת־ערב. חיכו, חיכו — ולשווא. דותן בושש לבוא. רק שעה וחצי אחרי הזמן המיועד, אחרי שמק־צת האורחים הקימו מהומה ודרשו את כספם בחזרה, ואחרים התחילו לנטוש. הופיע דותן שמח וטוב־לב. הנהלת־המלון,

צילום: עמנואל

דויד פיזנטי שחקן נבחרת־ישראל בכדורגל, שעבר לאחרונה משורות הקבוצה הגרמנית **המיקצוענית פ"צ קלן לשורות הפועל תל־אביב, משתלב במהירות בחיי־הלילה התל־אביביים. השבוע הוא נראה באירוע חברתי, שנמשך אל תוך הלילה, עם חברה חדשה: רננה דרורי, בת ה־17. לאורך כל האירוע עמדו השניים וצפו בהופעה, וכשהתקרבו הצלמים לצלמם, ניסתה רננה להסתתר מאחורי חברה. דויד, ללא הצלחה.**

■ **ישראל כץ**, יועצו המ־קורב ביותר של השר **אריאל שרון** הבריק ביום הראשון,

סטרה
ענקית

לא רק לפרוות

היא נחשבת למילה האח־רונה בתחום הדוגמנות בארץ. שמה סטרה. שם־מישפחה היא מסרבת לגלות, והיא מת־נוססת לגבהים מרשימים. ה־מצלמה מחוללת בה פלאים. כיצד זינקה לצמרת הדוגמנות הישראלית בן־לילה? ביום בהיר אחד נכנסה צעירה בלונדית גבוהה – ענקית! – לחנות־פרוות וביקשה לרכוש לעצמה פרוות־שועל. בשיחה ש־התפתחה עם הבעלים של החנות, הסתבר כי היא תיירת משוודיה. שבאה ארצה בעיקבות השמש, וברצונה להישאר כאן עוד תקופת־מה. מה עושים? הפרוון הימר עליה כדוגמ־נית מצויינת לפרוות, ושלח אותה לצילומי־ניסיון על חש־בונו. מאז היא דוגמנית, ולא רק לפרוות.

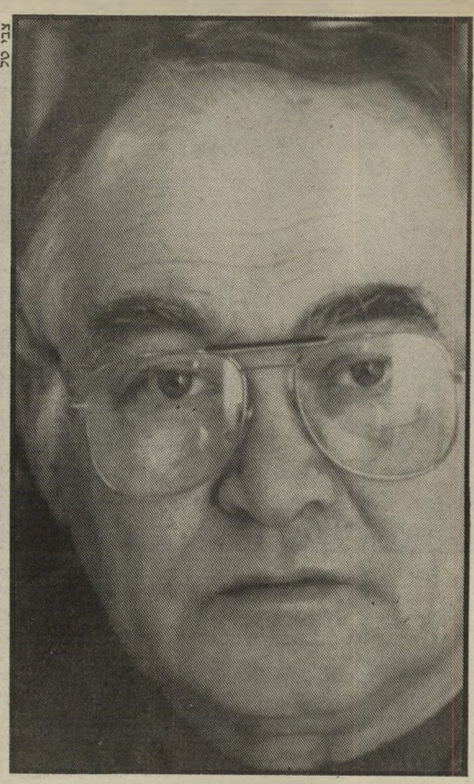

אריה גלוברזון:

„החיידקים מצויים בקטעים רבים של המערכת!"

לפני יותר מחודש פירסם הפרופסור אריה גלוברזון מאוניברסיטת תל־אביב מחקר על משכורתם של בכירי הבנקאים בארץ.

בעיקבות הפירסום קמה צעקה ציבורית, שגוועה מהר מאוד. העניין הגיע גם לוועדת־הכספים של הכנסת, וגם שם היו חברים שלא התייחסו למחקרו של גלוברזון ברצינות הראויה.

עם פירסום הפנסיה העצומה שארנסט יפת זכה לה, פניתי לפרופסור גלוברזון שנית.

● איך אתה מרגיש, כמי שהיה הראשון שפרסם את פרשת שכרם המופלג של מנהלי־הבנקים?

ההרגשה שלי היא של דיכאון. דיכאון על־כך שבחברה הישראלית צריכים היום הרבה מאמץ והתמדה כדי להביא למודעות לאמיתות, ומצד שני למען להביא לשיפור החברה.

● איך היתה ההרגשה נוכח ההשמצות האישיות על טיב המחקר שלך?

אישית לא נפגעתי. לדעתי, ההשמצות היו בעצם ניסיונות־התגוננות של אינטרסנטים למיניהם. אחת הדרכים המקובלות בעולם הפוליטיקה והעסקים היא לחפש דרכים לביטול חומרת הנושא על־ידי ניסיון של פגיעה באדם עצמו, ובדרך זו לפגוע במימצאיו.

● למה, לדעתך, לא קיבלו את מימצאיך מייד?

מפני שהמערכת המימסדית הוכיחה בשנים האחרונות שאין

פרשת יפת

לה שום נכונות לטפל ברצינות בבעיות־יסוד של החברה והמשק הישראלי.

● ממה זה נובע?

מזה שקרוב לוודאי מצויים החיידקים בקטעים רבים של המערכת, וכולם אומרים מוטב לשתוק ולא לעורר אותם.

● וכך פעלה, לדעתך, ועדת־הכספים?

ההרגשה שלי בוועדת־הכספים היתה שאני מטריד את מנוחתם של חברי־הוועדה. חלק מן האנשים היו באמת אסירי־תודה, וציפו לעזרה להם ולנושא, כדי לטהר קצת את מה שהתרחש בנושא הבנקאות. היו גם מי שניסו בכל כוחם ללחוץ עליי שאספק להם נתוני־רכילות. זו לא היתה כוונתי. והיתה גם קבוצה, אומנם קטנה־יחסית, שמשום מה לא היה לה נוח מבחינות שונות — חברתיות, עיסקיות ואולי פוליטיות, שיטפלו בנושא.

● יש לך ציפיות, אחרי פיצוץ פרשת־השכר?

הציפיה היחידה שלי היא שאירוע זה לא בלבד שיזעזע כפי שעשה, אלא יביא לשיפור ולטיהור מערכות ציבוריות ונתמכות בישראל.

(רונית אנטלר)

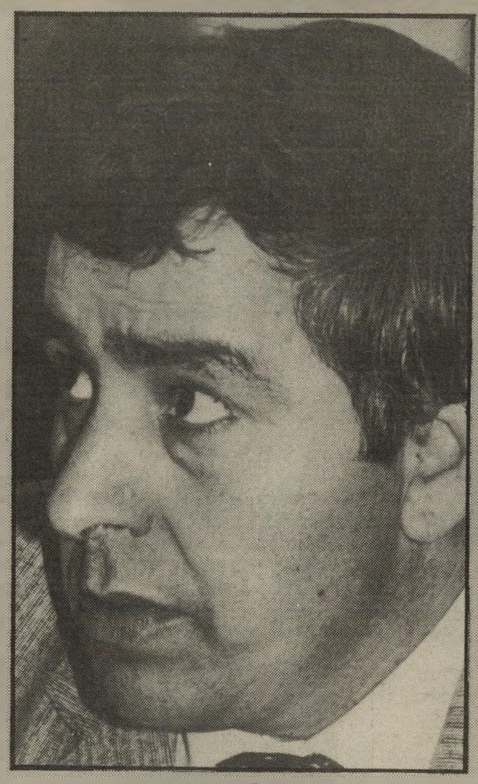

שאול עמור:

„תהליך של מפא"יזציה עובר על תנועת־החרות!"

אריאל שרון עשה זאת. הוא הצליח לכנס בגני־התערוכה בתל־אביב מיני־ועידה. ליד שולחנות ערוכים, באולם הגדול, התכנסו צירי תנועת־החרות ופעיליה.

על הבימה הנעימה למוזמנים זמרת צעירה בגיטרה. ראשי־סניפים, ראשי מועצות מקומיות ועיריות, חברי־כנסת והרבה הרבה עסקנים היו שם.

פגשתי שם גם את שאול עמור, ראש המועצה המקומית מידל־העמק.

שאלתי אותו מה הוא עושה כאן בכינוס של מחנה־שרון.

באתי לכאן כדי להראות לכולם שנמאס לי, כמו לרבים אחרים בתנועת־החרות, מן הקיפאון השורר בתנועה. קיפאון הגורם לאובדנה של תנועת־החרות. אני, כמו רוב האנשים כאן, בא לשמוע על תיקוה ועל בשורה לחידוש הפעילות התנועתית.

● אבל אתה ממחנה דויד לוי, ובאן שרון מציג את בוחו!

אני לא ממחנה דויד לוי, ולא עברתי מחנות. מעולם לא הייתי

מיפלגות

מזוהה עם מחנה. אני חושב שאם לא יחוסלו המחנות בתנועת־החרות, תחוסל התנועה.

● אתה מזהה כאן צירי־ועידה?

אני מזהה גם צירים וגם פעילים. למען האמת, ראיתי כאן הרבה מאוד צירים. ולא רק ממחנה שרון.

● האירוע הזה יקרב, לדעתך, את כינום הוועידה?

אני חושב שהוא בהחלט יהיה קטליזטור למנהיגי התנועה להזדרז ולהכריע. גם אם לא יהיה קונסנזוס בין ארבעת המחנות. יש להתכנס כבר בחודש הקרוב לוועידה.

● ומה יהיה בה?

אם שואלים אותי, אז אסור שיהיו בה נאומים, ולא בימות. צריכים לבוא לכאן, לגני התערוכה, להציב קלפיות בלי מיקרר־פונים, ולקבל הכרעות.

זה הזמן, לדעתי, לעצור את התהליך של המפא"יזציה, העובר על תנועת־החרות. בגלל ריב מחנות נפל המערך. ועלינו להיזהר שלא נגיע לאותו המצב. תהליך המעבר מאידיאולוגיה לביסאולוגיה בתנועת־החרות מפחיד אותי.

(רונית אנטלר)

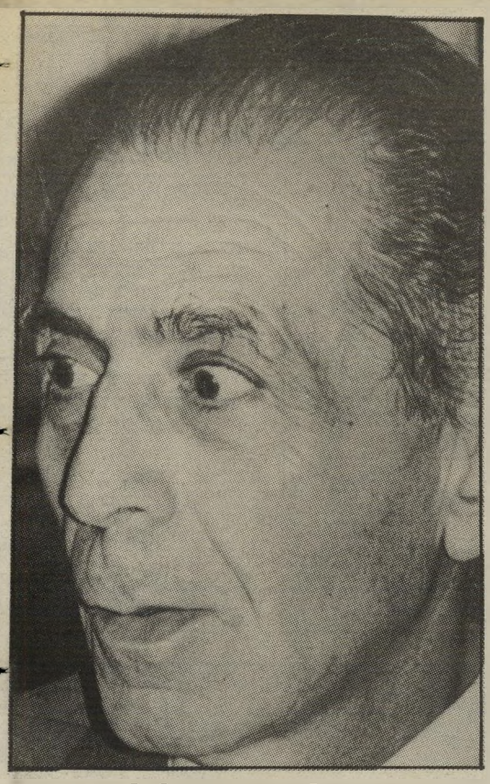

שלמה הילל:

„יכולה להיות נזיפה, הם לא בית־משפט!"

תארו לעצמכם שח"כ מרדכי וירשובסקי, למשל, היה נכנס לחדר־העיתונות בכנסת ופוגש שם את הכתב אמנון נדב, למשל. תארו לעצמכם שוירשובסקי היה חושב כי הכתב עושה לו איזה שהוא עוול, ולכן היה מתקיף אותו וצועק לעברו, בין שאר הקללות, גם „יא פרענק מלוכלך!"

מה היה קורה כאן? העיתונות היתה משתוללת. היו מראיינים עשרות אישים, עושים סיקרי־רחוב, למערכות היו מגיעים אלפי מיכתבים של מיזרחיים נעלבים. כל שר וכל חבר־כנסת היה מביע בקול רם את הזדעזעותו העמוקה. היו מאלצים אותו לבקש סליחה ומחילה מהכתב. מכל המיזרחיים בארץ ובגולה ומכל קרוביהם וידידיהם. היה לוקח חודש לפחות עד שהעניין היה יורד מסדר היום שלנו.

לעומת זאת, כשח"כ צ'רלי ביטון אומר לכתב קול ישראל, **חיים זיסוביץ, „יא אשכנזי מלוכלך", מביאים את שניהם לערב חדש, שם אומר ביטון בקול ענות־חלושה סליחה והעניין נגמר.**

גבירותיי ורבותיי, בני כל העדות, אם זאת לא אפליה גיזענית מגעילה, מה זה? שאלתי את יו"ר הכנסת, שלמה הילל, יליד עיראק, איך הוא רואה את העניין, ומה הוא מתכוון לעשות.

הכנסת

אני רואה את העניין בחומרה רבה. מה שאני יכול לעשות במיסגרת האפשרויות העומדות לרשותי, זה לפנות לוועדת־האתיקה, שהם יבדקו את העניין וינקטו נגד ח"כ ביטון את האמצעים העומדים לרשותם. כל זה, כמובן, אם יוכח שאכן הוא אמר את מה שאמר.

● הוא לא הבחיש את זה בטלוויזיה, לכן אין כאן ויכוח על הדברים.

טוב, אני בכל אופן צריך לשמוע את זה ממנו, וגם ועדת־האתיקה תרצה לשמוע ממנו.

● מה האמצעים העומדים לרשות ועדת־האתיקה?

יכולה להיות נזיפה גלויה, או משהו כזה. הרי הם לא בית־מישפט.

● בלומר, במיקרה הגרוע צ'רלי ביטון יינזף בצורה גלויה?

אפשר, כמובן, גם לפנות למישטרה ולהגיש תלונה, אבל אני לא יודע מה תהיה התועלת בכך.

(דניאלה שמי)

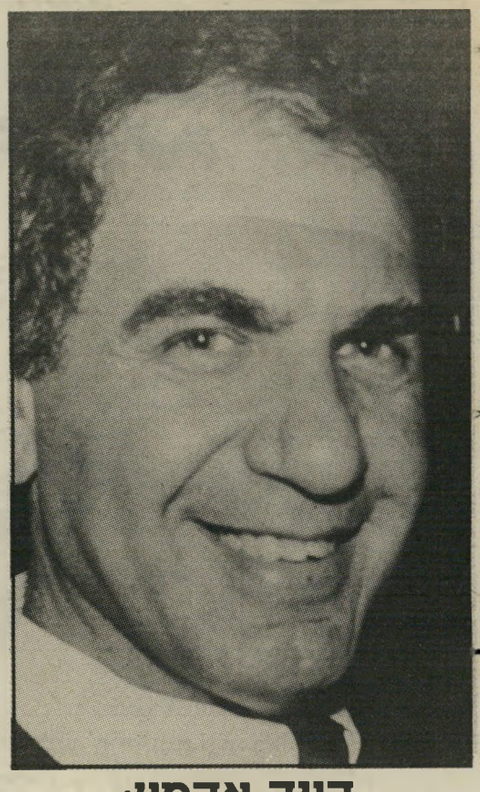

דויד אדמון:

„נגלה כישרונות כמו ריטה בשנה שעברה!"

תחרות האירוויזיון 1987 יוצאת לדרך. ביום השישי נקבעו סופית 15 השירים שישתתפו בתחרות הקדם־אירוויזיון. הזוכה המאושר מבין המשתתפים יזכה לייצג את האומה בבלגיה.

כמדי שנה, יש הפתעות בין מי ש„בפנים" ותלונות נוסח: „ירידה ברמה" או „ליגה ד'" מפי מי שנותרו ב„חוץ". שאלתי את דויד אדמון, המכהן זו השנה השניה כיושב־ראש ועדת־השופטים, האם הוא מופתע מהתגובות לכאן ולכאן.

מופתע? לא! תמיד יהיו תלונות. אין בהן שום ממש!

● נשמעות טענות על ירידת יוקרתה של התחרות. בכך יש ממש?

לא. ניגשו השנה יותר מ־500 שירים מתחרים. זה אומנם קצת פחות מיספר המתחרים בשנה שעברה, אולם השנה ניגשו יותר מתחרים במסלול א', המחייב יותר, כך שזה מתאזן.

● אתה מכהן זו השנה השניה בתפקיד. הפקת לקחים מהשנה שעברה?

הפקתי הרבה לקחים: השנה הנהגתי שיטות־השמעה חדשות בקרב חברי־הוועדה, שיטות יעילות יותר. חוץ מזה ירצו השנה השירים המתחרים בשידור־חי, ולא יוקלטו מראש, כשם שהיה בשנה שעברה. השיר הזוכה ייבחר בקולותיהם של אלפי אנשים ולא בקולות בודדים, כך שלא יהיו תלונות בנוגע לזכיה הסופית. השנה תיערך התחרות בסינרמה, כך שאלפי הצופים שם בצירוף

אירוויזיון

בוחרים מנקודות שונות בארץ, ישקפו טוב יותר את הציבור הישראלי.

● לאנשי־הבידור זוהי תחרות חשובה במיוחד. הופעלו עליך לחצים מצד אמנים, או אמרגניהם, או מקורביהם?

לא, כי עד ליום השישי איש לא ידע מי נמנה עם ועדת־השופטים. גם על חברותי בוועדה לא ידעו, כך שלא הופעלו לחצים. איש ודאי לא שיער שאעמוד שנה שניה ברציפות בראשות־הוועדה.

● כמי שממונה זו השנה השניה על תחרות הקדם־אירוויזיון, מה אתה עושה בנוגע לביקורת הרבה המוטחת בה?

מה אני צריך לעשות? ואם טוענים שהתחרות יצאה מפרו־פורציות — אז מה? יש הרבה דברים במדינת־ישראל שיצאו מפרופורציות! הציבור אוהב את התחרות הזאת, וצריך לתת לו מה שהוא אוהב. יש גם תופעות חיוביות הקשורות לתחרות, כגון גילוי כישרונות צעירים, כמו ריטה בשנה שעברה. בסך־הכל, זוהי תחרות יפה.

(דפנה ברק)

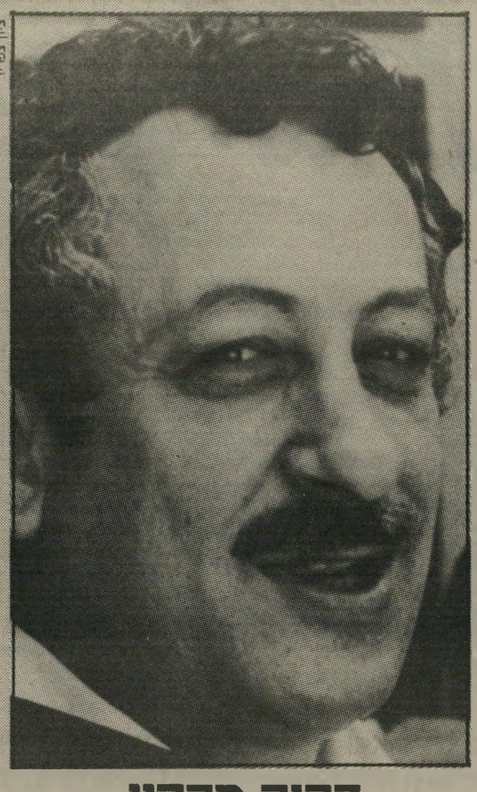

דרור מקרין:

„ההתרגשות תחפוס אותי ערב קריאת פסק־הדין!"

ביום החמישי, ה־15 בינואר 1987, ינתן פסק־הדין במישפט שהסעיר את המדינה במשך חודשים רבים, מישפט יערי־גרנות. אחרי הפוגה קצרה בהתעניינות, בעזרת מישפט גיתית איזראלוב ופרשת־וענונו, התחיל הציבור להתעניין במישפט יערי־גרנות, והמהמרים מתחלקים לשתי קבוצות עיקריות: אלה האומרים כי האשמה תהיה רצח, ואלה האומרים שהיא תוחלף בהריגה. שאלתי את עורך־הדין דרור מקרין, שותפה של עורכת־הדין עדנה קפלן להגנה על חווה יערי, אם הוא ישן בלילות האחרונים.

כן, אני ישן. ההתרגשויות שלי הן, בדרך כלל, בזמן הבנת התיק, בעת ניהול המישפט ובזמן הסיכומים. כשאני ממתין לפסק־דין של לקוח שלי, אני רק ממתין. זה לא אומר, כמובן, שאני אדיש. זה רק נראה כך, בהשוואה לעדנה קפלן, שלא מפסיקה לחשוב על העניין אפילו לרגע אחד.

● אתה חושב שתשמור על שלוותך ממש עד לרגע קריאת פסק־הדין?

לא. אני מניח שההתרגשות תתפוס אותי בערב שלפני מתן פסק־הדין.

● אין לך עכשיו מחשבות כמו „חבל שלא עשינו

מישפט יערי

את זה, ומדוע לא אמרנו את זה", וכו'?

לא במיקרה הספציפי הזה. עדנה ואני באמת עשינו את כל מה שניתן היה לעשות, ונתנו את כל מה שאפשר היה לתת.

● אתה חושב, לפעמים, גם על פסק־הדין של אביבה גרנות?

אני משאיר לעורך־הדין נתן קנת לחשוב עליה. די לי בקליינטים שלי.

● אתה כבר עובד על תיק חדש?

בוודאי. אני כבר עובד על כמה תיקים חדשים, ביניהם הרצח בגיבעת־ברנר.

● עורך־הדין מקרין, ידוע שאתה טיפלת בכ־20 תיקי רצח במשך הקריירה המישפטית שלך, וידוע שמתוך 20 הנאשמים ברצח, אף אחד לא הורשע לבסוף ברצח, ואף אחד מהלקוחות שלך לא קיבל מאסר־עולם. מה הרגשתך, האם זה טימן לאי־הרשעתה של חווה יערי ברצח?

הלוואי!

(דניאלה שמי)

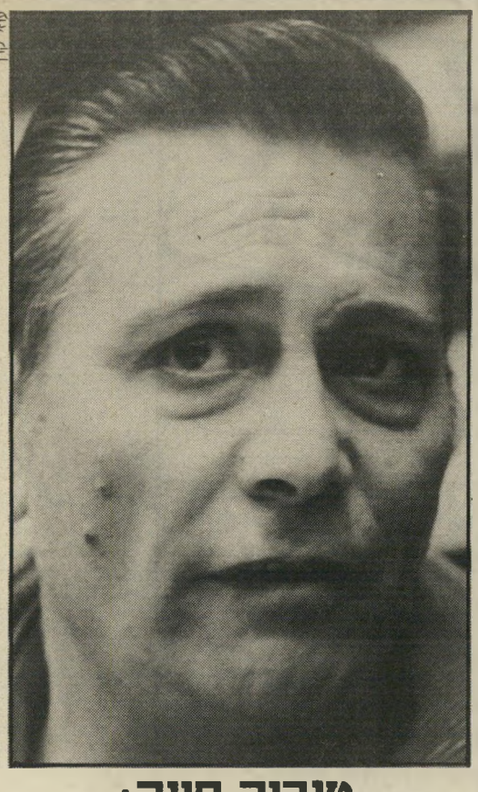

טוביה סער:

„שמיר החלהב מקיום חח" רוח מיס־יוניברס בארץ!"

ב־1988 יכבדו את ישראל בחיטוביהן היפות שבנשי תבל. בשבוע שעבר כבר ביקרו כאן נציגים בכירים של החברה המארגנת את תחרות מיס יוניברס השנתית. מטבע הדברים, הוזכרו שמות של אנשי קולנוע, תיקשורת ויחסי־ציבור, הקשורים או המנסים להתקשר בדרך זו או אחרת לתחרות הפופולארית, המשודרת בתחנות־טלוויזיה רבות ברחבי־תבל.

אחד השמות שטופטפו בקשר היפה והמבוקש הזה הוא שמו של טוביה סער, מי שהיה מנהל־הטלוויזיה שפרש, לעסקים פרטיים. שאלתי אותו על תפקידו במערך ההכנות לקראת האירוע הגדול.

יש חברה הנקראת מיס יוניברס, השייכת לפאראמונט. זאת החברה המארגנת את התחרות מדי שנה במקום אחר.

גיל גוטפריד, המנהל את חברת רושייר, העלה רעיון שהתחרות תתקיים ב־1988 בישראל, וזכה בזיכיון לייצג את מיס יוניברס

יופי

בארץ. גוטפריד שכר את שרותיי כאחראי על ההפקה והשידור של התחרות מטעם מיס יוניברס ומטעם רושייר.

● מה זה אומר לגביך, בימים אלה?

מדובר על הפקדה בקנה־מידה גדול מאוד, ולכן ההתארגנות מתחילה כבר כעת. לפני כמה ימים ביקרו כאן ג'ורג' הונשר, נשיא מיס יוניברס, ושני סגניו. זה חייב אותי ואת שותפיי להיצמד אליהם במשך ביקורם. ליווינו אותם לפגישות עם ראש־הממשלה, שר־החוץ, שר־הביטחון, שר־המישטרה, שר־החינוך, שר־התיק־שורת וראשי־העיריות של ירושלים ותל־אביב, שכמובן היו מעוניינים שהתחרות תיערך בתחום שיפוטם. יש להניח שתהיה התחרות קשה על אתר התחרות.

● איך הגיבה צמרת המדינה על היוזמה?

כולם, ללא יוצא מהכלל, קידמו את הרעיון בברכה. יצחק שמיר התלהב מכך במיוחד. אל תשכחי ש־1988 תהיה שנת ה־40 למדינת ישראל, וזאת דרך נוספת לציין זאת. חוץ מזה, גם בשטח ההפקה והעשייה יש התלהבות. אומנם, חלק מצוות־ההפקה יגיע מארצות־הברית, אך עדיין תיוותר פרנסה למכביר גם לישראלים. כך שזהו עסק טוב מבחינות רבות עבורנו.

(דפנה ברק)

העיר הגדולה מכינה לך קבלת פנים חמה:

טוב לי בתל-אביב

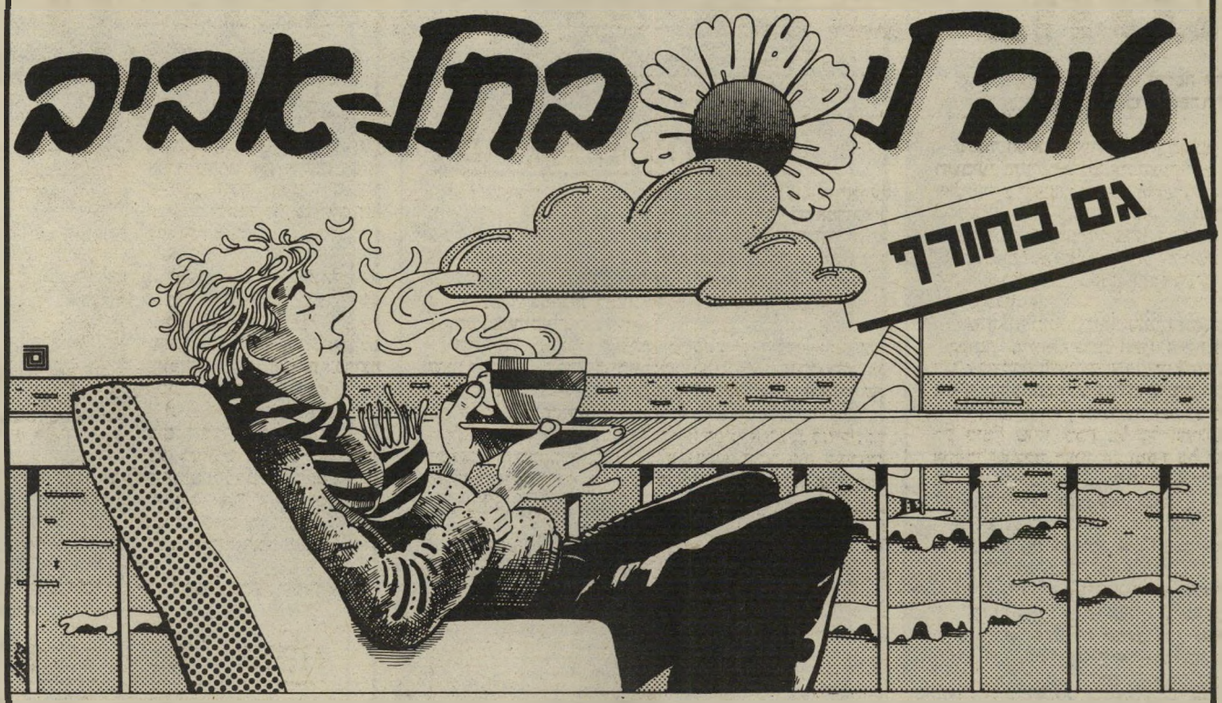

כל מה שתיכננת לעשות בחופשה – מחכה לך עכשיו בתל אביב: תיאטרונים ובתי קולנוע, מוזיאונים ובתי קפה, מלונות ומסעדות, טיילת מקסימה וחנויות בלי סוף, מועדוני לילה ופאבים ובילויים של עיר אמיתית.

הנחות במלונות (לשוהים 2 לילות ויותר)

5 כוכבים	דן פנורמה	מינימום 3 לילות	03-663311	41.5 ש"ח
	מוריה פלזה	2 תשלומים בכרטיסי אשראי	03-299555	57 ש"ח
	רמדה קונטיננטל	בריכה מימיית מחוממת	03-369444	52.5 ש"ח
4 כוכבים	בזל		03-244161	38 ש"ח
	טל		03-455281	34.5 ש"ח
	קונקורד		03-659241	34.5 ש"ח
	קאונטרי קלאב		03-415261	34.5 ש"ח
	כפר המכביה		03-715715	34.5 ש"ח
	פרק		03-651551	34.5 ש"ח
3 כוכבים	אורה		03-650941	22.5 ש"ח
	אמבסדור		03-655118	25 ש"ח
	מוס		03-651655	25 ש"ח
	פלורידה		03-242184	22.5 ש"ח
	שלום		03-243277	25 ש"ח
	עמי		03-249141	25 ש"ח
	סיטי		03-246253	31.5 ש"ח
	מקסים		03-653721	22.5 ש"ח

כל המחירים כתוקף בחודשים ינואר-פברואר 87', כוללים מע"מ ודמי שרות, לאדם בחדר זוגי – בתפוסה זוגית, ללילה, לינה וארוחת בוקר.

הנחות מ-10% עד 30% בחנויות דיזנגוף סנטר

הרייט – מרכז לטיפוח, פרפומרית ברוריה, מספרת ראשי חדש, אופטיק סנטר, בולי לב, שורשים – עבודות אמנותיות בעץ, דוכסית – נעלי נשים וגברים, בית אופנה שורית בן ישראל, תומר מדבקות, הלבשת נשים לה בון טון, הלבשת סנטר סטאר, הלבשה לנשים ויזז פריז, איתי סטודיו לאופנה, בוטיק בון צ'אנס, בגדי לה טור אייפל, ביגוד אר.א.או, ביזאר – אופנה לגברים, נייטשר ביוטי, ביגל נאש, צליל אלקטרוניקה, לי – אופנת נשים וגברים.

הנחות מ-10% עד 15% בכיכר נמיר

שובל תעשיות, שוק מטבעות בינלאומי, לאריס בולים ויודאיקה, מצלמת העיר, פלאש גורדון, ספוטניק, היילין, פור יו, אגט מרינה, חן מתנות, דסקל אסתר מתנות, שרה, צחי מזכרות, נאש, ג'יפסי, מוד, פיצה רוקסי, סנסט, פיצריה רימיני, רונדו, ספארי, אלסקה, גוטקס מרינה.

הנחות מ-10% עד 30% ברחבי תל-אביב

בית ליסין, לפיד תעשיה קרמית, משכית, המרכז הזאולוגי תל-אביב רמת-גן, התזמורת הקאמרית, אויס, אתרי מגדל שלום, מוזיאון תל-אביב, החוויה הישראלית, תיאטרון מחול ענבל, מוזיאון הארץ, מוזיאון ההגנה, סטודיו לאופנה אנדריאה אילון, בית ראובן, בת דור, עדד גרא, בית התפוצות, תיאטרון הבימה, התיאטרון הקאמרי, קבוצת התיאטרון נוה צדק, תכשיטי קרן אור, תמרה: ג'ונס, בואינג – שרותי תחבורה ותיירות, תיאטרון החמאם, דן יונייטד, הגן האקזוטי בגני יהושע, אגד תיור, פאב הרציף, הבלט הישראלי.

העמותה לתיירות תל-אביב-יפו | **התאחדות המלונות בתל-אביב**

MACCAO מקאו

המסעדה הכי סינית בעיר

יש סינית ויש סיניות

אולם הכי סינית בעיר

היא הסינית היפה "מקאו"

בה אוכלים סינית ומבלים סינית.

ארוחות צהריים עיסקיות (5 מנות) החל מ-15 ש"ח.

משלוחים הביתה וקייטרינג

רח' ירמיהו 7 תל-אביב טלפון: 5464311, 03-5464273

חניה חינם לכל אורחי המסעדה.

"אורלי"

בית ספר לספרות גברים ונשים

רח' המלך ג'ורג' 89, תל-אביב

טל' 03-295318 ● 03-284919

החלה ההרשמה לקורסים מזורזים לחודש ימים, וגם קורסים רגילים

קבלת לקוחות במחירים עממיים:

★ תסרוקת 2 ש"ח ★ תספורת 2 ש"ח
★ צבע 10 ש"ח ★ החלקה 15 ש"ח
★ סלסול 15 ש"ח ★ פסים 15 ש"ח

פדיקור ★ מניקור ★ והשתלת ציפורניים

חיוך רחב, עיצוב מושלם

אני מאמין לאלוף אמיר דרורי שהוא הפוקד הרישמי, ושיש לו סמכות לפי סעיף קוקרדיקו של חוק בלה בלה הממלכתי — נוסח משולב — לקרוא לכל אנשי חיוך רחב. עיצוב מושלם ותופעת טבע, להתייצב מייד לשרות. זאת אחרי שהחנו את ריכבם ושאר ציודם הכבד והקל במקום שנקבע והמשיכו באוטובוסים למקום המסומן.

דרורי

או־קיי.

לא היה איכפת לי אפילו אילו אמר דרורי, ברדיו ובטלוויזיה: יאללה חבר'ה, תזיזו ת'תחת שלכם, חיוך רחב, עיצוב מושלם ותופעת טבע, ותבואו בריצה קלה אתם יודעים לאן.

תחת זאת שמעתי תריסר פע־מים הודעה ארוכה ומשעממת, על סעיפים וחוקים וסמכויות וקישקושים, כל זה בעגה הבירוקראטית העילגת החביבה כל־כך על פקידים במדים ובאזרחית. ולא פעם בשעה, אלא פעמיים — משהו ארוך ומשעמם ומרגיז, החוזר על עצמו עד בוש. איני יודע אם התרגיל הצליח בשטח, אך הוא בוודאי הצליח לעצבן את כולנו.

אולי אפשר לבקש להשמיע בפעם הבאה הודעה קצרה ולעניין, בעברית פשוטה?

רוני ואהוד ויוסי ושבח

ראיתי את רוני ואהוד ויוסי ושבח בסידרה הבריטית החדשה ראשון בין שווים. על חברי־הפרלמנט.

כלומר, יש להם שם שמות אחרים. אינני זוכר אותם בדיוק. אבל זה לא חשוב. אותי אי־אפשר לרמות. אני יודע בדיוק למי הכוונה. אני מכיר אותם.

כל מילה בסידרה הזאת מתאימה לישראל ולכנסת. אין הבדל בין המישחק שמרנים־לייבור ובין המישחק ליכוד־מערך. אין גם הבדל בין כללי־המישחק. חברי הסיעה בפרלמנט הבריטי, שנברשו לבחור באיש שיכהן כמנהיג־הסיעה וכמועמדה לראשות־הממשלה, התחבטו בדיוק כפי שהתחבטו חברי מיפלגת־העבודה כאשר נאלצו לבחור בין שימעון פרס ויצחק רבין.

כל אחד רצה להיות במחנה המנצח, אבל לא היה בטוח מראש מי יהיה המנצח. הימרו על סוס זה או אחר, ומי שהימר נכונה זכה.

בסידרה נחשפים הדברים בלי כחל ושרק, כמו בסידרה ההי־תולית יס, מיניסטר. ההצגה היא צינית. כמעט איש מן הח"כים הבריטיים בסידרה אינו שואל את עצמו: מה טוב למדינה? מי האיש המתאים? הם שואלים את עצמם: מי ינצח? במי כדאי לתמוך, כדי להיות ברגע המכריע בצד הנכון?

אותה הבעיה יש כיום לח"כי חרות. יצחק שמיר ישנו. אך מי יבוא אחריו? על מי כדאי להמר? על אריאל שרון? על דוד לוי? ואולי על משה ארנס? זו הבעיה.

הדמיון בין חברי־הפרלמנט בסידרה ובין חברי־הכנסת במצי־אות שלנו אינו מיקרי. הפוליטיקאים בכל העולם דומים זה לזה להפליא, כשם שהגנרלים דומים זה לזה, וגם הפרופסורים, וגם הרופאים. המיקצוע מעצב את האופי. ואולי קורה ההיפך: בעלי אופי מסויים נמשכים למיקצוע מסויים.

הציבור רגיל לחשוב על הפוליטיקאים כעל בעלי־דיעות ונושאי־ערכים. פלוני הוא סוציאליסט, אלמוני הוא לאומן, פלמוני הוא דתי, וכו'. אבל הבדלים אלה הם שיטחיים בלבה.

ביסודו של דבר מאחדת את כל הפוליטיקאים המיקצועיים השאיפה האחת המשותפת: להגיע לשילטון, ואחר־כך להישאר בשילטון. ובמישטר הדמוקרטי: להיבחר, ואחר־כך להיבחר מח־דש. בכך הם נבדלים מאידיאליסטים, הלוחמים עבור רעיונות, והמוכנים לשם כך גם להיכנס לפוליטיקה.

המלאכה הזאת של להגיע לשילטון ולהישאר בשילטון היא מלאכה ככל מלאכה אחרת. אין היא מטפחת דווקא את התכונות הכי יפות באדם. היא מחייבת מידה רבה מאוד של נאריקיזם, הגובלת לא פעם באגו־מאניה ובמגאלו־מאניה. השאיפה להתבלט, לשלוט בזולת, לשבת ליד סיר־הבשר, היא הדלק במכוניתה של הפוליטיקה. סיסמות, השקפות, ערכים וכו' הם רק מכשירי־העבודה של הפוליטיקאי המיקצועי, וחשיבותם מישנית בהחלט. חשוב הרבה יותר הכושר לנהל אינטריגות, לגבש מחנה של אינטרסנטים, לנחש מה שהציבור רוצה לשמוע ולהגיד לו את זה. זוהי מלאכה דרושה, ומישהו מוכרח לעשות אותה.

ככה זה כיום, וכך זה היה תמיד. עיין פרק ט' בספר שופטים (משל יותם).

לעיתים מופיע פוליטיקאי שהוא הרבה יותר מזה. אבל זה נדיר מאוד, וגם אז מצליחים עמיתיו לנעוץ סכין בגבו לפני שהוא מספיק לקלקל להם את המיקצוע.

מה חשוב יותר

לא מזמן הזדמנתי למסיבה, שבה נכח גם אריאל שרון. התפתח בינינו ויכוח, באוזני הנוכחים המעטים. בשיאו אמר שרון כי יש להעניק יחס מיוחד לבחורי־ישיבה, שהרי הם שומרים על קיום היהדות.

בלהט הוויכוח אמרתי: „אני ישראלי. יש לי זיקה ליהדות ולעם היהודי, אך אני קודם כל ישראלי. אם תיחרב מחר מדינת־ישראל, לא איכפת לי אם היהדות תישאר קיימת או לאו!"

שרון, לעומת זאת, אמר שלגביו קיום העם היהודי חשוב יותר מקיומה של מדינת־ישראל.

נדמה לי שזהו ההבדל כולו. אסור לטשטש אותו. הוא הטמון ביסוד כל בעיותינו — החל ב„מיהו יהודי" וכלה בירידה, החל בחינוך וכלה במעמדם של בחורי־הישיבה.

אמריקאים צהובים

אי־אפשר היה לראות את הסרט התיעודי יאנקי סאמוראי על גורל הניסיי, מבלי לחשוב על בעיות שלנו. הניסיי הם אמריקאים ממוצא יפאני. במילחמת־העולם השניה, אחרי התנפלות הפתע של היפאנים על פרל־הארבור, חתם הנשיא המתקדם והליברלי, פראנקלין דלאנו רוזוולט, על צו, שעל פיו נשלחו מאות אלפי אזרחים אלה למחנות ריכוז, בלי דין ומישפט, בניגוד מוחלט לחוקה האמריקאית.

זוהי אחת הפרשות האפלות בהיסטוריה האמריקאית. מובן שאין להשוות את גורל הניסיי באמריקה לגורל היהודים באירופה הנאצית, אך גם כאן גרמה גיזענות עיוורת לדריסה ברוטאלית של זכויות־האדם היסודיות.

לא היתה כל סיבה הגיונית לכליאת המוני־אזרחים, לגזילת כל רכושם ולהפיכתם לתת־אדם. לא נעשה כדבר הזה לאזרחים אמריקאים ממוצא גרמני ואיטלקי. מעולם לא התגלה אף מיקרה

אחד של ריגול או חבלה שבוצע על־ידי אמריקאי־יפאני. כפי שאמר אחד מהם, בעצב: כל פישענו היה שהיינו דומים בקלסתר־פנינו לאוייב. במילים פשוטות: גיזענות טהורה.

מבחינה זו דומה מצבם של הניסיי או למצבם של האזרחים הערביים בישראל כיום.

היה הבדל אחד: האמריקאים קראו לניסיי הצעירים להתגייס לצבא האמריקאי, וערבים מהם נענו — אף שהוריהם ואחיותיהם היו כלואים במחנה־ריכוז. הערבים אינם מתגייסים לצה"ל (מלבד הדרוזים והברווים).

אולם הבדל זה נובע מסיבה הגיונית. לארצות־הברית היתה מילחמה בשתי חזיתות. הניסיי נשלחו להילחם אך ורק בגרמנים, ואילו חיילים ממוצא גרמני ואיטלקי נשלחו להילחם רק ביפאנים. האמריקאים לא דרשו מאיש להילחם בבני עמו.

לנו יש רק אויבים פוטנציאליים ערביים. אי־אפשר לדרוש מערבים להתגייס לצבא שכל מילחמותיו בעבר (ובעתיד, אם יהיו כאלה) יהיו בערבים. וגם צה"ל אינו מוכן לגייס המוני ערבים, להעניק להם אימונים צבאיים ולהפקיד בידיהם רובים, טנקים, תותחים ומטוסים.

גזרתי הניסיי הצטיינו יותר מכל גדוד אחר בצבא האמריקאי, וסבלו את הקורבנות הרבים ביותר. אך כשחזרו השרידים הביתה, הם מצאו שם שלטים: „יפאנים, איננכם רצויים פה! אל תישארו כאן עד הלילה!"

הבעייה התחילה להיפתר רק כאשר הפכה יפאן עצמה בעלת־ברית של ארצות־הברית. הדרור השלישי של האמריקאים־היפאנים מתחיל עתה להתבסס, לגבש את זהותו ולהתמודד עם הטראומות של העבר.

בסרט המרגש היה מומנט משעשע אחד. הניסיי לחמו על כפר צרפתי, שהגרמנים הגנו עליו בעקשנות. במשך ימים סערו הקרבות ונמשכו ההפצצות, והתושבים חיו במיקלטים. כאשר נדם הקרב יצאו הצרפתים מן המרתפים כדי לקדם את פני האמריקאים המנצחים. הם לא האמינו למראה־עיניהם: מן הערפל הופיעו פלוגות־פלוגות של יפאנים קטנים, בעלי עיניים מלוכסנות. הצרפתים אהבו אותם.

מיכתב של מכר ותיק

עברתי על הדואר שלי, ונתקלתי במיכתב בעל בול צרפתי ועל גבו שם השולח: כמיל מנצור.

ידעתי שאני מכיר את השם הזה, אך ברגע הראשון לא יכולתי להיזכר. כשנזכרתי, דחפתי את שאר המיכתבים הצידה, ופתחתי מיכתב זה. הסקרנות אכלה אותי.

וזה הסיפור: לפני 15 שנה טילפן לי הפרופסור יהושפט הרכבי וסיפר לי שהגיע לידיו ספר בערבית, שהופיע זה עתה בביירות, בהוצאת אש"ף. הספר נקרא אורי אבנרי והציונות המתחדשת. הרכבי נאות והשאיל לי אותו, והכנתי לי העתק־צילום. כעבור זמן־מה הופיע אותו הספר גם בשפה הצרפתית, וגם הפעם בביירות. בראש הספר הופיע שם המחבר: כמיל מנצור.

הספר היה כולו התקפה חריפה עליי. אך בניגוד לספרים שנכתבו עליי בארץ, היתה בו התקפה הוגנת ועניינית. האיש תקף את רעיוני.

מנצור הביא מובאות ארוכות מספרי הקודם, מילחמת היום השביעי, ובעיקר ציטט את הצעתי לשלום המבוסס על דו־קיום של מדינת־ישראל ומדינה פלסטינית, שתקום בגדה וברצועה. הוא קרא לזה „תוכנית אבנרי", וטען שזוהי מזימה ציונית מחוכמת שאין מטרתה אלא לשים קץ למהפכה הפלסטינית ולשכנע את הפלסטינים לוותר על חלק ממולדתם. מסקנת הספר היתה שאורי אבנרי מסוכן לפלסטינים יותר מאשר גולדה מאיר ומנחם בגין.

באותם הימים היתה תוכנית־השלום הזאת בלתי־מקובלת לחלוטין: ארצות־הברית התנגדה לה בחריפות. ברית־המועצות דגלה בהחזרת השטחים הכבושים לממלכה ההאשמית ולמצרים. אש"ף דגל בהקמת מדינה דמוקרטית חילונית בכל הארץ. בכנסת הייתי החבר היחידי שרגל בה, וגם בציבור הישראלי הסכים לכך רק קומץ שולי. מבין כל כלי־התיקשורת, היה העולם הזה היחידי שהעלה רעיון זה, ומבין כל המיפלגות היתה תנועתנו (תנועת העולם הזה — כוח חדש) היחידה שהטיפה לו. מחרות ועד רק"ח היתה חזית אחת נגדו.

משום כך תמהתי מאוד על הספר. מה הניע מישהו בביירות לכתוב ספר על „תוכנית אבנרי", ומה הניע את ההוצאה המרכזית של אש"ף לפרסם אותו?

היתה לי רק תשובה סבירה אחת: הוויכוח אינו איתי, אלא עם אנשים חשובים בתוככי אש"ף, הדוגלים בחשאי ברעיון זה. ואכן, כעבור שנתיים־שלוש הסתבר כי יאסר ערפאת אימץ לעצמו תוכנית זו, שהפכה נחלת הזרם המרכזי של אש"ף. בינתיים אימצו אותה רוב מדינות העולם, ומסביבה התגבש קונסנזוס עולמי.

בספרי האחרון, אויבי, אחי, הזכרתי את הספר שהופיע בביירות. כתבתי שגיליתי מאוחר יותר כי המחבר הוא חבר החזית העממית לשיחרור פלסטין של ג'ורג' חבש.

קטע זה גרם למיכתב שהגיע אליי. מסתבר כי אותו כמיל מנצור חי וקיים וגר עכשיו בפאריס, הוא עובד בכתב־עת לעיונים פלסטיניים. הוא פנה אליי בסיגנון רישמי מאוד ותבע ממני לתקן את דבריי במהדורה הבאה של סיפרי. הוא קבע כי מעולם לא היה חבר החזית העממית, וכי החזית העממית דחתה בשעתו את רעיון המדינה החילונית הדמוקרטית.

מנצור הסביר במיכתבו שרעיון המדינה הדמוקרטית החילונית היה שלב־מעבר חשוב בהתפתחות התודעה הפלסטינית. וכך הוא רואה זאת:

בשלב הראשון, לפני שהפלסטינים ביססו מחדש את ישותם הנפרדת בעולם הערבי (לפני 1965) וכאשר אש"ף לא היה אלא קבוצה של מכובדים שהיו תלויים בארצות־ערב, ובעיקר במצ־ריים (1964־1968), היתה הסיסמה: שיחרור פלסטין.

בשלב השני, כאשר האירגונים הלוחמים השתלטו על אש"ף, וכאשר הפלסטינים השיגו עצמאות מסויימת ביחסיהם עם העולם הערבי (1968־1969), הסיסמה היתה: מדינה דמוקרטית חילונית, שבה יחיו זה בצד זה ותוך שיוויון מוסלמים, נוצרים ויהודים. היו לכך שני היבטים חדשים: ראשית, הפלסטינים התחילו לחשוב על מדינה משלהם, בין שאר המדינות במרחב, ושנית, הם הכירו בקיומם של היהודים כביישות לגיטימית בארץ, גם אם לא הכירו בהם עדיין כבמדינה. השלב השלישי, שהוא הרעיון של הקמת מדינה פלסטינית לאומית בגדה וברצועה (החל ב־1974). כלומר: חלוקה מאוזנת, גיאוגראפית, של השילטון בארץ, בעוד שרעיון המדינה הדמוקרטית החילונית היה רעיון של חלוקה מאוכנת.

ברור כי כמיל מנצור מקבל עתה את הרעיון שאותו הוא שלל לפני 15 שנים, כאשר קרא לו „תוכנית אבנרי".

שמחתי על כך, ושמחתי גם לזהות סוף־סוף איש שהיה קיים בתודעתי עד כה רק כשם מופשט.

אני משתאה בכל פעם מחדש על כוחה של המילה הכתובה לחצות גבולות ומחיצות. הנה איש שמעולם לא היכרתיו ושמעולם לא דיברתי איתו, ומסתבר שאני נמצא עימו בדו־שיח רעיוני מזה 15 שנה ויותר.

כרם היה בעין־הוד

הסיפור של עין־הוד הוא מלבב מאוד. סיפור יפה.

צייר גרול, מרסל יאנקו, גילה את המקום מייד אחרי מילחמת־העצמאות. הכפר הערבי הנטוש שבה את ליבו. הוא הזמין את ידידיו ועמיתיו, ואלה מצאו בכפר הציורי גן־עדן של ממש, שנתן להם השראה למעשי־יצירה. יש קואופרטיב. יש מוסיאון. יש אוצרת. ממש נהדר. דוגמה לעו־לם ואור לגויים.

יאנקו

כל זה ראינו בסרט קצר, ב־תוכנית גלריה (תוכנית טובה, אגב). אבל כמה פרטים קטנים היו חסרים בכתבה.

למשל: שהכפר עין־הוד לא היה כלל נטוש, כאשר רומם את נפשו של יאנקו. אומנם, דייריו לא היו בו, מפני שגורשו על־ידי צה"ל. אבל הם ישבו במרחק כמה קילומטרים משם. גדולי־הרוח, האמנים הדגולים, תפסו את הבתים ה„נטושים" בעוד שבע־ליהם, פלאחים מרודים, נמקו תחת כיפת־השמיים במרחק של כמה דקות־נסיעה. הם עדיין יושבים שם ומקלקלים את הנוף הפסטורלי, המרומם את רוח הציירים והפסלים.

איני יודע איזו אמנות נולדה בתנאים אלה. איכשהו, קשה לי להאמין כי נולדה שם יצירה גדולה. אך אולי אני טועה.

ד"ר יולי נודלמן

בלי הדדמה

הגוף שלך שייך לך! אתה זכאי להחליט, על סמך מידע מלא ואחראי! אתה זכאי לקבל שיפוט מידי רופא בכיר — מדריך שימושי לחולה הנזקק למערכת־הבריאות

מה על האזרח הפשוט לעשות כדי לשמור על בריאותו בתנאים הקיימים בארץ?

שואלים אותי: על מה אתה ממליץ? האם להפסיק ללכת לרופאים ולהימנע מלקבל את המלצתם? האם להסכים לעבור ניתוח או לאו?

האם ללכת לרופאים פרטיים או לתת שוחד לרופאים ידועים במוסדות ציבוריים? האם לפנות לרפואה הלא־קונבנציונלית — הומאופתים, נטורא־פתים וכו'?

האם לנסוע לרומניה או להונגריה לצורך קבלת טיפול במרחצאות־המר־פא שלהם, או לבקר בחמת־גדר ובעין־גדי?

האם להגיש תביעות־נזיקין לבתי־משפט ולהתלונן במישטרה על רשל־נות רפואית?

האם להגיש תלונות למוסדות האח־ראים ישירות על מערכת־הבריאות, או למבקר־המדינה?

כדי לענות על השאלות האלה ד־רוש ספר שלם. ביניתיים אנסה בראשי־פרקים לתת קו־מנחה לאזרח הזקוק ל־טיפול רפואי, בצורת עצות שימושיות אחדות, המבוססות על ה„אני מאמין" שלי.

● זכויות האזרח

כחולה

● האדם הוא הבעלים הבלעדי על גופו ובריאותו, ולשום אדם אחר אין הזכות לשלוט על גופו וחייו, ולעשות כבתוך שלו עם בריאותו.

● כפי שמשווים בחנויות שונות את איכות המוצרים ואת המחירים, על אחת כמה וכמה מותר ואף חייב האזרח כלפי עצמו לחפש את הדרך הטובה ביותר לשמירת בריאותו.

והרי הדוגמות:

● אם אתה בא לחדר־מיון של בית־חולים ומחכה זמן רב, ואיש אינו ניגש אליך למתן עזרה — מותר לך לדרוש שיטפלו בך מייד.

אם הרופא בחדר־המיון אומר לך שהוא מאוד עסוק — אל תקבל זאת כעובדה. הרופא העסוק יכול תמיד להזמין רופאים תורנים נוספים, וגם את הרופא הכונן שלו מהבית, כדי שלא תאלץ להמתין זמן רב. רופא תורן חייב לפנות לממונים עליו, אך אינו עושה זאת מסיבותיו הוא.

בקש אתה, רופא בכיר יותר, ואף הזמן את מנהל בית־החולים או סגנו או מינהל־תורן, כדי להתלונן לפניהם, אם לא מטפלים בך תוך זמן סביר. אל תפחד שדרישתך תרגיז רופאים, ועל כן הם יתנקמו בך. כפי שאני מכיר את עמיתיי הרופאים, הם מתייחסים בתשו־מת־לב רבה יותר דווקא למי שמתלו־ננים או העלולים להתלונן.

● הוא הדין לגבי תקופת אישפוזך במחלקה.

אתה זכאי לדרוש שיטפלו בך במהירות סבירה, ואל תקבל את טענותיהם של הרופאים ש„חסרים לנו רופאים".

יש די רופאים כדי שיתנו את הטיפול המתאים במחלקה.

הסטטיסטיקה מחזקת את דבריי. לכל מיטה בבית־חולים יש בפינלנד 0.1 רופא, בשוודיה 0.12, בארצות־הברית 0.22 ובארץ 0.44!

את קביעת התאריך „באוויר", מותר לך לדרוש קביעת תאריך המתאים לך.

זכור לי מיקרה של סטודנט בטכ־ניון, שזקוק היה לניתוח־שבר, ושנקבע לו תור לזמן לא־מתאים. משום כך איבד את כל שנת־הלימודים.

● אם קרוב־מישפחה שלך נפגע בתאונת־דרכים ומתקבל, וקובעים לך תור לבדיקה כעבור כמה חודשים, אל תסכים.

מותר לך לשאול את הרופא השולח: „אם אני זקוק לבדיקת מומחה, כיצד יכול אני לחכות חודשים? הרי זה עלול לגרום להזנחה! ואם איני זקוק לבדיקת מומחה — מדוע לשלוח אותי אליו?"

לפי הסטטיסטיקה בכלל אין הצד־קה לכך שתחכה לייעוץ של מומחה, מכיוון שבישראל כ־45־50% מכלל הרופאים הם מומחים. לעומת רק 9% בארצות־הברית ורק 8% באנגליה.

● אם הרופא־המומחה שולח אותך לאישפוז, ונקבע לך תור לאישפוז לזמן רב או לזמן ש־אינו מתאים לך, אל תסכים.

מותר לך לשאול את אותן השאלות: „אם איני זקוק לאישפוז — לשם מה לאשפז אותי? ואם אני זקוק — זמן־ההמתנה עלול לגרום בוודאי להזנחה!"

אם גם פה יגידו לך שאין די מיטות, תוכל להציג את העובדות הבאות: בארצות־הברית היחס הוא מיטה אחת ל־230 תושבים, בארץ — מיטה ל־200! מה עוד שבארץ היתה תפוסת־המיטות בשנת 1985 רק 89%. בארצות־הברית יש מרכז אחד של הפריה מלאכותית ל־16 מיליון תושבים. אצלנו מרכז אחד ל־0.7 מיליון תושבים. בארצות־הברית מרכז אחד לניתוחי לב ל־2 מיליון תושבים. בארץ מרכז אחד ל־0.4 מיליון תושבים. באנגליה יש מרכז אחד לניתוחים פלאסטיים ל־3.5 מיליון תושבים. בארץ — 24 מחלקות. ההמתנה לאישפוז היא מלאכותית.

● אם בעת השיחרור מהמחלקה אינך מקבל מיכתב־שיחרור, ומבטיחים לך לשלוח לך אותו מאוחר יותר, אתה זכאי לסרב לצאת את המחלקה.

על הרופאים מוטלת החובה לשחרר את החולה כשבידו מיכתב־שיחרור ברור וקריא, כדי להקל על המשך הטיפול.

● עליך לדעת שיש „תקנות בריאות העם" הקובעות את זכויותיך כחולה בכל שלבי הטיפול בך.

כך, למשל, לכל פעולה ניתוחית, ולא רק ניתוחית, חייבים לקבל את הסכמתך, וחייבים להחתימך על טופס־הסכמה לניתוח, טופס פעולה דחופה, טופס הסכמה לצינתור, למיאלוגרפיה וכו'.

בעת ההחתמה מוטלת על הרופא החובה להסביר לך את פרטי הפעולה, שעליה אתה חותם, ואת הסכנות הכרוכות בפעולה זו.

מותר לך לדעת את כל פרטי הטיפול ולקבל הסברים. אינך שפן־נסיונות!

לרוב נעשית ההתחמה על הטפסים האלה בידי סטז'ר, ועליך לדעת שפ־עולה זאת אינה חוקית. רק רופא מומחה רשאי להחתימך על טופס־הסכמה. עליך גם לדעת שחתימתך על טופס אינה משחררת את הרופאים מהאחריות לנזק שעלול להיגרם לך עקב טיפול רשלני.

● לעיתים קורה שמנסים להחתים אותך על טופס־הסכמה כתנאי לאישפוז. עליך לדעת שדבר זה מנוגד לתקנות.

אם הינך זקוק לאישפוז בהתאם ל־אינדיקציה רפואית — חייבים לאשפז אותך אף ללא חתימתך על טופס־הס־כמה.

● בהתאם לאותן תקנות אסור לשחרר חולה מבית־חולים ללא הסכמתו.

אם קרוב־מישפחתך מאושפז בבית־חולים גריאטרי או פסיכיאטרי, אין יכולים לשחררו ולשולחו לביתו, או למקום אחר, ללא הסכמת קרובי־המישפחה.

● עוד קובעות התקנות שעל הממונים על מערכת־הבריאות להשיב על תלונתו של החולה תוך פרק זמן סביר. שנע בין 14 עד 30 יום.

אם אינך נענה בפרק־זמן זה על תלונתך, עליך לדעת שזה מנוגד לחוק. אם תלונתך נמצאת בבדיקה של ועדת־חקירה, עליך לדעת שכל ועדת־חקירה יכולה לסיים את עבודתה, אף במיקרה מסובך ביותר, תוך שבועות מעטים. על־סמך עובדה זאת עליך לדרוש ממישרד־הבריאות תשובה מהירה לגבי תוצאות חקירה. זכותך לדעת את תוצאות החקירה:

● על כל רופא מוטלת ה־חובה לעשות בדיקה כללית חיצונית בדי לגלות שינויים פתלוגיים בגופך, גם אם אתה פונה אליו לגבי בעיה ספציפית מיידית — דלקת־ריאות, דל־קת־זוידים, כאבי־ראש וכו'.

חובת הרופא היא לשים לב ל־בדיקת־נשים. כדי לגלות שינויים פתלוגיים בגופך. זכותכן לבקש מכל רופא־מטפל לעשות זאת.

כידוע, כ־55% של מיקרי סרטן־ה־שד בארץ מגיעים לטיפול בשלב מאו־חר, ואחת הסיבות לכך היא שרק 8% מהנשים עוברות בדיקות תקופתיות (לעומת 98% בחו"ל).

● טיפולים מיותרים

● בכל העולם, ללא יוצא מ־הכלל, קיימת תופעה של טיפו־לים מיותרים.

לכך יש כמה סיבות:

● ידע המדע הרפואי עדיין מוגבל. קיימות אסכולות רפואיות שונות, הדוגלות בשיטות שונות. מה שהיה נכון אתמול ומקובל על אסכולה אחת, נחשב כיום כטעות. מה שנכון היום ייחשב מחר כשטות.

● קלות־דעת ורשלנות של הרופ־אים.

● הרופאים חייבים להציג את עצמם לפני החולה — שמם המלא ותפקידם בבית־החולים.

הרופא הניגש אליך חייב להתחיל את השיחה במילים: „אני ד"ר בני רבי־נוביץ. אני סטז'ר או מתמחה במחלקה זו..." אם אינו עושה כך, אתה זכאי לבקש ממנו להציג את עצמו.

אינך יכול להפקיד את גופך בידי אדם שאינך מכיר, אף אם הוא לובש חלוק לבן או ירוק. אם מתברר לך שבחדר־המיון או במחלקה נקבעים האבחנה והטיפול בך רק על־ידי רופא צעיר תורן, מותר לך לדרוש שיחה עם רופא בכיר ולבקש את התייחסותו.

● אם משחררים אותך הביתה לאחר אישפוז בהמלצה לעבור ניתוח, וקובעים תור לעוד זמן רב או לזמן שאינו מתאים לך, או בכלל משאירים למשל, בחדר־המיון של בית־חולים „ברזילי" באשקלון, או „העמק" בעפולה, והוא זקוק לניתוח בראש, אל תתנו לטר־טר אותו בדרכים.

דרוש שיביאו לבית־חולים זה רופא־מומחה מבית־חולים מרכזי.

● אם קרוב־מישפחה שלך נמצא בחדר־ניתוח, מותר לך לשאול אם משתתפים בניתוח רופאים בכירים, ואף לדרוש שיזמינו אותם מהבית.

ידועים מיקרים כאשר מתו החולים על שולחן־הניתוחים מפני שהרופאים הצעירים לא הזמינו רופאים בכירים לניתוח, עקב רצונם להפגין עצמאות או לא להטריד את ה„בוסים".

● אם רופא־המישפחה או רופא כללי במירפאות ממליץ לפניך להיבדק אצל מומחה, וקובעים לך תור לבדיקה כעבור כמה חודשים, אל תסכים.

מותר לך לשאול את הרופא השולח: „אם אני זקוק לבדיקת מומחה, כיצד יכול אני לחכות חודשים? הרי זה עלול לגרום להזנחה! ואם איני זקוק לבדיקת מומחה — מדוע לשלוח אותי אליו?"

לפי הסטטיסטיקה בכלל אין הצד־קה לכך שתחכה לייעוץ של מומחה, מכיוון שבישראל כ־45־50% מכלל הרופאים הם מומחים. לעומת רק 9% בארצות־הברית ורק 8% באנגליה.

● אם הרופא־המומחה שולח אותך לאישפוז, ונקבע לך תור לאישפוז לזמן רב או לזמן ש־אינו מתאים לך, אל תסכים.

מותר לך לשאול את אותן השאלות: „אם איני זקוק לאישפוז — לשם מה לאשפז אותי? ואם אני זקוק — זמן־ההמתנה עלול לגרום בוודאי להזנחה!"

אם גם פה יגידו לך שאין די מיטות, תוכל להציג את העובדות הבאות: בארצות־הברית היחס הוא מיטה אחת ל־230 תושבים, בארץ — מיטה ל־200! מה עוד שבארץ היתה תפוסת־המיטות בשנת 1985 רק 89%. בארצות־הברית יש מרכז אחד של הפריה מלאכותית ל־16 מיליון תושבים. אצלנו מרכז אחד ל־0.7 מיליון תושבים. בארצות־הברית מרכז אחד לניתוחי לב ל־2 מיליון תושבים. בארץ מרכז אחד ל־0.4 מיליון תושבים. באנגליה יש מרכז אחד לניתוחים פלאסטיים ל־3.5 מיליון תושבים. בארץ — 24 מחלקות. ההמתנה לאישפוז היא מלאכותית.

● אם בעת השיחרור מהמחלקה אינך מקבל מיכתב־שיחרור, ומבטיחים לך לשלוח לך אותו מאוחר יותר, אתה זכאי לסרב לצאת את המחלקה.

על הרופאים מוטלת החובה לשחרר את החולה כשבידו מיכתב־שיחרור ברור וקריא, כדי להקל על המשך הטיפול.

● עליך לדעת שיש „תקנות בריאות העם" הקובעות את זכויותיך כחולה בכל שלבי הטיפול בך.

כך, למשל, לכל פעולה ניתוחית, ולא רק ניתוחית, חייבים לקבל את הסכמתך, וחייבים להחתימך על טופס־הסכמה לניתוח, טופס פעולה דחופה, טופס הסכמה לצינתור, למיאלוגרפיה וכו'.

בעת ההחתמה מוטלת על הרופא החובה להסביר לך את פרטי הפעולה, שעליה אתה חותם, ואת הסכנות הכרוכות בפעולה זו.

מותר לך לדעת את כל פרטי הטיפול ולקבל הסברים. אינך שפן־נסיונות!

לרוב נעשית ההתחמה על הטפסים האלה בידי סטז'ר, ועליך לדעת שפ־עולה זאת אינה חוקית. רק רופא מומחה רשאי להחתימך על טופס־הסכמה. עליך גם לדעת שחתימתך על טופס אינה משחררת את הרופאים מהאחריות לנזק שעלול להיגרם לך עקב טיפול רשלני.

● לעיתים קורה שמנסים להחתים אותך על טופס־הסכ־מה כתנאי לאישפוז. עליך ל־דעת שדבר זה מנוגד לתקנות.

אם הינך זקוק לאישפוז בהתאם ל־אינדיקציה רפואית — חייבים לאשפז אותך אף ללא חתימתך על טופס־הס־כמה.

● בהתאם לאותן תקנות אסור לשחרר חולה מבית־חולים ללא הסכמתו.

אם קרוב־מישפחתך מאושפז בבית־חולים גריאטרי או פסיכיאטרי, אין יכולים לשחררו ולשולחו לביתו, או למקום אחר, ללא הסכמת קרובי־המישפחה.

● עוד קובעות התקנות שעל הממונים על מערכת־הבריאות להשיב על תלונתו של החולה תוך פרק זמן סביר. שנע בין 14 עד 30 יום.

אם אינך נענה בפרק־זמן זה על תלונתך, עליך לדעת שזה מנוגד לחוק. אם תלונתך נמצאת בבדיקה של ועדת־חקירה, עליך לדעת שכל ועדת־חקירה יכולה לסיים את עבודתה, אף במיקרה מסובך ביותר, תוך שבועות מעטים. על־סמך עובדה זאת עליך לדרוש ממישרד־הבריאות תשובה מהירה לגבי תוצאות החקירה. זכותך לדעת את תוצאות החקירה:

● על כל רופא מוטלת ה־חובה לעשות בדיקה כללית חיצונית בדי לגלות שינויים פתלוגיים בגופך, גם אם אתה פונה אליו לגבי בעיה ספציפית מיידית — דלקת־ריאות, דל־קת־זוידים, כאבי־ראש וכו'.

חובת הרופא היא לשים לב ל־בדיקת־נשים. כדי לגלות שינויים פתלוגיים בגופך. זכותכן לבקש מכל רופא־מטפל לעשות זאת.

כידוע, כ־55% של מיקרי סרטן־ה־שד בארץ מגיעים לטיפול בשלב מאו־חר, ואחת הסיבות לכך היא שרק 8% מהנשים עוברות בדיקות תקופתיות (לעומת 98% בחו"ל).

● טיפולים מיותרים

● בכל העולם, ללא יוצא מ־הכלל, קיימת תופעה של טיפו־לים מיותרים.

לכך יש כמה סיבות:

● ידע המדע הרפואי עדיין מוגבל. קיימות אסכולות רפואיות שונות, הדוגלות בשיטות שונות. מה שהיה נכון אתמול ומקובל על אסכולה אחת, נחשב כיום כטעות. מה שנכון היום ייחשב מחר כשטות.

● קלות־דעת ורשלנות של הרופ־אים.

איך להיות חולה

„הרופא חייב להציג את עצמו לפני החולה בשמו המלא ובתפקידו..."

חכם

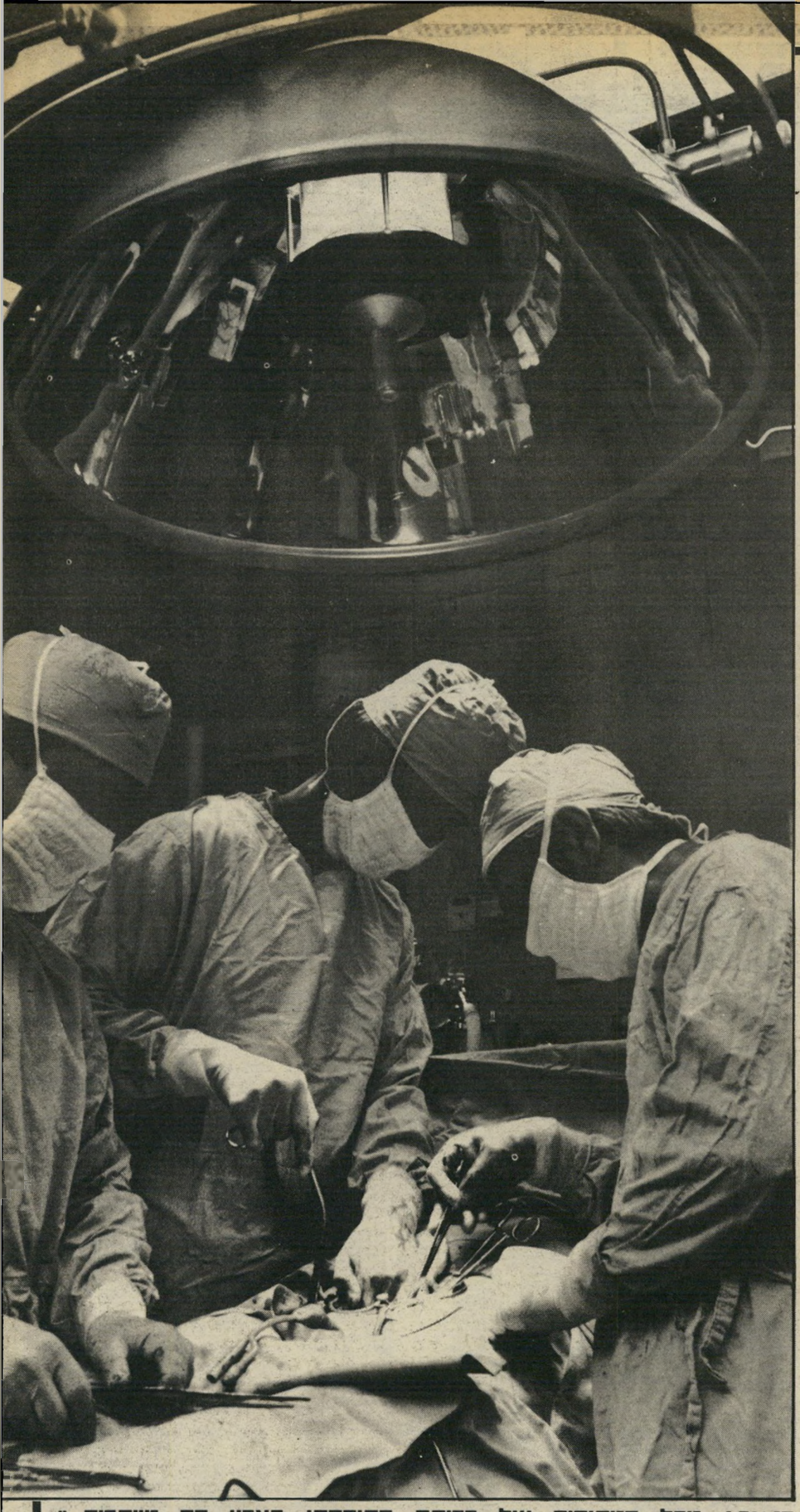

כ־45% מכל הניתוחים של כריתת התוספתן בארץ הם מיותרים...״

אותו הטיפול בקרוב־משפחה שלו, או אף בעצמו.

כדאי לשאול את הרופא, כפי שאנו שואלים מכונאי במוסך: האם היית מבצע את אותו טיפול גם כריכבך?

נביא כמה דוגמות של מחלות, שהטיפול בהן, בדרך ניתוחית, הוא לעיתים מיותר:

● **כ־45%־20 מכל הניתוחים של כריתת־תוספתן בארץ הם מיותרים.**

הסיבה העיקרית: על ניתוחים אלה מחליטים רופאים צעירים, חסרי־נסיון.

● **מחלות כיס מרה.**

לעיתים מגלים אבנים קטנות או גדולות. לא בכל מיקרה של אבנים בכיס־המרה דרוש ניתוח. במיקרה של אבן גדולה, ספק אם נחוץ ניתוח כאשר אין רלקת. כ־80% מכל האוכלוסיה חייה עם אבנים גדולות בכיס המרה, ואף אינם יודעים על כך בעצמם עד סוף חייהם.

● **טחורים.**

כמחצית הגברים סובלים מטחורים. היתה תקופה שבה המליצו כמעט בכל מיקרה של טחורים על ניתוח. כיום מסתפקים יותר בטיפול שמרני, או משתמשים בשיטת הגומיות.

● **צדקה אופירה נבון, כאשר טענה שבארץ מבצעים כריתת־שד בקלות, כאשר במיקרים דומים בחו״ל אין כורתים, ומסתפקים לעיתים קרובות בטיפול בסרטן השד ללא כריתה.**

● **גם על כריתת־הרחם מחליטים לעיתים קרובות ללא צורך.**

ברוב המיקרים כיום ניתן להסתפק בטיפול שמרני, על־ידי מתן סטרואידים והשגחה מתמדת.

● **ניתוחי כלי־דם.** כמות ניתוחי כלי־דם ירדה בכל העולם (אך לא בארץ), בגלל פיתוח שיטות שמרניות. שדרכן מקבלים תוצאות טובות אף יותר מאשר בניתוחים. גם ניתוח דלי־תורידים אפשר, במיקרים ספציפיים. להחליף בהזרקות תמיסה.

● **לפני שנים אחדות נעשו כריתת השקדים וניתוחי סירים אצל ילדים ללא שיקול מספיק, ולעיתים אף ללא הצדקה.**

גם היום מבצעים ניתוחים אלה בארץ בצורה שכיחה יותר מאשר בכל העולם. ניתוחים אלה, שעליהם מחליטים בפזיזות, עלולים להזיק להתפתחות הילד.

● **לא כל שבר של דומן־הבטן דורש ניתוח.**

שלאחר ניתוח הגדלת־שדיים נשארה נכה ב־100% לצמיתות.

● **גם לגבי אינדיקציה להחלפת פרקים ולהשתלת עדשות יש דיעות שונות, ויש להחליט על ניתוחים אלה רק אחרי שיקול־דעת רציני.**

גם השימוש בערשות במקום מישקפיים דורש שיקול־דעת מיקצועי — לעיתים העדשות מזיקות לעיניים.

לא רק ניתוחים יכולים להיות מיותרים. לעיתים קרובות גם הבדיקות יכולות להיות מיותרות.

כך, למשל, לקרובת־מישפחה שלי הציעו בגיל 81 בבית־חולים דרומי לערוך ניקור של בית־החזה, כאשר סבלה משיעול ומחום. ניקור זה מהווה סכנה, ובמיוחד בגיל זה: הוא עלול לגרום לדימום, לזיהום ולכאב מיותר.

שאלתי את הרופא למה הוא מצפה מהניקור. האם תוצאת הניקור תשנה את הטיפול? הרופא השיב לי: לא, אך כדאי לעשות זאת לאבחנה יותר מדוייקת.

ללא ניקור מיותר, המשיכה החולה לקבל את אותו הטיפול, והבריאה.

כאשר היו לי כאבים ברגל, הציעו לי עמיתיי לערוך פונקציה של עמוד־השידרה. לא ראיתי כל צורך בכך, כי ניקור זה לא היה משנה את טיב הטיפול, אך היה כרוך בסכנות: דימומים, זיהום ואף שיתוק.

גם הצינתור, שמבצעים אחרי התקף־לב, אינו תמיד נחוץ, והוא עצמו כרוך בסכנות ואף גרם למיקרי־מוות אחדים.

טיפול תרופתי מיותר לעיתים, ומסוכן לא פחות מניתוחים ומבדיקות. כך למשל, יכול הרופא להמליץ על לקיחת אספירין להורדת חום או כטיפול בפרקים, בלא לשאול את החולה אם אינו סובל מכיב בקיבה. לקיחת אספירין עלולה לגרום להתרפת מחלת האולקוס. זו רק אחת הדוגמות לסכנות הכרוכות בטיפול תרופתי.

עליך לדעת שבאשר הרופא ממליץ לפניך על טיפול תרופתי מסויים, אינך צריך להתייעץ לשאול אותו אם הטיפול המומלץ לא יזיק לבריאותך, ומתאים לך בהקשר למחלות אחרות שאתה סובל מהן.

● הזכות ל״יעוץ נוסף

● לפני כמה ימים סיפרה לי אחות, העובדת בבית־חולים במרכז הארץ, על מה שאירע לבתה. כאשר היתה בת 15, התחילו המורים בבית־סיפרה להבחין בהתנהגותה המוזרה. האחות פנתה לרופא, והוא שלח את בתה לטיפול פסיכולוגי. במשך כמעט שנה הלכה הנערה לפסיכולוג, ו״טופלה״ על־ידו, עד שהוא שלח אותה לטיפול פסיכיאטרי. המוזרות גברה, ולבסוף התעלפה הנערה ואושפזה. בבית־החולים גילו גוש בגולגולת.

כמעט ברגע האחרון היא נותחה. למעשה, שנתיים לא נבדקה הנערה ביסודיות.

● אשה בת 23 נישאה. כעבור שנה פנתה לרופא־נשים בבקשה שיוציא לה את ההתקן ברחם, כי היא ובעלה לעיתים תיקון כביכול של שבר דו־פן־הבטן גורם צורך בתיקונים נוספים בעתיד, ואף למותו של האדם. יש לשקול את מידת הסיכון הכרוכה בניתוח כזה.

● **במיקרים של כיב בקיבה ובתריסרון, כמעט שאין הניתוחים נחוצים כיום.**

מטפלים במיקרים אלה בכדורים, ומבצעים ניתוחים רק במיקרה של חסימת הקיבה, דימומים או קרע.

● **לעיתים קרובות ממהרים לבצע כריתות גפיים תחתונות בגלל מחלות כרוניות של כלי־הדם וסכרת.**

לעיתים מחליטים על כריתה במקום טיפול ממושך, כי קל יותר לבצע כריתה מאשר לתת טיפול ממושך.

● **כיום זה באופנה לבצע ניתוחים פלסטיים למיניהם.**

גם הם עלולים לגרום לנכות, ואף למותם של אנשים. למשל: המיקרה של החיילת בת ה־19, שנפטרה עקב ניתוח של הסרת כתם מעל לחיה; המיקרה של האשה שמתה עקב ניתוח מתיחת עור־הפנים; המיקרה של נערה בבית־חולים במרכז הארץ, לצורך ניתוח, עם אבחנה של קרישי־דם בלבד. עקב שיבושים מינהליים בתוך בית־החולים, נדחה הניתוח. כעבור שבועות אחדים אושפז החולה שנית, והניתוח בוצע.

בניתוח לא נמצא קרישי־דם, ולמעשה נותח אדם בריא.

שלושת המיקרים הללו לא היו קורים אילו היה נשמר העיקרון של זכות החולה לקבלת שלושת המיקרים האלה לא עקבו בדיקות נוספות לחוליהם, לא שלחו אותם לייעוץ נוסף לעמיתיהם.

החליטו להביא ילד. הרופא עשה את שלו, אך היא לא נכנסה להריון. היא פנתה שוב לאותו הרופא, וקיבלה טיפולים ממושכים במשך חמש שנים נגד עקרות. הטיפול היה לעיתים קרובות מאוד קשה ומכאיב.

כעבור חמש שנים נכנסה האשה במיקרה לרופא־נשים אחר. הוא בדק אותה ומצא שההתקן נמצא עדיין ברחמה.

הרופא השני הוציא את ההתקן, והאשה נכנסה להריון ללא כל קושי, אחרי חמש שנים של סבל נפשי ופיסי מיותר.

● בדוח מבקר־המדינה מסופר על חולה בן 48, שאחרי התקף־לב אושפז

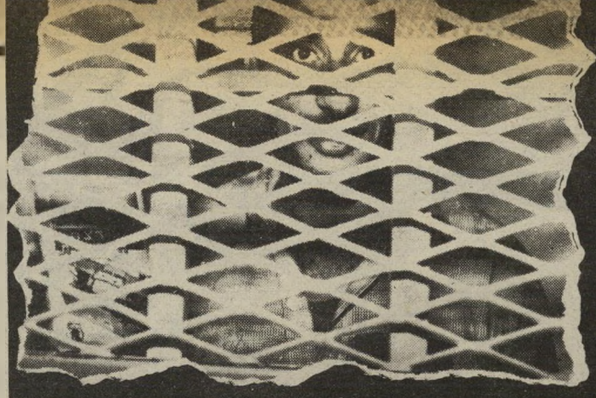

מכוערים מהבלא

גיתית איזראלוב הועברה לבית־כלא „נווה־תירצה".
היא מספרת על חייה שם ועל מחשבותיה

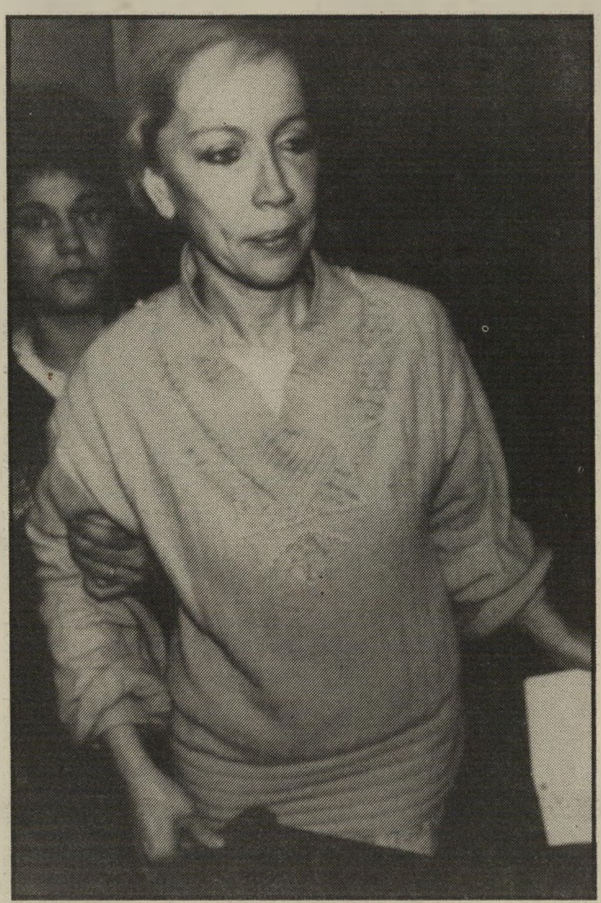

עם כניסת השנה החדשה הו־עברה גיתית איזראלוב לנווה־תירצה. הנאשמת המפורסמת מס־תדרת בכל מקום, אבל היא מעדיפה את נווה־תירצה על בית־המעצר באבו־כביר. כרגע היא עדיין במיון, אבל היא עומדת לעבור משם, תוך זמן קצר, לאגף הכללי, ולהתחיל לעבוד. בינתיים כבר ביקרו אצלה אמה ובתה וגם סניגורה, עורך־הדין מאיר זיו.

מספרת גיתית:

הימים האחרונים באבו־כביר היו הר־בה יותר טובים מהראשונים.

בתחילה ישבתי בבידוד מוחלט. כמ־עט ולא יצאתי מהתא, אבל אחר־כך התנדבתי לעבודות־נקיון באגף. שטפ־תי רצפות וניקיתי את תא היומנאית. זה היה הרבה יותר טוב מאשר לשבת בתא, ולא לעשות דבר.

אני דוגלת בנפש בריאה בגוף בריא, ולכן שמחתי להזדמנות לפעילות גופ־נית זו. אבל בעיקר היה טוב לראות שוב בני־אדם, לשוחח איתם ולשמוע מה הם חושבים עליי.

תוך ימים ספורים למדתי את כל רכילות האגף. על הסוהרות והעצירות, על חייהן הפרטיים והמישפטים שלהן. היתה סוהרת אחת שריכלו עליה שיש לה רומאן עם שוטר נשוי, העובד באגף־הגברים. היא לא ידעה שמרכלים עליה, וציפורה רימר, עצירה בענייני־מירמה, שהיתה איתי בתא, עשתה לה תרגיל.

לציפורה רימר היה ספר על כשפים, איזה ספר סיני שבעזרת מטבעות וסימנים שונים אפשר היה לקרוא על־פיו עתידות. רימר שוחחה עם הסוהרת הזאת, ותוך כדי שיחה וקריאת עתידה רמזה לה על הרומאן שלה עם השוטר הנשוי. הסוהרת כמעט התעלפה. היא היתה כל־כך נרגשת, עד שחשבה כי רימר היא מכשפה אמיתית.

אבל למרות כל הדברים האלה, אפשר לומר כי אבו־כביר הוא מקום מגעיל ומשעמם. שמחתי מאוד כאשר העבירו אותי סוף־סוף לנווה־תירצה. מבחינת המיבנה, אבו־כביר הוא בית־מעצר מודרני וחדיש, בנוי בטון, לעו־מת הצריפים בנווה־תירצה. הבנויים

בנווה־תירצה

מעץ, והם עתיקים ודולפים בגשם.

יש חמימות מסויימת בצריפים הק־טנים, המוקפים דשא. אהבתי מאוד לשמוע את הגשם והרוח המיללת, ולדמות לעצמי שאני בת העליה הש־ניה, חלוצה עם כובע־טמבל וטוריה.

גם האוכל כאן הרבה יותר טוב, הוא מגוון, ומקבלים יותר ירקות ופירות טריים. אבל הדבר הבולט ביותר כאן הוא היחס של הצוות לעצירות. בעוד שבאבו־כביר הסוהרות תמיד כועסות, צועקות ומקללות, בנווה־תירצה יש אווירה רגועה ושלווה. יש כאן קנטינה ואפשר לקנות סבון, ביסקוויטים ושמ־פו.

אני עדיין נמצאת במיון. אנחנו שש בנות בצריף, קמות ב־6.30 בבוקר, עומדות במיסדר מיטות ולבוש, ומי שאיננה מסודרת מקבלת דוח. אנחנו נמצאות בצריף 23 שעות ביממה, ורק שעה אחת מבלות בטיול. לארוחות אנחנו יוצאות מהצריף. למעשה הת־נאים שלנו דומים מאוד לאלה של ה־אסירות הביטחוניות. אבל בעוד יום־יומיים אצא מהמיון, ואז אוכל גם ללכת לעבודה.

מי שהולכת לעבודה זכאית לחי־שאר מחוץ לחדר עד שעה 8 בערב.

לאסירות־עולם, או כאלה שנידונו למאסר ממושך, יש בכלא חדרים ממש יפים, מצויידים במקלטי־טלוויזיה, רד־יו וקישוטים שונים, כי זהו בעצם הבית שלהן לשנים הבאות.

אני מקווה מאוד שהכל ייגמר בש־בילי מהר, ולא אקבל תא עם טלוויזיה בנווה־תירצה.

במדינה

משפט
ה„פסיכופאת" אחרי ה„טיפוס"
השופטת קראה לחליווה „פסיכופאת", סניגוריו ביקשו את פסילתה

חמש שנים אחרי שהשופטת ויק־טוריה אוסטרובסקי־כהן הסעירה את המדינה כאשר קראה בלישכתה לאה־רון אבו־חצירא „הטיפוס הזה", עשתה זאת השופטת שולמית ולנשטיין שוב. לדברי עורכי־הדין שימעון שובר ושמואל סף, סניגוריו של שלמה חלי־ווה, הנאשם ברצח החיילת אורלי רובי, אמרה להם השופטת ולנשטיין בליש־כתה: „אל תיגררו אחרי כל מה שהפסיכופאת הזה רוצה."

דבריה אלה של השופטת צורפו לכמה וכמה טענות אחרות שיש לסניגורים על הרכב השופטים הדנים בתיק, והם ביקשו את פסילתם.

אחרי שהשופטת ולנשטיין והשופ־טים יעקב קדמי ועדנה שצקי דחו את בקשת הפסילה של הסניגורים, עירערו הסניגורים לבית־המישפט העליון, ו־שם העלו לראשונה את סיפור ה„פסי־כופאת". לשאלתו של נשיא בית־ה־מישפט העליון, מאיר שמגר, מדוע לא טענו טענה זו בבית־המישפט דלמטה, אמרו כי קיוו שבית־המישפט המחוזי יפסול את עצמו בגלל הטענות הנו־ספות שהעלו, ולא רצו להביך את עצ־מם ואת השופטת בטענה זו. אבל כא־שר ראו שאין להם ברירה, ואחרי הת־לבטויות רבות, החליטו להעלות טענה זו לפני בית־המישפט העליון.

הסניגורים קראו היטב את החלטתו של השופט משה לנדוי, מי שהיה נשיא בית־המישפט העליון, שדן בבקשת הפסילה של השופטת אוסטרובסקי־כהן בגלל ה„טיפוס", ומצאו כי נכתב שם שאין הוא מאשים כלל את הסניגורים על שהעלו טענות פסילה מסוג זה נגד השופטת. אז אזרו אומץ ועשו זאת.

לא ממהרים. השופט שמגר שמע את טענותיהם של הסניגורים ואת תשובתה של התובעת, נורית שניט, והחליט להחזיר את הדיון לשופטי בית־המישפט המחוזי. אם יחליטו השופטים שלא לפסול את עצמם, יש לשער כי הסניגורים הזריזים יערערו על־כך שוב. וכך ייכנס מישפט רצח אורלי רובי לשנתו השלישית.

החיילת הצעירה נאנסה ונרצחה, וגופתה נמצאה ליד נתניה. שלמה חליווה, המכונה „האנס הבכיין", היה אומנם כלוא אז בבית־הסוהר, אך לדיברי התובעת ניצל את יום חופשתו וירד יחד עם החיילת מהאוטובוס, שהביא אותה מחיפה לנתניה. בשביל האפל שבו הלכה החיילת לביתה רצח אותה חליווה.

עשרות עדים נשמעו מצד התביעה, ועשרות רבות יותר מצד ההגנה. כעת נותרו עוד מיספר מועט של עדי־הגנה, כמה עדי־הזמה מצד התביעה, ואחר־כך רק יגיע מועד הסיכומים.

איש אינו ממהר בתיק זה, מאחר שחליווה נמצא במאסר עד לסוף המאה בגלל כמה וכמה מיקרי אונס.

דרכי חיים
האיש שלא רצה עזרה
נכה־מלחמה גילה על בשרו איך חיים מקיצבת הביטוח הלאומי

זהו סיפור יוצא־דופן, ספיח קפקאי של הפגנת־הנכים שנערכה ביום הרא־שון בתל־אביב, פן עגום של חיינו כאן ועכשיו.

זהו הסיפור: במחצית 1948, קצת אחרי ההפוגה השניה במילחמת־העצמאות, שב דויד זלקו, שוטר ממישטרת הישובים, אל בית־הוריו בירושלים, לחופשה של 24 שעות.

הוא ירד מהאוטובוס, שהביאו אל כיכר הדוויודקה. דקה אחת אחר־כך התפוצץ פגז בקירבת האוטובוס. זלקו נפצע, גופו התמלא ברסיסים. הרופאים אמרו לו שאין טעם לנתחו. עד סוף ימיו יטיילו הרסיסים בגופו, יכאיבו לו באביב ובסתיו.

„בשנים הראשונות כמעט שלא כאב," אומר זלקו, „ואני לא רציתי לפנות לצבא כדי לקבל אחוזי־נכות. אני נולדתי כדי לתת למדינה, ולא כדי לקחת.

„חברים אמרו לי: אתה שמוק! לך תבקש כסף, עזרה! לא רציתי. גם ככה הצלחתי יפה."

איפה הכבוד? רון זלקו, בנו הבכור, נשא לאשה את דנה פלר, נערת־ישראל. הם התיישבו בקנדה ופתחו מכון־כושר. ב־1980 נסע דויד אליהם, לעבוד במכון שלהם.

בקנדה התחילו הכאבים הנושנים. זלקו נותח בבירכו. הרופאים הקנדים הכטיחו לו שתוך חודש יוכל להלך בכיטחון גמור, כמו לפנים.

חודשיים אחרי הניתוח חזר זלקו

שופטת ולנשטיין
„אל תיגררו אחרי..."

נכה זלקו
פגז בכיכר הדוויודקה

לארץ. הכאבים לא פגו. להיפך. הת־חזקו. הרופאים הישראלים איתרו את מקור הכעיה: פרק הירך. רסיס עתיק של הפגז ההוא שחק את הסחוס וגרם לכאבי־תופת. הפיתרון — ניתוח להשתלת סחוס מלאכותי.

בינתיים כמעט ואיבד זלקו את כושר־ההליכה. הוא נעזר במקל. גם פרנסה אין לו. בעוד הוא דן עם פקידי הביטוח הלאומי על גובהם של אחוזי־הנכות, הוא מקבל תגמול של נכה, נשוי פלוס ילדה — 532 שקלים חודשיים.

„ובזה אני צריך לחיות. ואיפה הכבוד? ואיך חיים מסכום כסף כזה? אילו הייתי נכה צה"ל הייתי מקבל בדיוק פי שלושה!

„מאז שחזרתי מקנדה, לפני שנה וחצי, לא ביקרתי בקולנוע או בתיאט־רון, לא קניתי לעצמי או לאשתי שום דבר. אני רק יושב בבית, אוכל, ישן וכותב מיכתבים לראש־הממשלה, ל־שר־האוצר ולביטוח הלאומי."

השבוע יינתן פסק־הדין. חווה יערי מצפה לו בפחד איום. מה צופן לה העתיד?

רוח הפחד

"אפשר להריח ממנה את הפחד," אומרים אנשים, שפגשו בחווה יערי באחרונה.

פחד איום, כמו של חיה המצפה למאכלת, מציק לנאשמת המפורסמת ביותר במדינה. היא יודעת כי ביום החמישי השבוע יתנו השופטים — חנה אבנור, ישראל גילעדי ויוסף גולדברג — את פסק־הדין, העלול לשלוח אותה למאסר־עולם.

לפני שנה בדיוק נעצרה חווה, כאשר הייתה בדרכה במכוניתה מתל־אביב לירושלים. המעצר היה פיתאומי, למרות שחווה וחברתה, אביבה גרנות, היו במעקב ממושך של המישטרה. מישל חדד, ראש צוות־החקירה של רצח התיירת מלה מלבסקי, החליט לעצור את חווה בצורה דרמאתית כל־כך מכיוון שהתעורר בו חשד שהיא עומדת לעולל משהו ל„נאווה", שוטרת סמויה שנשלחה לדובב את חווה.

מעצרה של חווה יערי היה ביום השישי בבוקר, כאשר בבית־משפט השלום בתל־אביב לא היו כתבי־עיתונות. אהוד, בעלה של חווה, היה באולם, וכאשר ביקש נציג המישטרה לעצור את חווה, הביע אהוד את הסכמתו. הסניגור, שנשכר על־ידי ציפי, אחותה של חווה, ברגע האחרון, כדי להופיע לדיון במעצר, התפלא מאוד על גישתו של הבעל. כאשר ניסה הסניגור לחקור את איש־המישטרה ברבר החשד ברצח, מיהר אהוד להש־תיקו, וכך, בהסכמה, הלכה חווה למ־עצרה הראשון.

ימי־המעצר הראשונים היו נור־אים לאשה הצעירה והיפה. התא ב־אגף הנשים באבו־כביר היה קר, והבדידות והפחד אפפו אותה. באותו שלב ראתה עדיין חווה באביבה גרנות, שטרם נעצרה, את חברתה הטובה ביותר, הגורו שלה, האורים והתומים. באהוד, בעלה, ראתה אוייב. השניים היו באותו זמן בהליכי־גרושין. כאשר נפגשה חווה עם עורכי־הדין ששכר עבורה אהוד, הד"ר עדנה קפלן ורורר מקרין, היא שיכנעה אותם שיש להגיש ערר על מעצרה, מכיוון שהכל עלילה שהעליל עליה בעלה אהוד. הרוצה להתגרש ממנה בכל מחיר.

נאשמת גרנות
„באר־שבע כמערב הפרוע..."

מאותו הרגע האכילה חווה יערי את סניגוריה מרוחים עד תום המישפט. היא היתה לקוחה בלתי־ציבה, היס־טרית וחסרת־ביטחון. היא היתה נתונה מדי פעם להשפעה של אדם אחר.

לקוחה לא־יציבה

בתחילה פיתחה תלות בשוטרת הצעירה, מלי שחורי, ששהתה אי־תה כמעט כל הזמן. במהלך החקירות והשיחזורים כמעט התאהבה חווה בחוקר שלה, מישל חדד. באותה תקו־פה ביקשה חווה ממישל שיהיה עורך־הדין שלה, וכאשר הסביר לה כי הדבר אינו אפשרי, נהגה לשפוך לפניו את ליבה ולספר לו דברים שהבטיחה לעורכי־דינה כי לא תשוחח עליהם עם חוקריה.

הסניגורים ביקרו את חווה יותר מאשר מבקרים לקוח רגיל. הם ידעו שהיא זקוקה מאוד לעידוד ולתמיכה נפשית, והם רצו לספק לה זאת. אולם יחד עם זאת התברר להם שאי־אפשר לסמוך אף על מילה אחת שאמרה להם. היא היתה מבטיחה להם, למשל, לא להוסיף ולומר אף מילה אחת לחוקריה, וכבר למחרת היתה מספרת לחדד סיפו־רים נוספים ומבקשת ממנו שעל הדוח, שכתב על פי דבריה, ירשום תאריך מוקדם יותר, מכיוון שהבטיחה לסני־גורים לא לדבר. היא היתה מספרת סיפור אחד, ולמחרתו סיפור אחר, שונה תכלית השינוי.

הדברים הגיעו עד כדי כך, שהסני־גורים ישבו לבסוף עם חווה יערי ורש־מו מפיה את כל התשובות שנתנה לש־אלות, מילה במילה, והחתימו אותה על כך.

„האשה באדום"

בתחילה הכחישה חווה כל קשר לרצח. היא אף הכחישה שעברה בבנק. „שקרים של נעבעך," הגדירה זאת אחר־כך בבית־המישפט. לדבריה עשתה זאת לא כל־כך כדי למלט את נפשה, אלא כדי להגן על ידידתה, אבי־בה גרנות. מצבה הנפשי הורע עד כדי כך, שלילה אחד, בבית־המעצר, ניסתה להתאבד על־ידי קשירת רצועות־העור של ארנקה סביב צווארה ומתיחתן. היא לא הצליחה להתאבד, והמישטרה הציבה לידה שמירה יומם ולילה.

10 ימים אחרי מעצרה של חווה, נעצרה גם אביבה גרנות. זמן רב היתה זהותה אסורה לפירסום, והיא כונתה על־ידי העיתונאים „האשה באדום".

המיפנה בא כאשר אביבה השתכנעה כי מוטב לה לדבר, וסיפרה את סיפורה. כאשר הוצגה עדותה של אביבה לפני חווה יערי, נשברה זו. היא לא יכלה להאמין כי חברתה הטובה, שלה הילי־וותה כסף, שאיתה התחלקה בסודותיה ושעליה סמכה, עשתה לה את זה.

ואומנם, מאותו הרגע שבו ראתה את השיחזור שעשתה אביבה גרנות, פתחה חווה את פיה ולא סגרה אותו עד סוף המישפט. בכל יום הוסיפה פרטים חדשים, לעיתים סותרים לחלוטין את אלה שגילתה יום קודם.

במהלך עדויותיה השתפכה ודיברה על כל עניין שבעולם, על אמה, ילדיה, בעלה וחברותיה.

היא למדה את חוקי־הכלא בדרך הקשה. כאשר סמכה על אסירה שהוכ־נסה לחדרה כי תעביר עבורה מיכתב לאחותה ציפי, מסרה אסירה זו, ציפורה רימר, את המיכתבים לחוקרים, תמורת טובות־הנאה שונות.

כל אותו הזמן למדה התובעת המנוסה והמבריקה פנינה דבורין את אופיין של הנאשמות. היא קראה כל פיסת־נייר שנכתבה, ושמעה כל הק־

(המשך בעמוד 28)

מסביב לעולם – עד לבנימינה ★ כך מנצחים את הסרטן ★ 450 פעם בחוג אחד ★ האקדח של המאחר לנשף

הוא יורה גם בקהל

למרות שצביקה פיק משתיך לזרם פוליטי החורט על דיגלו את ההדר הז'בוטינסקאי, לא שמר האמן הוותיק על נימוסיו הטובים, דווקא במסיבה לכבוד 15 שנותיו על הבימה. האורחים הרבים שבאו לחגוג עימו בסינרמה התל־אביבית הוזמנו כולם לשעה 10 בערב, אך הזמר הנכבד הואיל להראות את זיו־פניו רק בחצות.

אשתו **מירית שם־אור** ואמה, **אורה שם־אור**, הסתובבו בין האורחים המכובדים שהיו במיסעדת החשובים במקום, ואמרו שצביקה אוטו מגיע. רק בחצות עלה לבימה **דן בנר**, והזמין את „אמן האמנים", כרבריו, לעלות ולקבל תקליט־כסף מתנת חברת התקליטים, ואף קרא בקול מיכתב שנשלח על־ידי ראש־הממשלה, **יצחק שמיר**, שהילל את זמר־הפופ על תרומתו לאמנות בארץ.

מירית שם־אור אשתו של הזמר צביקה פיק ממתינה בחברת אמה, אורה שם־אור, לתחילת הופעתו של צביקה. השתיים המתינו במיסעדת הווי־אי־פי שבסינרמה.

רותי נץ (מאחור), מי שהתפרסמה בניצחונה על מחלת הסרטן ואף כתבה על כך ספר, בחברתה של הציירת ורדה טלמור, שאיירה להפליא את ספר־השירים את האורחים בת ה־23, כ

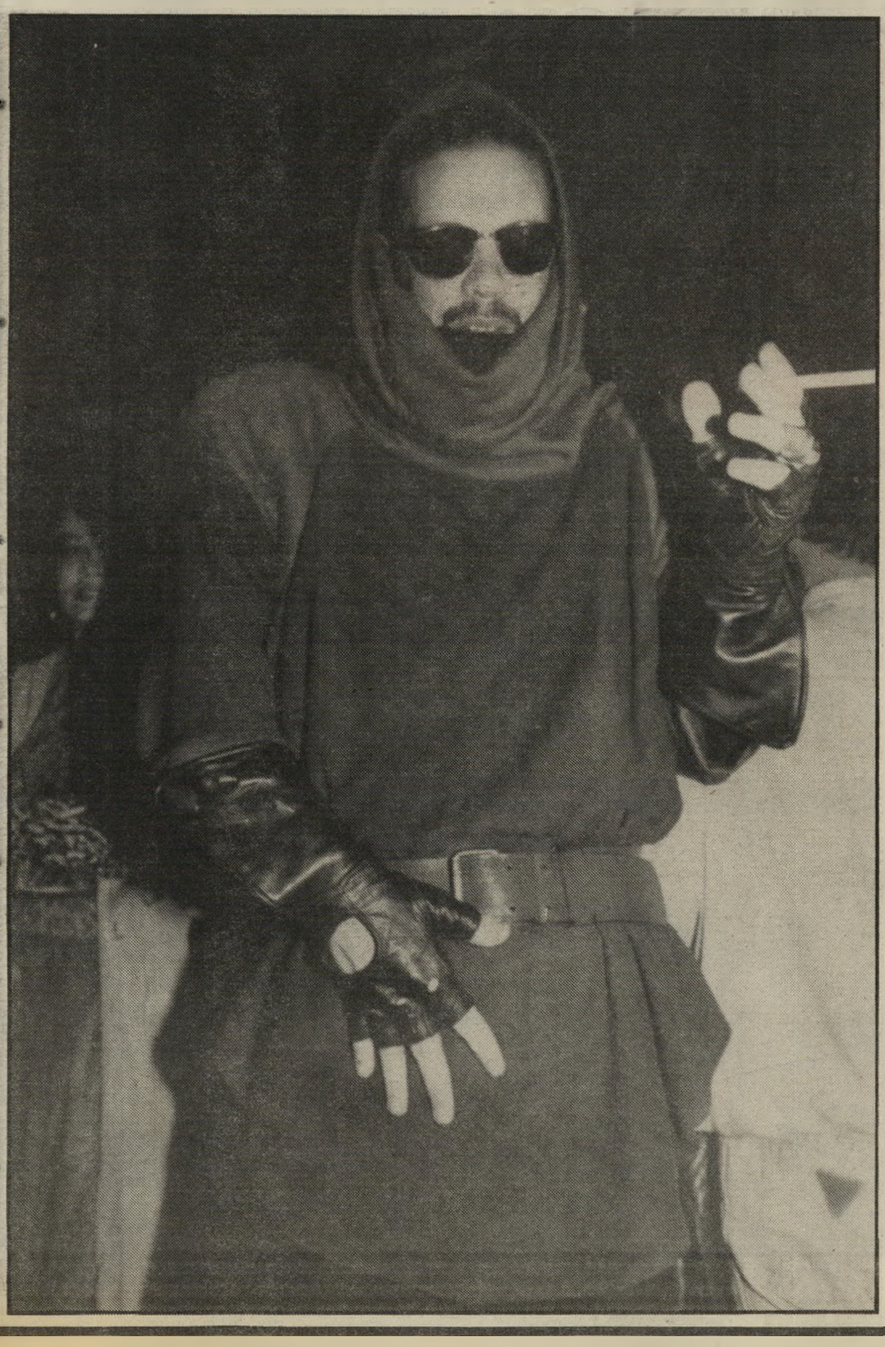

שרי צוריאל עם הכוריאוגרפית רות שווייצר. שרי מאפשרת לאחרונה לידידה, מעצב־האופנה יובל כספין (בתצלום משמאל) להתגורר בדירתה – עד לחזרתו לארצות־הברית.

שירת הנץ

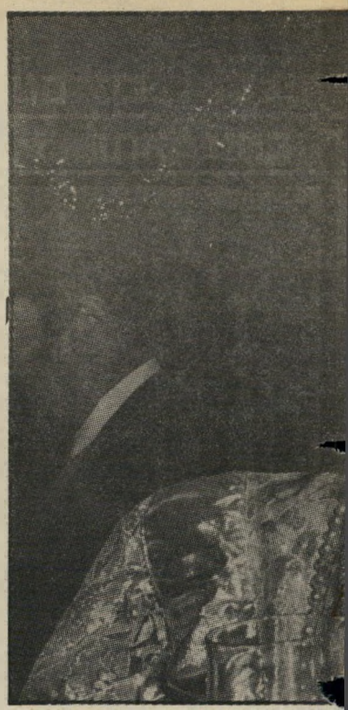

בגיל 11 חלתה **רותי נץ** לראשונה בסרטן. המחלה הופיעה שנית לפני 15 שנה ובעיקבותיה נותרה ללא כיליה, כיס־מרה, רחם ורגל. אבל רותי ניצחה את המחלה האיומה, ואף כתבה ספר שנקרא ניצחתי אותך סרטן. לאחרונה הוציאה ספר־שירים, ביני לבין עצמי, והשבוע הנגה את הוצאתו לאור בפאב המטבח. רותי מלאת־החיים, הקימה אגודה לעזרת חולי־סרטן.

ל דותי, ביני לבין עצמי. **טלמור הרשימה ־בים כשהציגה את אחת האורחות – שרון ה. לפני כן חשבו רבים כי הן חברות.**

שחקנים בחזית

מוטי בהרב — מחזאי, בימאי ושחקן ותיק — הוא מה שנקרא אמן לוחם. ולכן בחר לתיאטרון החדש שאותו הקים לאחרונה בשם חזית. תוכניתו היא להעלות מחזות שיעסקו בבעיות חברתיות, שיפתחו פצעים ויעזרו לרפאם. מחזה שלו, החוג לדרמה, שאכן עוסק בבעיות כאלה, הועלה כבר 450 פעמים.

בפאב האוהל הצטופפו כל שחקני התיאטרון החדש וציוותו, ואיחלו לבהרב הצלחה רבה בפרוייקט החדש. מיפגש מעניין היה בין השחקן **עמוס לביא** לבין מחליפו בתפקיד, **מאיר דדון**.

נתן יהונתן בכובע המיצחיה הנצחי, עם חברתו לחיים, נילי כרמל־פלומין. לידם מוטי בהרב, משורר ואיש־תיאטרון, בעל המסיבה. בהרב הופיע עם חברה חדשה, צעירה וביישנית, שסירבה להזדהות.

עמוס לביא המתמחה בדמויות אלימות כמו האנס האלים ביצרים. בחברתו של זאב שימשוני, שהצטרף לתיאטרון חזית. תיאטרונו החדש של מוטי בהרב – במסיבה לרגל 450 הצגות להחוג לדרמה.

אנטוניה ג'דאקוס חברתו של אבי פיילר, ליד הציור המנציח אותה בעירום, כפי שצוייר על־ידי חברה. אנטוניה בת ה־21, אמריקאית ממוצא יווני, המת־נשאת לגובה של 185 ס"מ, הכירה את אבי באחת מתערוכותיו, ומאז היא מתגוררת עימו בבנימינה.

הרפתקות הצייר

סיפור חייו של **אבי פיילר** וההר־פתקות שעבר, מספיקים לעשרה אנשים נורמאליים, ועוד ישאר עודף. כשהיה בן 21 השתתף בשוד מזויין, שבו נשדדו תכשיטים ויהלומים שהיו שייכים למכרי מישפחתה של אשתו לעתיד. אחרי שהשתחרר מכילאו, נסע בכל העולם — הוא הגיע לאפריקה, לארצות־הברית ואפילו לאיי האוקיי־נוס ההודי. בהודו התנסה בטריפים מסוגים שונים, למד אמנות באיטליה, ואחר־כך בנה לעצמו סטודיו באי הספרדי איביצה.

עכשיו הוא פתח תערוכת־ציורים חדשה, ואת כל המיטען הכביר של חייו אפשר לראות שם.

דני ליטני בא לפתיחה עם אשתו. השחקנית ג'ודי ליטני, וסיפר שהוא עומד להקליט בקרוב תקליט חדש. כולו חומר מקורי משלו. פרט לכך הוא ממשיך עכשיו בהופעותיו ברחבי הארץ.

אבי פיילר הצייר בן ה־38, בפתיחת תערו־כת־הציורים החדשה שלו, עם הדוגמן ששימש אותו לציור שביניהם. הדוגמן הוא הפסל ואמן־הוויטראז'ים, ואלרי: דמות ציורית אמיתית. הנוהג לרכוב על אופניים ברחובות העיר. פיילר, שהוא בוהמיין ותיק, מתגורר בבנימינה.

כתב: מולי פרידמן. צילמו: ענת פרגוסטי, צבי טל ויוש גומא

מרים בנימיני

מזל החודש: גדי

סטורן, ונוס ומרקורי מחלקים את בני המזל לשלוש קבוצות

כמו בשאר המזלות, כך גם במזל גדי, אי־אפשר לצפות שכל בני המזל יהיו בעלי אופי דומה. אלה שנולדו בתחילת המזל שונים מאלה שנולדו בסופו, בוודאי שקיימות תכונות משותפות לכולם. אך דווקא ההבדלים הם המעניינים יותר.

קיימות שלוש קבוצות שכל אחת מושפעת מכוכבים שונים. הקבוצה ה־ראשונה נשלטת על־ידי הכוכב סטורן. השניה על־ידי כוכב ונוס והשלישית על־ידי מרקורי. שתי הקבוצות נשלטות קודם כל על־ידי סטורן ורק האופי הוונוסיאלי והמרקוריאלי מורגש. בני הקבוצה ה־ראשונה נולדו בין ה־22 בדצמבר וה־31 בו.

גדיים אלה חיים על פי רוב בחוסר־מנוחה ובנסיון להבין את דרישותיהם מעצמם ומהחיים. כשאר בני־המזל גם הם שואפים לבסס קאריירה ולהגיע ל־מעמד מכובד, אך אינם מסתפקים בכך. הלימודים מעניינים אותם במיוחד — יותר מכל הם מעוניינים בלימודי הפי־לוסופיה, או לימודים הקשורים בדת.

למרות אהבתם ללימודים, הם חשים צורך עז להימצא בתנועה. לכן חלקם הגדול עוסק בספורט ואף מפגין הישגים ראויים לשמם. אחרים מוצאים את עצמם בנסיעות רבות, קצרות וארוכות. הם נמ־שכים למקומות לא מוכרים כשיצר הר־פתקנות סמוי דוחף אותם לחפש כאלה.

אז מתעוררת בעיה — פגישתם עם אנשים זרים. הם אינם חשים בנוח ומקיפים את עצמם בשיריון של זהירות וסגירות. הם אינם מאמינים שאפשר ליצור קשר בקלות. כל התקשרות הופכת רצינית. לפעמים עוברות שנים עד שהם לומדים להתייחס ביתר קלילות ופשטות לאנשים שעימם הם באים במגע.

לעתים הם חסרי־טקט ואומרים יותר ממה שהתכוונו מראש. בתוך תוכם אינם מתכוונים להעליב. הם הוגנים ובעלי ערכים ומוסר גבוה. לכן, כשנתקלים בדברים שאינם מוצאים חן בעיניהם, הם מעירים ואחר־כך נאלצים לשאת את כעסם של האחרים עליהם. בדרך־כלל אינם נישאים מוקדם, מכיוון שהחו־פש תאישי חשוב להם והם פוחדים לאבדו.

לקבוצה השניה שייכים גדיים שנולדו בין ה־1 בינואר וה־10 בו.

גם הם מתמסרים לעבודה, ומוכנים למסור את עצמם ואת זמנם למען ח־קאריירה. הם בעלי כושר־תיכנון מעולה וראייה לטווח רחוק. הם רציניים ובעלי תודעה חזקה לסכנות, שהחיים עלולים לזמן לפניהם.

למרות התיאור הרציני של אופיים, אי־אפשר להתעלם ממשיכתם לאמנות ובעיקר למוסיקה. רבים מהם מבורכים בקול ערב, אחרים מפגינים יכולת לא מבוטלת בנגינה בכלי כלשהו, כשחוש הקצב המפותח הו־הוא המניע אותם. הם בעלי חוש לצדק ועניין רב בפולי־טיקה. רבים מבני קבוצה זו אף סוללים את דרכם הפוליטית באיטיות עקשנית ובהתמדה.

אחד הדברים המרגיזים באישיותם: חוסר־יכולתם לבטא את ריגשותיהם. מקורביהם מצפים וממתינים שאולי אי־פעם תימלט מפיהם בטעות איזו הערה על יחסם. הסיכוי לזכות ולשמוע דברים מסוג זה קלוש. יש להם דרכים שונות מהמקובל להוכיח שהם אכן אוהבים. מסירותם לבית, הצלחתם להחזיק רמת־חיים נאותה, ונכונותם לבוא לעזרה כשזקוקים להם. על אלה החיים עימם לדעת שזו בהחלט הנכחה לחיבה או האהבה שהם חשים.

בקבוצה השלישית נמצאים אלה ש־נולדו בין ה־11 בינואר וה־20 בו. גדיים אלה, כקודמיהם, חרוצים ומסורים ל־עבודתם. ומעניין שלמרות שאת אישיותם מאפיינת תכונה של ביקורתיות חזקה, להם יותר קל ליצור קשר עם אנשים. הם דורשים שלמות בכל דבר, ולהם אינטואיציה חזקה במיוחד, כושר הבחנה דק מן הדק ויכולת להכיר במחירות כל אדם חדש שעימו הם נפגשים. יחד עם יכולתם ליצור קשרים עם זולתם, בכל זאת הם נשארים מאופקים וסגורים. הם מתעניינים בשטחים רבים. המעשיות, המאפיינת אותם, דוחפת אותם אף ללמוד או לעסוק בתחומי התעניינותם. מעניין לציין שלמרות פתיחותם החיצונית הם העקשנים ביותר שניתן למצוא במזל גדי. הם דבקים בדעתם ואינם מוכנים לשנותה.

חוש־הומור: מציין אותם הומור ציני מעט ושקט. רק אלה המכירים אותם לפני ולפנים מסוגלים להבין את סוג ההומור המיוחד שלהם.

לסיכום: חייבים להזכיר שגם להם נטיות אמנותיות — הכתיבה היא השטח שבו קל להם ביותר להתבטא.

בעיות בעבודה עלולות להכניסכם למתח. הבוס יהיה תובעני ויציג אתכם באור שאינו לרוחכם. אי־הבנות ווי־כוחים יפתחו בגלל תחושת ההגבלה. ברגע זה אין אפשרות להת־קדם בשטח המיקצועי, וה דווקא בתקופה הפו־ריה ביותר, כשאתם מלאי רעיונות טובים ל־שיפור המצב. קשה לו־מר שבבית המצב נעים יותר. רצוי להזמין ידי־דים ואף להתארח אצל אחרים — כך יפוג המתח. בשטח הרומאנטי — הפתעה נעימה.

שלה
21 במרס – 20 באפריל

* * *

תוכניות לנסיעה מתעכבות ואולי אפילו מתבטלות. חשים מעט אכזבה ומתח שקשה להסבירו. במקום העבו־דה הדברים אינם מת־בצעים כפי שחלמתם. אי־הבנות, השמצות ור־כילות גורמים לכם נזק רב. מבחינה כספית המצב לא קל. אנא, אל תפצו את עצמכם ביותר מדי מזון טעים ומתוק, נסו להתנחם באהבה. בשטח זה קשה לקלקל לכם בתקופה זו. למרות שגם כאן אתם מועדים לפגיעות – אפשר יהיה להתגבר.

* * *

מתיחות ועצבנות מאפיינים את התקופה. חרדות קשות גורמות לאיבוד שליטה על מצבים. גם מבחינה בריאותית עליכם לש־מור היטב. ידידים או קרובים בחוץ־לארץ גורמים לאכבה או ל־דאגה. גם נסיעות לשם כדאי לדחות – להז־דמנות אחרת. אהבות חשאיות עשויות לעזור בשינוי האווירה הקשה. במקום העבודה צפויות בכל זאת הצלחות. כרגע טוב לשמור עליהן בסוד ולא לשתף עתה אחרים בעניינים.

תאומים
21 במאי – 20 ביוני

נסיעה שתיאלצו לבצע תכניס את בן־הזוג שלכם למתח ולחשש – רצוי לוותר מכיוון שבתקופה זו הייתם מעורבים ביותר מדי סיכסוכים מישפחתיים. ביקורת שנאמרת ע־ליכם בעבודה גורמת לרוגז – יש להסביר היטב את עמדותיכם הצודקות. ילדים יגרמו שימחה – וישפרו את מצב־הרוח. רעיונות מ־קוריים לשיפור המצב הכספי יצוצו בראשכם. ובכל זאת – יש להיזהר מביצוע של תוכניות גדולות מדי.

סרטן
21 ביוני – 20 ביולי

* * *

רצון להחליף את מקום העבודה נתקל בקשיים – למרות התוכניות שנראו כבנות ביצוע – ברגע זה הכל מתעכב. גם מצב ה־בריאות וגם צורך למלא את כל ההתחייבויות המשעממות בעבודה, אינם מאפשרים קלות־תנועה כפי שאתם או־הבים. תרצו למצוא פורקן בנהיגה מהירה או בהסתכנות אחרת – מומלץ להישמר. ואף להימנע מנהיגה בימים אלה. ביחסכם לבני־זוגכם אתם נמצאים על פרשת־דרכים.

אריה
23 ביולי – 23 באוגוסט

* * *

ילדים או צעירים במישפחה עלולים לגרום לכם דאגות השבוע. תגובות של עצבנות, כעס וביקורת רק יקשו ע־ליכם. עדיף לשתוק ולוו־תר הפעם על ההערות המוצדקות. הוצאה בל־תי־צפויה עלולה לגרום לדילדול התקציב. לכן כדאי להימנע מקניות גדולות שאינן הכרחיות. לתלמידים בני בתולה כדאי להתכונן היטב לבחינות – המזל לא יציל אתכם הפעם – רק לימוד החומר בצורה מאוד יסודית עשוי אולי לעזור.

בתולה
24 באוגוסט – 22 בספטמבר

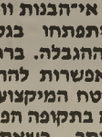

בתקופה זו טוב להישאר בבית ולבצע את כל הדברים שנדחו מפאת חוסר זמן. שם תחושו גם יותר מרץ ויכולת לבצע תוכניות או רעיונות נסתרים. יהיו תנאים מצויינים למימוש החלומות. בני־זוג חמקמקים יגיעו ל־ביקורי פתע ויוסיפו ביטחון זמני. בעניינים כספיים כדאי להשגיח ולא להסתכן בתוכניות שאינן בטוחות. בהת־לבטויות שיש לכם התייעצו עם אדם שמבין בתחום זה – אולי הוא יוכל לעזור לכם.

מאזניים
23 בספטמבר – 22 באוקטובר

* * *

תוכניות שלא מתממשות מביאות לתיסכול. אבני־נגף בלתי־צפויות גורמות להרגשה שההתקדמות מכם וחל־אה. רצוי להישאר ב־שיגרה הקבועה והשק־טה ולהימנע משינויים. גם מבחינה כספית כ־דאי להיזהר ולא להס־תכן. למרות ההרגשה ה־בלתי־נוחה שמלווה את השבוע, לא כדאי לקל־קל את מצב־הרוח – תוך זמן קצר תוכלו שוב לחזור ולשלוט במצב. מבחינה חברתית אתם עדיין רצויים – זה הזמן לבסס קשרים.

עקרב
24 באוקטובר – 22 בנובמבר

* * *

בעיות הקשורות למקום העבודה מציקות לכם כבר כשבועיים, ולפתע אתם חשים צורך לומר למממונים את דעתכם עליהם. דיבו־רים מסוג זה עלולים להביא אתכם למצב בלתי־נעים. זה לא הזמן להעיר הערות ולהס־תכסך. קרובי־משפחה מוכנים לבוא לעזרתכם בתקופה זו. מתוך ידי־דות ושיחות אינטלק־טואליות מתפתח קשר רומנטי שיוסיף ביטחון והנאה. תוכניות חשובות מאד לעתיד מוטב שלא לגלות.

קשת
23 בנובמבר – 20 בדצמבר

בעיות כספיות ממשיכות להציק ולהטריד – ברגע זה קשה למצוא רעיון שיעזור לכם לצאת מהקשיים. קרו־בי־משפחה, שסירבו ל־עזור, ישנו דעתם ויציעו את עזרתם. מבחינה רו־מנטית – המצב משונה – הפתעות מוזרות קו־רות לכם. קשרים ישנים מגיעים למיפנה, והח־לטות חשובות ביותר עומדות על הפרק. במ־קום העבודה חשים לחץ והרגשה של הגבלה מרגיזה, ואולי אף מעקב. מומלץ – בשום אופן לא לזלזל בחשיבותם.

גדי
21 בדצמבר – 19 בינואר

* * *

אתם מרגישים את עצמכם רחוקים ממרכזים חברתיים, ולמעשה מעדיפים להתבודד, לנוח ולוותר על פעילות חברתית בתקופה זו. במקום הע־בודה צפויים סיכסוכים בגלל העקשנות והמר־דנות שלכם. קשרים עם חוץ־לארץ מוסיפים גם הם למתיחות, מכיוון ששום דבר לא מתרחש לפי המתוכנן. לקראת סוף השבוע ישתפר מצב־הרוח. אולי לא תרגישו חב־ריי כמו תמיד – אך שיפור־מה יי־

* * *

בתקופה זו – רצוי להרבות חברתיים ולהיכנס לכל פעילות ציבורית. תוכניות לעתיד אפשר לתכנן בעזרת ידידים המוכנים לפעול לקי־דומכם. אי־הבנות בקש־רים רומנטיים מסכנים את הסודיות שליוותה את אותם הקשרים. כדאי להימנע ממריבות ופגיעות בבן־הזוג. לנ־סות למלא את רצונותיו ולנהוג עד כמה שאפשר בטקט. פגישות וראיונות ראשונים, הקשורים בעבודה חדשה – יש לדחות לזמן אחר.

דגים
19 בפברואר – 20 במרס

נסיעות בעבודה עלולות להכניסכם למתח, הבוס יהיה תובעני ויציג אתכם באור שאינו לרוחכם. אי־הבנות ווי־כוחים יפתחו בגלל תחושת ההגבלה. ברגע זה אין אפשרות להת־קדם בשטח המיקצועי, וה דווקא בתקופה הפו־ריה ביותר, כשאתם מלאי רעיונות טובים ל־שיפור המצב. קשה לו־מר שבבית המצב נעים יותר. רצוי להזמין ידי־דים ואף להתארח אצל אחרים – כך יפוג המתח. בשטח הרומאנטי – הפתעה נעימה.

שור
21 באפריל – 20 במאי

* * *

מתיחות ועצבנות מאפיינים את התקופה. חרדות קשות גורמות לאיבוד שליטה על מצבים. גם מבחינה בריאותית עליכם לש־מור היטב. ידידים או קרובים בחוץ־לארץ גורמים לאכבה או ל־דאגה. גם נסיעות לשם כדאי לדחות – להז־דמנות אחרת. אהבות חשאיות עשויות לעזור בשינוי האווירה הקשה. במקום העבודה צפויות בכל זאת הצלחות. כרגע טוב לשמור עליהן בסוד ולא לשתף עתה אחרים בעניינים.

תאומים
21 במאי – 20 ביוני

קולנוע

אורחים

סיכסוך על ערש־דווי

הבימאית הפולנית בועטת על הבימאי הפולני

הרבה אין עוד מה לספר על ביקורה של אניישקה הולנד, הבימאית הפולנית הגולה, החיה בפארים, מי שביימה את קציר הזעם (ראה/י שעון). מבחינת העולם הזה, ביקורה איחר בכמה שעות את סגירת המדור הזה, ואף על פי כן היו בפיה כמה השגות שאסור להחמיץ.

ראשית — לא קל להיות בימאי־גולה, ועוד יותר קשה להזדהות היום עם קהילת הפולנים־הגולים, שברובה אינה מעוררת אהדה רבה.

לבד מכז'ישטוף זאנוסי, העובר במערב ומצ־ליח להישאר ביחסים טובים גם עם הפולנים שבבית, בזכות כישוריו הדיפלומטיים המדהימים, מעוררים גם יז'י סקולימובסקי וגם אנדז'יי ז'ולאבסקי יותר רחמים מאשר אהדה. סקולימובסקי וז'ולאבסקי, לדעתה של אניישקה, הם גולים מסוכסכים, עם עצמם ועם העולם, שכבר מזמן לא חזרו על הישגיהם בעבר.

ז'ולאבסקי משותולל ועושה סרטים פורנו־

בימאית אניישקה הולנד
כאב הגלות

גרפיים־למחצה, ואילו סקולימובסקי מפליא ב־מריבותיו הקולניות, ותו לא. אשר לוואידה, מי שעבר עם הולנד בעבר, וכידוע גם ניסה לשמור על עורו, כשקרא לשאר אנשי־הרוח שגלו מפולין לחזור לארצם, כי „הכל השתנה במישטר ירוזלסקי" — עליו היא כועסת במיוחד.

חוסר־רגישות. כמה ימים לפני בואה, נפטר בפאריס בימאי הקולנוע הרוסי הגולה אנדריי טארקובסקי, והוא רק בן 54. הוא נפטר מסרטן, לאחר שתי שנות יסורים. באחד מרגעיו הטובים, כשנדמה היה שיצליח להרים סרט נוסף, נוער לביים את בוריס גודונוב עבור אראטו פילם — אופרה שהיתה אהובה עליו ביותר, ואשר ביים אותה בשעתו בקובנט גארדן בלונדון. כל חבריו לעבודה ידעו שהוא גוסס, וכי ימיו ספורים, וניסו לטייח את עיניו. רק וואידה, לדבריה של הולנד, יצא בהכרזה כי הוא יביים את הסרט, כי טארקובסקי כבר מחוסל.

הולנד מוקיעה את וואידה על חוסר־הרגישות וחוסר־הטעם שגילה בפרשה זו. היא לא תחזור, כנראה, לעבוד עימו בעתיד הקרוב: היא הצליחה לגייס כסף אמריקאי להפקת סירטה הבא על רצח פוליטי של כומר, שאירע בפולין לפני כמה שנים. הכומר יהיה השחקן הצרפתי כריסטוף לאמברט, ואויבו יהיה ריצ'ארד דרייפוס (שחזר לעבוד במישנה מרץ, אחרי תקופה של שפל מפאת שיעבוד לסם וגמילה ממנו).

היא משתוקקת לשתף פעולה עם אחותה, בימאית גם היא, המתגוררת בפולין, ומקווה שאכן יגיע היום ויוכלו להתאחד.

בעלה של אניישקה הולנד נמצא גם הוא בפולין בדרך קבע, ומועסק כאחד הבימאים הבולטים בתיאטרון הלאומי הפולני.

אנשים

ולבסוף מת טארקובסקי

אינגמר ברגמן טען שהוא הגדול מכולם

היתה זו אניישקה הולנד (ראה לעיל) שסיפרה על ימיו האחרונים של אנדריי טאר־קובסקי. בימאי שקהילת־הקולנוע כולה סירבה לאבדו, אבל ידעה כי ימיו ספורים, וכי האיש סובל יסורים קשים זה כמה חודשים.

בפסטיבל קאן האחרון, במאי 86, הוצג סירטו האחרון הקורבן, והרופאים הבטיחו כי עוד הפסטיבל הזה יגתן לו החסד הלפני אחרון. אבל טארקובסקי לא בא. הוא נאלץ לעבור טיפולים קשים ומצאו הורע לפתע.

צוואה. שוקחי הסרט, ביניהם ארלנד יוזפסון המופלא והצלם הדגול סוון ניקוויסט, שהטיבו לייצגו, חזרו וטענו כי באורח מוזר היה טאר־קובסקי בריא ואופטימי בשעת־ההסרטה, ולמ־עשה לא ידע כלל על מחלתו. אבל כל מי שחזה בסרט לא יכול היה להשתחרר מן ההרגשה הגורלית המעיקה, כי מדובר בצוואתו של אמן.

נושא הסרט — שואה גרעינית, המחרידה שחקן תיאטרון ותיק ביום־הולדתו — הלם להפליא את החרדה שירדה על העולם באסון צ'רנוביל, אשר התרחש כמה ימים בלבד לפני הפסטיבל. גם הרחוב השטוקהולמי, שבו מצו־למות המהומות, כביכול אחרי האסון, היה אחרי תום הצילומים אותו הרחוב בדיוק שבו נורה למוות ראש־הממשלה אולף פאלמה. השיחות, החלומות, הסיוטים וגם התיקוה, בדמות בנו של הגיבור — הכל נשא אופי של צוואתו של משורר.

ואמנם, טארקובסקי לא היה בימאי שיגרתי כלל וכלל. סרטיו היו קשים לעיכול ולפיענוח גם עבור מבקרי הקולנוע המתוחכמים ביותר. הוא היה אסתטיקן מושבע, ואיש של סמלים ותבניות האופייניות רק לו. את פירסומו במעגל הפס־טיבלים הבינלאומיים החל באנדרה רובלב (66), סרט מדע יפהפה על צייר איקונין במאה ה־16; אחר כך הדהים בסולאריס (72), סרט מדע בדיוני. ב־79 יצא עטור פרסים מפסטיבל־קאן עם סרט קודר בשם סטולקר (בעברית: גשש), שהכ־שיר את היסודות האסתטיים והשפה הקולנועית אופיינית לו בסירטו היותר מאוחר (83) נוס־טלגיה — סרט ראשון שעשה אחרי שעזב את ברית־המועצות, בצעקנות רבה.

בנוסטלגיה הירבה להשתמש בתחבולות צילומיות מסובכות, כמו אהבתו לצלם דרך מיסגרות, חלונות ומשקופים, שילובים סימליים של תחרה ושלוליות־מים ועומס מסרבל של סמלים דתיים — לעיתים עומס מוגזם. רבים ראו בנוסטלגיה סמל לשאיפתו לפייס בין המיזרח והמערב, וביטוי לתחושת־הכאב שיש לאנשים הנאלצים להינתק מכור יצירתם הטיבעי, כמותו. פסטיבל קאן זיכה אותו בפרס היוצר, יחד עם רובר ברסון (הכסף), לאותה השנה.

את סירטו האחרון, הקורבן, צילם על האי שהיה אהוב על אינגמר ברגמן, והשניים חשו קירבה רוחנית רבה האחד אל השני. ברגמן טען שבשבילו טארקובסקי הוא הגדול מכולם, וכי פתח לו עולמות שהיו נעולים בפניו עד כה: „הוא, בדרכו המיוחדת, הצליח להציג לפניי את החיים גם כמציאות וגם כחלום."

תדריך

חובה לראות

תל־אביב: שואה, אוונטי פופולו, הנבל הבורמזי, חנה ואחיותיה, בארי לינדון.
ירושלים: אוונטי פופולו, חנה ואחיותיה.
חיפה: הנבל הבורמזי, אוונטי פופולו.

תל־אביב

בארי לינדון (תמוז, אנגליה) — ★★★★ חובה לכל מי שלא ראה בשעתו או שרוצה להיזכר בסרט־הראווה המדהים של סטנלי קוב־ריק, עם ראיין או'ניל כבארי לינדון, האנטי־גיבור המסואב המקסים ביותר שנולד על הבד. אחד הסרטים האסתטיים ביותר שנעשו אי־פעם על הידרדרותו הכלכלית, החברתית, המוסרית והנפ־שית של גיבור.

עדנה פיינרי

קורט ראב ווייטק פשוניאק: הפולנים חומדים

גם מתוסכל, גם אנטי־שמי

קציר הזעם (פאר. תל־אביב. גר־מניה) – קשה לטפל בסרט שאחד מנושאיו הקשים ביותר הוא הגיזי־ענות. המולידה שינאת־חינם בבי־קורת בעלת נימה גיזענית. ובכל זאת, אחת הבעיות של הסרט הזה היא עובדת היותו מוסרט בגרמניה. עם צוות שחקנים שכמעט כולו גרמני – דבר שמשפיע לא מעט על אווירת הסצינות האינטימיות, שהיא בוטה ביותר, ויש בה אותו קורטוב של כמעט־פורנוגרפיה, שאיפיין גם את סירטי־פאסבינדר, ששחקני סרט זה נמנים עם יתומיו.

אפשר להוסיף את העובדה שאניישקה הולנד היא פולנית, שאינה בדיוק מן האוהדות הגדולות של האופי הפולני הלאו־מי, ואף הביעה בקול את השגותיה – הבעה שהיא משלמת עבורה בגלות פוליטית (היא חיה היום בפאריס) – וגם את עובדת היותה אשה, ומתקבל הרושם שהעיסוק הבוטה בנושא הכואב אך הרגיש והעדין שבו היא מטפלת אינו משוחרר גם הוא מדיעות קדומות.

היא בעצמה אומרת: „בעייתו של הגיבור היא קודם כל היותו גבר. אחר כך קתולי ואחר כך אנטי־שמי." ואומנם. אותו איכר (ארמין מילר שטאהל), הנותן מיקלט ליהודיה שקפצה מרכבת דוהרת אל ההשמדה (אליזבט טריסנאר), הוא גבר מתוסכל מיניית, קתולי אדוק הנושא עימו מטען של תסביכי־אשם וגם הרגשת עליונות גיזענית, שכמובן מתבטאת באנטי־שמיות על כל השלכותיה.

קורט ראב ווייטק פשוניאק: הפולנים חומדים

הבעיה היא שרוב הסצינות בין המצילי־סוהר לקורבן־מפתה אינן מצליחות להעמיק מעבר לצד המיני־אירוטי של הקונ־פליקט המתעורר במרתף ביתו של האיכר הפולני, וחבל – הב־עיה הדתית והבעיה האנטישמית של הפולני המצוי הן תופעה החורגת ממיקרה בודד המתואר בסרט. טריסנאר, שחקנית יפהפיה ומרשימה, מתקבלת חיוורת למדי מול מילר־שטאהל, המביך לעיתים בגסותו. כשוויטק פשוניאק גונב את ההצגה ב־תמצית האיוולת, הרשע והחמדנות של הפולני האנטי־שמי.

ינטל השחרחורת

ג'ק פלש המקפץ (גת. תל־אביב. ארצות־הברית) – **שעשוען טיפשון לילדי המחשב, שטוח, סימפטי, ו־מבורך בהרבה מרץ של הכוכבת שהיא** IN **מאז הפסידה את האוסקר לגברת זקנה ממנה. כידוע, וופי גולדברג, שהיתה מועמדת ודאית לאוסקר בזכות מישחקה במימרח הציבעוני של סטיבן שפילברג הצבע ארגמן. לא זכתה בו, והוא הוענק לג'ראלדין פיצג'ראלד על** מסע אל האושר.

אוסקר לא. אבל גלים סוערים של אהדה – כן. וופי גולדברג עשתה זאת, ואפשר להעמיס על כתפיה סרט שלם, מה עוד שהיא קומיקאית נהדרת, ומסוגלת להיראות לרגע מסורבלת כמו דובון היערות, וברגעים אחרים להיות מכוערת עד כדי יופי.

היא עושה בדיאלוגים האמריקאים שלה מה שסטרייסנד עושה – יורה אותם מן המותן בהמון אנרגיה. ואם מבקשים מן הגברת גולדברג הכושית לעשות זאת ביידיש, הרי עם שם כזה לא תהיה לה בעיה. בינתיים יש לה בעיה עם בחירת התסריט. אין ספק שהבימאית, פני מארשל, שגם היא קומיקאית והשתתפה בסדרות־טלוויזיה רבות בארצות־הברית, היתה עושה בחוכמה אילו בחרה לסירטה הראשון בבימאית משהו יותר הגיוני ומתוחכם מן הסיפור הדליל שנטלה הפעם: מרגל מערבי משדר אותות יאוש מבירה נעלמה במיזרח־אירופה. דרך המחשב של בנק, שלידו יושבת טרי, פקידה מצחיקונת ורעבה לאהבה. טרי, הלא היא וופי, מסתבכת בעלילת־ריגול

וופי גולדברג: הפקידים מרגלים

גאנגסטרית, ובין השאר מהממת את ראשו של ג'ים בלושי, אחיו של ג'ון המנוח. ומבלבלת סוכן בין כפול בריטי, שאינו אלא השחקן השקספירי המהולל ג'ון וודס. יש לה חברה לעבודה, החוזרת בפעם האלף אל תפקיד הילדונת המטופשת, במיקצועיות רבה, וזו קארול קיין, ולבסוף היא נופלת לזרו־עותיו של – מחווה לברזיל – ג'ונתן פרייס.

יש כמה רגעים מצחיקים, כמו למשל קטע שבו יושבת הגברת ומנעימה קללותיה בפרצופו של חוקר מישטרתי המום. סמרטוטים ציבעוניים וצעצועים היוצרים בעצמם אנדרל־מוסיה שובבה. כישרון של וופי, והרבה אוויר.

מנגד

במקומה של עדנה שבתאי

כשעוד השתייכתי בעוונותיי ובאזלת משכורתי לגזע הנכחד והולך של הסרי מכוניות היתה אמירה כמו: „אני לא יוצא הערב לשום מקום. עד שמצאתי חניה ליד הבית. אני לא מזיז את המכונית!" ממלאה אותי בוז תהומי כלפי נציג זה של ההומו סאפינס שהתענוגות והמותרות של חיי־השפע מוליכים אותו אל הניוון הדקדנטי בתהליך מחוייב המציאות והבלתי־הפיך. היום, כשאני בעלים של תיבת מתכת הפכפכנית ותובענית זו על גלגלים ואחראית כלפי כולי עלמא לשארה, כסותה ועונתה, נראית לי אמירה מעין זו כהנמקה טיבעית המשקפת את מצבו הקיומי של היצור העירוני של שלהי המאה העשרים, המסרב להשלים עם המחשבה שהעיר אינה מקום מתאים לגידול מכוניות; ואף הייתי מעלה אותה כטיעון בדיונים על „מה עושים הערב", לולא נשאתי עמי את זכר גילגולי הקודם יחד עם שאריות של חינוך לפעלתנות וקצת גם לסגפנות, שהוא חלק מן המורשת החלוצית שינקו כמה מן החיים עוד איתנו היום עם חלב אמם.

סיפור זה נזכר אצלי בכל פעם שעולה על הפרק מאמר חז"ל „אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו". זה, כמו סיפורו של מחנכי בבית־הספר היסודי שבחולות קריית־חיים, חנינא רבינוביץ, שבלמדו אותנו לקח זה, סיפר כיצד גער באיש צעיר שסירב לפנות מקומו באוטובוס לאשה הרה, ועל הבושה הכבדה שעטפתו — הוא מספר ופניו מתכרכמים לזכר המעשה — כשקם הלה ודירה על קביים כשמיכנס אחד שלו משתלשל ריקן, לרדת בתחנה המיועדת.

אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו, כלום יש איסור שאנו מרבים לחטוא כל כך בהפרתו? מי מחמת שיגרת־החיים הכבדה עליו, מי ששכח ומי שמעולם לא למד. אבל ייתכן שלא שכחנו את מאמר חז"ל, אף לא היגסנו ליבנו בו, אלא שמעולם לא היינו במקום ההוא. לא יכולנו להיות. אולי סופרים גדולים מצליחים להיות שם — במקומו של הזולת. פלובר היה שם, ואף העיד על כך. מאראם בובארי — זה אני, כך אמר. על טולסטוי נאמר שידע לחדור לעולמן של גיבורותיו. הצדיקים אולי... אבל אנחנו, בשר ודם...

ועוד סיפור. אחרי־הצהריים של יום שישי. נשענת על כתפו של איש שיבה, רמות השייכת לארכיון הלאומי של ילקוט הכזבים. אשה שיופיה עדיין ניכר בה, למרות שחיקה שהיא תוצאה של נסיון־חיים וסבל רב־שנים. עייפות וטישטוש של אלכוהול? סמים? משהו מרתק יש בציפור מרוטה, סחופת סער זו שנחתה לחוף שארית הבוהמה הזה. כשהיא רוכנת לחפש בתיקה דבר זה או אחר, היא מצליחה, למרות שיכבות הלבוש החורפיות, לחשוף את חזה, הנשפך כמעט כולו ממחשוף לבושה, חזה יפה, למרות בלוח הגיל, מתפרץ בראוותנות כזו, מפתיע בסגירות של קור החורף. „ראיתם?! „מה היא חושבת לעצמה, בגילה?! „שתשמור אותו לעצמה?" התגובות הן של נשים בנות גילה של נושא ההתעניינות. „אני מכירה בעלות חזה יפה יותר..." וכאן מזדקפים חזות אחדים באופן בלתי־מודע כמעט, בנסיון להבליט את מה שיש, היה, ... שאינן מרשות לעצמן?". ואין מי שיקרא נכוחה את הכתובת הכתובה בשפת־הגוף — הזעקה הנואשת הזאת, הבקשה — גע בי, תן יד, כתף, מילה מנחמת! זעקה מתוך קיום ריק הבוהה להתמלא.

השֶבַע, כיצד יבין את שפת הרעב. ומי שחסר, מבקש לעצום עיניים מול ההתפרקות הפנימית וההודאה חסרת הבושה של מי שכלה בשרו במחסור הזה עצמו.

אבל יש מי שהיו „שם" — במקומה של עדנה שבתאי. הנה באותם ימים עצמם, מעל דפי אותם עיתונים המספרים בכותרות גדולות את סיפורה, מסופר לנו על התאבדותה של ז'קלין רוק, אשתו האחרונה של פיקאסו, אחרי 13 שנות אלמנות שבאו אחרי 20 שנות חיים משותפים, שנים של אהבה גדולה ותלות הדדית אמיצה; פיקאסו בעת פגישתם בן 73, ז'קלין בת 28 — חיים של כמעט הסתפקות הדדית. לאחר הלוויה שוכבת ז'קלין, לבושה בחלוק לבן, על הגיבעה בשלג, למרגלות קבר הבעל, מקווה למות — מספרת חברה — „אבל אפילו לא הצטננה. כל יידיך עזבו. פחדו מהסבל שלך". עד שכעבור 13 שנים, אחרי פעולות השימור, התרומות, התערוכות החגיגיות, גאלה את עצמה באקדח.

היתה „שם" גם אלמנה מפורסמת אחרת, חדת משוש־פנים, ולוא לגבי עצמה: קייטלין תומס, אלמנתו של דילן תומס, שהעלתה על הכתב את סיפור „החי על המת" שלה. „שיירי חיים להרוג" או „שנותרה לכלות את השארית", היא קוראת לסיפרה המתעד את המשימה של הישארות־בחיים־שבמוות. החיים הבלתי־רצויים שיש לחיותם למרות המוות שהשתכן בתוכך, לאחר מות האיש הדגול־האהוב.

„אילו הסתלקתי, כפי שאכן התכוונתי לע־שות," היא כותבת, „יכולתי לשמור על השם ה־טוב שהיה לי של אשה גאה ובעלת כבוד, של „הגברת המושלמת" — המחמאה הגבוהה ביותר בפיהם... לאשה כזו אין יריעה רחבה או היקף רחב של הזדמנויות. תהיתי מה מצפים ממנה — למעשה, זה היה יותר עניין של מה שמרשים לה — לעשות, בהתאם לצווים הנוקשים שלהם. התקף קל של גננות לא־שיטתית, הילוך לא אלגאנטי בחצאיות טוויד ארוגות ביד, קשורה לסל של קש, כפפות עור ומזמרה, מעשבת מתוך פיזור דעת את שולי הערוגות, וגוזמת ללא סדר את שיחי הוורדים... או עוסקת בציור בציבעי מים עדינים של צמחים בוטניים שנחצו לשנים. או תמונות נמרחות של נחלים בכחול חיוור ושקיעות שמש אנמיות הנמהלות בהם; מסיבות טניס היו אסורות עליהן... היה כמובן גם אירגון הנשים... היא עשויה היתה להיות אפילו הר־פתקנית בנוסח כפרי ולהשקיע עצמה בטיפוח זן משופר של תרנגולות... אבל ככל שניסיתי, לא יכולתי להתאים עצמי לתפקיד. היה בי משהו חבלות אימות לרגשות החשופים של שני הצדדים כאחד: מפירה בכוונה מלאה את נדריי הקרושים ביותר לדילן; אומרת להם את מילות החיבוב המוזהבות שלו אליי, חוזרת על אותן מחוות רגשניות מתוקות מופרות... חילול קודש רצוני, הקרבה מבישה של אהבתנו שהיתה עקשנית מכדי להיעקר. וכל הלהט ההרסני הזה ללא סימן קל שבקלים לשיפור, ללא השפעה מרפאה על עולמי הבוער עד שחור ללא הפסק. התוצאה היתה ההיפוך המגוחך: התגברות של התמכרותי, שלא ניתן להימלט מפניה, לדילן; גוף מעוות, רווי אשמה ומעורטל מגאווה.

„אך ככל שהוכיחוני, רדפוני וירקו עליי מוסרית; היו שמחים למשחני בזפת ולגלגלני בנוצות, ובזעקות התעלות להצית אותי בכיכר השוק; כך התמדתי אני לעורר בהם שערורייה; אילו הראו זרע של אהדה, ניד או נגיעה של הבנה, זה היה מחסל אותי; האומץ הנוקשה, מעמיד הפנים, הנמתח עד לנקודת השבירה שלי היה נמס לבריכה של חולשה לרגליהם גומלות החסד."

מסתבר כי בכל ניתן לעמוד, רק לא במעט חיבה אנושית. אבל זו, אל חשש, לא תגיע.

קייטלין תומס מתארת את „פרשיות האהבה" שלה, ואף אותן פרשיות שאין לאהבה חלק בהן, את שותפיה לאותן פרשיות, ומעל לכל את עצמה, בגוף ראשון, ללא כחל ושרק, באותה לגלגנות ארסית אירית טיפוסית. אין היא מסתירה מניעים שהשתיקה יפה להם, ושגילויים אינו עשוי להחמיא לה, כמו המחסור במוזמנים לתשלום שכר הדירה שמאלץ אותה להשלים עם תאוותו של גבר שאותו היא מתעבת. ואולי חושפנות אכזרית מעין זאת מחפשים המבקרים שלנו גם אצל עדנה שבתאי, גם אם הם מאחלים לה את סופה של ז'קלין רוק. אבל עדנה שבתאי איננה קייטלין, כמו שיעקב שבתאי איננו דילן. דילן זה ששתה עצמו למוות; „שהיה חוזר ואומר לי שימות לפניי, שלעולם לא יגיע לגיל ארבעים. ואני אהיה אלמנה קלת־דעת הרוקדת על קיברו". ש„ידע להשתמש במילים באופן הפוגע ביותר כפי שידע להשתמש בהן באופן הפיוטי ביותר". דילן בעל התאווה־שמלידה לשקרים: „הוא היה עושה בהם שימוש יותר כתרגיל בכושר ההמצאה מאשר כשקרים". דילן שידע לריב עם אשתו עד ש„הבית קירקש, הלם, נחבט, נאנק מעוצמת הרצח שהיה בנו איש כלפי רעותו".

יעקב שבתאי הוא „נסיכי", הוא אדם שידיעת מותו המתקרב כמעט והכריעה אותו בעודו בחיים. אדם על כל חולשות אנוש; „ענקלה היה מספר הכל, אפילו כשלא היה נעים לי לשמוע, כדי לפרוק מעל עצמו" (ע"ש בראיון להעיר). איש הפשרות הקטנות ולא איש המחוות הגדולות כדילן, שמריבותיו עם אשתו היו „רצחניות ופראיות יותר עם כל הסתערות חדשה".

וכאבה של עדנה שבתאי אינו פחות אמיתי בגלל היותה שבויה במיקסם־השווא של התרבות הישראלית הפושרת. היא משתמשת לתיאור כאבה בשפת התרבות הזו עצמה. תרבות של כוכבנים וכוכבניות לשעה. היא מצטלמת חשופת שד, אומנם בכיסוי חולצה שקופה, בשער עיתון,

חווה ראוכר: „דיוקן עצמי", 1983
(אקריליק, שמן וגיר על בד, 250+150 ס"מ)

המשותף והביוגראפיה והאקלים הסמוכים, אשר ניתן לתת בה סימנים. אחרי הכל, לא לה מונד וגם לא הסוציולוגים של לישכת המיסחר והתעשיה של פאריס הם שהמציאו את המושג דור, שהוראתו בעברית, על פי המילון, „חוליה אחת בתולדות מישפחה: האב, הבן והנכד הם שלושה דורות", וכן „שם כולל לבני־האדם החיים בפרק זמן אחד או בתקופה אחת", והאתימולוגים גוזרים את שורש המילה מדור העברית, דר האוגריתית ודרא הארמית. כלומר, מן השורש המציין את מי שדרים יחדיו, בחינת מי שדר זה עם זה הוא גם בן דורו. מכל מקום, כך היו הדברים מדורי־דורות וכך אפשר שיהיו עד סוף כל הדורות, שהוא הרבה מעבר לסופנו שלנו, האישי או הדורי, עלי אדמות.

המילון האנגלי מלמדנו כי דור הוא, בצד דברים אחרים כגון צאצאות, כלומר, המצב של היות צאצא, גם „כל קבוצת הפרטים שנולדו בערך באותה תקופה; וכן גם משך הזמן שבו נמשכו חייהם של אלה." אם המילון העברי אינו נוקב כל מיספר לציון משך שנותיו של דור, הרי שהמילון האנגלי (של אוכספורד, במיקרה זה) מציין כי שנות דור הן בדרך כלל שלושים. אבל לנו, במסורות שלנו, הרי יש גם „דור מידבר" בן 40 שנה ו„דור המבול" שאת שנותיו מי ימנה ו„דור הפלגה" (הדור שאחרי המבול אשר בניו הקימו את מיגדל בבל ונענשו והופצו על פני כל הארץ ומאז „נפלגו" ללשונותיהם: מה שמסביר, בין השאר, מדוע אני כותב אליכם בעברית ואילו לה מונד בצרפתית. כלומר, כמין עונש). ויש לנו גם „דור תהפוכות" שאין לו מידה ושיעור וקצה, ו„דור יתום" — כינוי לדור שלא קם בו מנהיג גדול לעם — שאופטימיסטים אומרים שאנו חיים בו כיום, ואילו פסימיסטים גורסים שבעצם הוא־הוא הדור האח־ שבו חיים כולנו מאז גורשנו מגן־עדנתו: תור הזהב הערום שספק רב אם שנותיו ארכו כשנות דור.

החוקרים הצרפתיים שהזכרנו, בכל אופן, מדברים על דורות בני עשרים שנה, שמכך משתמעות שתי מסקנות אפשריות: שהדורות נתקצרו בימינו הזריזים והממוחזרים והם עומדים כיום על 20 במקום על 30 השנים שהוקצו להם בעבר. או, שמה שקובע הוא לאו דווקא מיספר השנים כשלעצמו, כי אם מיספר השנים בציפוף עם מאורע אחד או רצף מאורעות הרי־גורל או הרי־אסון, כגון תום מילחמת העולם השניה ופיצוצה הראשון של הפצצה האטומית; ואם כך אין שום שחר לדיבורים על הדור של 1987, שהרי אין כל שחר להשוואה שביקשו לעשות בין „הפיכת הסטודנטים" של 1968, שאף היא מהפכה ממש לא היתה, לבין כמה הפגנות בבירת צרפת בשנה זו.

יתר על כן ומצד אחר, האם באמת נדברו ביניהם בימינו המאורעות קובעי־דמות־התקופה והם נוחתים עלינו בקצב של אחת לעשרים שנה? ואולי אך מיקרה הוא שבין מילחמת העצמאות שלנו (היא מילחמת אובדן העצמאות של ערביי ארץ־ישראל) לבין מילחמת ששת הימים (הוא שבוע כיבושה של מה שמכונה הגדה המערבית, ירושלים העתיקה, רמת הגולן ורצועת עזה מידי השילטון המצרי והירדני) חלפו עשרים שנה או עשרים־שנה־חסר־אחת, ואל לנו להסיק מכך מסקנות ברוח מגית קדומה המבקשת תמיד מיספרים הרי־גורל ונוסחאות פלא כגון 3, 7, 12, 13 וכדומה.

דבר אחד אינו שנוי במחלוקת: גם אם חיי אדם אינם אלא רצף שאינו פוסק ואינו מתחלק מרגע הלידה ועד המוות, וההיסטוריה היא משך אינסופי של אירועים בו־זמניים וכאלה הבאים בזה אחר זה בכל תחום מתחומי החיים על פני כדור הארץ שלנו (יש כמובן גם היסטוריה אחרת: של הקוסמוס), עדיין חיי האב וחיי הבן וחיי הנכד חלוקים ומובחנים אלה מאלה, וגם בעת שהם חופפים או משיקים זה לזה. קיימים, מן ההכרח הוא שיתקיימו פירקי־זמן שבהם הם מתפרדים זה מזה והאב חי אחרי חיות אביו לפניו ולפני הולדת בנו, והנכד, גם אם עשה חיים בחיי סבו, לא חי בהם כל ימיו אלא רק מספר שנים קצוב, אם מעט ואם הרבה.

וגם זה אינו שנוי במחלוקת: שבעלי־חיים מבקשי סיווג ותיוג אנו ברורות האחרונים (ואולי מדורי דורות?), וכדרך שחילקנו את רצף הזמן לשנים ולחודשים ולשניות, כך אנחנו עומדים ומכריזים על דור אחד שהוא „דור שלונסקי־אלתרמן", אף כי אין כמעט ספק ששניים אלה לא היו הסופרים והמשוררים החשובים ביותר שחיו ויצרו בו באותו דור, ועל דור אחר קצתנו אומרים שהוא „דור ביאליק־טשרניחובסקי", אף כי רבים מתעקשים לקרוא לו „דור ביאליק" דווקא, כיוון שאינם מסכימים שיש „סימטריה" או שיוויון־ערך בין השניים הנזכרים, ועל דור שלישי היא מתרפקת על „ביקיני קטן ורוד דהוי שהלם אותה מאוד". היא מתאיינת באה הזמן, גיבורה מקומית בין גיבורים מקומיים כמותה.

„מיקרה" עדנה שבתאי מלמדנו גם משהו על עצמנו. על הקלות שבה ניתן להסעיר את הקלחת הציבורית העכרורית שלנו. על התאווה שלנו לסוג זה של התחככות ציבורית, שכן „אין מראין לו לאדם אלא מהירהורי ליבו". אנחנו לועסים לתיאבון את המרקחת הזו העשויה לפי טעמנו. אנחנו מעסיקים את עצמנו בפיענוח הצופן הרכילותי ובהשערות על מניעיה הגלויים והסמויים של עדנה שבתאי: קינאה, נקמה, שיפוץ ההיסטוריה... וכי מאי נפקא מינה?! והוא, ה„מיקרה", מלמדנו שלא היה בנו הכוח להיות במקומה של עדנה שבתאי, לשמוע מבעד לרכילות, מבעד לתיאורי המיפגשים האינטימיים את זעקת הכאב; את הדיאלוג המתמשך־ללא־אפשרות־הכרעה, בשל היעדר גיבור המישנה, עם המת, שהוא אולי אחד המניעים העמוקים לכתיבת הספר. ועל שלא היה בנו אותו זרע של אהדה, נגיעה של הבנה שיגעו בנפש הנגועה.

מירה הלפרין ■

דור דור ודורשיו

1945 — 1948 — 1967 — 1968 — 1987(?). — מספרים, תאריכים, קבוצה חסרת משמעות? מי שקרא את המאמר הקודם בסידרה זו יודע כי הכוונה לציון דורות שאלו הן שנותיהם הפורמאטיביות, כלומר, השנים שבהן נתעצבה ונתגבשה והותם: תום מילחמת העולם השניה, שנת הופעת הבכורה של הפצצה האטומית, מילחמת השיחרור הישראלית („דור הפלמ"ח", „דור המדינה"), מילחמת ששת הימים, „מהפכת הסטודנטים" במערב אירופה, וכן הניסיון לחזור על משהו מעין זה בפאריס כעבור עשרים שנה.

בעיקבות רב־שיח עליו דיווח העיתון הצרפתי לה מונד בנושא זה של דורות ו„תוחלת החיים" המיקצועית שלהם בימינו, שאלנו את עצמנו אם אכן קיימת זהות קיבוצית דורית, ילידת הניסיון

אומרים שהוא „דור המדינה", כלומר, שהעובדה המרכזית בחייו היתה קומה של מדינת ישראל, ולא הופעתם של סופרים ומשוררים אלה או אחרים, חשובים ככל שיהיו.

ואולי, אולי מתכוונים הנוקטים לשון „דור המדינה" לכך. שבעיקבות הקמתה של מדינת ישראל וירידת קרנה והשפעתה של הסיפרות בה, לא יהיו עוד דורות כגון דור ביאליק או ביאליק־טשרניחובסקי או שלונסקי־אלתרמן לעולם. כשם שמעולם לא היה דור אלישבע־רחל או דור אורי צבי גרינברג ורטוש, שניהם ביחד וכל אחד לחוד, וכדרך שלא קיים היה, להבדיל, דור אלן גינזבורג וג'ק קרואק, כי אם רק „דור הביט" או הביטניקים.

(מאמר שני).

נתן זך ■

הבעיה: אבידן

איש לא יכחיש שדויד אבידן אינו האיש האהוד ביותר בקריית־ספר שלנו. ואנחנו מדברים כאן בלשון המעטה.

איש גם לא יכחיש שדויד אבידן השקיע הרבה מאמצים, הרבה מחשבה, הרבה כושר תימרון ותושיה בהרחקת אהדה ציבורית. (להוציא סוג מסויים של אהדה שאינה אהדה ויש לקוות שגם אינה ציבורית). אם לנקוט הפעם לשון הפרזה, ניתן לומר שדויד אבידן עשה ימים כלילות, או, מוטב, לילות כימים, כדי לשכלל את עצמו להיות ראוי למדרגת אחד האנשים הבלתי אהודים ביותר בקריית־ספר שלנו, ואפשר שבשעה זו עצמה אף הגיע למעמד של ראש וראשון להם (אחרי הכל, אפילו לעמוס קינן נותרו כמה ידידים ואוהדים — אלוהים יבין לריעם).

אבל חוסר אהידותו של דויד אבידן אינה עניינה של הסיפרות העברית. לכל היותר, היא רק עניינה במידה שיש לה בכלל עניין בחייהם הפרטיים ובאישיותם האישית פחות או יותר של יוצריה. אבל העובדה שדויד אבידן לא זכה עדיין גם באחד משניים־שלושת הפרסים הסיפרותיים הנחשבים אצלנו יוקרתיים — ובכוונה הדגש־תי: נחשבים — היא עניינה של הסיפרות העברית.

— בשעה זו ולא רק בשעה זו. שהרי בין אם ירצה ובין אם ימאן, מוצא עצמו אבידן בחברתם הזמנית של אלכסנדר פן, יונתן רטוש ולאה גולדברג, שאף הם נאלצו להסתפק בפרס שעי־קרו מילגה (רטוש) או בפרס שאותו צריך היה לכפות על ראש כלתו כעטרת־קוצים (לאה גולדברג).

אמרתי, אם ירצה ואם ימאן. והרי ברור שימאן, ולוא רק כדי שלא לעורר אהדה, חלילה. ואולי גם מטעם זה שרק אנשים הסבורים כמוהו ש„אני ואפסי עוד" ואילו „אתה ואפסך עוד" זוכים לעטרה זו של הבלתי־אהודים באמת, רבי־האמנים שבהם.

והעובדה שאחד הבולטים ביוצרי השירה העברית בדורנו, האיש שללא דיוקנו הבלתי־סימפאטי לא היו לחלק ניכר ממפריסי הפרסים שלנו, שלא להזכיר כלל את חתניהם, פנים כלל לצורך תיגלחת הבוקר שלהם (אני מדבר כמובן רק על שופטים ממין זכר) היא עובדה האומרת דרשני. ובעצם היא גם אומרת דרשך, דרשך (לשון נקבה), דרשכם, דרשכן. לכל הכיוונים.

שכן הבעיה אבידן היא הבעיה שלנו, לא שלו. הוא את שלו כבר עשה. והיא מופנית לכל אלה ש־אינם שנאה דורשים (לעצמם) אבל לא נאה מעניקים.

נ.ז. ■

הכל בגלל מסמר קטן

כך נהגנו פעם לשיר בימים טובים/רעים (מחק את המיותר) יותר. היום אנחנו חיים בעידן הפוסט־מודרניסטי, מבטיחים לנו רואי־השחורות, כלומר, בעידן שבו נגמר המודרניזם (מה זה היה?) ועדיין לא התחיל שום דבר אחר — והמסמרים יצאו מן האופנה בשירה כדרך ששוב לא תמצא גם בעיתונות שלנו את „מסמר המסיבה" או „מסמר הערב."

מה לעשות ואנחנו חיים גם בעידן הפוסט־מושגי, שבו כל המושגים הקודמים הלכו לעולמם [illegible] מושג, ואפשר שלא נזכה עוד לחזות [illegible] אי־פעם. היה מסמר והנה איננו עוד.

כל המחשבות המיותרות האלה ודומות להן עלו ברעתי כאשר קיבלתי בימים אלה הזמנה סימפאטית (בצורתה החיצונית) למה שנראה ואני מקווה שהוא אכן תערוכה סימפאטית של אדם סימפאטי: שוקי כפרי, פסל, יליד קיבוץ נווה־איתן, מחזור 1947, נשוי ואב לשלושה ילדים.

את האיש אינני מכיר, כך שאני מסתמך רק על האמור בקטלוג (הסימפאטי) שהיה מצורף להז־מנה (הסימפאטית).

ראובן רותן

שלום לך, אורלי

אהבתי אותה, אולי מהר מדי. כבר היינו בנסיעה ארוכה לכיוון דהב שבסיני. יום לפני זה, הירהרתי רבות באהבתנו ובנסיעה. שמחתי לחוויה הממתינה לנו שם בין אוהלי הבדווים, הריחות המשכרים מול הים, הנופים שלא ראיתי כמותם וגם היא עוד לא ראתה.

בתרמילי היה גם ספר אדום כריכה. סיפורים, מאת פראנץ קפקא. באותה תקופה אהבתי גם אותו. כשראשה על כתפי ועיניה עצומות נשלחה ידי לפתע אל התרמיל. הספר לא נשלף במהירות, נתון היה שם בין חפצים רבים שהיר היתה צריכה לחצות. לבסוף, לאחר חיטוט עקשני, הוא נמצא.

כך גם הערתי את אורלי. כתפי נעה בפזיזות. היא פקחה עיניים והביטה בי. שלום, היא אומרת. חייכתי אליה. הנשיקה היתה ארוכה הפעם מתמיד. גם הנהג הביט ממקומו ועוד כמה נוסעים ליכסנו מבט. אחר כך היכסנו בנוף בקורת רוח, נוסעים אנו להרפתקה. עיניי נפלו על הכריכה האדומה והספר נפתח מאליו. קפקא הוא נהדר, אמרתי פיתאום בהתלהבות והתחלתי קורא בקול רם קטע מעניין. היא הביטה בי כמו באדישות, ולאחר שסיימתי לקרוא שאלתי אותה לדעתה. אני רוצה שאתה תהיה קפקא, ולא תערץ אחרים, גם אני אוהבת אותו מאוד, אבל הוא לא אתה...

הספר האדום חזר במהירות לתרמיל והתחלתי להרהר ברוגז רב בעצמי. איניני קפקא, ואין להניח שאהיה אי־פעם. מסקנה: היא לא תאהב אותי לעולם. ככל שהוספתי לחשוב על כך הרגיז אותי הדבר יותר ויותר; כמשך זמן רב ניסיתי לשוות לפניי סבר מעמיק ורציני, רציתי להידמות למישהו נערץ... הנוף חמק עבר לו, החלפנו כמה מישפטים מגומגמים ובשארית הדרך נימנמנו. את הספר לא העזתי להוציא שוב.

בתוך האוהל הבדווי, כשירי־עות שחורות טובלות באור הירח, מתנודדות כממלמלות דברים, תינינו אהבים. החול הרך גבה והמתין לנו, מרגיע את סודנו העמוק. יללות הכלבים המתיקו בחוץ את עצב לילם. ריחות המדורות הנטושות מאוחר ליבלבו בקסם מרפא. חליל רחוק נשמע כמו מרגיע את השדים במאהל. מבקש להרתיע, לבל יקדבו אלינו. אורלי חייכה ואחר כך הרצינה. שאלתי אותה מה קרה. שום דבר, אמרה ביבושת והסתובבה. נחלה לקצה האוהל ואמרה לי כי היא רוצה להיות לבד. מרוע, הרי רק היום הגענו הנה... לך, אמרה לי, איניי יכולה עוד. היבטתי בגבה ודימיתי כי היא רוצה במגעו של אחר.

קרירות המים נשכה בבשרי. התקדמתי לאט פנימה כשהים רקוע הנחושת, העדין, מתחיל לשנות צורתו. הוא מפולח על ידי בקו מתון קשה כשפס האור של הירח טווה מירקם של עצבות שיתמשך כנראה כל הלילה. שחיתי במהירות אל המעמקים וכשהריף כבר מאחורי היכטתי לראשונה לאחור. שם היה כל המאהל נטוע כשדרת אנשים צולעת, מקרטעת על החוף הלבנבן, והם עייפים מאוד וכמהים לשינה. לא ראיתי כל תנועה. הכל כבר ישנים. וגם החליל דמם כנראה. המשכתי הלאה לעומק הים.

שבוע הטיול חלף מהר. לילות הים לעומקו הצטרפו לחישה רעננה שלאחר יום בלא מילים, גם בלא אורלי שנשתנתה. בשעות לכדי, באוהל שאיכד חיותו, קראתי בקפקא. כריכה אדומה שכתם קפה שחור מהביל כבר חתם בה זיכרון, שלא אשכח.

הנסיעה חזרה לתל־אביב כבר עמדה בסימן דאגות המחר. את אורלי שוב לא ראיתי וגם את קפקא אני קורא רק לעיתים רחוקות. ואינני יודע מדוע נזכרתי בו דווקא הערב.

ולא הייתי כותב דברים אלה, ואולי הייתי הולך במקום זאת לבקר את התערוכה — כדרכם של אנשי סימפאטיים — לולא נכלל בו בקטלוג בן דף נייר הבריסטול המקופל פעמיים, מעבר לתצלום עבודה בשם „מכבש" — גם טקסט, הטקסט הבא:

מסמר מסילת רכבת

מסמר מסילת רכבת הוא מיסמך המתעד תקופה. הוא עד תביעה ראשי במישפטן של

המכבש כמכבש.
או: כל מסמר מלך

רכבות החיים, והוא אחד הנאשמים ב־מישפטן של רכבות־המוות.

מסמר מסילת רכבת הוא פרט אחד בתוך קטע של מסילה, בתוך רצף של זמן, המתמ־שך מאין סוף לאין סוף.

מסמר מסילת רכבת הוא עד שמיעה לנסיעתן האיטית של רכבות החלום אל בניין ויצירה, אבל הוא גם עד ראייה לדהירתה של רכבת האשליות העמוסה – בדרכה חזרה.

מסמר מסילת רכבת יכול להשתתף במצעד של ריקנות בתוך חלל מאיים, והוא יכול להיות גם אנדרטה לריקנות העומדת בחלל.

מסמר מסילת רכבת הוא עד מלך במישפטה של ממלכת הקיטש. ממלכה, שבה שולט הלב על השכל שילטון ללא מצרים.

מסמר מסילת רכבת הנשלף מן המסילה מבטא אקט של סיום. של מוות.

מסמר מסילת רכבת הוא גם מסמר מסילת רכבת.

שוקי

גבירותיי ורבותיי: „מסמר מסילת רכבת הוא עד שמיעה לנסיעתן האיטית של רכבות החלום אל בניין ויצירה." אתם ידעתם? אני, מה אומר ומה אדבר, אני לא ידעתי!

משהו קורה שם בקיבוצים שלנו. כי אם כל זה נאמר על המסמר, המסמר הקטן, הגיעו בנפשכם מה ניתן לומר על המכבש. אני ממש חושש.

שהרי איך נהגנו פעם לשיר בימים הטובים/הרעים (מחק את המיותר): „המכבש הטיפש / כל היום הוא מקשקש." אולי עכשיו גם הוא יוכל, סוף־סוף, להשתתף „במיבצע של ריקנות בתוך חלל מאיים."

עכשיו אתם מבינים מדוע אני מייעץ לידידיי שלא יעסקו בכתיבה? כי כתיבה, רבותיי וגבי־רותיי, אף היא עדתביעה ראשי במישפטן של רכבות־החיים. ועוד לא הגענו בכלל לקטרו של המוות, בשירו הידוע של אריך לביא.

והנני מפנה בזה את המסילה.

ע. חרה ■

מפנה את גבו לחברת החטאים הסוגדת לכסף ולתענוגות ואובדת בחטאיה.

לפנינו השקפת־עולם מוסרנית־דתית קתולית שיטחית ומזוייפת המתגדרת בנוסטאלגיות. הבימאי מוחק מהמערכה הראשונה את המילים „פשע" ו„פושעים" ומשנה שמות ודמויות כדי להכניסה למיטת סדום של השקפותיו שלו. אין זה מפריע לו כלל שברכט מתחיל ישר בחברה של בהלה לזהב, של פושעים וזונות, חברה השקועה עמוק בחומריות. אצל ברכט המטריאליס והאתיאיסט מתחילה האופרה בסאן פראנסיסקו דימיונית ומסתיימת בחורבן סדום־ועמורה דימיו־נית. אצל וויס־גז'שינסקי יראי־השמים מתחילה האופרה בעליה השניה, בנאטוראליזם של „לומפנפרולטריאט" מכוער, החסר אירוניה ושני־נות, סממנים חיוניים כל־כך ליצירה. האופרה מסתיימת בנימה רומה: אלוהים לא יגיע למהגוני: החטא ועונשו, אבוי לכולנו!

לאורך כל האופרה יש הרגשה שלא רק הצופים אינם מבינים את הטקסט, אלא גם הזמרים והזמרות (הגרועות בכולם). אך מעל לכל דומה שהבימאי עצמו מסרב להבין את הטקסט. בעזרת כוריאוגראפית הדיסקוטק החסידי שָרְלָה־רוק, הוא מצליח לעורר בי אסוציאציות תמוהות: המערכה הראשונה התקשרה בדימיוני עם „ההר" לנדי המעופף" לוואגנר המועלה, כאן, בעיירה. המערכה השניה הזכירה לי פרטיזנים ביערות פולין, ואילו השלישית נתפרשה לי כמין מחווה לאברהם גולדפאדן.

כדי לקלקל כך את ברכט אין שום צורך לייבא לארץ פולני. אפשר בהחלט לעשות זאת בכחול־לבן!

לעומת כל אלה, יש לציין כי השותף המוסי־קלי (לא הווקאלי!), בניצוחו של ליאור שמברל, תיפקד היטב, בתנאים הנתונים. אבל את כל המישמש אין להבין אלא בפיליסטריות של ועדת הרפרטואר של האופרה הישראלית החדשה.

חבל־חבל על ברכט־ויייל, חבל עליי (שנאלצתי לראות ולשמוע), ובעצם חבל מאוד על כולנו.

תיאטרון

כל צבעי הקשת בשחור־לבן

„התהלוכה הגדולה"
מאת: לינדסי קמפ וקרלוס מירנדה
בימוי: לינדסי קמפ

מישפט אחד, שני בתים של שיר ואף לא מילה נוספת — ועם זה חגיגה תיאטרונית. בימה עשירה ההופכת כבמטה־קסמים מאולפן מוזנח לזירות שונות של פעילויות, החל בקן אוהבים, דרך אולם נשפים ובימת מוסיקול, ועד לסיפון אנייית שודדים ושדה־קרב אדיר־ממדים. אין־ספור דמויות שונות ומגוונות, החל ביפים וביפות קולנועיים, דרך נערים ונערות מקהלה, ועד לעניקי הסרט האילם בתיפארתם. מרי פיקפורד, דאגלס פֵירבנקס, ג'ון גילברט ורבים אחרים גדולים ומפורסמים. שפע תילבושות וכל ציבעי הקשת בשחור־לבן כדרך הסרט האילם. „התהלו־כה הגדולה".

פתיחה אילמת. אל מרכז הבימה, המעוצבת כאולפן ראינוע קודר, פוסע בימאי הסרטים, ובתנועה אטית רחבה הוא מצמיד אל שפתיו רמקול אדיר מידות. הזעקה האילמת הקופצת על שפתיו מופיעה בכתב מואר על מסך הרקע האפל: action. מכאן ואילך מתחילה התנועה. בין action ל־cut נעות ופועלות דמויות הזוהר של הסרט האילם. המאהב הלאטיני, הבלונדית הנח־שקת, הלוחם האמיץ הגובר על שודדי־הים, הנערה הכפרית התמימה ועוד רבים מופלאים ואילמים. הכל בגדול, הכל במוגזם, הכל בשחור־לבן והכל שונה מאשר בסרט האילם.

לינדסי קמפ אינו מנסה לשחזר או להחיות מחדש את הסרט של שנות העשרים. הוא גם לא מנסה להאיר אותו באורח פארודי או להתבונן בו מנקודת־ראות אירונית. הוא רק מנסה לומר באמצעותו את מה שיש לו לומר על אשליה ומציאות ועל אמנות וחיים בכלל, והוא עושה זאת בדרך מרהיבה ובשפה תיאטרונית מופלאה ומיוחדת. האילמות שנכפתה על הסרט האילם בגלל המיגבלות הטכניות של התקופה, הכתיבה את הצורך להגיע אל קהל הצופים בשפת החושים בלבד, ולינדסי קמפ המחזאי עושה בה שימוש מירבי. הוא מעשיר את השפה ומביא אותה למדרגה של חגיגת שיכרון של צורות ותנועה. באמצעות שחקנים־רקדנים עשירי מבע, שפע של תלבושות, אין־ספור פעלולים ותאורה

(המשך בעמוד 31)

„דף חדש" מארח

יגאל תומרקין

ערב של קונצפציה שגויה ושיעמום

„עלייתה ונפילתה של העיר מהגוני"
אופרה מאת קורט וייל (מוסיקה) וברטולד ברכט (טקסט)
האופרה הישראלית החדשה באולם התיאטרון הקאמרי

מוסרו של ברכט בא בחוסר המוסר, כמיצוה הבאה בעבירה. ההנאה מתיאטרונו היא באסתטי־קה המיוחדת, בצורת ההגשה האפית, בחוכמת הטקסט ושנינותו, באירוניה העצומה ובאוני־ברסאליות המסר שבעלילת המחזה.

הבמאי הפולני מארק וויס־גז'שינסקי מנסה להפוך את המחזה למוסרני, סימבולי ודתי: משהו מעין החלום ושיברו. ספינת הציונות (?) והתיקווה עולה על שירטון, תרתי משמע, ונמוגה באוויר. החלום הציוני הופך לסרום ועמורה. אלוהים

עורך נתן זך

דיעה אחרת

של ד"ר יהודה לנקרי

ראש המועצה המקומית שלומי

דויד לוי האחד והיחיד – דויד לוי האשם תמיד!

"אני ישראלי!" הזדעק סגן־ראש־הממשלה ושר־הבינוי־והשיכון, דויד לוי, לעבר השר משה ארנס, שרמז לדפוסיו המנטאליים האפריקאיים של השר מבית־שאן, בדיון הממשלה על התוכנית הכלכלית.

אולי יישמע הדבר מוזר, שולי ואף כלל לא ראוי לתשומת־לב, אך בתבי־עתו הדרמאתית של לוי לישראליות טמונה כל בעייתו, צפון כל מאבקו וכמוסה כל שאיפתו להכרתו/הכתרתו בידי חלק מהיישוב האשכנזי.

ישראליותו של לוי ממאנת לדבוק בעורו, ולאו דווקא משום מוצאו הגלותי. הרי רוב האבות המייסדים ורוב מדינאינו כאן ועכשיו ילידי־גלויות המה. אלא שדויד לוי, לעיתים מזו־מנות, באורח מוצהר או סמוי, מוצא את עצמו מנושל מכוח מילת־גנאי זו או אחרת. פליטת־פה פה ושם, מאותה קירבה מיוחלת לישראליות.

לא. אין זה נידוי ריישמי החל על לוי. אין זה חרם מוסדי (הרי סגן־ראש־ממשלה ושר בכיר בישראל הוא). זוהי הגרועה שבפסילות, הנמוכה שבהג־ליות. שלוש הברות לה: גיזענות.

הכינוי "מארוקאי עילג ומגמגם קשות" (דידי מנוסי — ידיעות אח־רונות 5.7.85). כמו גם הכינויים "מאפיה" ו"כנופיה של פושעים" (ארנס ושמיר בוועידת־חרות המפוצצת) או "פליטת־הפה האומללה", ומכל מקום סימפטומאטית מאוד, של הפרופסור משה ארנס על "שרותים אפריקאיים", כמוהם כסירוב עקשני, כהתכחשות כפייתית לישראליותו של דויד לוי.

הנסיכים האשכנזיים

מהי ישראליותם של האחרים, מנהיגים גולתיים וילידי פזורות שונות בעלי־שם ושיעור־קומה (יצחק שמיר, שימעון פרס ואפילו משה ארנס), שאינה ניתנת לדויד לוי? שם מיוחד לה לזהות עילאית זו, עץ־חיים היא למחזיקים בה ולמתחממים לאורה, ואשרי הבאים בברייתה — ברית הממלכתיות.

וההבדל היסודי, הקובע והמפלה, בין לוי האפריקאי לבין יריעי־השם מדור דור יוצאי־אשכנז, נעוץ בעובדה שהממלכתיות הינה צלע הבסיס של תבנית משולשת, של הטרילוגיה המקודשת: אשכנזיות, ישראליות וממלכתיות קשורות זו בזו. מזינות זו את זו, רוחצות זו בזו. כאמור, את ההבדל הזה שבים ומזכירים לדויד לוי כל אימת שקולו נשמע ברמה, וכל אימת שהוא מאיים איום של ממש (השאיפה לראשות־הממשלה, בעיקר, או העמידה הנחרצת על עמדות מדי־ניות וחברתיות) על תבנית הגמוניה זו.

כך, על פי התבנית הנ"ל, בין יצחק שמיר ומשה ארנס לממלכתיות קיימת חפיפה מלאה. כמה טיבעי הדבר כאשר רוממות ארץ־ישראל ויהודה ושומרון בגרונם של שמיר וארנס. וכמה דויד לוי נשמע כבר־פה וכבר־לשון, מעצם בריאתו כאפריקאי, כאשר הוא מדבר על בניית יהודה ושומרון. במקום שהישראליות דובקת כעור טיבעי ביצחק שמיר ומשה ארנס היא מת־קפלת, חסרת מנוח, על פני דויד לוי.

ניתן לומר, איפא, כי המפתח להבנת הבעיה הניצבת לפני לוי עצמו, ושהוא מציב בפני יריביו מבית ומחוץ, טמונה בעובדת־היסוד שבעיני יריבים אלה לוי תקוע כעצם בגרונה של הממלכ־תיות הישראלית ובגרונם של הטוענים למונופול על הממלכתיות.

זהו גם — ובפשטות — המפתח להבנת השיתוק שפוקד את תנועת־החרות. בעידן הפוסט־בגיניסטי של תנועת־החרות נוצר רוב יחסי למחנה דויד לוי או לבעלי זיקה ריגשית/עדתית ללוי. ערב הוועידה האחרונה נהוג היה במצודת זאב, בקרב פעילי מחנות שמיר־ארנס, לכנות תופעה זו סכנת הרוב או, כפי שטבע ואת באמיר־תו המפורסמת רובי ריבלין (יו"ר סניף־חרות בירושלים, ואיש מחנה־שמיר), לאמור: תנועת־החרות נאבקת על דמותה, האם תהא זו תנועה מיסודו של זאב ז'בוטינסקי או מיסודה של בית־שאן.

כחלק מהתמודדות בסכנת הרוב, שמגלמים לוי ומחנהו, ניתן להבחין בהופעה ובחיזוק המרוכזים של מה שקרוי דור "הנסיכים" — בחינת התכוונות נוסטאלגית של תנועת־ז'בוטינסקי סביב יצירי חלציה האמי־תיים.

ואולם כל התהליך הזה וכל המוטא־ציה הזו יכולים להתקבל כטיבעיים וכלגיטימיים, אילולא ביקשו קברני־טי־התנועה, הבית"רים האמיתיים, לאחוז בשני קצוות הטלית. מחד גיסא למנוע את דרכו של דויד לוי לראשות־התנועה (ואולי לראשות־הממשלה, ב־בוא העת), ומאידך גיסא להישען על הבסיס הרחב של אפריקאים ויוצאי עדות־המיזרח להמשך שילטונה המלא או החלקי של תנועת־החרות, כמרכיב ראשי בליכוד.

רק לא מיזרחי!

מתחולל בתנועת־החרות סביב הבלימה והנידוי התנועתי של דויד לוי יכול להצטייר כבבואה נאמנה לנעשה במיפלגות האחרות — ואם לתת לעניין פירוש מרחיב ולא מצמצם דווקא — לנעשה במוקדי השליטה והציבוריות הישראלית, וכבבואה נא־מנה לתפיסה הרווחת ביישוב האשכנזי השורשי.

זאת בהבדל אחד: לזכותה של תנועת־החרות ייאמר, וליתר דיוק לזכותו של מנחם בגין ייאמר, כי תנועת־ז'בוטינסקי מקדימה בדור אחד את שאר המיפלגות מעצם ההזדמנות, הדיבור, העיסוק והאיזכור של דויד לוי כמועמד לראשות־התנועה וכמתיימר לראשות־הממשלה.

ובעיקר הזכות לדויד לוי עצמו: איש ללא־חת, בן עדות־המיזרח ללא מישקעים, נקי מנמקות וללא טראו־מות, שבקוראו תגר בעוד־דות, בגאון, בחרות־המחשבה וכיבוד הדמוקרטיה על המתמודדים לראשות־הממשלה, מציב לפני החברה הישראלית אפשרות חסרת־תקדים: ראש־ממשלת ישראל בן עדות־המיזרח.

אוטופיה. הלא כן? שמא חלום־בלהות לחלק מהחברה הישראלית. כך או כך, עידן כזה אינו מצטייר באופק, ועוד רחוקים הימים לבן עדות־המיזרח כראש־ממשלה.

כמה משמעותי במובן זה התסריט הדמיוני לבחירות של 1996 של העי־תון חדשות (שישי־שבת 26.12.86), שלפיו יתייצבו זה מול זה בנימין נתניהו ואהוד ברק. ועד להופעת הצמד האליטיסטי ימשיך שימעון פרס למ־שול בכיפה, ויצחק שמיר ומשה ארנס להביס את דויד לוי, על־פי אותו תסריט.

דויד לוי, האחד והיחיד — האשם תמיד.

ראש־מועצה לנקרי
סכנת הרוב

ריח הפחד

(המשך מעמוד 21)

לטה שהוקלטה. היא למדה להבין את חווה, את חולשותיה ונקודות־התורפה באופיה. היא למדה אותה כל־כך טוב, שידעה לשלוף את השפן ברגע האחרון במישפט. אחרי שחקרה את חווה יערי ימים שלמים על דוכן־העדים ונגרמה לה להתמוטט, לבכות, לצעוק ולילל, שאלה אותה התובעת על תאריך מותו של אביה.

אביה של חווה יערי שיחק תפקיד חשוב בפרשת הרצח. התביעה בנתה את המניע לרצח על סכום של 50 אלף דולר, שאתם גנבה חווה מחשבונה של התיירת. מן הרגע הראשון טענה חווה כי הכסף, שאותו נטלה מחשבונה של התיירת, היה בעצם כספה שלה, כסף שנתן אביה, שהיה חלפן־כספים, כדי שיהיה לה "קניפל", חיסכון לעת צרה.

חווה סיפרה כי לאביה היו כספים שחורים מעסקיו, ואותם נתן לתיירת, כדי שתפתח חשבון במטבע־חוץ ותהיה אשת־קש עבור בתו. חווה סיפרה בפרטי־פרטים על המועדים שבהם נפגש אביה עם התיירת בנוכחותה, ונתן לה את סכומי־הכסף שהוכנסו אחר־כך לחשבון, שממנו משכה לבסוף את 50 אלף הדולר. חווה הגדירה את המועדים הללו בדיוק, על פי הזמנים שבהם היתה התיירת בארץ.

חווה סיפרה כי אביה מת זמן־מה אחרי מתן הכספים לתיירת. "היא שק־רנית, היא משקרת בכל דבר," חשבה התובעת. "משתלם לברוק את תאריך מותו של האב." דבורין ביקשה ממי־שרד־הפנים את תעודת הפטירה של האב. כאשר הגיעה התעודה, התברר לתובעת כי זכתה בפרס הגדול. בת־עודת־הפטירה נרשם כי האב מת שנה לפני התאריך שמסרה חווה, ולכן לא יכול היה להיפגש כלל עם התיירת בת־אריכים שננקבו. ומאחר שבשנה שלי־פני מותו לא ביקרה התיירת כלל בישי־ראל, נראה כי כל פגישה בין השניים לא יכלה להתבצע.

אולם פנינה דבורין לא רצתה בהפ־תעות נוספות. היא חששה שאם תראה לחווה את תעודת־הפטירה, תאמר הבת כי יש טעות בתאריך. על כן שלחה דבורין את מישל חדד כעצמו אל קבר האב. היה זה ערב סיום עדותה של חווה. לא היה זמן אף למסור את התמונה לפיתוח, ולכן לקח איתו חדד מצלמה אוטומטית, המפתחת את התמונות בו במקום. מבית־הקברות טילפן חדד לפנינה דבורין ואמר לה: "יש!" התאריך שעל קבר האב תאם את זה שבתעודת־הפטירה, והפריך לחלוטין את גירסתה של יערי.

עירעור אוטומאטי

גלל אישיותה של חווה יערי, סצינות־ההיסטריה שלה, יופיה, בעלה המפורסם והרכילות שהתהלכה סביבה, נותרה אביבה גרנות ברוב המישפט בצל. האשה כבדת־הגוף, בעלת העיניים האינטליגנטיות, מסרה במישטרה גירסה אחת, ועליה בעצם חזרה ער הסוף. גירסתה הפלילה, למ־עשה, גם אותה וגם את חברתה.

סניגוריה, עורך־הדין נתן קנת ובנו חיים, עשו כמיטב יכולתם כדי לשכנע את בית־המישפט שהיא היתה רק שותפה לאחר־מעשה, ונתפקפה בהלם בשעת מותה של התיירת.

אבל אביבה לא זכתה בסימפטיה של הקהל והתיקשורת. כולם רצו לראות בה מכשפה רעה, שבכוח השפעתה המאגי הביאה את חברתה העדינה לפשע נורא כזה. סיפור המערוך שה־עלתה גרנות הפך לקלאסיקה בסיפורי־הפשע הישראליים.

קור־הרוח והשלווה הכמעט־אדישה של אביבה נשמרה עד הסוף. גם כיום, לקראת פסק־הדין, היא שלווה ורגועה, לפחות כלפי חוץ. ריח הפחד איננו נר־דף ממנה.

יהיה פסק־הדין ביום חמישי אשר יהיה, בין אם יורשעו השתיים ברצח ובין אם יזוכו, יהיה עירעור על פסק־הדין. במיקרי־רצח, שבהם העונש הק־בוע בחוק הוא מאסר־עולם, נהוג לער־ער כמעט באופן אוטומאטי על כל הרשעה.

חמרורים

אבי הבנים

נולד ◆ **למשה חובב**, ילד ירושלים, קריין רדיו ששמו הלך לפניו, לשעבר מנהל קול ישראל וכיום שליח הקרן הקיימת בסקנדי־נביה, בנו השלישי, דרור. חובב נתן שם זה לבנו הטרי, מכיוון שנולד לו, מאשתו השניה, ילידת דנמרק, ביום השנה החמישי למות אשתו הראשונה, דרורה בן־אב"י (בתו של אליעזר בן־יהודה), שהיתה אשת רדיו גם היא (מנהלת חטיבת התוכניות הקלות) ואם שני בניו הבוגרים של חובב, איתמר וגיל.

● ● ●

הניצול הניצחי

נפצע ◆ מרסיסים, בכיירות, בנס־יון התנקשות בעזרת מכונית־תופת מופעלת מרחוק, **באמיל שמעון**, 86, שר־האוצר הלבנוני ומי שהיה, כאיש המיפלגה הליבראלית הלאומית הנוצ־רית (והימנית), נשיא לבנון לפני 30 שנה (1952־1958). היה זה נסיון ההת־נקשות החמישי בחייו של שמעון ב־20 השנים האחרונות, ממנו יצא כמעט ללא פגע.

● ● ●

בונה הבריכה

נחוג ◆ יום־הולדתו ה־65 של **יוסי הראל**, איש־עסקים בינלאומי (במיוחד: יבוא בשר קפוא), שהתפרסם ערב הקמת המדינה, עת פקד על אוניית 4500 המעפילים אכסודוס ובשנותיה הראשונות, עת גילה, אחר שירותו כאלוף־מישנה בצה"ל, את האמת בפרשת לבון וזכה בכינוי הגבר. הראל, דור שישי בירושלים, בה נולד ציוסף המבורגר, וכבנו של בעל הקנ־טינה במיפעלי יס־המלח בסדום, הת־גייס לאירגון ההגנה בגיל 12, הדריך בנשק קל, היה שלישו ושומר־ראשו וגם שלישו של רמטכ"ל צה"ל הראשון, רב־אלוף יעקב דורי, לפני שפנה לעס־קים, שאחד הראשונים בהם היה הקמת בריכת גורדון שעל חוף ימה של תל־אביב.

● ● ●

השגריר העיתונאי

נפטר ◆ בבווריה, בגיל 67, **יסקו סון־פוטקאמר**, מי שהיה בשנות ה־70 שגריר גרמניה בישראל. פון־פוטק־אמר, בן מישפחת אצילים גרמניים (א־חות סבו היתה אשתו של אוטו פון־ביסמארק, קנצלר הברזל של סוף המ־אה ה־19), שרת כקצין קרבי בצבא ה־גרמני של מילחמת־העולם, פנה שמא־לה אחרי נפילתו בשבי הרוסי בסטי־לינגראד והיה לאחר שיחזורו מן השבי ולפני הקריירה הדיפלומטית שלו (שה־ביאה אותו, בנוסף לתל־אביב, גם לבל־גרד, ליסבון ושטוקהולם) לעורך ביט־און המיפלגה הסוציאל־דמוקרטית ה־גרמנית, פורוורטס (קדימה!).

● ● ●

מתקן הצינורות

נפטר ◆ בעין־חרוד, יומיים [illegible] יום־הולדתו ה־100, **אליעזר משה סלוצקין**, שעבד כמעט עד יומו האח־רון בתיקוני הצנרת במישקו. סלוצקין, כוכב טלוויזיה מאז שהופיע במבט ליל שבת. שבוע לפני יום הולדתו ה־100 והודיע "יש לי עוד תוכניות!" החל את דרכו בארץ בדגניה, כינרת ומוצא (בה היה, עם ראשית הכיבוש הבריטי, בין מקימי בית־ההבראה המקומי). עד שהתיישב, לפני 62 שנה, בעין־חרוד, בה נודע בקשריו עם ראשי תנועת הע־בודה, שאחד ממנהיגיה, ברל כצנלסון, גם היה גיסו (כצנלסון היה נשוי לאחותה של אשת סלוצקין).

ח"כ יוסי שריד מספר על החקף־הלב שלו, פחדיו, כאביו ותיקוותיו, הצורה שבה השפיע ההתקף על אורח חייו ומחשבותיו

„באופן יחסי הייתי הכי קרוב לעבר השני של הרי־החושך. הייתי בקירבה מדאיגה למלאך המוות"

„עישנתי המון אבל זה לא הציק לי בכלל. אילו היה מציק, הייתי משחדל לגמור את זה קודם"

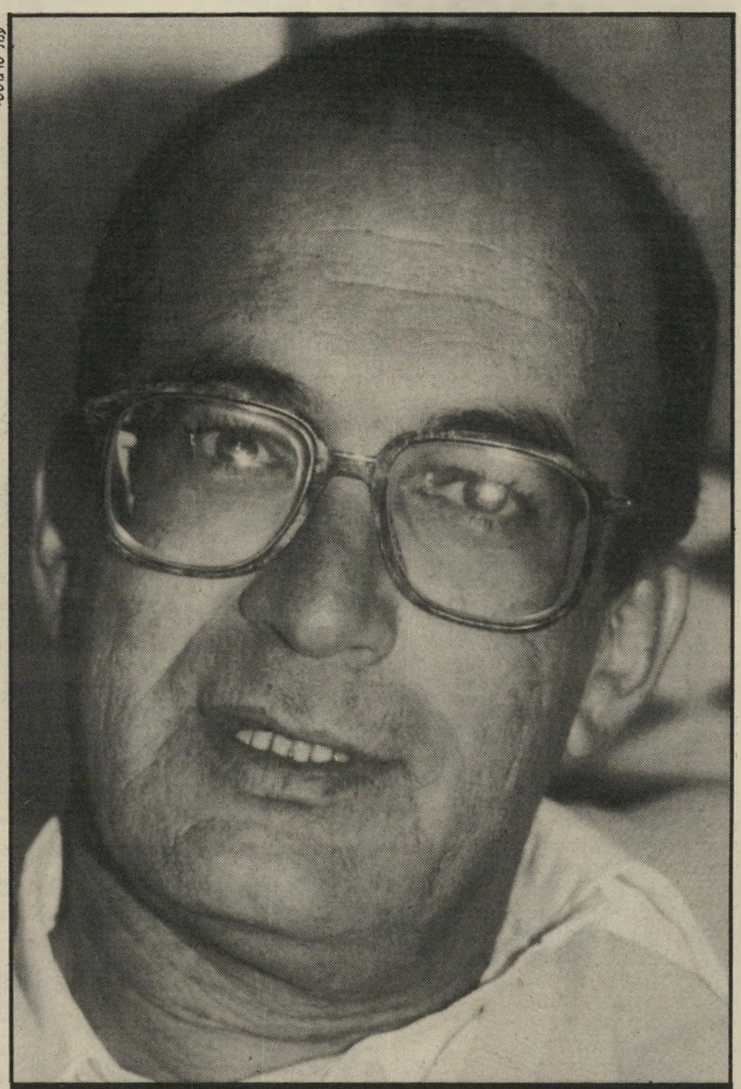

ראיינה ענת סרגוסטי

„כשזה קרה לא הייתי מבוהל, הייתי בלחי־מרוצה, ובעיקר נורא כאב לי"

„נראה לי די טיפשי למות כתוצאה מזה שאני לא יכול להזעיק עזרה. אני לא מחפש דרכים אל המוות"

„אני לא פוחד מהתקף־לב באופן ערטילאי. אני פוחד נורא מהכאב."

„אם אתה מת כשאתה קופץ לנהר להציל ילד, זה יותר מכובד, כי ניסית להציל חיים"

„במשך יותר משעתיים כאב לי נורא!"

אנשים – בדרך כלל גברים שעברו את גיל ה־40 – קוראים בעיתון על מישהו שעבר התקף־לב. הם נתקפים מייד חרדה. הם קוראים את הידיעה בעיון, קוראים אותה שוב, מניחים יד על הלב, מרגישים אותו מאיץ את קצב הפעימות, נשענים אחורה על הכיסא, נושמים עמוק, מצטערים על מי שקרה לו מה שקרה ושמחים בסתר־ליבם שזה קרה לו, ולא להם. אבל הידיעה ממשיכה לנקר בליבם הבריא עוד זמן מה, והחשש מאיץ את קצב הפעימות במחשבה: אם זה קרה לו, שהוא דווקא צעיר ונראה בריא, אולי, חלילה, זה יכול לקרות גם לי.

בהתקף־לב, אחת מסיבות המוות היותר שכיחות, עלול ללקות כל אחד, ללא הבדלי דת, גזע, מין ולאום. זה תמיד בא במפתיע, אף פעם לא מצפים לזה.

החיים אחרי התקף־לב אינם דומים לחיים לפניו. האירוע מכניס את החולה למצב של שמירה חריפה על הבריאות. מאטים את הקצב, מפסיקים לעשן, לשתות, לאכול הרבה. המחמירים מפסיקים גם דברים אחרים הקשורים בתענוגות־החיים. בראש דופקת כל הזמן החרדה שאולי, חלילה, זה עלול לקרות שוב. אולי, חלילה, בפעם הבאה זה לא יגמר בצורה קשה יותר.

יוסי שריד, חבר־כנסת, בן 46, אב לשלושה ילדים, הנראה צעיר ומלא־חיים, עבר התקף־לב לפני חודש. מאז אותו יום שני מר ונמהר, שבו הגיע לבסוף לבית־החולים, הוא הופיע באופן כמעט אובססיבי בכל העיתונים. בכל יום אפשר היה לפתוח את העיתון ולראות תצלום של שריד, שוכב או יושב על מיטת בית־החולים, מכוסה בסדינים לבנים, ולידו מבקר מפורסם זה או אחר. בימים שלא היה תצלומו מעטר את העיתון, אפשר היה לקרוא מה התחדש אצל החולה המפורסם ביחידה לטיפול נמרץ בבית־החולים הדסה בירושלים.

שריד, באופן כמעט כפייתי, אומר שהוא מרגיש מצויין, שהכל איתו בסדר. הוא אומר זאת שוב ושוב, כאילו מנסה לשכנע את עצמו. במשך הראיון הוא מביא את התיק הרפואי שקיבל כשהשתחרר מבית־החולים, קורא בקול רם את המונחים הרפואיים המסבירים מה היה לו, אולי מתקשה לעכל שכל הדברים הנוראיים והמפחידים הכתובים שם מדברים בליבו של יוסי שריד.

הוא מנסה לדבר על ההתקף בהומור, כך, אולי, יותר קל לקבל את הדברים. הוא, אומנם, מסביר שוב שזה לא העניין העיקרי שלו בחיים, ושהוא לא מחלק את האנשים לכאלה שעברו התקף מול אותם שלא עברו התקף; אבל במשך הראיון הוא מספר כמה הופתע לשמוע על אנשים, שאותם הוא מכיר שנים, ולא ידע שגם הם עברו את האירוע הטראומטי. בין השורות של דבריו גם אפשר להבחין שהוא מחליף חוויות עם אנשים שעברו התקף־לב, שומע ומשמיע. הוא לא

(המשך מעמוד 27)

מדבר על החרדה שיש לו מהעניין, אבל הוא מכנה את ההתקף בשמות שונים, לעיתים קורה לו „האירוע", לעיתים „המיקרה" ועוד כינויים שונים.

מאז ההתקף הוא אינו נוהג לבד. אלא משתמש בשרותיו של חבר המסיע אותו לישיבות הכנסת בירושלים, ודואג להחזיר אותו בכל יום אחרי־הצהריים לביתו בתל־אביב.

חברים של שריד, שראו אותו בכנסת לפני ואחרי התקף־הלב, אומרים שהאיש השתנה. שהוא אינו מפסיק לדבר על מה שהיה לו, שהוא מתנהג יותר באיטיות, שהוא נראה שקט באופן מוזר, והחיוניות, שהיתה אחת התכונות הבולטות שלו, נעלמה קצת. אולי זה זמני, אולי זה תוצאה של התרופות שהוא ממשיך עדיין לקחת, אולי זה תוצאה מה־טראומה הפיסית שעבר גופו, ואולי זהו דרכם של חולי־לב.

הוא עצמו השתדל לחזור מהר מאוד לחיים נורמאליים. זמן קצר אחרי ששוחרר מבית־החולים לביתו, כבר חזר לפעילות פוליטית. לא מלאה, אבל בהדרגה הוא ישוב גם לפעילות מלאה, ומבטיח שההתקף כבר לא יהיה הנושא העיקרי שיעסיק אותו.

חבריו הקרובים קצת נבהלו ממה שקרה לו. אלכס אנסקי, למשל, שדר הרדיו, שהוא חבר של שריד עוד מימי בית־הספר, הלך לרעת — הרי דרך הלב מי ידע — אז ער כמה שניתן לדעת, הסיגריות גרמו למה שקרה.

עישנתי המון, וידעתי שיום אחד אשלם. אבל זה לא הציק לי כלל. אילו היה מציק, הייתי משתדל לגמור את זה קודם.

● היום אתה מצטער שלא הפסקת לעשן קודם?

מאוד. זה גם גורם לי במידה מסויימת לעלבון.

● למה?

אשתי והילדים תמיד אמרו שהם חושבים שיש לי אופי חזק, אבל כשהדברים אמורים בסיגריות, אני הופך להיות סמרטוט.

● קשה לך לא לעשן?

זה יותר קל מכפי ששיערתי. חשבתי שאטפס על הקירות. הפעם החלטתי לעשות את זה בדרך הקשה והישרה, בלי תחליפים ומסטיקים ופיל־טרים וסוכריות. חשבתי שלא אוכל לשבת לכתוב בלי סיגריות, וטעיתי.

● ממה אתה סוחד?

אני פוחד רק מדבר אחד: אני לא פוחד מהת־קף־לב באופן ערטילאי, אני פוחד נורא מהכאב הנורא שהיה לי במשך יותר משעתיים. וכשאני נזכר בכאב הנורא הזה, אני לא הולך לסיגריות.

● אתה סוחד גם ממה שזה יכול לגרום?

כן, כי אם השתכנעתי באופן רציונאלי שקרוב לוודאי שהסיגריות גרמו, או תרמו למה שקרה, אני רוצה לוותר עליהן.

● אתה פוחד מהמוות?

לא הייתי רוצה למות מזה.

● מה זה משנה?

זה משנה. כשאנחנו מתים, אנחנו עוד יודעים ממה אנחנו מתים, בהנחה הזו. אם זה מוות בחטף, זה לא משנה.

זה נראה לי די טיפשי למות מעישון, כי זה מיותר. זה יכול לקרות, אבל על־פי מידע סטטיסטי אנחנו יודעים שזה לא מוכרח לקרות בגיל 40, זה יכול לקרות בגיל 100 ויומיים.

● זה יכול לקרות גם בגיל 18.

כן, אבל בגיל 46 יש עוד המיפלט הסטטיסטי. אני לא רוצה למות משטויות, אם אפשר לבחור.

● מה זה לא שטויות?

אני יכול לומר מה זה שטויות: למות מהתקף שהוא תוצאה של עישון, למות מזה שהתביישת ללכת לחדר־מיון כי הרופאים יצחקו עליך. זה שטויות.

● לקבל התקף־לב באמצע נאום על עניינים אידיאולוגיים חשובים — זה לא שטויות?

אני לא יודע. אבל אם נקח דוגמה אחרת: אם אתה מת כשאתה קופץ לנהר, כשהנהר זה מצוקות החיים ותלאותיהם. כדי להציל ילד, והצלת אותו וטבעת בעצמך, זה יותר מכוכר באופן סימלי, כי ניסית להציל חיים.

● היית מרגיש אחרת אילו זה היה קורה באמצע נאום על דוכן־הכנסת?

אני לא חושב שנאום זה מין אקורד של מה שרציתי לראות כהצלת־חיים. בכל אופן, זה נראה לי די טיפשי למות כתוצאה מזה שאני בקומה שניה עזובה ולא יכול להזעיק עזרה. אני לא מחפש דרכים אל המוות.

● סחדת ברגעים האלה?

לקחתי בחשבון שאני לא מגיע. לא הייתי מבוהל, הייתי בלתי־מרוצה ובעיקר נורא כאב לי.

„הנזק שנגרם לי הוא מינימאלי, וקרוב לוודאי שהוא הפיך. העורקים שלי במצב מצויין, וכולם פתוחים"

● לא חשבת אוי ואבוי, אני הולך למות?

בסך־הכל מה עובר על האנשים? עובר עליהם הפחד מלמות משטויות, מתקלה טכנית.

● כולם סוחדים למות, לא?

בתקופה שהיו מאיימים על חיי, היו שואלים אותי אם אני מפחד, ואני לא מפחד.

● כי זה לא היה מוחשי.

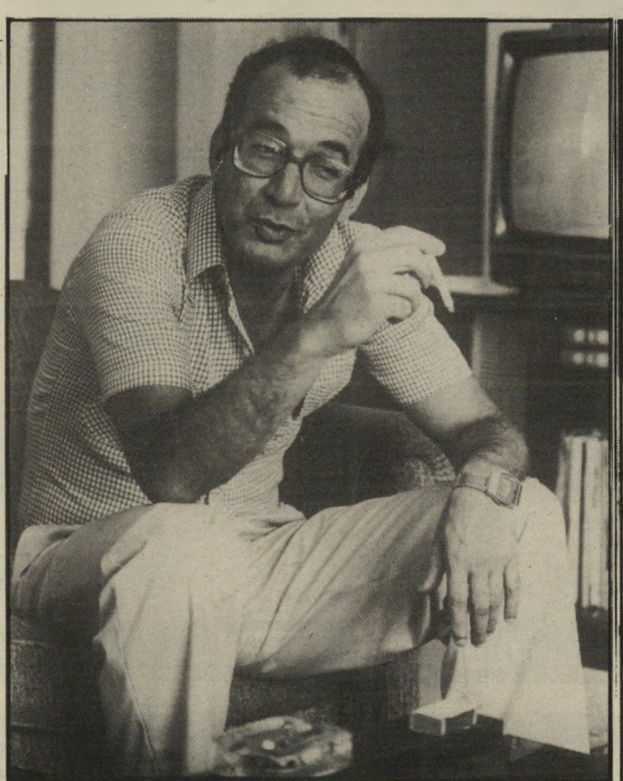

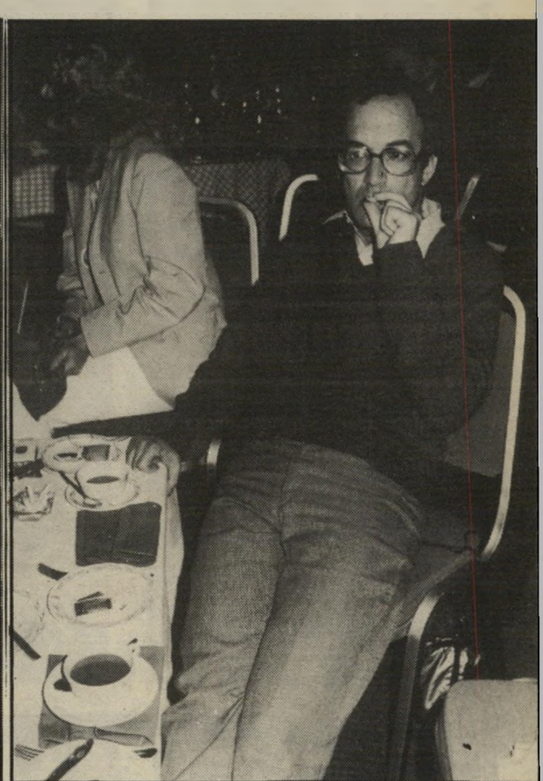

לפני ההתקף: שריד בתנוחות אופייניות
„זה נראה לי די טיפשי למות מעישון כזה מיותר"

לאותו חדר בקומה השניה של בניין הכנסת זמן קצר אחרי שניידת־שח"ל הוציאה משם את החולה, ואסף את כל שאריות הפריטים הרפואיים שבהם השתמשו אנשי מגן־דויד אדום כדי לטפל בשריד. הוא הכניס הכל לתוך שקית־ניילון גדולה, שם אותה במכוניתו, מתוך מחשבה תת־הכרתית של „מי יודע מה יקרה עם שריד". הוא קורא לשקית הזו „ערכת שריד".

■ ■ ■

● מה שלומך?

היית כמו חדש. אילמלא ידעתי שקרה לי מה שקרה, ואילמלא הרופאים התעקשו שקרה, הייתי חושב שלא קרה לי כלום.

● באמת?

כן. אבל ההודעה נכונה שעתיים וחצי אחרי שעברתי את האירוע. אחרי שעבר הכאב, הרגשתי שאני בסדר ויכול לקום וללכת בביתה.

עכשיו אני משייך את ההתקף לקבוצה של חוויות שאדם אוגר אותן במהלך חייו, ולי יש עוד חוויה באוסף.

● זה הכל?

כן. מה עוד השתנה? יש שינוי רדיקאלי — אני לא מעשן.

● כמה עישנת?

הרבה. אין ספק שהסיגריות, עד כמה שאפשר על אנשים שאני מכיר שנים. לא ידעתי שמדובר בלגיונות של מוכי־לב.

● זה מנחם?

אני מנוחם לגמרי, אני גם מבין מה קרה לי מבחינה רפואית, וזה מנחם. ואני גם פוגש המון אנשים שעברו, ולא ידעתי שעברו.

● היום זה יותר מעניין אותך?

אני לא מתכוון להתמחות בזה, אני גם אחרי זה. אני לא חושב שבעוד שנה נעסוק בזה, עכשיו יש התעניינות וחוויות משותפות.

● כשקוראים בעיתון על מישהו שעבר התקף־לב, זה מפחיד, לא?

אני יודע שהמיקרה שלי גרם להרבה אנשים מידה רבה של דאגה. אולי דור של אנשים רואה את עצמו פיתאום קורבן. אני לא הופך להיות מסיונר של האגודה למילחמה בסרטן, אבל אני יודע על עשרות אנשים שהפסיקו לעשן כשקרה לי מה שקרה, וכשאמרתי שאני חושב שזה מהסיגריות.

● זה משפיע עליך באותה מידה כשאתה שומע על אחרים?

עובדה שזה לא השפיע.

● אתה מרגיש שעברת לצד אחר של החיים?

לא. קורם היכו אותי כהיפוכונדר חסר־תקנה, ועכשיו מכים אותי שלא חשבתי.

תמיד היתה לי אי־שביעות רצון מן העובדה שההשגחה העליונה הטילה בנו איזה מום בראשיתי, בזה שנתנה לנו רק לב אחד, בעוד שהרבה איברים יש לנו שניים — שתי עיניים, אוזניים, כליות, ריאות. והדבר העיקרי, ממש העיקרי, המפתח לחיים, אין מפתח רזרווי.

זה די פטאלי, טרמינאלי, מה שהיה לי. אני הרי מבין את זה מבחינה רפואית. בסך־הכל האינ־סטלציה בסדר, הנזק שנגרם מינימאלי וקרוב לוודאי שהוא הפיך, והעורקים שלי במצב מצויין וכולם פתוחים. וזה שהיה חסום — ניקו אותו באופן יסודי.

● אתה מנסה לשכנע את עצמך?

לא, אני ראיתי את זה במוניטור. צינתור זו

„אני לא הזמנתי צלמים מהמיטה, ובוודאי לא בני־משפחתי. אנשים שבאו לבקר אותי הביאו איתם צלם. מה אפשר לעשות?"

הבדיקה היחידה שמאפשרת לך לראות בדיוק את מצב הלב לנגד עיניך.

אילו הייתי נשאל איזה תיקון להכניס בבריאה, הייתי אומר שיהיה משהו חליפי בדקות הקרי־טיות של כיבוי האורות.

■ ■ ■

● אתה מחלק עכשיו את האנשים לשני סוגים — אותם שעברו התקף אותם שלא?

לא. כמו שאני לא עומד לחלק את חיי לפני הרעש ואחרי.

● לא?

לא. שואלים אם החיים נראים לי אחרת, אם דברים עיקריים הופכים להיות בטלים ולהיפך.

● וזה לא קרה לך?

לא קרה לי דבר כזה או דומה לזה או דומה לדומה, כי אני חושב שלא עסקתי בשטויות לפני כן ולכן לא הייתי זקוק לאירוע טראומטי שארכיב לעצמי מישקפיים כדי לראות באיזה שטויות הייתי שקוע.

השינויים בחיי מתבטאים בעישון, והפח־את כמות המלח.

● אתה לא בורח ממחשבות?

לא.

● בסך־הכל, כמה פעמים בחיי כל־כך קרוב למוות?

אומרים שיש שתי אסכולות בעניינים ק־לוגיים. יש האסכולה של הפחד הטראומטי, ש־אנשים הופכים להיות חדשים, אחוזי חרדה, שהולכים לאט וגוססים לבית־הבראה לנוח. ויש אסכולה שניה, של הכחשה: זה לא קרה לי, זה לא היה. כאילו לא היה, דברים חוזרים למסלולם.

אני לא חושב שאני באסכולה הראשונה או השניה. אני יודע מה היה לי ויודע במה זה יכול היה להיגמר, אלמלא שיחק לי מזלי. ומצד שני אני לא רואה שום סיבה מדוע זה צריך לחזור בעתיד הנראה לעין.

גם עד שמקבלים התקפת־לב זה לא מוחשי.

● ובאמת, לא הפסקת לעשן קודם.

כי זה היה משהו ערטילאי.

■ ■ ■

● יש איזו אחוות לוחמים בין אנשים שעברו התקף־לב?

אני קראתי לזה רווח־היחידה, בגלל היחידה לטיפול נמרץ. אנשים שביקרו אותי, שאלו למה

„אני לא מנסה לשכנע את עצמי שהכל בסדר. אני ראיתי את זה במוניטור"

אני לא שוכב בחדר לבד, ואמרתי: מה אני צריך לשכב לבד, פה יש רוח היחידה, כולם שוכבים ביחד ונאבקים על החיים.

● מחלימים חוויות עם אנשים שעברו התקף?

אני לא כל־כך יודע, יש לי תגליות מרעישות

(המשך מעמוד 27)

מתוחכמת, הוא הופך את החלל המורכב של הבימה למיצבור של גרויים חושיים הסוחפים עמם את קהל הצופים לאורך המופע כולו.

אלא שאם בסרט האילם כוונה שפת החושים לעורר הזדהות עם הדמויות ולהביא את הקהל לריגוש עד דמעות, עושה יוצר "התהלוכה הגדולה" הכל כדי למנוע אפשרות של הזדהות עם המתרחש. הדמויות אינן מחקות התנהגות מוכרת, הן מאופרות איפור לבן שעליו מצויירים תווי פניהן בשחור מודגש, והן נעות־מרחפות בתנועות המזכירות ריקוד או פנטומימה. יותר מזה, את רוב תפקידי הנשים ממלאים גברים, ועם "גברת עם קמליות" שנוכחותה הגברית מבצבצת מבעד לפניה המתחננים ומכוונת את תנועותיה המעודנות, קשה, או אולי אי־אפשר להזדהות.

הרושם על הקהל הוא כפול, איפוא. מן הצד האחד, היענות חושית לשפת הצורות המרהיבות והמוסיקה המרגשת המלווה את המופע, ומן הצד השני איפוק וריחוק הנובעים מאופן הצגת הדמויות והטיפול במרכיבים העלילתיים של החומר. באמצעות האפקט הכפול, גורם לינדסי קמפ לקהל הנוכח בהצגה להיות מודע לעובדה שהריגשה החושית הסוחפת שבה הוא שרוי מכוונת ומנווטת על־ידי האשליות הרעיוניות והאופטיות המוצגות לעיניו, או במילים אחרות, שאת המציאות של הקהל בונים המיתוסים והפולחנים המתחוללים בעולם האשליות.

המודעות ליחס אשליה־מציאות נבנית לאורך ההצגה גם באמצעות מישחק של רובדי מציאות שונים הפועלים במקביל. מותה של "הגברת עם הקמליות" הוא גם מותה של שחקנית הסרט האילם המגלמת את דמותה. הבימאי המביים את הסרט אינו משמיע קול ודבריו נכתבים באמצעות אור על מסך הרקע, נערת הכפר שצליעתה נעלמה כשחדרה אל ממלכת הסרטים שבה לצלוע כשהיא מגורשת מעולם האשליות. והתימורת המלווה את ההצגה נתונה לשליטתו של הבימאי הקיים ופועל בתוך עולם האשליה שעל הבימה.

ועם המודעות לכוחם של מיתוסים, פולחנים ואשליות מוביל הבימאי לינדסי קמפ את הקהל לעבר סצינת הסיום. מיתוסים של גבורה, פולחנים של חברות, אשליות של הגנה והקרבה, חיילים ואחיות רחמניות, ריקודים של כוח והפגנות של נעורים הופכים אט־אט להתכתשות־יות שאחריתן מילחמת־אימה מלווה רעמי קרב וענני־עשן, סצינות של הרג ואונס ורצח־תינוקות, זעקות אימים אין־סופיות ואובדן מוחלט.

שורת ההשתחוויות המתוכננת שביצעה הלה־קה עם הסיום, מילאה תפקיד כפול. היא יצרה את ההזדמנות והזמן להורדת לצוות הנפלא על ה־מופע המרגש ויוצא־הדופן, וחשוב מזה: סיפקה לקהל את פרק־הזמן ההכרחי להתנתקות מחוויית הסיום המהממת.

עדנה אלוני ■

אור חדש שהוא ישן

או

השערוריה שלא היתה

כיצד מגיעים בימינו לכותרות העיתונים? לאנשי האקדמיה יש בהחלט מיגבלות בשטח זה: אתיקה פוריטאנית, מורשת דורות קודמים, עדיין שולטת במרבית המוסדות להשכלה גבוהה. ויש האומרים כי ביום שבו תיעלם סופית, ייעלמו גם אלה. מכל מקום, בדמותם המוכרת לנו כיום.

כלפי מה דברים אמורים? בדף האחרון של ידיעות אחרונות מיום א' השבוע אנו קוראים את התגלית המדהימה כי "שירו השערורייתי של ביאליק ראיתיכם שוב בקוצר ידכם" אשר "נחשב עד כה כמיתקפה עזה על הרוויזיוניסטים — לא כוון למעשה נגד זאב ז'בוטינסקי," כי אם נכתב "נגד כל הסיעות בקונגרס הציוני הי"ז — ונגד שלונסקי הצעיר ומשוררי המודרנה שמרדו בביאליק."

מוסיפה הד"ר זיווה שמיר, ראש מכון כץ לחקר הסיפרות העברית באוניברסיטת תל־אביב — המצוטטת כאן על־ידי הכתב — כי "ביאליק זועזע קשות מן האופן שבו הודח הנשיא הראשון חיים וייצמן מנשיאות ההסתדרות הציונית, וחשש ממשוררי המודרנה שקראה להדיחו מתפקיד יו"ר אגודת הסופרים."

מה את אומרת, ד"ר שמיר? ביאליק לא כיוון את שירו "השערורייתי" נגד ז'בוטינסקי בלבד, כי אם "נגד כל הסיעות", וחוץ מזה גם נגד כל "הצעירים שמרדו במימסד." אולי גם כיוון נגד אשתו? או שרק היא ניצלה משבט עברתו?

וכל זה גילית בעצמך? בלי עזרה? ואיש לא ידע על כך דבר "קודם שקמת דבורה"? ולשם כך כדאי לחלל את זכר אחד משירי הביקורת החד־קים ביותר של המשורר ולכנותו "שיר שערורייתי"?

באמת, שערוריה.

ר' קשב ■

שריד (עם אשתו) לפני ההתקף
"אין לי בכלל יחסי־ציבור. אני לא עוסק בזה כלל..."

שריד השבוע בביתו
"אני לא מחפש סיבה כדי להיות אחוז־חרדה!"

● כי זה קרה פעם.
אין שום סיבה, אפילו סטטיסטית זה לא נכון. אין שום פוטנציאל לסתימה, ואני בסך־הכל במס־לול הרגיל של העבודה.

● זה לא קצת בסייתי, הרצון שלך לחזור כמה שיותר מהר לעבודה נור־מאלית?
אני פשוט מרגיש טוב. ברברים האלה אי־אפשר לוייף. זה גם לא נכון שחזרתי לפעילות של מאה אחוז, אני עושה את זה בהדרגה. אין לי שום תסביך מזה. אני לא מנסה להוכיח או לנתח.

● מסריע לך שמזהים אותך עם התקף־לב?
לא, אחרת לא הייתי מדבר על זה. עיתונאית אחת כתבה שאולי עשיתי את זה במיסגרת פעולה של "יחסי־ציבור".

● אפרופו יחסי־ציבור, אתה הרי הצ־טלמת בכל יום עם מישהו אחר בבית־החולים.
לא. אני הסכמתי להצטלם. אני יכול רק לשאול למה כשזה קרה לי זה הופיע במימדים שזה הופיע, וכשזה קורה למישהו אחר, גם אם הוא חשוב, זה לא משאיר רישום.

● ומה ההסבר שלך?
אני לא אעסוק בזה. אני לא דיברתי עם צלמים מהמיטה, ובוודאי לא בני־מישפחתי. אנשים שב־או לבקר אותי הביאו איתם צלם. מה אפשר לעשות. אם לא היה בזה עניין, לא היו באים צלמים.

● אלה יחסי־ציבור טובים.
אין לי בכלל יחסי־ציבור. אני לא עוסק בזה כלל.

● כל החברים שלך הם עיתונאים.
נניח. יש לי הרבה חברים עיתונאים, אבל

"אני מרגיש טוב, אני מרגיש נהדר. הרגשתי טוב קודם, וגם עכשיו"

אפשר לשאול למה הם חברים שלי, ולא של מישהו אחר. מה, אני שיחדתי אותם? נתתי להם טובות הנאה? מה יש לאדם כמוני להציע?

● למה החברים שלך הם עיתונאים?
לא כולם, אבל כמה מחבריי הטובים ביותר, זה הכל. הבחירה בכנסת היא לא כל־כך מגוונת, אם אתה לא רוצה להישאר לבדך.

■ ■ ■

● התדמית שלך כח"כ צעיר השתנ־תה בעיקבות התקף־הלב?
עד שחיים רמון נכנס, הייתי הח"כ הצעיר ביותר של המערך, ובמיקרה הטוב זה הצחיק, ובמיקרה הגרוע הגעיל.

● למה?
זה מגעיל בעיניי שאשה בת 50 מתלבשת כמו בת 20, באותה מידה יש משהו דוחה באיש שהוא בן 40 ומעלה, והוא צעיר חברי המערך.
זה לא מעלה־ולא מוריד. אני בן 46, וזה מה שאני. נכון שבארץ הייתי אומר שפוליטיקה זו סגולה לצעירות. ראיתי אנשים שמתקרבים לגיל 60 והם עדיין צעירים.
זבולון המר, שהוא קולגה שלי וגם ידיד שלי, כבר ודאי למעלה מ־50, והוא מצעירי המפ"ל. זו פארסה, ואני לא רוצה בה חלק.

■ ■ ■

● אתה רוצה לומר שהתקף־הלב לא השאיר כלום? זה לא קצת משונה?
אני לא יכול להתייחס לזה באופן דרמאתי. אני מעריך שבעוד כמה ימים או שבועות זה יהיה זיכרון די רחוק. בעוד כמה ימים כבר לא אקח עוד תרופות. אני גם מצטער, כי אמרו לי שלתרופות יש השפעות. שהן מעייפות, ואני מתנצל שאני לא מרגיש כלום.

● מה אתה, סופרמן?
אני פשוט מרגיש טוב. הרגשתי טוב גם מהסיגריות. אני אדם שנמצא בפעילות כל הזמן, גם גופנית וגם לא גופנית. אני מרגיש נהדר. הרגשתי טוב קודם וגם עכשיו.

● אולי לא היה לך התקף?
אולי. יש לי פה תיק רפואי שקיבלתי מביח־החולים, ויש בו תיאור המחלה. אני כל פעם קורא בזה כדי להאמין שזה באמת היה, שאני לא חלמתי על זה.

● כשאתה קורא, זה מחזיר אותך לחוויות של ההתקף?
אני שומר על זה כדי להוכיח שזה היה.

● אתה סוחב להישאר לבד?
לא פוחד כלל. זו לא רציונליזציה. אני, בניגוד לאחרים, ראיתי את הלב שלי בטלוויזיה.

● אז מה?
אני יודע מה מצבו. רק עכשיו ניקו אותו, והיה עורק אחד שהיה צריך לנקות. אני לא מחפש סיבה כדי להיות בגללה אחוז חרדה. גם אין לי זמן לזה. זה כמו העישון, פעם בחצי יום אני נזכר שזה היה — וזהו.
יש עוד שינוי ששכחתי לספר: אני שותה פחות קפה מאשר קודם.

● ובמה השתנו החיים שלך?
בשלושה האלה.

● זה הכל?
זה שינויים מרחיקי־לכת — עישון, לא הרבה

"אני יודע מה מצב הלב שלי, רק עכשיו ניקו אותו"

מלח ולא הרבה קפה. והכי דרמאתי זה שאסור לי לאכול הרבה חמוצים, בגלל המלח, ואני נורא אוהב חמוצים.

● אתה שם לב יותר לדברים טרי־וויאליים?
לא, אני פשוט בגמילה. אין לי בעיה להיגמל ממלח, זה נראה לי פשוט.
יש דבר אחד שהוא בעייתי, וזה הסיגריות, אבל הוא פחות בעייתי מכפי שחשבתי, ואני מצליח בו.

● זו החוויה הכי חזקה שעברת בחיים?
לא, אני לא חושב, אבל היא חזקה.

● כמו מה?
באופן יחסי, הייתי הכי קרוב לעבר השני של

"אני לא מחפש סיבה כדי להיות אחוז חרדה"

הרי־החושך. הייתי בקירבה מראיגה למלאך המוות. מבחינה זו, זו בלי שום ספק חוויה. מבחי־נת הכאב זו חוויה, וכאב אי־אפשר להשוות.
שתי נשים שעברו גם לידה וגם התקף־לב אמרו שההתקף היה לאין שיעור יותר כואב מהלידה. אבל חוויה מהסוג הזה לא חוויתי קודם. אבל אם אני בודק מה המשמעויות של החוויה לגבי חיי, התנהגותי, מחשבותיי, היא לא קרדי־נאלית. זו חוויה חשובה, אבל לא מרכזית.

● אתה נוטה יותר להאמין בכוחות עליונים?
יש לי מחשבות כאלה תמיד. אני חי די טוב עם ההשגחה העליונה. אין לי טענות אליה.

● אתה אומר יותר "תודה לאל" ו"ברוך השם"?
זו שיגרת לשון.

● הנחת תפילין, בירכת הגומל — אולי זה יועיל?
לא.

● היו לך מחשבות כמו: למה זה קרה דווקא לי?
לא, אני לא חושב במושגים כאלה. הבנתי שזו תקלה שצריך לתקן אותה.

תשבץ השלם הזה 2576

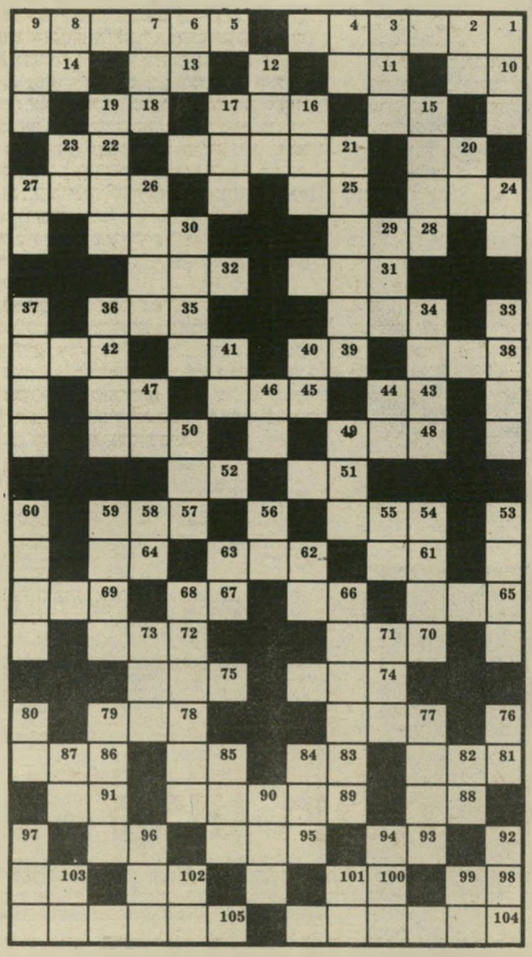

מאוזן:

1. סיפורי גבורה; 5. בהשאלה — אצילות גזעית (4,2); 10. ברח; 11. מספיק; 13. רץ מהיר (ישעיהו ט"ו א'); 14. משאבת הדם; 15. הטוב בקלפים; 16. אחת הצורות של זחלי החרקים; 18. מעין חבל מושזר מסיב; 20. מתגורר; 21. האספה הגדולה של הכנסיה; 22. כן לטיני; 24. הרחיק, נסע בים; 25. קידומת לשם הולנדי; 26. עוף ממש' התרנגולות; 28. עוצם, כח; 30. עלה היושב סמוך לבסיסו של הפרח; 31. ערבוב, בלילה; 32. כואב; 33. חלק ממערכת העיכול; 35. נחש ארסי; 38 בן־אדם; 39. בן בגלית (סוקטלנד); 41. בוסתן; 42. אסון; 43. בעל־חיים, בעל־בית; 45. טנא; 47. טמפרטורה נמוכה; 48. מהר; 50. גמל חסר רבשת; 51. סוד; 52. עמק (ח); 54. מודע; 57. בכמות מרובה; 61. מזל; 62. עלטה; 64. בהיר, צלול; 66. מאבד בכורתו; 66. עבר; 67. יהיר; 69. ריקוד של סלונים; 70. בגלגל המזלות; 72. בליטה קטנה בראש הפרי; 74. התמיד במעשיו; 75. כלי כתישה; 77. צוות אנשים לברור בעיות; 78. משקל העטיפה; 81. פשר, מובן; 83. יחידת מידה של ההספק החשמלי; 85. פקודה; 86. יין פשוט; 88. מחצית ה־ חודש; 89. חלקיק אור, או יחידת אנרגיית הקרינה (ע"פ איינ־שטיין); 91. משתחווה; 93. שמח; 95. שדה; 96. בסולם התווים; 98. ידיד; 100. לא עלינו (ר"ת); 102. אציל (ח); 104. מריבה, מחלוקת; 105. חלל העולם שאין לו גבול, או כינוי לבורא עולם (3,3).

מאונך:

1. קשוט לצואר; 2. אדמת טיט; 3. אל מגן לרומאים; 4. סופר בריטי, מייסד „האגודה הפביאנית"; 6. אביון, עלוב; 7. אסופת סיפורים; 8. נהר בדרום אפריקה; 9. אש מהר געש; 12. כלי נשיפה; 15. בטוי, הבעה; 16. משפט; 17. מתקן אריגה; 19. שיא, גולת הכותרת; 20. עם 20 מאוזן, קוץ, סרפד; 21. מונים; 23. אוניברסיטה ידועה בארה"ב; 24. קו; 26. לא מושלם (בעגה); 27. בת־קול; 29. חלק של שלם; 30. חיק (מ); פטפון; 34. מדריך המקהלה; 36. מחצב, המכיל מתכת או חומר אחר; 37. הפניה, הטיה הצדה; 40. קהילה קדושה (ר"ת); 41. קבוץ בדרום; 44. אנא; 46. מילת שלילה; 47. מתעורר; 49. משל, שלט; 50. כפיר; 53. סער, תמיכה; 54. בן יפת; 55. חור; 56. חרון; 58. כתם אופיר; 59. עובדי אלילים (ר"ת); 60. בת כלב המקראית; 62. קיטור; 63. מידה קטנה לנוזלים; 66. ענק אגדי; 68. מראשי הפילוסופיה היונית; 71. שמן; 73. ניחוש עתידות ע"פ מעוף הצפרים; 76. עני; 77. צפור שיר; 79. הזוז; 80. נצח; 82. שן בפה; 84. יחידת משקל גדולה; 85. סלע; 87. צורר, מציק; 90. עפר טחוח; 92. למרות; 94. קור חזק או סמל הזוך והטוהר; 96. שיח־בר, סמל למרירות; 97. אימפולס; 99. עומס; 101. מועד; 102. מתנה; 103. מילת ברירה.

אביגיל ינאי

אני מכין את הקפה
אתה תביא את הקרואסון

כל מסע פרסום הוא שיתוף פעולה
של שני גורמים לפחות:
הפרסומאי והמפרסם.
תרומתך כמפרסם חשובה להצלחת הפרסום
לא פחות משרותי כפרסומאי.

אז למה שלא תכנס,
נשתה קפה ונשוחח...?
מלבד זאת, איש לא הפסיד עדיין
משיחה עם אדי מור,
להיפך, רבים הרוויחו.

אדי מור פרסום בע"מ
רחוב מלצ'ט 64, תל־אביב, 64287
טלפון 03–284255/6/7

הכתובת החדשה שלך!

א.א. עבודות
★ מבצעים עבודות אינסטלציה, מים וביוב
★ עבודות חשמל
★ מתקינים חימום מהיר, במיבצע
★ שרות מהיר
מישרד: טלפון 870090
בית: טלפון 5524289

תן טרמפ לחייל

איידס בטלפון
לא תקבל, ציתות – כן
אנו מספקים:
★ מכשירים למניעת ציתותים בטלפון
★ שרות לגילוי מיקרופונים מושתלים
★ מגלי מתכות
★ מזכירות אוטומטיות
רדיו דוקטור בע"מ
שלום עליכם 18, ת"א, טל' 286444

מק־בארן
הטבק הדני המטולה לאניני הטעם

MAC BAREN®
אזהרה: משרד הבריאות קובע כי־ העישון מזיק לבריאות

איתן עמיחי
הדברת מזיקים בע"מ
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים, עירפול מיוחד לארועים למניעת יתושים וחרקים מעופפים.
רמת־גן רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272 · טל. 790114-5-6
1986
בשמירה על בריאותך ורכושך

פואזיה איטליאנה

חברתי רחל המרחלת, שבניגוד למה שאנשים מסויימים חושבים עליה, היא נשמה טובה וחברה נהדרת, החליטה יום אחד לשמח את לבבי באופן דראסטי ביותר, ולייבא, במיוחד עבורי, לחם מהעיר אנקונה אשר באיטליה. אומנם, אחרי שהלחם הגיע ארצה, לביתה של המרחלת, בדרכו אליי, היא טעמה ממנו ביס בגודל של 80% מהלחם, אבל בכל זאת נשארה עבורי חתיכה בלתי־נשכחת. אחרי שחיסלתי אותה, נכנסתי למיטבח והפכתי אותו למעבדה לחקר לחם־אנקונה. מה שיצא בסוף היה דומה ונפלא, אם כי לא אותו הדבר.

רוצים לנסות?

המיצרכים הדרושים לשני כיכרות לחם הם: 3 כוסות־קמח, כף־שמן, שקית שמרים יבשים, כוס מים פושרים, כף־מלח, 100 גרם גבינת קשקבל מגוררת, 150 גרם קוביות גבינת קשקבל (או גבינה צהובה חריפה אחרת).

אופן ההכנה: ממיסים את השמרים בתוך קערה עם המים הפושרים, מוסיפים את המלח ולאט־לאט את הקמח. מעבדים את הבצק בידיים, תוך כדי הוספת הגבינה המגוררת. שמים את הבצק במקום חמים למשך שעה, כדי שיתפח. אחרי שעה מחלקים את הבצק לשני חלקים, ושמים כל חלק בתוך תבנית ארוכה של עוגה אנגלית. בעזרת סכין עושים כמה חתכים (לפחות עשרה) בכל כיכר, ולתוך כל חריץ כזה דוחפים קוביית גבינה. מכסים את שתי התבניות במגבת לעוד חצי שעה, ואחר־כך מעבירים אותן לתוך תנור, שחומם ל־200 מעלות, ואופים בערך שעה. כשהלחם אפור, שולפים מהתבנית ומחזירים לתנור (המכובה) לייבוש.

כראי להגיש חם או מחומם.

שני דברים שונים לגמרי

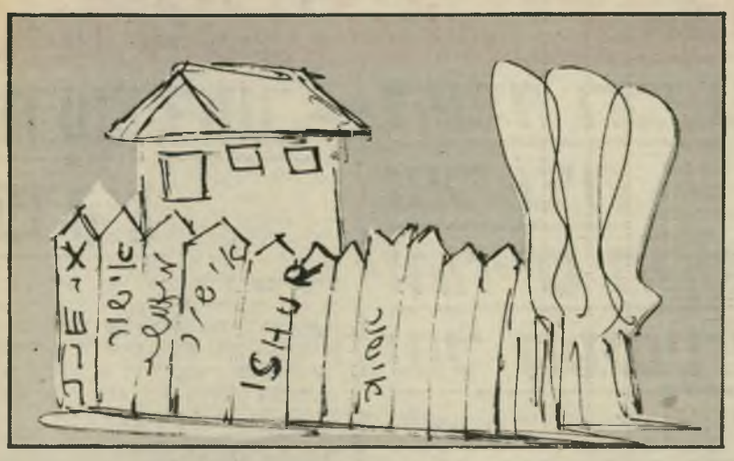

פרק א'

גם אני, כמו כל האנשים שחושבים את עצמם לנאורים, ליברליים, מודרניים ורחבי־אופקים, אומרת בקול רם מאוד, בכל פעם שמדברים על ירידה ועל יורדים, שאדם צריך לגור בריוק איפה שהוא רוצה לגור — ואם הוא רוצה לגור דווקא באמריקה ולא בישראל, זאת זכותו המלאה, ואני מכבדת אותה.

את כל זה אני אומרת בקול רם. אבל בלב, בפנים, עמוק, במקום שאליו הנאורות והליברליזם לא הגיעו, אני מרגישה אחרת. כל יורד צובט לי צביטה אחת בלב. על כל אחד חבל לי קצת. כל אחד מהם נותן לי הרגשה של אבידה, ואם מדובר במישהו שאני מכירה (חברים קרובים עוד לא ירדו לי, ברוך השם) נוסף לזה גם קצת צער של ממש.

גם אני, כמו כולם, משתתפת בשיחות הארוכות בסלונים של ימי שישי, בדבר הגורמים לירידה והדרך להילחם בה. מדברים שם על ענייני מס־הכנסה, ועל שרות־מילואים ארוך בכל שנה. מזכירים את חוסר־הנימוס של ישראלי אחד לחברו, את הכמיהה לסיר־הבשר של אחדים מאיתנו, ופעמים רבות מדברים על המילה האנטרקטית: חינוך. כן מחנכים לירידה, לא מחנכים לירידה, איך מחנכים, איך צריך לחנך. אני רוצה לראות איש אחד שיקום ויגיד לי איך מחנכים לאי־ירידה. זאת אומרת, איש אחד שהוא לא פוליטיקאי ולא משלמים לו בער כל שטות שהוא אומר.

טוב, גם לי, כמובן, יש אי־אלה השערות בקשר לסיבות של הירידה, אבל באמת קטונתי מלפזר אותן לקהל הרחב.

פרק ב'

זוג ישראלי יפה החליט יום אחד להפסיק לגור בעיר הגדולה ולעבור למושב. מכרו את ביתם בעיר וקנו בית במושב. העבירו לבית את ילדיהם ואת מטלטליהם, והיו מאושרים. רק דבר אחד העיב על אושרם. בגלל עבודתו של הבעל נשארת האשה לעיתים קרובות לבדה בבית, והיא קצת פחדנית. ביקשה האשה מבעלה להזמין קבלן שיבנה גדר מסביב לבית, ואז היא תהיה רגועה.

הסכים הבעל האוהב, וכבר באותו היום התחיל לחפש קבלן. אבל אז אמרו לו שכדי להקים גדר מסביב לביתו הוא צריך אישור. הלך האיש למזכירות המושב, הסביר את בעיית־הגדר וקיבל אישור. אבל שם, במזכירות, אמרו לו שהוא צריך גם אישור מהמועצה האזורית.

הלך למועצה האזורית, הסביר את עניין־הגדר וקיבל אישור. אבל גם במועצה אמרו לו שהאישור שלהם לא מספיק, והוא צריך גם אישור מהסוכנות היהודית.

נסע האיש לסוכנות היהודית, סיפר להם ששאשתו פוחדת מגנבים ושודדים, והיא רוצה גדר מסביב לביתה. נתנו לו אישור, אבל הסבירו לו שהאישור שלהם זה לא מספיק, כי האדמה שייכת למינהל־מקרקעי־ישראל, והם צריכים לתת לו את האישור הסופי.

הלך למינהל־מקרקעי ישראל, סיפר את סיפור הגדר ופחדיה של אשתו. אמרו לו במינהל שאין בעיה, אבל קודם שייראה להם אישור רפואי שהוא כשר לעבודה חקלאית. ומכוח זה הוא בכלל גר במושב, על האדמה שלהם.

הלך האיש לרופא של המושב וביקש ממנו אישור, אבל הרופא אמר שהוא לא מכיר אותו מספיק זמן, ושבבקשה יביא את התיק הרפואי שלו מקופת־החולים במקום מגוריו הקודם.

הלך למקום מגוריו הקודם וביקש מהם יפה שיעבירו את התיק שלו למושב, שבו הוא גר עכשיו. אמרו לו בקופת־חולים שאין שום בעיה, רק שהם יכולים לשלוח את התיק שלו למושב בתנאי שהוא יביא להם אישור מהסוכנות היהודית וממינהל־מקרקעי־ישראל שהוא שייך למושב.

הלך מיודענו למינהל מקרקעי ישראל ושם אמרו לו: „היי, נו, הבאת כבר את האישור שאתה כשר לעבודה חקלאית?"

הבין האיש שאין גדר ולא תהיה גדר. עד שלא יביא את האישור למינהל, הם לא יתנו לו אישור, וכך קופת־החולים לא תעביר את התיק שלו, ואף אחד לא יידע אם הוא כשר לעבודה חקלאית וחוזר חלילה.

מתחילת הסיפור הזה ועד לימים אלה עברה שנה. אין גדר. הגנבים כבר היו. לקחו שטיחים, לקחו תכשיטים. השאירו שיברון־לב ומועקה וחוסר־אונים.

★★★

מה דעתכם קוראים יקרים. האם יכול להיות איזה שהוא קשר בין פרק א' לפרק ב'? אם אתם מכירים איזה שר או חבר־כנסת שמדבר בלהט נגד ירידה, למה שלא תשאלו אותו אם הוא רואה קשר בין שני הפרקים? תודה.

קטע תיאורטי

עוד ספר בסידרת בית ספר לבישול יצא בהוצאת רות סירקיס. הפעם זהו אפיה מעולה, ובו כ־400 מירשמים של עוגות, טורטים, עוגיות וקרמים, שכל אחד מהם אני לא אעשה לעולם, בגלל סיבות ידועות.

נתתי את הספר במתנה לאמא שלי, שבגלל חינוך מהבית מתעקשת לאפות כל שבוע לפחות שתי עוגות, ובקשתי ממנה לאפות משהו מהספר ולספר לי אחר כך מה דעתה. אבל אמא שלי אמרה שכבר אני יכולה לכתוב שזה ספר טוב, כי מהנסיון שלה, עם סיפרי רות סירקיס אין פיקשוש. כמות היא כמות, וזמן אפיה זה זמן אפיה, והיא לא משאירה שום דבר לאילתורים (את זה אמא שלי אמרה, ואני גם יודעת למה היא רמזה).

אז אם אתם אנשים כאלה, שבמקום לחם שחור וחמאה ואנשובי וחתיכת בצל, רוצים דווקא עוגות עם קרם סמיך ופירות מטוגנים על בצק — מצידי אתם יכולים לקנות את אפיה מעולה, במחיר של 43 שקלים, ולהתחיל לעבור.

נ"ב

בשום אופן אני לא יכולה להתאפק מלהזכיר את נאום התודה הקצר שנשא דיק רוטאן (טייס הוויג'ר) לפני הנשיא רגן, שקיבל אותו לשיחה.

„רק בארצות־הברית יכולתי לעשות את מה שעשיתי. עבור בניית המטוס, הפעלתו וביצוע הטיסה מסביב לעולם, נזקקתי למלא רק שני טפסים רישמיים," אמר רוטאן.

חדשים/חדשות בחנויות

ריח

חברת קומב האמריקנית המציאה המצאה חשובה ברמות רפידה (ספידה) מיוחדת, המוכנסת לנעלי־הספורט ומונעת ריחות־זיעה. הרפידה עשויה בטכנולוגיה מתקדמת של שימוש בגרגרי פחם סופגי־ריחות ובחומר ספוגי כדי שיהיה נוח גם לרגל. מחיר זוג רפידות (גודל אחיד, הניתן להתאמה לכל רגל על־ידי גזירה) הוא 7.40 שקל,

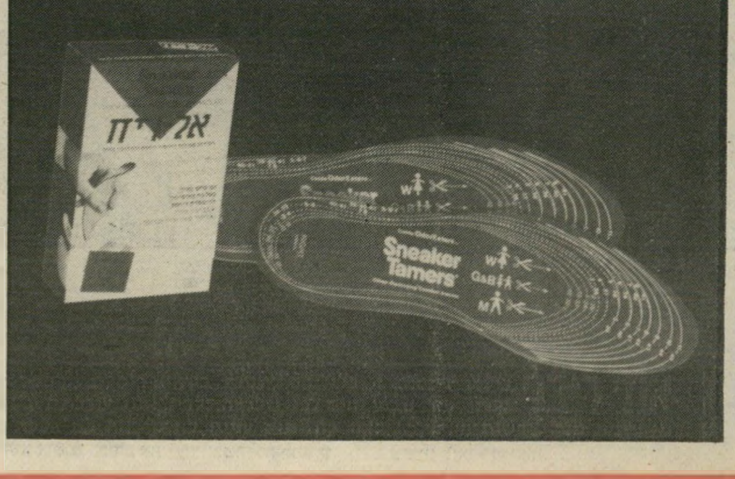

והיצרנים מבטיחים ארבעה חודשים של שקט מכיוון הריחות הרעים. מיובא ארצה על ידי חברת אל ריח. אלא מי?

יופי

עוד חברת קוסמטיקה בינלאומית החליטה להתלבש על הפנים של נשות ישראל. הפעם זאת חברת לנקסטר ממונקו, שפרצה אלינו בעזרתה של חברת נורית. בשבוע שעבר הם ערכו היכרות ותצוגה של איפור חדיש מתוצרתם, לפני עיתו־נאיות, כדי שיפיצו את הבשורה בין הקוראות. עכשיו נראה אם האשה הישראלית תשמור אמו־נים למוצרים שעשו אותה יפה עד כה, או שתהמר על חברה חדשה, בתיקווה ליופי נוסף.

בריאות

סבון גופרית על בסיס של מינראלים ושמנים צימחיים, מיוצר במפעלי הסבון י' מלכי. הסבון אמור למנוע זיהומים ולסייע בריפוי פיצעונים ופיצעי־בגרות. כמו כן מומלץ הסבון לטיבעונים, המקפידים להשתמש רק בשומנים טיבעיים. סבון ים המלח. בבתי־המרקחת ובחנויות התמרוקים. במחיר 3.20 היחידה.

עזרה

מישחת־שיניים חדשה בשם סנסיטיס מתוצרת אגיס, מיועדת במיוחד לסובלים מקור וחום בשיניים (בזמן אכילת או שתיית מזון קר מאוד או חם מאוד). היצרנים אומרים כי החומרים שבמישחה החדשה יוצרים שיכבת־מגן, המונעת גירויים לעצבי־השן ומחזקת את זגוגית השן. מחיר השפופרת 6.90 שקלים.

רחל מרחלת על כל השולם

מאת שולמית יריב

גרשון רוזוב - פרק ג'

בפרק א' סיפרתי לכם איך **גרשון רוזוב** הקשיש החליט לגמור את הרומאן שלו עם חברתו־לחיים מזה חמש שנים, העיתונאית **אפרת ארד**, ואיך, כשהיא יצאה מהבית, הוא ראג להחליף את כל המנעולים וגם לשים שני שומרי־ראש מחוץ לדלת, למיקרה שאפרת לא תבין מה העניין ותזמין מסגר שיפתח לה את הדלת.

גרשון רוזוב
ועכשיו: מורה לפסנתר

בפרק ב' סיפרתי לכם איך אפרת החזירה מילחמה שערה, ותחת לשבור את הדלת, מייד הלכה לעורך־הדין שלה ונתנה לו הוראות ברורות כמה כסף היא רוצה לקבל מרוזוב עבור חמש שנים שהיא חיה איתו.

בפרק ג' אני מספרת לכם שאפרת קיבלה מרוזוב סך של 140 אלף דולר, ובזה, כנראה, היא תצטרך להסתדר. עוד אספר לכם כי רוזוב כבר מצא לו חברה אחרת, קצת יותר צעירה (45) מאפרת (50). החברה החדשה היא **עולה מרוסיה**, העובדת כאחות במחלקה האונקולוגית בבית־חולים איכילוב. היא גרושה מאחד מנגני התיזמורת הפילהרמונית. אחרי־הצהריים, כדי להשלים את ההכנסה הלא־גבוהה שלה כאחות, נותנת הגברת שיעורי־פסנתר. ההיכרות ביניהם נערכה על־ידי כלתו של רוזוב, שלא רצתה לראות את חמה בודד.

אני מציעה לכל תלמידיה לפסנתר של **העולה החדשה** להתחיל לחפש לעצמם מורה חדשה, כי יש לי הרושם שמעכשיו היא תסתפק בעבודתה בבית־החולים, ואת הנגינות היא תעשה לגרשון רוזוב בעצמו.

השיר הכי גדול של פיה והחיים הקשים של העשירים

פיה זאדורה ובתה קיידי
המיסכנים שעובדים בסילווסטר

רחמנות לי על העשירים המיסכנים האלה! בחיי, איזה חיים קשים יש להם. בכל פעם הם מסתבכים באיזה צרות כלכליות, ובמשך לילות שלמים הם לא ישנים מרוב דאגה אם איזה מניה שלהם ירדה או עלתה, ובימים הם צריכים כל הזמן לדבר בטלפון עם עשירים אחרים ולנסות לסחוט מהם מידע שיעשה אותם עוד יותר עשירים.

ועכשיו מסתבר שאין להם גם יום חופשי אחד, ובחגים, כשכל העולם חוגג עם המישפחה הם, העשירים המיסכנים, צריכים לעבוד.

אפילו **פיה זאדורה**, שהיא בהריון בחודש השישי, נאלצה לצאת לעבו־דה בליל־הסילווסטר ולשעשע ולהנות 3000 איש ואשה, ששילמו הרבה כסף כדי לבלות במלון ריוויירה בלאס־וגאס.

פיה היתה עצובה על שהיא צריכה לצאת לעבודה ב־31 בדצמבר, גם בגלל החג וגם מפני שזה בדיוק יום־ההולדת השני של בתה הקטנה, **קיידי**. אבל, מה לא עושים בשביל הפרנסה?

פיה טסה ללאס־וגאס, לבשה שימלה שחורה־כחולה בעלת המון פאייטים נוצצים, שלא הסתירה את הבטן שלה, ועלתה על הבימה. הקהל קיבל אותה בתשואות, שגברו עם כל שיר נוסף שהיא שרה.

ואז, בדיוק ב־12 בלילה, כשפיה שרה את השיר האחרון שלה והקהל הודה לה במחיאות־כפיים קצובות, כובו האורות לרגע, וכשנדלקו מחדש עמדה על הבימה קיידי הקטנה, בעלת היהלומים באוזניים. קיידי הובאה במיוחד כדי שלא תפסיד את נשיקת יום־ההולדת של אמה.

הקהל ממש השתולל, פיה זאדורה קרנה מאושר, ורק קיידי הקטנה הרימה את הראש כדי לראות את מאות הבלונים הציבעוניים שהועפו באולם לרגל יום־הולדתה השני, ולגמרי לא התרגשה מהאנשים ששרו לה "הפי ברס־דיי טו יו".

אז הנה, פיה שרה ושרה ושרה, ובכל זאת השיר הכי גדול שלה עד היום זו הקטנה הזאת.

היא מאושרת והוא מאושר, וכל אחד בדירה אחרת

העיתונאית הצעירה **שוש מימון** מרגישה ממש שהיא בעננים. היא מאוהבת בחברה, הבימאי **יעוד לבנון**. היא מצליחה בעבודה, יש לה בית חם ונחמד, ויש לה חיי־חברה סוערים. נוסף לכל אלה, יש לה עכשיו גם תינוק בבטן, בחודש החמישי, וזה עושה אותה מאושרת יותר מאשר אי־פעם בחייה הקצרים והסוערים כל־כך.

רק דבר אחד קטן מעיב על האושר המוחלט שלה. הרכילות. אנשים טובי־לב מספרים האחד לשני (וזה הגיע גם לשוש) שהיא הכירה את יעוד אותו בפעם הראשונה, כשהיה נשוי. אבל הרומאן ביניהם התחיל רק אחרי שהוא התגרש מאשתו. עכשיו, כשכולכם יודעים את זה, אני מאמינה ששוש שוב שמחה.

שוש מימון
בחודש החמישי

יעוד לבנון
אחרי הגירושין

לבנון כשעוד היה נשוי, ובכך גרמה לקרע הסופי בנישואיו.

כששוש שומעת את הסיפור הזה, היא ממש רותחת. רותחת עד כדי כך שהיא צילצלה אליי ואמרה לי לכתוב בעיתון, באותיות של קידוש לבנה, שלא היו דברים מעולם.

היא אומנם הכירה את יעוד, כשהלכה לראיין

יעוד, אגב, גר בדירה משלו, והוא מתראה עם שוש רק כששניהם רוצים בכך.

ככה זה עם האנשים הבוהמיים האלה. הם לא מתחשבים בנוהלי־הנישואין, שנקבעו לפני אלפי שנים, אלא חיים רק איך שבראש שלהם. ובראש של שוש ויעוד זה לחיות בשתי דירות נפרדות. שיהיה להם לבריאות.

חתונות תוצרת כחול־לבן

עוד מעט תהיה גם אצלנו התחרות העולמית לבחירות מלכת־היופי. גם אנחנו נזכה לראות מקרוב את יפהפיות כל העולם, כשהן הולכות זקופות בצעדי־פנתר, לבושות ביגדי־ים, ואחר־כך בביגדי־ערב, ואחר־כך בתילבושות עממיות, ולבסוף גם נשמע מפי כל אחת מן המתמודדות ראיון קצר, שבו תאמר שהיא לוקחת את כל העסק כמו ספורט, ושבעצם אחרי התחרות היא תלך ללמוד באוניברסיטה ותהיה רופאת־ילדים או וטרינרית, כי היא במיוחד אוהבת בני־אדם וחיות אחרות, ומוכנה לתת את חייה כדי לעזור להן. בסוף הראיון האישי הקצר תגיד כל מתמודדת, כמובן, שהיא רוצה להינשא לבחיר־ליבה,

דנה וכסלר ויצחק ספקטור
מה שבטוח: אילתית מעושנת

שיהיה עדין ורגיש (לא חשוב הכסף, כמובן) והיא מאוד רוצה להיות אם לשניים־שלושה ילדים.

ככה הן אומרות כבר עשרות שנים בראיונות האלה, ובאמת חלק מזה הן אפילו מגשימות. בדרך כלל זה החלק של הבעל והילדים. וכמו בעולם הגדול, גם אצלנו. רק שאצלנו כבר קרה הרבה מאוד פעמים שבשביל בעל היו צריכות היפהפיות שלנו לנדוד לארצות רחוקות, בעיקר ארצות־הברית, כי שם היו הבעליך העשירים (לא חשוב הכסף, כמובן).

אבל בכל זאת, פה ושם גם היפהפיות שלנו מוצאות כאן את הבעל.

דניאל ישינסקי ואלון ברנוביץ
מי מדבר על כסף?

כבר השבוע תינשא הדוגמנית דניאל ישינסקי ל**אלון ברנוביץ**, בנו של הקבלן הידוע **אריה ברנוביץ** מנהל קבוצת מכבי תל־אביב בכדורסל, בגן האורנים, בהשתתפות 750 ידידים קרובים ויפים ויפות, שיבואו לשמוח בשימחת הזוג הצעיר והוריהם.

חלק מהיפים והיפות יהיו מוזמנים גם לחתונה השניה, שתיערך מייד עם תחילת הקיץ. חתונתם של מלכת־היופי לשעבר **דנה וכסלר** וחברה מזה זמן רב, **יצחק ספקטור**, שהוא בנו של אחד מהיבואנים הגדולים של כלי־בית בארץ. יצחק הצעיר, שראה כי טוב בעסקים, פתח לעצמו עסק לשימורי־דגים, ומנהל אותו בהצלחה. מקום החתונה עוד לא נקבע, אבל כבר ברור לכולם שאילתית מעושנת תהיה המנה העיקרית שם.

חבר נורא טוב

אורנה גאון
„הוא תמיד מוכן לעזור לי!"

דרינג־דרינג.

„את **אורנה גאון**, בבקשה!"

„מדברת!"

„אני מתנצלת על השעה המוקדמת, ומקווה שלא הערתי אותך. הנחתי שממילא את צריכה לשלוח את הילדים לבית־הספר."

„דווקא הלילה הילדים ישנו אצל יורם."

„מה האמת בסיפור שהגיע אליי, שאת נראית לאחרונה עם עורך־הדין שניהל את מישפט הגירושין שלך נגד יורם, **זורח רוזנבלום**, ושאת מנהלת איתו רומאן? גם בזמן המישפט האשים אותך עורך־הדין של יורם, **מנשה ברי־שילמזון** שאת מנהלת רומאן עם עורך־דינך."

„איזה שטויות! זורח הוא חבר נורא טוב שלי. הוא עוזר לי לא־מעט. הוא תמיד מוכן לעזור לי. לא פעם אנחנו יוצאים לפטפט ולסעוד במיסעדה. זורח גם יעמוד לצידי תמיד. אבל בין זה לבין רומאן הדרך ארוכה מאוד!"

„יש לך מישהו אחר?"

„לא. עברתי תקופה כזאת קשה בחיי, שכל מה שאני רוצה זה רק השקט שלי."

„מה הפירסומים האחרונים עלייך בעיתונות, שאת רוצה להיות דיילת?"

„זאת עוד המצאה של העיתונאים. אני דיילת של קונגרסים, ואת העבודה שלי כיום."

„ומה היחסים עם יורם?"

„קורקטיים ביותר."

צו איסור פירסום

הוא נשוי באושר ובעושר כבר כמה שנים. הוא נאה, **אשתו** נאה וגם הצאצאים נחמדים. הוא עובד כבר שנים במיפעל חשוב וכולם יודעים שחיי־המישפחה שלו יוצאים מהכלל, ושהוא אוהב את אשתו היפה והיא אוהבת אותו.

לא מזמן הוא עלה בדרגה. מאוד־מאוד עלה בדרגה. יחד עם הדרגה הוא גילה, כנראה, את ההטבות שעליה־בדרגה נותנת לבכירים. בין ההטבות יש גם העניין של הבחורות הצעירות. המחייכות כל הזמן וקשה, כנראה, לסרב להן. או הוא ניהל רומאן עם אי־אלה צעירות, ואחר־כך סיפרו שיש לו איזה סיפור עם אשתו הנאה של **פוליטיקאי ותיק**, ועכשיו מדברים על זה ששוב יש רומאן מאוד לוהט עם **עורכת־דין** נאה.

אילו אשתו החוקית של הבכיר הזה היתה עיוורת או חרשת או סתם מטומטמת, יכול להיות שהוא היה יכול להמשיך וליהנות מההטבות החדשות, וגם לנהל חיי־מישפחה שקטים וסוליידיים, אבל החוקית היא לא חירשת ולא עיוורת ולא מטומטמת. ואפילו לא מוכנה להעלים עין או אוזן. לכן, ברגע שהיא שמעה את הרכילויות, היא הלכה לברוק את אמיתותן, וברגע שהיא ברקה והסתבר לה שיש דברים בגו, היא פנתה אל עורך־הדין וביקשה שידאג לחלוקת הרכוש ולחלוקת הנישואין ולעוד כמה דברים שנשים רוצות מהבעלים הבוגדים שלהן.

את הסיפור המלא, כולל השמות, לא תקראו בזמן הקרוב בעיתונים, פשוט מפני שהבכירים האלה יודעים בדיוק איך להוציא צו־איסור־פירסום. וגם כל העיתונים מאוד מכבדים אותו, גם בגלל בית־המישפט וגם בגלל הפרנסה שלהם.

הכל בגלל החיקשורת

היהלומנים כולם מכירים את חברם־למיקצוע, **שלמה יובל**, וחלק מהם גם מקנא בו קינאה עזה.

יובל, החי בנפרד מאשתו, אם שני ילדיו, מבלה בשנים האחרונות עם נשים צעירות מאוד ויפות מאוד, וגם טורח להציג אותן לפני חבריו היהלומנים, הנאלצים להסתפק בנשים הפרטיות שיש להם בבית כבר הרבה שנים.

בגלל הנשים הצעירות האלה דאג שלמה יובל לצבוע את שיערו ואת שפמו בצבע שחור־עורב מדי שבועיים־שלושה. הוא בטוח שתודות ל־שיער השחור אף אחת לא תנחש לעולם את גילו.

שלמה יובל
נכדתו של הצעיר העליז

יובל גר בבית־הפגודה בסביון, וממש ממול, בווילה אחרת, גרה אשתו בנפרד, השומרת איתו על יחסים טובים, ויודעת כל מה שקורה אצלו וגם רואה, דרך חלון־המיטבח שלה, את כל מי שבאה אליו בשעות הלילה ויוצאת בשעות הבוקר.

ככה חי לו שלמה יובל בשקט ובשלווה, עד שיום אחד הגיעה אליו אחת הצעירות־מאוד האלה ואמרה לו: „חביבי, לא ידעתי שאתה כל־כך זקן!" יובל הנרהם שאל למה בדיוק היא מתכוונת, והצעירונת סיפרה לו שרוגמנית צעי־רה ויפה אחת, בת 15 וחצי, נתנה ראיון לאחד מעיתוני־הנשים, ובו סיפרה ששלמה יובל הוא הסבא שלה.

כבר היה מאוחר מדי לקנות את כל הגליונות ולהעלים אותם, ושלמה קיבל מרה שחורה מזה שעכשיו כל מי שמכיר אותו וחושב אותו לצעיר שחור־שיער יידע שהוא סבא לילדה בת 15 וחצי.

אז כדי להפסיק את זה, וגם כדי להפסיק את ההצצות של אשתו מחלון־המיטבח, החליט יובל לעבור לדירה אחרת, כך שלפחות השכנים אינם מכירים אותו, ועד שהם יכירו אותו, או עד שתהיה עוד איזה כתבה בעיתון, הם יחשבו לעצמם: „מעניין, מי זה הצעיר השחרחר והעליז הזה, שבא לגור לידנו?"

זורח רוזנבלום
„עוד המצאה של העיתונאים!"

על רקע סביון של יבנה, שכונת „בנה ביתך", הצטלמה רות שיטרית, כשהיא פטורה סוף־סוף מצרות עירוניות

גב' ראש־העיר (תל)

ב מישרדה הקטן במלון דיפלו־מט בתל־אביב יושבת רות שיט־ריט. מסובבת תלתל ומנסה להסביר לי מדוע היא מסרבת להתראיין עכשיו.

ברגע שנודע כי מאיר שיטרית פו־רש מראשות עיריית יבנה, נזכרו בה אז תזכרו כולכם שאני לא כותבת את זה. גם בגלל האיום וגם מפני שרותי היא בעיניי הרבה יותר מאשר אשתו הנאה של מישהו.

רותי נולדה במארוקו, בת אמצעית מבין חמישה ילדים של משפחת כהן. בגיל 10 עלתה ארצה עם הוריה וגרה בדימונה. למדה שם בבית־ספר יסודי, עברה למידרשת שדה־בו־קר. ואחר־כך סיימה סמינר למורות בבאר־טוביה. במיסגרת פעילותה כ־אירגון יוצאי־מארוקו פגשה את מאיר שיטרית, בן ה־28, ראש־המועצה הכי צעיר בארץ.

אחרי שנה נישאו.

בעלה של רותי

עם הבתובה היא קיבלה גם את ה־תואר אשת־ראש־המועצה. בהת־חלה, כשעוד לא היו ילדים ולא היתה לה קריירה משלה, מצאה בתפקיד קסם מסוים. עזרה לו, הלכה איתו לכל מקום, שמעה את הבקשות, ניסתה לעזור. היה אתגר בתפקיד אשתו־של.

אבל גם אז, הזכירה רותי למאיר ב־כל פעם מחדש, שלמרות העזרה שלה — זה הבייבי שלו. בחרו אותו, ולא אותה. היא רק עוזרת לו, מתוך רצון. ההתחייבויות הן שלו. היא לא הבטיחה שום דבר לבוחרים שלו.

אחר כך נולדו הילדים, מירי, היום בת 8, ודור, בן שנתיים.

לפני שמונה שנים התחילה רותי בקריירה משלה. עבודה מעניינת, שכר שוב כולם, וכל עיתונאי רוצה לשמוע גם מרותי למה הם מוותרים על התפ־קיד.

רות שיטרית היא מרואיינת מצו־יינת. לא דיבורים שבלוניים, לא ציטוט מדיברי אחרים, כלי התחמקויות.

רותי אומרת תמיד רק מה שהיא רו־צה, מה שהיא בעצמה חושבת. גם אם זה לא בדיוק מה שחושבים במיפלגה של בעלה, ואפילו מה שחושב בעלה עצמו. יש לה דיעה משלה על כל דבר, דיעה בלתי־מתפשרת.

חרף שני התוארים שהיא נושאת, גברת־ראש־העירייה וגברת־חבר־הכ־נסת, היא קודם כל רותי: אשה מלאת־חיים, מצחיקה, מעניינת, חדת־לשון, דוגרית מאוד ופתוחה.

היא מסוג הנשים שנעים לעמוד לצידן בקוקטייל, להחזיק כוסית ול־פטפט. אבל אני, אישית, הייתי בוחרת בה כדי לגנוב איתה ביחד סוסים או לצלצל ברלתות ולברוח. אף אחד מש־מלות־הערב המפוארות שלה אינה יכו־לה להסתיר את הקונדסות של האשה הצעירה הזאת.

כשהשתכנעה, לבסוף, לנהל איתי שיחה קצרה בעניין פרישת בעלה מ־ראשות־העירייה, אמרה לי בחיוך גדול, אבל בשיא הרצינות: „אם גם את תכ־תבי עליי, אשתו הנאה של חבר־הכנסת שיטרית, אני אתקע לך בוקס ואגלגל אותך מכל המדרגות!"

מאיר ורות בחתונתם
פגישה באירגון יוצאי־מארוקו

יוצאים לבלות

ב זמן האחרון היא מתלווה אל מאיר רק כדי שלא לגרום לו עוג־מת־נפש, וכדי למנוע רכילויות מרו־מכובד, קשר עם אנשים שונים, ותו־צאות שהיו תלויות רק בה, ברותי.

היא לא מתעלמת מכך שדרכים מסויימות היו סלולות לפניה בגלל שמו של הבעל. אבל הצעידה בדרכים נעשית בשתי הרגליים שלה. אם תימעד — תיכשל בעבודה. אם תלך באופן יציב — תצליח.

והיא הצליחה. בחוגים מסויימים, לא נעים אולי לומר, אומרים שמאיר הוא הבעל של רותי שטרית. היא אומרת שהיא לא שמעה על זה. אני דווקא שמ־עתי.

יומה של רותי עמוס מאוד. היא קמה ב־6 בבוקר, מעירה את הילדים, רוחצת, מלבישה, מלטפת, מכינה סנדוויצ'ים, מסיעה לגן ולבית־הספר. בדרך לעבו־דה היא עוצרת במיכבסה, נכנסת לבנק, עושה הזמנה בסופרמרקט, וב־9 היא כבר במלון דיפלומט: מיישרת את החצאית שהתקמטה בנסיעה, מחדשת את האיפור, מחזירה קווצת־שיער למ־קום. וכשהיא נראית כמו חדשה, היא מתחילה יום עבודה של לפחות 8 ש־עות.

חיים שיף הוא הבוס שלה, אבל הוא רק אחד מתוך עשרות אנשים שהיא פוגשת בכל יום. לכל אחד מהם — ותהיה הפגישה ביניהם רישמית ככל שתהיה — יש לה מילה טובה. היא גם לא תהסס לתקן לו את העניבה תוך כדי שיחה עסקית, ולשאול אם אשתו הכ־ריאה כבר. ופה ושם היא גם תספר לו איזו בדיחה מצחיקה, כדי לעשות מה־עבודה כיף.

אחרי יום העבודה היא נוסעת בחזרה לביתה ביבנה. עוזרת למירי בשיעורי־הבית, מסיעה את דודו לחבר, ועד ש־הוא חוזר משם היא מפשילה שרוולים ומרביצה שלושה־ארבעה סלטים מא־רוקאים, כדי שיהיה משהו בבית, כי תמיד מישהו נכנס.

כשמאיר חוזר הביתה, בערב, תחת לנקות את האיפור ולנוח בחברתו, ער־שה מיקלחת חמה, מחדשת את הסומק על הלחיים, שמה על עצמה שימלת־ערב — והם שוב בדרך לעבודה.

לפעמים, בקוקטייל או במסיבה, כשהיא עומדת עם כוסית ביד ומחייכת, היא לא זוכרת בדיוק אם היא נמצאת שם בתור רותי או בתור אשת־יחסי־הציבור של מלון דיפלומט, או אשת ראש־עיריית יבנה, או אשת חבר־הכ־נסת שיטרית.

לא, אין לה בעיה עם זה. היא מחייכת בכל מצב, והחיוך בא מהלב. „אלה שאני מחייכת אליהם, יכולים לבחור בין התוארים שלי, אם הם דווקא רוצים," אומרת רותי.

בחודש האחרון, בעצם כמו ברוב חודשי־השנה האחרים, היו בני־הזוג שיטרית בהנחת אבן־פינה אחת, בקבלת־פנים לשגריר זר, בפתיחת מיסעדה חדשה ביבנה, בשתיים־שלוש חתונות, שתי בריתות, נדמה לה שגם ביום־הולדת אחד, ביום־סיור שעשו עם שגריר דרום־אפריקה, בכמה מסיבות, וכמובן — גם שתי חגיגות בבית־הספר של מירי ובגן של דודו, בתפקיד אמא ואבא.

מאיר, רות ומירי בביתם (הזמני)
לא „אשתו הנאה של"

כתבה: דניאלה שמי. צילום: צבי טל

יפת מהדרך החגורה

(המשך מעמוד 6)

גם היום, לאחר שארגנסט יפת התפטר מן הבנק, עדיין נמצאים מי שמפחדים להזדהות בשמם בכל הקשור ליפת. אלה הם אנשי־עסקים, פוליטיקאים, בנקאים ועוד. היום הם מספרים שהוא לא אהב לתרום למטרות־צדקה, שהוא אהב מותרות. שניצל את הבנק. שחי חיי־עושר כמו בנקאים בקנה־מידה בינלאומי. שהוא אוהב את הטיפה המרה, ואינו מתנזר מנשים.

דון קישוט בבנק

בעיקבות סרשת בייסקי נאלץ יפת להתפטר מכל תפקידיו בבל"ל.

אחד האנשים שהטרידו את ראשי בל"ל במשך שנים היה רואה־החשבון שימחה שנקר.

„המטריד הלאומי", קראו לו. הוא כתב מיכתבים, שלח תירשומות ופנה טלפונית. הוא פנה בהתחלה רק לראשי הבנק. כשלא נענה, היפנה את מיכתביו לחברי מועצת־המנהלים של הבנק.

אך החתול אהב לשמור על השמנת וחברי מועצת־המנהלים לא אהבו את האיש המשונה, שכתב להם עשרות מיכתבים.

כשהבין שנקר שבמיסגרת הבנק לא ימצא האנשים שיקשיבו לו, ניסה מזלו מחוץ לבנק: שרים, חברי־כנסת, ראשי בנק ישראל ואפילו עיתונות. התגובות היחידות שקיבל היו מיכתבי־נימוס.

כיום מסתבר כי דיברי שנקר היו נכונים, אמיתיים ואמיצים. אבל אף לא איש אחד בישראל הסכים לשים לב אליהם.

מה הוא אומר היום? „אני אומר היום שיש אנשים נוספים בבנק שצריכים ללכת הביתה, וטובה שעה אחת קודם!"

למשל, מרדכי איינהורן, מנכ"ל הבנק, שהיה אחראי יחד עם יפת — ואולי יותר מיפת — לוויסות מניות הבנקים. „הוא המומחה של הבנק לנושא המניות. איינהורן גם אחראי למדלי הניהול החמורים ולמחדלים המרסריים בתוך הבנק. הוא לא נקט בזמן בצעדים הדרושים. הוא נהנה בעצמו ממשכורות־עתק, שהציבור הישראלי לא שמע על שכמותן עד היום."

למשל, יעקב הירש, המפקח הראשי של בנק לאומי. „הוא לא מילא את תפקידו כראוי. שלחתי לו תזכירים והוא התעלם מהם, חיפה על ההנהלה — והכל מתוך חשש למעמדו בבנק."

למשל, חים בוקסבום, ראש חטיבת־הכספים. „שעשה את העיסקה בין הבנק ליפת בכל הקשור לקניית הבית. הוא ידע שיפת אינו משתתף בהוצאות אחזקת־הווילה. הוא גם הכין באופן אישי את המשכורות האדירות לראשי הבנק. הוא ידע על ביזבוזים, ולא עשה דבר."

למשל, דוקטור זלמן סגל, ראש חטיבת־מינהלה, ולשעבר ראש לישכתו של יפת. „הוא האיש שנוף בי, וממנו קיבלתי הוראה מפורשת שלא לכתוב, לא לאסוף, לא להתריע ולא לשלוח חומר להנהלת־הבנק. גם הוא, ככל הנראה, נושא באחריות האישית."

רואה־החשבון שימחה שנקר היה במשך שנים הדון־קישוט של בנק ל־אומי: התריע על מחדלים, על קיומה של אבטלה סמויה, על ניפוח מנגנונים ללא פרופורציות, ועל יצירת תפקידים ומחלקות שלא לצורך, התפוטר מהבנק.

180 מכוניות

אחרי מסולת המניות הבנקאיות התקבלה החלטה בבנק לאומי לגרוע משכר הבכירים. היום מתברר, כי ההחלטה החזיקה מעמד שנה אחת בלבד, אם בכלל. משכורות בכירי הבנק ב־85 היו למעשה גבוהות יותר מאשר משכורתם ערב מפולת־המניות.

יושב־ראש הדירקטוריון, ארנסט יפת, קיבל 1 מיליון דולר לשנה. זה היה רק שכרו. לזה התוספו הטבות כמו אחזקת טלפון, נסיעות לחוץ־לארץ על חשבון הבנק, רכב צמוד וכרטיס־אשראי פתוח.

האיש השני בהיררכיה בבנק, בתקופת המפולת וגם היום, הוא מרדכי איינהורן. הוא מנכ"ל הבנק. משכורתו צנועה יותר: 500 אלף דולר לשנה. הטבות — כמו ליושב־ראש.

מתחת למנכ"ל הבנק נמצאים בפירמידה שלושת המנכ"לים־המשותפים: ברוך יקותיאלי, יוסף ראש ויעקב מכאט. הם הסתפקו ב־300 אלף דולר לשנה. הטבות הם קיבלו כמו שני הבכירים מהם.

מתחתם בפירמידה: המישנים למנכ"לים. כל שלושה. כל אחד מהם קיבל 11 אלף דולר לחודש, וההטבות הידועות.

מתחת למישנים באים חמשת הסמנכ"לים הבכירים. כל אחד מהם הרוויח עשרת אלפים דולר לחודש ועוד הטבות.

המילה „בכירים" בתוארם של הסמנכ"לים הבכירים לא היתה סתם מלים. כי מתחתם יש סמנכ"לים סתם, כדי שיהיה ברור מי חשוב יותר ומי חשוב פחות בפירמידה. הסמנכ"לים, שמנו כ־15 איש, זכו בשכר של 5000 דולר לחודש. את כרטיס־האשראי הפתוח לקחו מהם.

שלב אחר נמוך יותר בסולם: העוזרים הבכירים למנכ"ל. 20 במיספר — כל אחד 4000 דולר לחודש בלבד.

ובתחתית הפירמידה ישבו להם כ־80 עוזרים למנכ"ל — עוזרים סתם, להבדיל מעוזרים בכירים. הם קיבלו רק 3500 דולר חודש, כמובן עם הטבות כמו רכב צמוד, טלפון, ארוחות ועוד.

לכל בעלי התפקידים האלה היו מכוניות צמודות. לצורך כך רכש הבנק 180 מכוניות. לשם השוואה: בשנת 72 היו בבנק לאומי 30 מכוניות בלבד.

ועל כל המיבנה המנופח הזה, על ביזבוזי העתק שבו, על האבטלה הסמויה, על החגיגה הבלתי־פוסקת הזו, במישטר של פחד וחשבון, על־פי נורמות של שמור לי ואשמור לך, שלט ביד רמה איש אחד — ארנסט יפת.

מיסמך פנימי

ההנחיה הפנימית ששלח שר־המישפטים אברהם שריר ליועץ המישפטי יוסף חריש

"רמיסה גסה!"

בין חדרו של שר־המישפטים ובין חדרו של היועץ המישפטי לממשלה מפרידים רק כמה צעדים. אבל המרחק רב. המגע בין השניים מתנהל בעיקר במיכתבים.

מיכתב כזה יצא מלישכתו של אברהם שריר ב־7 בינואר 1986, ועבר את כל המרחק הגדול ללישכתו של יוסף חריש. הוא נגע לפרשת ויליאם נקש, הרוצח המכוקש בצרפת, שלגביו יש חילוקי־דיעות בין השר והיועץ.

העתק המיסמך המאלף הזה הגיע לידי „העולם הזה". הוא מסתכם, בצפוי, בגילוי מרעיש: בכל אשמים כלי־התיקשורת.

להלן המיסמך במלואו ובלשונו המדוייקת:

מדינת ישראל

שר המשפטים

ירושלים, ו' בטבת התשמ"ז

7 בינואר 1987

לכבוד

מר יוסף חריש

היועץ המשפטי לממשלה

לאחר הירהור ממושך ומחשבות רבות בנושא התוצאה העלולה להיקבע במישור הכללי־העקרוני בין הרשות השופטת והרשות המבצעת, אשר תחרוג מעבר לנושא „נקש" ותניח כללי התנהגות ומסמרות העלולים לפגוע בתיפקוד הרשות המבצעת, ובהמשך לשיחותינו הרבות בנושא, הנני לבקשך להופיע בבית־המישפט העליון כיועץ מישפטי לממשלה ולהעמידם על חומרת הסוגיות העקרוניות המתעוררות בנושא זה.

אם הבג"ץ יתערב בפרשה זו, יהא בכך משום תקדים עקרוני, שהשלכותיו השלליות מבחינת העמדות של רשויות המדינה והפרקליטות ה־מייצגת אותן – מרחיקות לכת הרבה מעבר למיקרה הנוכחי.

המעוניינת בהסגרה היא מדינה זרה, שבעלדי בקשתה אין כל אפשרות חוקית לנקוט הליכי־הסגרה. נמצא שהעניין מצוי כולו בתחום היחסים

ויליאם נקש ואשתו

„לאלץ את השר לחשוף בפרהסיה..."

הבינלאומיים של מדינת ישראל עם מדינה זרה. מכאן גם נובעת הסמכות המיוחדת והרחבה שדיני־ההסגרה מייחדים לשר־המישפטים, שהוא נושא מישרה פוליטית, והיא נוגעת למישור היחסים הבינלאומיים של המדינה – להבדיל מן הסמכות המסורה לבית־המישפט בהליכי־ההסגרה, שמטרתה בעיקר להבטיח זכויותיו של המבוקש.

התערבות הבג"ץ ביחסי־החוץ של מדינת־ישראל ובבקשת הסגרה שבשלב זה היא מעניינה הבלעדי של מדינה זרה (וזו תהא המשמעות המעשית והאמיתית של התערבות הבג"ץ בהחלטתו של שר־המישפטים).

וכל זאת, לפי פניית העותרים שאין להם שום זיקה לעניין – התערבות כה מרחיקת לכת כמוה כפריצת כל הסכרים והגבולות. הן מבחינת התחומים הראויים והמתאימים לשפיטתו של הבג"ץ והן מבחינת סוג האנשים שראוי להכיר בהם כבעלי מעמד לעניין עתירה לבג"ץ.

עם כל ההרחבה שחלה בשנים האחרונות בהתערבותו של הבג"ץ, הן מבחינת העניינים שבהם התערב והן מבחינת סוג העותרים שבמעמדם הראוי הכיר, הרי עד היום לא הרחיקו הדברים לכת עד כדי כך.

וגם משהכיר בית־המישפט העליון במעמדם של עותרים שאין להם זיקה ישירה לעניין, לצורך בירור סוגיות בעלות חשיבות ציבורית, נגעו הדברים לפרשות שהיו כולן במישור המישפטי הפנימי של מדינת ישראל, ולא עסקו ב„אכיפת" זכות או אינטרס של מדינה זרה במישור הבינלאומי.

ליועץ המישפטי לממשלה ולפרקליטות המדינה צריך להיות עניין מיוחד במישור העקרוני למנוע יצירת תקדים כה מסוכן, העלול לגרום בעתיד להצפת בית־המישפט העליון בעתירות של אנשים חסרי מעמד מישפטי ובעניינים שמטיבם אינם מתאימים לשפיטתו של הבג"ץ, ובנושא מיוחד זה של מישור היחסים הבינלאומיים של מדינת ישראל מתבססת גם הסכנה שעתירות כאמור תשרתנה, אם בעקיפין ואם במישרין, אינטרסים של מדינות זרות, תוך פגיעה במדינת־ישראל.

כך, למשל, אם תתקבל העתירה במיקרה דנן – מה ימנע, במיקרה אחר, מדינה זרה, שישראל דחתה, מתוך שיקול פוליטי זה או אחר, בקשת הסגרה שהוגשה על ידה, מלגרום לכך שאזרח ישראלי כלשהו, שבביקול אין לו שום זיקה לעניין, יגיש עתירה לבג"ץ בשמו הוא בעניין זה?

עתירה כזו, אם יוכר מעמד העותר, עלולה לאלץ את השר לחשוף בפרהסיה ובפירוט נימוקים ושיקולים שהשתיקה יפה להם, ושחשיפתם – או

שר שריר

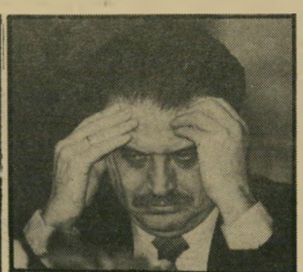

יוצץ חריש

„במיקרה הנדון עבר כל גבול סביר..."

אף הודעה שיחסי־החוץ של מדינת ישראל מחייבים שלא לגלותם לבית־המישפט או בפומבי – עלולה לגרום נזק כבד לריקמת היחסים הבינלאומיים העדינה של מדינת־ישראל.

אני חרד כשר־המישפטים להשלכות ולהתפתחויות שכיום לא ניתן לחזותן, ומשום כך נראה לי כי עליך להיות ער לכך.

שוחחתי איתך בעבר על דאגתי מרמיסה גסה של עקרון „הסובידויצה", שבמיקרה הנדון עבר כל גבול סביר.

גם אם נצא מתוך הנחה ששופטים „מחוסנים" מפני כלי־התיקשורת, סבורני שאין ילוד אשה שניתן לחלוטין לבודד אותו מהשפעה כזו.

אבקשך בפנייתך לבית־המישפט העליון להעלות נקודה זו.

בברכה,

אברהם שריר

דפנה ברק ■

שידור

צל"ש

קצר וקולע

● **לעידית בן־יאיר**, העורכת, ולרוני **דניאל, עמיקם רזטמן ואמנון נדב**, מגישי יומן־חצות של קול־ישראל. היומן, שהוא בן כמה חודשים בלבד, מוכיח את עצמו, ומצליח לשים את ידו על דופק האירועים היומיים בכל לילה בחצות. זה יומן קצר וקיצבי, שמגישיו אינם גולשים לדיבורים מיותרים, והחדשות נסקרות בו באופן ענייני.

הצלחתו של היומן מכניסה, כנראה, את אנשי גל"ץ ללחץ, וכבר יש שמועות בתחנה הצבאית על אפשרות להגיש יומן־לילה דומה. בגל"ץ חושבים על השעה 11 בלילה כמועד לשידור סקירת אירועי־היום. אם אכן יהיה כזה, למרות שזו שעה שבה רוב המאזינים הפוטנציאליים עסוקים בצפיה בטלוויזיה.

סביר ואמיץ

● **לרוני סביר**, על כתבה מצויינת ואמיצה על פרשת ארנסט יפת, במבט לילֿשבת. סביר ויתר על האיזון המקודש, היוצר ניטראליות בין טוב ורע, בין צדק ועוול, והניח לתמונות ולמרואיינים לבטא דיעה חד־משמעית.

מאחורי המיקרופון

תימניה ביידיש

שושנה דמארי תשיר ביידיש. זו אינה טעות, זה עומד לקרות ביום השישי בצהריים, באירוע מיוחד שעורכת מחלקת־התרבות והבידור של גלי־צה"ל בשיתוף עם תיאטרון הבימה בתיאטרון.

הבימה החליט לערוך שבוע, המוקדש כולו לתרבות היידיש. במיסגרת זו פנו אנשי התיאטרון **למולי שפירא**, עורך מחלקת־תרבות־זבי־דור בגל"ץ, וביקשו ממנו לערוך ערב של שירה ביידיש, שיוקלט על־ידי התחנה הצבאית וישודר בה.

זמרת דמארי
בקפריסין

אנשי גל"ץ אירגנו את מיטב האמנים, לאו דווקא כאלה שריכזו יידיש בבית. ביניהם תופיע גם שושנה דמארי. היא סיפרה שזו הפעם הראשונה שהיא תשיר בשפה זו. היא עשתה זאת פעם כאשר נסעה למחנה־המעצר בקפריסין, ושרה לפני הפליטים מאירופה שלא ניתן להם על־ידי הבריטים להיכנס לארץ. היא שרה כמה שירים מפורסמים ביידיש, ולדבריה לא הבינה אף מילה. אחר־כך התקרבה קצת יותר לשפה, מכיוון שבשכונת־מגוריה היו גם פולנים, והיא שמעה את השפה לעיתים קרובות.

האירוע תוכנן להיערך באולם הקטן, אבל נוכח הביקוש הגדול לכרטיסים, ייתכן וייערך באולם הגדול.

חדש מול ישן

בעוד עובדי קול־ישראל בירושלים מתענגים ולומדים את כל השיכלולים החדשים באולפנים המפוארים, שנפתחו לפני שבועיים, ובעוד הם נהנים משיכלולי הטכנולוגיה המתקדמת, מרגישים חבריהם בתל־אביב כאילו הם נמצאים בתקופת־האבן. לרבים מהם אין מכשירי־הקלטה, וגם המכשירים שישנם והנמצאים אצל הכתבים הוותיקים הם מיושנים, ובקושי פועלים.

את העובדה המרה הזאת למד השבוע על בשרו **גדי סוקניק**, הכתב הכלכלי הראשי של קול־ישראל בתל־אביב. סוקניק יצא במוצאי־השבת, כדי לערוך כתב על נסיעתו של ארנסט יפת מן הארץ (ראה כתבה). כדי שיוכל לסקר את האירוע כראוי, שאל סוקניק מכשיר־הקלטה **מטל רבינא**, עמיתו למחלקת־החדשות. כשבדק את המכשיר בדרכו לנמל־התעופה, גילה לתדהמתו ולראבונו כי הוא פועל בקושי, מקליט בקושי, וכי החיבורים שבו אינם עובדים כמו שצריך.

אבל סוקניק לא ויתר בקלות. הוא עמד מול יפת ומיוודותיו, כשידו האחת אוחזת במיקרופון המושט והשניה מנסה להחזיק את החיבורים שלא יינתקו ברגע הקריטי. את התוצאה, שהיתה מלאת רעשים, אפשר היה לשמוע ביומן־הבוקר של היום הראשון השבוע.

במחסני קול־ישראל בירושלים נמצאים כבר חודשיים 20 מכשירי־הקלטה חדשים מסוג מרנץ. שהוזמנו לכתבים.

איש לא התחיל עדיין לעבוד במכשירים החדשים. לא בגלל וטו של הטכנאים, ולא משום שאין יודעים איך לעבוד איתם. הסיבה הרבה יותר פשוטה: עדיין לא נמצא מי שיתפור נתיקים מברזנט למכשירים החדשים. ועד שתמצא תופרת או חייט מתאימים, ימשיכו המכשירים לצבור אבק במחסנים, והכתבים ימשיכו לסמוך על המזל.

„שאיש לא ינתק לי את המיקרופון"

חגיגות היובל של התיזמורת הפילהרמונית השכיחו כמעט חגיגות־יובל אחרות, הנחגגות השנה, לקול־ישראל.

ביום הראשון בערב ייערך בבנייני־האומה בירושלים אירוע חגיגי, לציון מלאות 50 שנה לרדיו הממלכתי. בין שאר האמנים ואישי־הציבור שיעלו על הבימה, תהיה גם מקהלה מיוחדת, חד־פעמית, שהורכבה רק לכבוד האירוע, ושזמריה כבר עורכים חזרות במשך כמה ימים.

הלהקה המוזרה מורכבת מארבע קריניות: **זוהר אוריין** (לשעבר יוצאת להקת הנח"ל), **אירים לביא, ענת דווידוב ורויטל עמית** (שלושתן יוצאות גל"צה"ל) ושדרן אחד: **משה טימור** (לשעבר יוצא להקת פיקוד מרכז).

החמישיה תשיר שיר שנכתב במיוחד על־ידי **אמיתי נאמן** והאומר, בין השאר: „הטייפ עוד לא הומצא, / גם לא תקליט אל־פי, (לונג־פליי: אריך־נגן) / וכל שידור היה שידור בכורה. / עכשיו יש קומפקט־דיסק, / מחשב בסירטיה, / ורק הריש נותרה כמו שהיתה. / הקול קול־ישראל / והידיים ידינו, / נשיר בקול גדול, / נריע לכבודנו. / הלא נישא תפילה / אמן יהי רצון / שאיש לא ינתק לי את המקרופון!"

רשת אלף קמה לתחיה

רוח רעננה וחדשה התחילה מנשבת באולפנים

מגיש טימור
פאנצ'ר בפינה

הנידחים של רשת־אלף של קול־ישראל. **יצחק אלון**, המנהל החדש של חטיבת־האומר, החליט לחדש את הרשת הנשכחת, ולהכניס בה חידושים.

הרכישה הראשונה היתה הזמר המפורסם **יהורם גאון**, שיגיש תוכנית אישית בכל בוקר ב־8. הרכישה השניה היא ברמותו של שדר־הרדיו הוותיק והחביב, **משה** („מושיק") **טימור**, ה־עוזב את התוכנית כל ציבעי הרשת אחרי שש שנים של הגשה, לטובת תוכנית אישית חדשה ברשת־אלף.

התוכנית תיקרא טלרדיו, ובה יפתור טימור בעיות קטנות של המאזינים, תוך כדי שיחות משעשעות איתם. למשל: בעל הרוצה להזמין את אשתו למסיבה ולא יודע באיזור לבחור, יוכל להתייעץ מעל גל־האתר. אדם שנתקע עם פנצ'ר בגלגל מכוניתו ברחוב בתל־אביב, ולא יודע אי־פה יש מתקן־פנצ'רים בסביבה הקרובה? יוכל לקבל תידרוך ברדיו. מישהו הרוצה לשלוח פרחים לבני־מישפחתו ביוגוסלוויה ולא יודע איך, יוכל לשאול את טימור.

התוכנית תשודר חמישה ימים בשבוע, חוץ מן היום השישי, בכל בוקר מ־9 עד 10 החל ביום הראשון הקרוב ברשת־אלף. למי שלא יודע: רשת־אלף משדרת רק באי־אם, ונמצאת בצד השמאלי של הסקאלה.

אף אחד לא בא

בשבוע שעבר חגגה תוכנית־הרדיו מחפשים את המטמון 800תוכניות. מאזהתחיל **זאב ענר** לערוך את התוכנית. לפני שמונה שנים. הוא הפך אותה מתוכנית חודשית לתוכנית שבועית.

החגיגה נערכה בבית מיפעל־הפיס בתל־אביב, ורבים ממאזיניה הקבועים מילאו את האולם מפה לפה.

אבל לעומת המאזינים והמשתתפים הנאמנים, שטרחו לבוא, לא טרח איש מן המנהלים ברדיו לבוא. או אף לשלוח ברכה לחגיגה של התוכנית.

מאחורי המירקע

נשים, נשים

הרעיון של **ירון לונדון**, מנהל מחלקת־הדראמה של הטלוויזיה, לשנות את המתכונת של התוכנית העוסקת באמנות ולהפוך אותה לתוכנית המשודרת לפני קהל באולפן גדול, תוריד מן המירקע, כנראה, את האשה היחידה שהיא לא קריינית או כתבת לעניינים שגברים אינם רוצים לעסוק בהם.

לונדון מתכוון להביא שני מנחים חדשים לתוכנית — את **דן שילון** ואת **יאיר גרבוז**.

התוכנית גלריה. העוסקת כיום באמנות, ושאותה מגישה בצורה עניינית **ברמית גיא**, תרד מן המירקע.

חבל שמנהלים בטלוויזיה אינם מתייחסים באופן שווה ומיקצועי לגברים ולנשים. ברדיו כבר נשבר המחסום הזה, לפחות חלקית.

בתוככי הרשות

המירוץ אחר המישרה

עובדים ומנהלים בטלוויזיה הביעו השבוע מורת־רוח. כאשר שמעו על מועמד חדש לתפקיד יו"ר רשות השידור: המנכ"ל לשעבר **יצחק ליבני**. ליבני, שכיהן בעבר בתפקיד המנכ"ל, הוא פנסיונר של הרשות, ומקבל פנסיה המקבילה לזאת של סגן־שר.

עובדים אלה טענו שכאשר כיהן בתפקיד המנכ"ל לא היתה לו דריסת־רגל בטלוויזיה, וכי **ארנון צוקרמן ודן שילון** לא שיתפו איתו פעולה. גם ברדיו לא אהבו אותו אז במיוחד, לדיברי העובדים, בגלל כהונתו הקודמת כמפקד גלי־צה"ל, התחנה המתחרה.

ליבני עצמו מכחיש את השמועה כאילו נפגש עם שימעון פרס, כדי שזה יציג את מועמדותו למישרה, ואומר שגם אליו הגיעה הידיעה ששמו עלה בהקשר למישרת יו"ר־הרשות.

לישבי־ראש הקודמים של רשות־השידור לא היו ידע ונגיעה בטלוויזיה, וגם למנכ"לים שמונו לא היה ידע מיוחד בנושאי טלוויזיה, לפני שנכנסו לתפקידם.

אנשי־הטלוויזיה היו מוראגים גם מאפשרות מינויו של הפרופסור **שימעון שיטרית** ליו"ר־הרשות, ותמהו כיצד אדם שהכין תוכנית לסגירת הרשות רואה עצמו מועמד לעמוד בראשה.

נושא יו"ר־הרשות יובא להכרעת הממשלה בזמן הקרוב. שר־החינוך־והתרבות, **יצחק נבון**, מבקש למנוע מצב של היעדר סמכות ברשות, כאשר יסיימו מוסדותיה את הקדנציה בחודש מרס.

שומר ראש

כתב בן־עמי
גדול

זמן קצר אחרי המריבה הסוערת, שהיתה בשבוע שעבר בין חברי־הכנסת צ'רלי ביטון לבין כתב קול־ישראל בכנסת **חיים זיסוביץ**, נכנס לחדר **עודד בן־עמי**, הכתב המדיני של קול־ישראל.

בן־עמי, שהוא איש גבוה וגדול־מידות, פנה לזיסוביץ והציע לו לבקש מ**גידעון לב־ארי**, מנהל הרדיו, שומר־ראש אישי. בן־עמי אף הציע את שרותיו.

אין איש כזה

ירדנה מלר. מזכירת סיעת הליכוד בכנסת. היתה צריכה לעמול במשך שעה וחצי בטלפון עד שהשיגה את **שלום קיטל**, מזכיר מחלקת־החדשות של קול־ישראל. העורך והמגיש את המישדר היומי עושים עניין. המשודר ברשת ב'.

מלר רצתה להשיג את דיברי שימעון פרס. שנאמרו באחד מיומני הבוקר של קול־ישראל. היא חיינה באופן סיבעי ביותר למיספר החדש של קול־ישראל באולפנים החדשים בירושלים, וביקשה מהמרכזנית את קיטל.

בפעם הראשונה אמרו לה שזו טעות. בפעם השניה ביקשו שתתקשר שוב. בפעם השלישית לא הבינו את מי היא מבקשת. בפעם הרביעית אמרו לה שאין איש כזה. בפעם החמישית שוב לא קיבלה את קיטל. כך עברה שעה וחצי של חיוגים ורר־שיח מפרך עם המרכזנית, שלא ירעה את יוסף.

אבל מלר לא ויתרה. ולבסוף, כשכוחה כבר תש, קיבלה לטלפון את שלום קיטל בכבודו ובעצמו.

תהליך קבלת החומר שביקשה היה הרבה יותר מהיר ויעיל מהמסע הטלפוני המפרך.

חזרה לפרשת השב"כ:

הם לא רצו בחנינה!

הראיון שנתן בשבוע שעבר אחד מחנוני השב"כ ל"העולם הזה" — הראשון שניתן על־ידי מישהו מן החנונים מאז החנינה — גרם לזעזוע ולזעם בחוגים המצומצמים הקרובים לפרשה — צמרת המדינה וקהילת־המודיעין.

ביחוד גרם לתדהמה הגילוי העיקרי שבראיון: שחנוני־השב"כ — או אחדים מהם — כלל לא רצו בחנינה, ושהם רואים בחנינה תחבולה של הדרג המדיני כדי למנוע את חשיפת חלקו בפרשה.

ב־25 ביוני 1986 העניק נשיא המדינה חנינה לארבעה מראשי השב"כ, על המעשים שעשו בלילה־הרצח, בין ה־12 וה־13 באפריל 1984, ולאחר מכן. הארבעה היו אברהם שלום, ראש השב"כ, יוסי גינוסר, מבכירי השרות, ושני מישטטנים, שזוהו רק באות הראשונה של שמות־משפחותיהם — ו' וש'. לאחר מכן זכו בחנינה דומה שיבעה אנשי־שב"כ נוספים.

בעיקבות המונולוג של החנון האלמוני, התחיל השבוע ב־חוגים יודעי־דבר הוויכוח הישן מחדש. אולם לחוג המצומצם ביותר של המעורבים בפרשה לא היתה בדיברי החנון הם־תעה. כבר בשעת־מעשה, בליל החנינות, לא התלהבו אנשי ה־שב"כ מן הרעיון לבקש חנינה. הנה השתלשלות־העניינים שהובילה להענקת החנינה ב־אותו לילה, ובהם פרטים הרו־אים כאן אור בראשונה:

● חבר־הכנסת יורם אריזור מעלה בראשונה באוזניו של יצחק שמיר, אז ממלא־מקום ראש־הממ־שלה, את רעיון החנינות כפיתרון אפשרי של תיסבוכת השב"כ.

● אחרי התייעצויות ממושכות, מטלפן שמיר אל עורך־הדין רם כספי, שמונה על־ידי ראש־הממ־שלה שימעון פרס לטפל בפרשה, מכיוון שהיועץ המישפטי לממ־שלה, יצחק זמיר, סירב לייצג את הממשלה בנסיונה להשתיק את הפרשה, שהוא לחם לחשיפתה.

● מייד אחרי־כן מדווחים גם לפרס על־הרעיון החדש.

● אחרי בדיקה מישפטית של הרעיון, שבה משתתף גם עורך־הדין יעקב נאמן, מסתבר כי תה־ליך־החנינה הוא אכן אפשרי ובר־ביצוע.

● חודש אחרי פנייתו של שמיר, מכנסים את אנשי־השב"כ הנוג־עים־בדבר ומוסרים להם לראשונה את הרעיון – הודאה באשמה תמורת חנינה על חלקם בפרשה. קמה סערה.

ארבעת אנשי־השב"כ המדוב־רים – אברהם שלום, יוסי גינוסר ושני המישפטנים המכונים ו' וש' אינם ששים לרעיון. שלום מגלה דאגה לגורל אנשיו.

בקרב הארבעה – ואנשי־שב"כ נוספים הנוכחים במקום – יש תת־מרמורת על מה שנראה להם כ־אי־נכונותו של הדרג המדיני לשאת באחריות למעשיו או לחל־קו.

המישפטנים מסבירים להם שהם יכולים לסרב לרעיון החנינה, ללכת לחקירה מישטרתית ושם לשמור על זכות־השתיקה. אם יש־מרו כל ה־11 על זכות־השתיקה – יתכן שלא יהיה ניתן לנגוע באיש מהם.

ההצעה הזאת אך מגבירה את ההתמרמרות בקרב אנשי־השב"כ. הטוענים שכל מעשיהם – ובכלל זה הרצח ושיבוש הליכי החקירה – נעשו למען המדינה. הם מתגאים בכל אשר ביצעו, ומתכוונים לדבר על־כך בחקירה המישטרתית בגא־ווה.

כיוון שכך, מסבירים להם ה־מישפטנים שהם צפויים לעונשי־מאסר ארוכים ושכדאי להם לקבל את רעיון החנינה.

באותה ההזדמנות מציעים גם לאנשים נוספים מבין המעורבים – השיבעה שזכו בחנינה בשלב השני – לבקש חנינה. ממילא, נאמר לאותם הנמצאים באותו הפורום, יצטרכו לעבור את אותו התהליך, במוקדם או במאוחר. אך אלה, ובראשם ו', דוחים את ההצעה.

● אנשי־השב"כ ומקורביהם נכנסים לחדר נפרד להתייעצויות. אברהם שלום ושני המישפטנים משתכנעים לקבל את החנינות. האגוז הקשה ביותר לפיצוח הוא יוסי גינוסר. הוא מטלפן לאשתו, תוכלו להתהלך בגאווה, למען הנכ־דים והנינים שלכם!' לגבי גינוסר ושני המישפטנים אין הניסוח מעורר כל בעיה. מכיוון שהיו פקודיו של שלום, וברור שפעלו ברשותו, לגבי שלום, זוהי הפעם הראשונה שבה הוא מצהיר ברורות כי פעל ברשותו של יצחק שמיר. הניסוח מעורר לכן סערה, עם פירסום נוסח בקשות החנינה.

● בינתיים מועלית ההצעה לכ־נס את הקבינט המדיני, ראש־הממשלה, פרס, מתנגד לגלגל את האחריות לעבר הקבינט כולו, ומעדיף שפורום השלושה שטיפל בפרשה – שמיר, יצחק רבין והוא עצמו – ידון בהתפתחות תחילה לבדו. רק אחר־כך יכונס הקבינט.

תחילה התנגדו אנשי השב"כ לקבלת חנינה וראו בכך תחבולה של הדרג המדיני להסחרת אחריותו

על אנשי השב"כ הופעל לחץ כבד לקבל את החנינה של הנשיא

שלמה גינוסר היה האגוז הקשה ביותר, וטילפן לאשתו בניו־יורק כדי להחי"ש עימה בטרם הסכים

כבר בליל־החנינה הוצע לשיבעה האחרים לבקש חנינה, אך הם סירבו

הוצע לחנונים לשתוק בחקירת המישטרה במקום לקבל חנינה, אך הם סירבו בכל תוקף

השוהה בניו־יורק, ומתייעץ עימה. י', אשר סירב דקות ספורות קודם לכן להצטרף למבקשי־החנינה, נר־תם למאמצים לשכנע את גינוסר. בפיהם של אנשי־השב"כ טענות קשות על "התחמקותו" של הדרג המדיני מהאחריות לפעילותם.

● לבסוף מצליחים הכל לשכנע את ארבעת אנשי־השב"כ לבקש חנינה. כספי מציע לחנונים להוסיף את הניסוח המפורסם: שפעלו "ברשות ובסמכות". הנימוק שלו לתוספת: "למען ההיסטוריה. למען שיא־המדינה חיים הרצוג ושר־ה־שריר – ממליצים על גל־החנינות השני, מחמת ה"תקדים" של גל־החנינות הראשון. הפעם עובר מתן החנינות בשקט יחסי, שנמשך עד לשבוע שעבר.

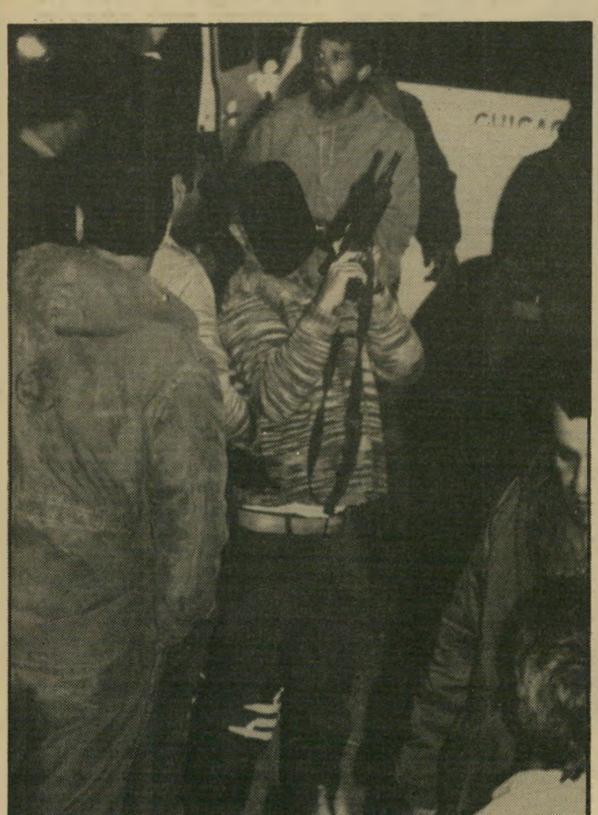

ראש־השב"כ שלום אחרי ההסתערות על האוטובוס
"ברשות ובסמכות!"

לו ולאנשיו חנינות, אם לאו.

● בתום השיחה מגיעים לבית הנשיא עורכי־הדין נאמן וכספי, ומצרפים את המלצתם להעניק חנינה לאנשי־השב"כ המעורבים בפרשה, ובכך לסיים את הפרשה. הנשיא מקבל את המלצתם.

● בכל זאת מתעקשים המיש־פטנים לשוב לבית־הנשיא עם שר־המישפטים דאז, יצחק מודעי, כדי שהאחריות לצעד – שבוודאי יירשם בהיסטוריה – לא תיפול רק על כתפיהם. מודעי, אגב, הוא שרשם את נוסח בקשות־החנינה בכתב־ידו (לאחר מכן טען במיש־טרה כי לא שם לב לניסוח "ברשות ובסמכות").

● בשעת־לילה מאוחרת מצטרף מודעי אל נאמן וכספי. השלושה מגיעים אל בית־הנשיא, ומסכמים עימו על מתן חנינות לאברהם שלום, יוסי גינוסר, ו' וש'.

● בינתיים מתכנסים חברי הקבינט המדיני לישיבה ארוכה אל תוך הלילה.

● מייד אחרי־כן נולד הצורך לכנס ישיבת־ממשלה שלא מה־מניין. כדי שלא ליצור בהלה, ול־אפשר לשרי־הקבינט להתרענן מ־הדיונים הממושכים, מוחלט שלא להזעיק את חברי־הממשלה באמ־צע הלילה, ומורים ליוסי ביילין לכנס את הישיבה בשעה 6 בבוקר.

● כפי שצפו המישפטנים שעס־קו בפרשת מתן־החנינות, נולד כע־בור כמה חודשים הצורך להעניק חנינה לשיבעה אנשי־שב"כ הנו־ספים, בעיקבות ההחלטה לחקור את פרשת־השב"כ במישטרה. נ־

(המשך מעמוד 9)

שושנה־ארנסט־אלה, כשהשושנה היא אותה השושנה עצמה. אולם בניגוד ל־איילה, שהבירה את שושנה היטב ו־לחמה כה בחירוף־נפש, לא ידעה אלה דבר על קיומה בחייה.

אחרי 35 שנות־נישואין, שבהן נולדו חמישה ילדים — מיכל, יעקב, רותי, תמר ודויד — התגרש הזוג יפת ב־1982. בהסכם זה ויתרה אלה יפת על חלקה בווילה של המישפחה בשיכון־צמרת בצפון תל־אביב — הווילה בת שלוש הקומות, שאותה קיבל ארנסט במחיר מיוחד לגמרי מבנק לאומי, עשר שנים לפני כן. היא קיבלה מזונות בסך 2550 דולר לחודש, בתוספת 5400 דולר בשנה לנסיעה לחו"ל ולהחלפת מכונית. וכן דירה שלמה, על תכולתה, שנרכשה עבורה בסך 250 אלף דולר במיגדל ברחוב פינקס בתל־אביב.

זה אולי הרבה בשביל מישפחה ברוכת־ילדים וקשת־יום, אבל זה היה בקושי מתאים לגרושתו של גדול הבנקאים בישראל.

ארנסט יפת. שכמו בני־עשירים רבים אינו אוהב להיפרד מכסף, לא סיפר לה על תנאי־השכר האמיתיים שלו בבנק, ועל תנאי־הפרישה המצפים לו באחד הימים. כפי שהסתיר זאת מעיני הציבור הרחב ומוסדות־הפיקוח, כן הסתיר זאת גם מגרושתו האוהבת.

לאחר מכן אירעה התמוטטות המניות של הבנקים, ומשהו העיב על תהילתו של ארנס יפת הגדול. אבל כאשר נערכה החקירה של ועדת ביי־סקי, הוא היה עדיין האיש הגדול. הכל התייחסו אליו ביראת־כבוד, וכמעט ב־חרדת־קודש, כאשר הופיע למסור את עדותו. מעטים שמו לב לאשה מטופחת, בחליפה מחוייטת, שהופיעה ב־ליוויית בתה במכונית שהיתה נהוגה בידי נהג של בנק לאומי. היתה זו שושנה קליין־וינר־שיף־וינר, שעודדה את רוחו באופן דיסקרטי ברגעיו הקשים.

לחיים שיף לא היה מזל כזה. בראשית 1986 הסתבך גם הוא. הוא הגיע לחוב של 35 מיליון דולר, ולא ידע כיצד לפרעו. הוא עמד לפני התמוטטות גמורה. החוב הגדול ביותר היה לבנק לאומי, שבראשו עמד ארנסט יפת.

בקשתו של גימלאי

תקופה הקשה ביותר של חייו לא עמדה שושנה לצידו. היא התגוררה ללונדון, ערכה שם קניות וגם סדר־פסח ל־12 איש, כשבראש השולחן יושב ארנסט יפת.

אחרי פירסום דוח־בייסקי, כשהופ־על לחץ עצום לפיטורי המנהלים של הבנקים, הגיע לארץ זוג מכובד, שלא בלט במיוחד. לגמרי במיקרה שם צלם את ליבו לזוג הזה וצילם אותו. הוא הנציח את שושנה קליין־וינר־שיף־וינר, במישקפיים כהים, וארנסט יפת.

הזוג הסתגר במלון דן־קיסריה, בחדר 310, ושם, במשך שלושה ימים ולילות, התלבט ארנסט יפת. משם הגיע במישרין לישיבת מועצת־המנהלים, והגיש את התפטרותו. תנאי ה־פרישה המופלגים, שעתידים היו לה־פוך לסקנדאל של המדינה, עובדו אז בחוג ידידים.

יתכן מאוד ששושנה קליין־וינר־שיף־וינר לא ידעה אז עדיין את תנאי־הפרישה של ידידה, כשם שלא ידעה אותם אלה יפת.

שושנה עם שיף (ביום הולדתו ה־60)
משולש שושנה־חיים־איילה

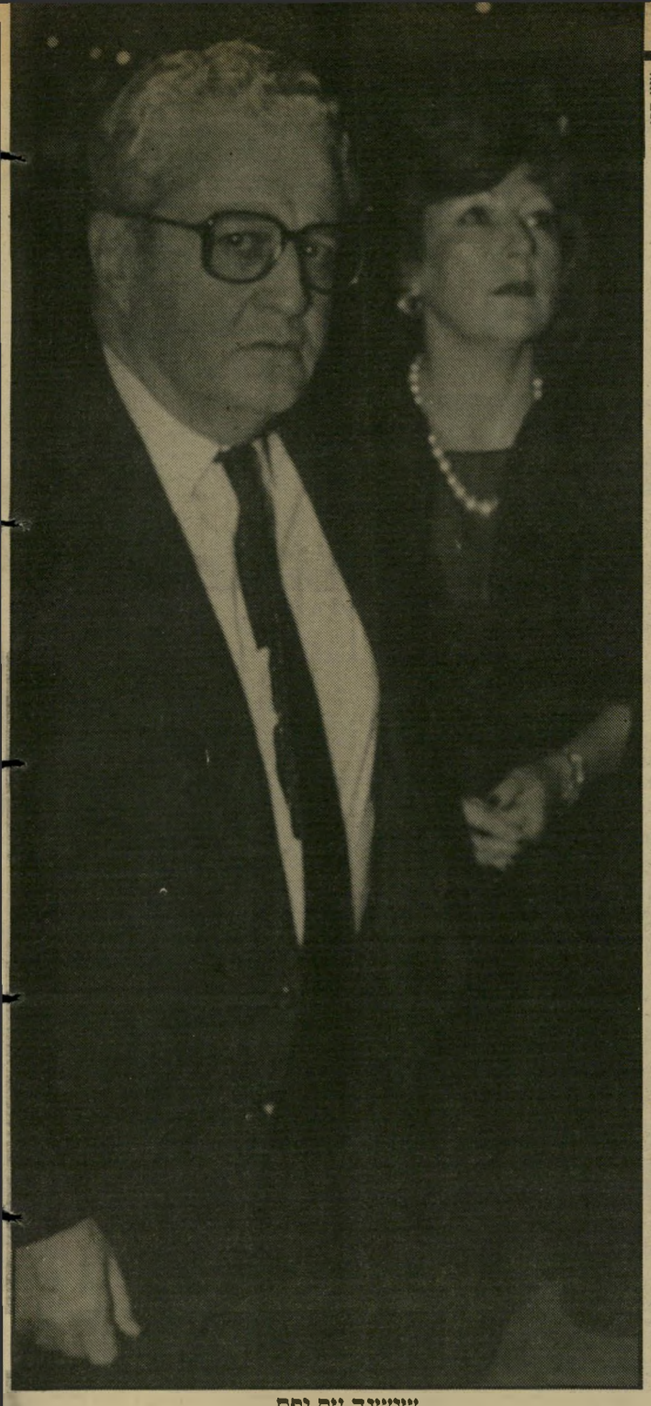

שושנה עם יפת
משולש שושנה־ארנסט־אלה

על כל פנים, בעוד שארנסט יפת נסע לארצות־הברית, חזרה שושנה לווילה שלה ושל חיים שיף ברמת־גן, וניסתה לשקם את חייה עם המלונאי הזנוח. היא חיזרה אחרי חיים שיף, שלחה לו ירקות מהגינה של הווילה, וניסתה להיפגש איתו בבית־המלון. אולם חיים שיף, הטוען שיש לו „נשמה ערבית" שאינה סולחת פגיעה בכבודו, סירב לראות אותה ואף אסר להכניסה לבית־המלון.

חברותיה של שושנה ראגו להוציא מן המלון את חפציה במיזוודות.

שושנה גרה בווילה, וחיים ויתר על חלקו בה. חיים גר בקומה ה־17 של דיפלומט בתל־אביב. יפת גר בדירה שרכש במיגדלי דויד ב־550 אלף דולר. אלה גרה בדירה שנרכשה עבורה.

בימים האחרונים הפכו חיי הזוג שושנה־ארנסט לגיהינום. מכל הצדדים הטיחו האשמות בפני הבנקאי, שתואר כ„חמסן המדינה". הסכום האגדתי של הפיצויים והפנסיה — שבהם קנה את הדירה במיגדלים — הסעירו את המדינה כולה.

גילויים אלה הדהימו בראש ורא־שונה את אלה יפת. כי אחרי פרישתו עשה ארנסט יפת מעשה שכמעט לא־ייאמן — אם עוד יש דבר כזה לגבי יפת. הוא ביקש מאשתו־לשעבר להו־ריד את דמי־המזונות החודשיים ב־800 דולר, מאחר שהוא יוצא לגימלאות ואין לו כסף.

אנשים הקרובים לנפשות המחזה טוענים כי מחשבה כזאת אינה מתאימה לאופיו של ארנסט יפת. בדרך הטבע הם חיפשו את האשה, כדי להטיל את האשמה עליה. „זה לא ראשו של ארנסט," אמרו המשמיצים, „זה בטח ראשה של שושנה."

ביום השישי השבוע היה ארנסט יפת במצב מרוכא. האיש שהיה ארון המדינה, ושבמשך שנות־דור הכל התרפסו לפניו, מצא את עצמו מושמץ יותר מכל אדם אחר בתולדות המדינה.

ברגע קשה זה עמדה לידו רק שושנה. חמשת בניו ובנותיו לא ביקרו אותו בסוף־השבוע.

מונולוג של שושנה

כאשר פניתי אל שושנה בטלפון, בווילה שלה, אמרה: „אני לבד בבית, עם הכלב והחתול. מה את מצלצלת אליי? היום אלה היא הכוכבת, והיא בטח תשמח להתראיין בעיתונים!

„לפעמים אני חושבת שאלוהים שלח אותי כדי לעמוד לצידו של ארנסט בימים אלה!

„הרי כל העולם משתגע! מה רוצים מאחד הבנקאים הטובים ביותר בעולם! דור רביעי של בנקאים! לאביו היה בנק יפת! לדודו היה בנק פויכטוונגר! ול־מישפחתו יש עוד בנק בלונדון!

„עד לפני כמה חודשים הוא התגורר בדירה שכורה בתל־אביב, אחרי שנא־

הווילה של שושנה שיף ברמת־גן
הכבוד הערבי לא איפשר

הווילה הקודמת של יפת ברחוב דסין
אורחים תימהוניים בכל עת

לץ לעזוב את הווילה ש,ניהלה' אשתו בשיכון־צמרת:

„סוף־סוף יש לו דירה משלו, דירה של ארבעה חדרים שרוהטה ברהיטים של אמו:

„ארנסט לעולם לא יעזוב את הארץ: ארץ שהוא רואה אותה כביתו היחידי: אביו ואמו קבורים שניהם בארץ, בהר־הזיתים:"

כשצילצלתי לאלה יפת, אמרה: „אני מנועה מלדבר עם עיתונאים. כי כל הנושא הוא סוב־יוד־יצה. מה שאני יכולה להגיד לך הוא שהוא לא היה צריך לעזוב את הארץ באופן בהול, כי מעולם לא עמדתי להוציא נגדו צו לעיכוב־יציאה מהארץ. איך אפשר? הרי הוא בנקאי:"

אולם בשעה ששושנה דיברה איתי, ידעתי — כפי שהיא ידעה — שכבר היו בידיה כרטיסים למחלקה הראשונה בטיסה 001 לניו־יורק, במוצאי־שבת ב־1 בלילה. הווג חשש מפני צו־עיכוב־יציאה והסתלק במהירות, כשהוא עמוס בשבע מיזוודות, כאילו לשהות ארוכה מאוד. הכרטיסים נרכשו באופן בהול, ברגע האחרון.

שושנה לא העלתה על דעתה כי אלה יפת אינה האשה שתוציא צו־עיכוב־יציאה.

יש ג'וב חדש!

אשר נכנסה שושנה לבניין בית־הנתיבות בנמל־התעופה בן־גוריון, ביודעה כי ממתינים עיתונאים, קיפלה את מעיל־הפרווה שלה כך שרק הבטנה נראתה. אולם כאשר הגיעה לנמל־התעופה בניו־יורק, לבשה את המעיל במלוא הדרו.

ההבדל בין שני המקומות לא היה רק במזג־האוויר, אלא גם בפחד מפני ניקור־עיניים. כי מעיל־הפרווה של שושנה וינר אינו מינק פשוט, העולה כמה אלפי דולארים עלובים. זהו מעיל של פרוות־סובל, היקרה ביותר בעולם.

כשנשאל השבוע פרווז תל־אביבי מה מחירו של מעיל כזה, אמר: „אין לו מחיר:"

מחירו של סובל, פרווה רוסית נדירה, נקבע לפי טיב כל יחידה, ויכול להגיע להרבה רבבות, ואף למאות אלפי דולארים. עד כמה שידוע, פרוות־הסובל של שושנה וינר היא היחידה בארץ.

ארנסט ושושנה ברחו מן הארץ בצורה כה בהולה מפני שחששו מפני צו־עיכוב־יציאה, שהיתה אלה יפת עלולה לבקש נגד ארנסט יפת. כפי שגילה העולם הזה, לפחד הזה לא היה בסיס.

אולם גם בלי בהילות, היה על ארנסט ושושנה לעבור לארצות־הברית. מדוע?

התשובה לכך טמונה בגילוי המר־עיש ביותר של הפרשה. וזהו: ארנסט יפת התחיל בעבודה חדשה מייד עם הגיעו לניו־יורק.

הוא ממלא עתה תפקיד חשוב בבנק מסויים בארצות־הברית, ומשכורתו החדשה תתוסף על הפנסיה שהוא מקבל בארץ. זוהי גם הסיבה למיזוודות הרבות.

ארנסט ושושנה לא יהיו בודדים באמריקה. כמה מעוזריהם הקרובים עומדים אף הם לעבור לארצות־הברית, כדי לעמוד לרשותם. הם כבר עוסקים בהכנות לכך.

אשה בלי מזל

מי שאינו אוהב את שושנה קליין־וינר־שיף־וינר (היא חזרה ל־שמה הקודם), שתהיה אולי בקרוב שושנה יפת, יכול לטעון כי אין היא מביאה מזל לגברים שלה, או שאין מזל לה עצמה.

את אהבת־נעוריה שיכלה במיל־חמה, בעלה היחידי נפטר מסרטן, ידי־דה רב־השנים, חיים שיף, הסתבך בצרות כלכליות וכמעט התמוטט. וגורלו של ארנס יפת לא שפר עליו, מאז שהפכה ידידתו־בנפש.

ארנסט יפת עם אשתו אלה
נישואין עם פרפר

שיף עם יפת
הלוואות וחובות בשפע

שיף בדירתו ב„דיפלומט" עם הרהיטים שהביאה שושנה מגרמניה
כרטיס־כניסה לחברה הגבוהה

חור ברשת

לכישלון נמצא אבא

להצלחה, כידוע, יש הרבה אבות, אילו הכישלון הוא יתום — נכון? לא נכון! לפחות לא במכבי תל־אביב בדורסל.

אצלם מצאו כבר את האשם להפסד הצורב באורטז שצצרפת.

כששיחקה מכבי תל־אביב בצרפת, לפני שבוע, והפסידה בנקודה אחת בלבד, ישב לו באולפן בירושלים משה ויינגרץ, לשעבר עוזר המאמן של מכבי תל־אביב, ופירשן את המישחק. ויינגרץ ביקר את ניהול המישחק. הוא לא הבין, למשל, למה לא נותנים לדורון ג'מצ'י לשחק. אחר־כך הסביר כמה לא טוב שמכבי משחקת רק עם שני שחקנים גבוהים, במקום עם שלושה כאלה.

כשחזרה הקבוצה לארץ, קיבל צביקה שרף, המאמן, את קסטת־הווידיאו שעליה הוקלט המישחק והפרשנות. ומה ראו עיניו? שהעוזר שלו לשעבר לא פירגן. ואז פיתאום הוא ידע מי הוא בעצם האשם האמיתי בכישלון: הפרשן הרשע.

שרף כועס על ויינגרץ, על הפרשנות שלו ועל כך שלא פירגן לקבוצה, שעד לא מכבר עזר לאמן אותה.

אתם בטח זוכרים את העזיבה הלא ברורה של ויינגרץ ממכבי תל־אביב. בסוף העונה הקודמת הסביר שרף לעוזרו, כי לא יוכל להמשיך לעבוד איתו ביחד. ויינגרץ חצה את הכביש, ועבר לאמן את הפועל תל־אביב. שרף הגדיל לעשות, כאשר הסביר לוויינגרץ שגם כעוזר הנבחרת הוא לא יוכל להמשיך. ועכשיו, אחרי שהיחסים בין השניים התפתחו בצורה כל־כך נהדרת, ואחרי שבמכבי דאגו להסביר לכולם שוויינגרץ עזב את הקבוצה בשימחה — הוא מעז לבוא ולומר כאלו דברים?

בכלל, מספרים לי שבמכבי תל־אביב לא הכל כתמול שלשום. דורון ג'מצ'י ומוטי ארואסטי לא כל־כך מרוצים מכך שלא משתפים אותם במישחקים. וגם ראשי הנהלת מכבי, שבדרך כלל שומרים על שתיקה, אומרים כל מיני דברים שלא לציטוט על דרך ניהול המישחקים.

מאמן שרף
פירשון בלי פירגון

בלי פסיכולוגיה

אלי אוחנה, הכוכב של בית"ר ירושלים והחלוץ המוכשר בליגה, נפגע בשבת האחרונה, במישחק הקבוצה נגד הפועל באר־שבע.

בבית"ר ירושלים לא מתייחסים כנראה ברצינות לכל מה שקשור למיפעל גביע־הטוטו. אז כל הצרות קורות להם, לבית"רים, דווקא במישחקים אלה.

בירושלים אמרו השבוע שההפסדים בגביע הטוטו חשובים לקבוצה. למה? כי בשנים האחרונות הבית"רים הגיעו כמעט עד לאליפות, אבל תמיד הפסידו שניים או שלושה מישחקים לקראת הסוף, והחמיצו את הזכיה הגדולה. השנה הם עושים את זה הפוך: הם מפסידים בכל מישחקי־הגביע ומנצחים בליגה. לכן הפעם הם לא בלחץ, ולא צריכים עוד פסיכולוג צמוד.

אבל מה שאני לא מבינה זה למה תמיד בבית"ר צריכים לדבר על כניסה ללחץ או יציאה מלחץ.

שקט, מצלמים!

בבית"ר ירושלים מתכוננים ברצינות לקראת האליפות.

בשבוע האחרון חתמה בית"ר הסכם עם רן שילון וחברת־ההפקה שלו: שילון יצלם ויתעד את מישחקי הקבוצה עד סוף העונה, את האימונים, את האווירה בחדרי־ההלבשה ועוד כל מיני התרחשויות מעניינות בקבוצה.

כמה כסף זה יעלה לבית"ר — עוד לא יודעים. אבל בירושלים לא היו השבוע מופתעים מהזיווג שבין בית"ר לשילון.

אתם זוכרים שפעם, לפני הרבה זמן, ראובן ("רובי") ריבלין היה מועמד ל־תפקיד מנכ"ל רשות־השידור? אז, באותה תקופה, רובי אמר שהוא יהיה מוכן לקבל את התפקיד, אך בתנאי אחד: שדרן שילון יהיה מנהל־הטלוויזיה.

אחר־כך התחיל המאבק על תפקיד מנהל־הטלוויזיה, ודן שילון היה בין המועמדים, ואז רובי ריבלין עשה לוביאינג לשילון.

כיניתיים קיבל אורי פורת את המנכ"לות, וחיים יבין את הטלוויזיה.

אבל ריבלין נשאר חבר. וחבר טוב תמיד מסדר עבודה לחברים, אם הוא יכול.

וריבלין יכול. כי הוא האיש החזק היום בסניף תנועת־החרות בירושלים. ובית"ר ירושלים נשלטת על־ידי הסניף המקומי של חרות. וחוץ מזה, הירשב־ראש של בית"ר, רוני בראון, הוא מאנשי ריבלין. עכשיו הכל ברור לכם, נכון?

שדרן שילון

עסקן ריבלין

חברים טובים על באמת

כביש גמיש

למעריצי גיורא שפיגל יש בעיה. הם טיפטפו לעיתונות במשך השבועות האחרונים, שהנהלת מכבי תל־אביב מתכוונת לצרף אליה את גיורא בתום העונה. אז המעריצים עוקבים כדאגה אחרי תוצאות הפועל פתח־תיקווה. שם בינתיים נמצא שפיגל, ואלה כידוע לא משמחות במיוחד.

אבל יש גם מי שמרוצים מאכזבתם של מעריצי־שפיגל. המאושרים הם שימעון שנהר, מאמן מכבי תל־אביב, ומקורביו, וכל אלה שאינם רוצים את שפיגל חזרה ב„בית", במכבי.

הם אומרים שבשבועות האחרונים דווקא יצאה האמת לאור, ולא כדאי לתלות תיקוות מיותרות בשפיגל.

מנהל שפיגל
הדרך מפתח־תיקווה מתארכת

„תראו," הם אומרים, „מה הוא עושה עם הפועל פתח־תיקווה ולאן הוא הוביל אותם?"

אז יש מי שרושם את כל כישלונות הפועל פתח־תיקווה, ואלה מרחיקים את גיורא ממכבי תל־אביב.

כך שאם חשבתם שהדרך מפתח־תיקווה לתל־אביב היא קצרה, פשוטה וקבועה — טעיתם. זהו בפירוש כביש גמיש. אצל שפיגל הכביש הזה הולך ומתארך, וצצים בו כל מיני מיכשולים ובורות, עם כל הפסד נוסף של הפועל פתח־תיקווה.

מה עוד רוצה דוביד

דויד („דוביד") שווייצר, מאמן הפועל תל־אביב, מסתובב בימים האחרונים עם כעס רב על הנהלת הפועל.

שווייצר רגיל להצלחות, ורק להצלחות. לכישלונות הוא תמיד מוצא תירוצים — אבות אמהות וקרובי־משפחה רחוקים.

כשפנו ראשי אגודת הפועל תל־אביב לשווייצר בראשית העונה וביקשו „בוא הביתה", הם הבטיחו לו שיוכל לעשות ככל שיעלה על דעתו, ויוכל לעשות בקבוצה כרצונו.

ודוביד רצה. הוא רצה לקנות שחקנים, ובהפועל אמרו: בבקשה. הוא רצה 300 אלף דולר לרכישה, ובהפועל אמרו: טוב.

או בהתחלה הוא רצה את מיקי בן־שיטרית. בהפועל שאלו: כמה? דוביד אמר: 150 אלף, כולל משכורת. בהפועל הסכימו. אחר־כך הוא רצה את השוער גיורא אנטמן, ב־40 אלף דולר, וקיבל. את זגורי, ב־30 אלף דולר, גם כן קיבל. בסוף הוא רצה גם את דויד פיזנטי. אז החבר הטוב מוטלה שפיגלר, המתמחה בעיסקי־תיווך, סידר את העניין, ופיזנטי מפ"צ קלן חזר, והפועל

מאמן שווייצר
אם זה לא יד חופשית...

תל־אביב שילמו עבורו 60 אלף דולר, כולל דמי־התיווך.

אבל לדוביד, מספרים במיגרשים, יש עוד טענות. הוא מאשים את המנהלים של הפועל בכך שהקבוצה לא מצליחה, ובעיקר הוא כועס עליהם — אתם לא תנחשו על מה: על כך שלא נותנים לו יד חופשית!

עכשיו שואלים בהפועל: מה עוד הוא רוצה?

דני מחליף קריירה

דני נוימן, שחקן־העבר של בית"ר ירושלים, פתח השבוע חנות־ספורט בבירה. נוימן, שעבר באחרונה תהפוכות רבות בחייו, החליט כנראה שחנות־ספורט זה העסק הטוב ביותר עבורו.

בירושלים מספרים כי נוימן גמר את הקריירה הספורטיבית שלו לפני המון זמן, כשעזב את ירושלים לטובת מכבי תל־אביב. בירושלים שכחו מתי זה היה. נוימן היה אז מחצית צמד נוימן־מלמיליאן.

מאז הוא ניסה את כוחו כמאמן כדורגל, ואחר־כך כאיש פירסום.

בפתיחה החגיגית של החנות היו כולם. שחקני העבר וההווה של בית"ר, אפילו חלק משחקני־הפועל, וכמובן — עסקני תנועת החרות בעיר. נוימן, חרוטניק עוד מהבית, מקורב ליושב־ראש תנועת החרות בעיר, והיה מראשי מהנה ריבלין במאבק האחרון שהיה בירושלים בין ריבלין למצא. אז הבטיח לו ריבלין שהוא יהיה אחראי על הנוער הבית"רי. אבל נוימן, שמאז ומתמיד ידע לדאוג לעצמו, הבין ככל הנראה שחנות־ספורט בירושלים תביא יותר רווחים, ואולי גם יותר כבוד.

כדורגלן אוחנה
למה הם תמיד נכנסים ללחץ?

מי
הם
המחליטנים ◆

י"ג טבת תשמ"ז 14.1.1987 מיספר 2576 שנה 51 המחיר 3.50 שקל חדש (כולל מע"מ)

העולם הזה

האם שושנה וינר עמדה מאחורי הבריחה הגדולה?

האשה שמאחורי יפת